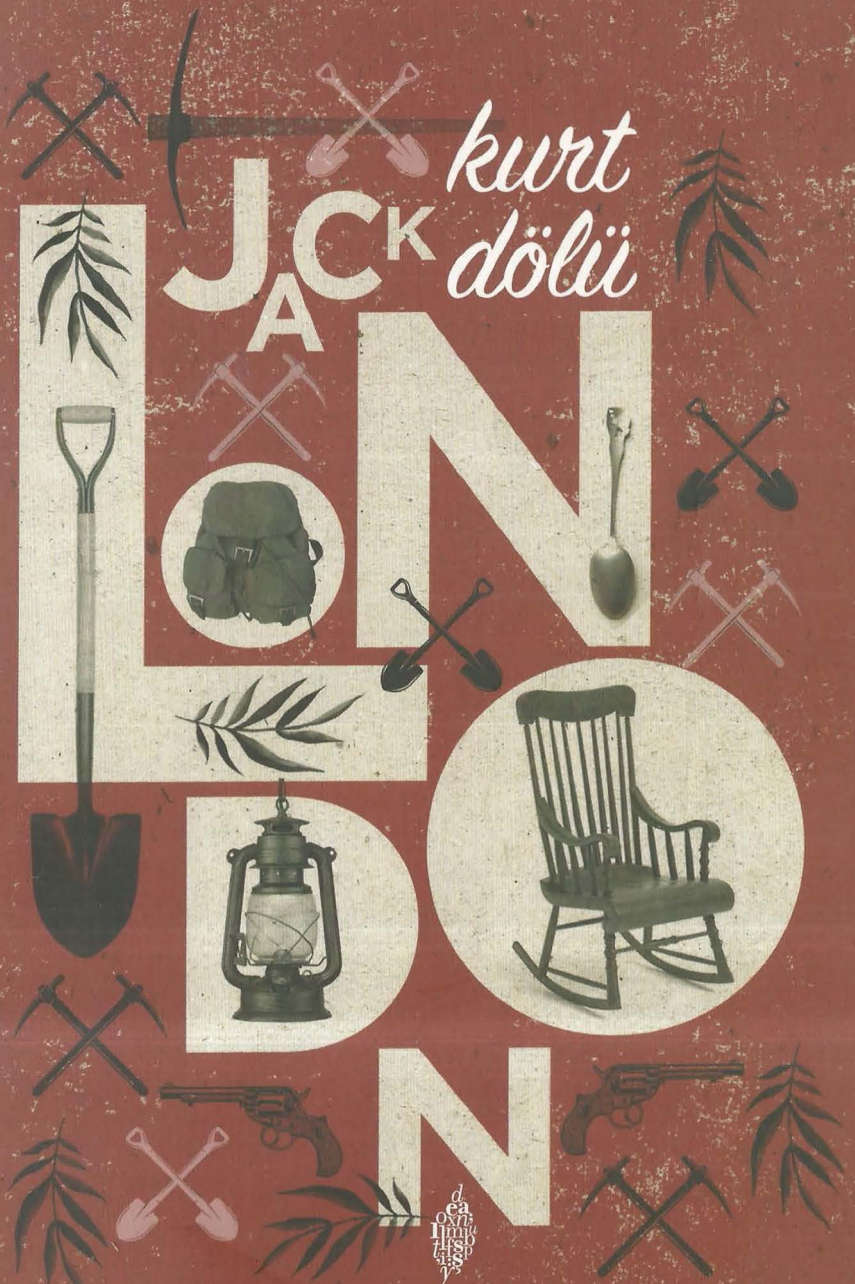
JACK LONDON

—KURT DÖLÜ—

JACK LONDON

kurt dölü

yordam edebiyat

Türkçesi: Mete Ergin

Mete Ergin (28 Mart 1934 - 5 Ekim 2015)

Çevirmen. Robert Kolej mezunudur. Bir süre Boğaziçi Üniversitesi İngiliz Filolojisi bölümünde eğitim gördü. Jack London, Ernest Hemingway, Bertrand Russell, Bernard Shaw, Erskine Caldwell, O'Henry gibi yazarların eserlerini Türkçeye kazandırdı. Mete Ergin'in Gani Yener'le birlikte Türkçeye kazandırdığı *Durgun Don* (Mihail Şolohov, 4 cilt) adlı nehir roman da Yordam Edebiyat tarafından yayımlanmıştır.

Mete Ergin'in İngilizceden çevirdiği *Kurt Dölü* (*Son of the Wolf*), ilk olarak 2000 yılında Engin Yayıncılık tarafından yayımlanmıştır.

Yordam Edebiyat'ta

JACK LONDON YAPITLARI

Mete Ergin'in Türkçesiyle

Kurt Dölü
(öyküler, 1900)

✵

Atalarının Tanrısı
(öyküler, 1901)

✵

İstiridye Korsanları
(roman, 1902)

✵

Vahşetin Çağrısı
(roman, 1903)

✵

Oyun
(roman, 1905)

✵

Beyaz Diş
(roman, 1905)

✵

Haytalarla Çolpalar
(öyküler, 1907)

✵

Martin Eden
(roman, 1909)

✵

Yanan Gün
(roman, 1910)

✵

John Barleycorn (Alkollü Anılar)
(roman, 1913)

JACK LONDON

KURT DÖLÜ

ÖYKÜ

TÜRKÇESİ
METE ERGİN

yordam
edebiyat

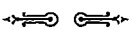
Yordam Kitap: 54 • **Kurt Dölü** • Jack London
ISBN 978-605-172-326-6 • *Türkçesi:* Mete Ergin
Düzeltme: Didem Gerçek • *Kapak ve İç Tasarım*: Savaş Çekiç
Sayfa Düzeni: Gönül Göner • *Birinci Basım*: Mart 2019
© Yordam Kitap, 2016

Yordam Kitap Basın ve Yayın Tic. Ltd. Şti. (Sertifika No: 10829)
Çatalçeşme Sokağı Gendaş Han No: 19 Kat:3 34110 Cağaloğlu - İstanbul
Tel: 0212 528 19 10 • **W:** www. yordamkitap.com • **E:** info@yordamkitap.com
www.facebook.com/YordamEdebiyat • www.twitter.com/YordamEdebiyat
instagram.com/yordamkitap

Baskı: İnkılap Kitabevi Baskı Tesisleri (Sertifika No: 10614)
Çobançeşme Mah. Altay Sok. No: 8
Yenibosna - Bahçelievler / İstanbul
Tel: (0212) 496 11 11

KURT DÖLÜ

ÖYKÜ

İÇİNDEKİLER

BEYAZ SESSİZLİK 17

KURT DÖLÜ 32

FORTY MILE KASABASININ ERKEKLERİ 56

UZAK BİR ÜLKEDE 70

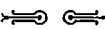
YOLDAKİ ADAMIN ŞEREFİNE 95

BEYAZ ADAMIN YASASI 109

ALTIN KRALININ KARISI 122

BİR KUZEY DESTANI 147

Jack London
Yazar, Serüvenci, Sosyalist

Yeşim Dinçer

Jack London'ın bugün hayranlıkla okuduğumuz romanları ve kısa öyküleri, hareketli geçen yaşamından güçlü izler taşır. Geçimini sağlamak için çocukluğundan itibaren verdiği mücadele, kendi kendini eğitmek üzere kitaplara dört elle sarılması, sahip olduğu keskin gözlem yeteneği, onunla aynı kuşaktan bir başka realist yazarın, Gorki'nin yaşamıyla karşılaştırılabilir ancak.

Jack London 12 Ocak 1876'da, talihsiz koşullarda dünyaya gelmiştir. Biyolojik babasının, hamile kalan annesi Flora'yı terk ettiği; ümitsizliğe kapılan kadının intihara kalkıştığı ve ruhsal dengesinin sarsıldığı söylenmektedir. John Griffith Chaney adı verilen bebek, siyahi bir süt anneye emanet edilir. Flora doğumdan bir yıl kadar sonra yeniden evlenir ve oğlunu, eşinin önceki evliliğinden olma iki kız çocuğuyla birlikte büyütür. Jack London soyadını aldığı üvey babası John London'ı hayatı boyunca "baba", üvey kardeşlerini de "kız kardeş" olarak benimsemiş, hem onlarla hem de çok sevdiği süt annesiyle kurduğu aile bağını korumuştur.

Yazarın çocukluğunun ve ilk gençliğinin ne denli büyük bir yoksulluk içinde geçtiğini kayda alan biyografi yazarları, bu durumun nesnel sebepleri üzerinde durmazlar genellikle. Jack London'ın dünyaya gelişi, kapitalizmin ilk büyük krizini yaşadığı ve tarihe Uzun Bunalım (1873-1896) adıyla geçen döneme denk düşer. ABD bankalarının iflasıyla tetiklenen kriz, demiryolu şirketlerinin ve işletmelerin batmasıyla yıkıcı bir hal almıştır. 1876'ya gelindiğinde

her yedi Amerikalıdan biri işsizdir. Birçok yorumcuya göre bunalım, Birinci Dünya Savaşı'na neden olacak kadar uzun sürmüştür.

London ailesi bunalım yıllarını, California eyaletinin çeşitli şehirlerinde, çiftçilikten ev pansiyonculuğuna dek türlü işler deneyerek ama hiçbirinde dikiş tutturamadan geçirir. Jack London on yaşında sokaklarda gazete satarak çalışmaya başlar; Flora da öğrenci bulabildiği sürece piyano dersleri vermektedir. Yazar çocukken yaşadığı mahrumiyeti, üne kavuştuktan sonra kaleme aldığı otobiyografisinde şöyle anlatır:

> Ben dünyaya yoksul gelmiştim. Yaşamım yoksulluk içinde geçmişti. Zaman zaman aç kaldığım olmuştu. Bütün yaşamımca ne bir oyuncağım olmuştu ne de başka çocuklar gibi oyun oynamıştım. Bütün anılarımda yoksulluğun acısı vardı. Bu yoksulluk acısını sürekli çekmiştim. Bir dükkândan para verilerek satın alınmış ilk fanilamı sekiz yaşındayken giymiştim. Altı üstü ufacık bir fanilaydı işte. O kirlendiği zaman, yıkanıncaya kadar yine evde yapılmış çirkin fanilalara kalırdım. Dükkândan alınma o fanilam bana öyle gurur veriyordu ki, bir süre üstüme ondan başka bir şey giymemek için diretmiştim; (...) sonunda annem, bütün dünya görsün diye üstümde sadece dükkândan alınma o fanilayla dolaşmama izin vermişti. (*John Barleycorn*)

Jack London, formel eğitimini ancak sekizinci sınıfa dek sürdürebilir. Buna rağmen şehir kütüphanesine girmenin bir yolunu bulmuştur. Tarih ve serüven kitaplarına, kara ve deniz yolculuklarına özellikle meraklıdır. "*Deli gibi, kendimi harap edercesine okuyordum*" diye anlatır o dönemi. Bir yandan da denize açılma; tekdüze, sıradan yaşantısından kurtulma hayalleri kurmaktadır. On dört yaşına girdiğinde ufak bir yelkenli edinir ve San Francisco Körfezinin Oakland halicinde turlar atarak denizciliği öğrenmeye başlar. On beşindeyse, günde on iki saat işçilik yaptığı konserve fabrikasının ağır çalışma koşullarından bezerek "istiridye korsanı" olmaya karar verir.

San Francisco körfezinde kültürel olarak yetiştirilen istiridye yatakları, Jack London'ın dünyaya geldiği şehrin önemli bir besin ve gelir kaynağıdır o yıllarda. Gecenin karanlığından yararlanan

"korsanlar", ticari bölgeye tekneyle süzülerek kaçak istiridye toplarlar. Yapılan iş, adından da anlaşılacağı gibi yasa dışıdır. Jack London, süt annesinden aldığı borçla bir tekne satın alır ve konserve fabrikasındaki öldürücü çalışmadan kaçıp, kitaplarda okuduğu serüvenleri yaşamak üzere korsanların arasına katılır. Umduğu parayı kazanamaz ama cesareti ve cömertliğiyle "İstiridye Korsanlarının Prensi" olarak nam salar. Yaşadıkları, ileride yazacağı gençlik romanı *İstiridye Korsanları*'na esin kaynağı olacaktır.

Jack London 1893 yılında, on yedi yaşını bitirir bitirmez Japonya'ya kadar uzanacak olan bir gemiye kaydolur. Japonya'nın kuzey kıyılarından Bering Denizine kadar uzanan bölgede, Kanada ve Birleşik Amerika avcı filoları ayıbalığı sürülerini yağmalamaktadır. Dönüşte, artık bir baltaya sap olmanın vakti geldiğini söyleyen annesini dinleyerek günde on saatten, saat başına on sent ücretle bir kenevir fabrikasında işe girer. Söz verilen ücret zammı yapılmayınca istifa eder ve elektrikçi olma ümidiyle Oakland tramvay işletmesine başvurur. Ancak kendisine verilen görev, ateşçiye kömür taşımak gibi fiziksel dayanıklılık gerektiren vasıfsız bir iştir; üstelik, her biri ayda kırk dolar alan iki adamın işini tek başına ve ayda sadece otuz dolara yapmaktadır. "*Kaç sefer kömürlerin üstüne, kimsenin beni göremeyeceği bir yere oturup öfkemden, hırsımdan, yorgunluktan ve umutsuzluktan ağladım*" diye anlatır o günlerini. Neredeyse sakatlanacakken birlikte çalıştığı ateşçinin, gerçeği, yani nasıl bir sömürüye maruz kaldığını fısıldamasıyla bu işten de ayrılır.

Tarihe "1893 paniği" olarak geçen yeni bir mali kriz, iş bulma imkânlarını iyice daraltmıştır. Demiryollarının inşası için hesapsızca verilen krediler, bankaların art arda batmasıyla sonuçlanır. Jack London, ABD'yi bir baştan öbür başa dolaşmak üzere uzun bir yolculuğa çıkar. Elbette beş parasızdır ve kullandığı başlıca taşıt, kaçak olarak bindiği posta trenleridir. İş bulduğunda çalışarak, bulamadığında kapıları çalıp yiyecek dilenerek, ahırlarda ya da parklarda geceleyerek sürdürür yolculuğunu. Yük vagonları, sokaklar, cezaevleri, kendisi gibi "ipsiz"lerle doludur. Evsizleri

bir asayiş sorunu olarak gören yasalar yüzünden hapse düşer ve mahkûmların zorla çalıştırıldığı Erie İl Cezaevinde otuz gün kalır.

Evine döndüğünde yarım kalan öğrenimini tamamlamak üzere Oakland Lisesine girer; kas gücünün değil, kafa gücünün para ettiği sonucuna varmıştır. Okul harcamalarını karşılamak için yine çalışıyordur. Lisede bir yıl okuduktan sonra, kestirmeden üniversiteye gitmeye karar verir. Üç ay boyunca günde on dokuz saat çalışarak hazırlandığı giriş sınavını kazanır ve California (Berkeley) Üniversitesine kabul edilir. Ancak ilk yarı yılını tamamladıktan sonra okula devam etmez. Hem para sıkıntısı çekmektedir hem de üniversite ona istediklerini verememiştir.

ABD'de gelişen yeni teknolojiler sayesinde, baskı maliyetleri düşen dergi yayıncılığı yükseliştedir. Geniş bir kitleye yönelik popüler dergilerin sayısı ve tirajında patlama yaşanır; kısa öykü türü için de güçlü bir pazar doğar. Yazarlara hatırı sayılır telifler ödendiğini öğrenen Jack London, "*canla başla, yaratıcı bir tutkuyla*" yazmaya koyulur. Bazen düzenli olarak günlerce üst üste günde on dört saat yazdığı oluyordur: "*Binbir zorlukla satın aldığım okul kitaplarımı gülünç paralar karşılığında kitapçılara sattım. Bulabildiğim yerlerden ufak tefek borç paralar aldım ve azalan gücüyle birlikte kazancı da düşen babamın sırtına, bir de kendi geçim derdimi yükledim*" diye anlatır ilk yazarlık çabalarını. Bu dönem fazla uzun sürmez. Yazılarını gönderdiği dergilerden olumlu bir yanıt alamayınca bir buharlı çamaşırhanede işe girip çalışmaya başlar.

O sıralarda ABD'de tarihin en büyük "altına hücum" dalgalarından biri yaşanmaktadır. Kanada'nın Yukon bölgesinde, Klondike ile Yukon nehirlerinin kavuştuğu yerde yeni bir altın yatağı keşfedilmiştir. Haberi alan yüz bin civarında Amerikalı, zengin olma ümidiyle yollara düşer. Jack London da, kız kardeşiyle kocasının, parası ileride ödenmek üzere kendisine sağladıkları malzemeyle Klondike'a gider. Kış mevsiminin çok çetin geçtiği, nehirlerin donduğu bölgede, her türlü araç gereç ve yaşamsal gıda güçlükle tedarik edilmektedir. London, sırtında altmış kiloluk yükle, en berbat yollarda, günde kırk kilometre kat ettiğini; birlikte yük taşıdığı

Kızılderilileri bile yaya bıraktığını anlatacaktır ileride. Fiziksel gücüyle gurur duymaktadır. Ne var ki iskorbüt hastalığına yakalanıp bir yıl sonra evine döner. Hastalığına, muhtemelen yeterli sebze ya da meyve yiyememekten kaynaklı vitamin eksikliği yol açmıştır.

Jack London, Klondike'tan eli boş döner. Fakat bu süreçte dinlediği ya da bizzat tanık olduğu hikâyeler, tanıştığı kişiler, gözlemlediği doğa-insan ilişkisi ve hatta hayvan davranışları, daha sonra yazacağı *Vahşetin Çağrısı*, *Beyaz Diş* gibi muhteşem romanlara, çok sayıda kısa öyküye kaynaklık edecektir. Evden uzaktayken babası ölmüştür ve bütün aile artık onun eline bakmaktadır. Postacı olabilmek için açılan memurluk sınavına girer; ilk sınavı da verir.

Kadro açılmasını beklerken gazetelere yazılar, dergilere de kısa öyküler gönderir. Gazete editörlerinden yanıt alamasa da basılan öykülerinden ufak paralar kazanmaya başlamıştır. Postaneden işe girmesi için çağrı tam da bu sırada gelir. Oakland postane müdürü ile yaptığı ve durumunu açık yüreklilikle anlattığı görüşme, hayatının dönüm noktasıdır belki de... Yazarlıktan para kazanma şansı açılmış gibi gözükse de başarısı kesinlik kazanmamıştır henüz. Müdürden kendisini şimdilik atlamasını, bir sonraki adayı işe almasını, bundan sonra ilk yer açıldığında haber vermesini rica eder. Adamın kabalığı ve anlayışsızlığı karşısında tepesi atarak işi reddeder.

> Gemilerimi yaktıktan sonra balıklama yazı işine daldım –diye anlatmaktadır.– Her şeyde, her işte öteden beri aşırıya kaçan bir insanımdır. Sabahın erken saatlerinden akşamın geç saatlerine kadar hep yazılarımla uğraşıyordum: yazıyor, daktilo ediyor, gramer çalışıyor, bütün yazı biçimlerini, başarı kazanmış yazarların nasıl başarıya ulaştıklarını anlamak için onların yazılarını inceliyordum. Yirmi dört saatte beş saatlik uykuyla yetinip, geri kalan on dokuz saatin hemen hemen tümünü çalışmaya ayırıyordum. (*John Barleycorn*)

Jack London'ın yazar olma özlemini ve çabasını en güzel dile getirdiği romanı, *Martin Eden*'dir: Martin Eden, bir yanıyla Jack London'ın ta kendisidir: Yoksulluk nedeniyle eğitimi yarım kalan,

bilgi açığını tükenmek bilmeyen bir azimle kitap okuyarak telafi eden, sahip olduğu tek takım elbiseyi rehin vererek geçinmeye çalışan, bakkal veresiyeyi kestiğinde aç kalan, onlarca yazısı editörler tarafından geri çevrilse de yazmayı sürdüren, bu konuda kendisine yol gösterecek kimseyi de tanımayan, eli nasırlı genç denizci. *Martin Eden*'i okuyan kimi eleştirmenler, derme çatma bir okul öğrenimine sahip bir denizcinin üç yıl içinde başarılı bir yazar haline gelmesini inandırıcı bulmadıklarını söylemişlerdir. Jack London, ikisi lise ve üniversitede, biri yazı yazmakla, ama tümü de dur durak bilmeyen yoğun çalışmayla geçen üç yılın sonunda amacına ulaştığını söyleyerek yanıtlar onları...

Önce dergilerin kapıları açılır Jack London'a; ardından Klondike öykülerinin derlendiği *Kurt Dölü* basılır. İlk kitabının çıktığı yıl, 7 Nisan 1900'de ilk evliliğini yapar. Eşi Bess Maddern ile, dostlukları romantik bir boyut kazanmazdan önce, neredeyse beş yıldır tanışıp görüşüyorlardır. Bess, Jack London'ın üniversite giriş sınavına hazırlanmasına yardım etmiştir. Evlilik kararı almaları, her ikisini de tanıyanlar için sürpriz olur ve "mantık evliliği" yaptıkları şeklinde yorumlanır. Çiftin bir yıl arayla iki kız çocukları dünyaya gelecek, ancak beraberlikleri uzun sürmeyecektir.

Jack London 1902 yılında, şehrin işçi semtlerinden East End'de birkaç ay yaşamak üzere Londra'ya gider. Burada birinci elden tanıklık ettiği büyük sefaleti *Uçurum Halkı*'nda kitaplaştırır. O güne kadar yazdıkları belli bir ilgi görmüş olsa da, Buck adlı köpeğin ana karakter olduğu romanı *Vahşetin Çağrısı* (1903) yazarı zirveye taşır. Bu küçük başyapıt, benzer bir temaya sahip olan, 1906 tarihli *Beyaz Diş*'le birlikte, her kuşaktan okurun sevgisini kazanmıştır.

London San Francisco merkezli bir gazetenin önerisiyle, 1904'te patlak veren Rus-Japon Savaşı'nı izlemek için Japonya'ya hareket eder. İki emperyal devlet, Mançurya topraklarında (Çin'in kuzey doğusundaki bölge) ve Kore Denizinde paylaşım mücadelesi içindedir. Jack London, cepheye sızmaya çalışırken iki kez tutuklanıp

Amerikalı diplomatların araya girmesiyle serbest kalır. Sonunda Japon ordusu ile sınıra seyahat etmesine izin verilir.

Yazar sıkıntılı geçen boşanma sürecini takiben Charmian Kittredge ile ikinci evliliğini yapar. Charmian ile Jack'in tanışmasına, genç kadını büyüten teyzesi –aynı zamanda yazarın ilk öykülerinden birini basan *Overland Monthly* dergisinin editörü– Netta Earnes vesile olmuştur. Netta ve eşi, sosyalist yazar ve sanatçılardan oluşan, Jack London'ın da dahil olduğu ortak bir sosyal çevreyi paylaşırlar.

London aktif devrimci siyasetle çok genç yaşta ilgilenmeye başlamıştır. Yirmi yaşındayken Sosyalist Emek Partisi'ne (SLP) katılır. 1901 ve 1905 seçimlerinde Oakland belediye başkanlığına aday olur ancak kayda değer bir sonuç elde edemez. Sosyalizm fikrini gençler arasında yaygınlaştırmak üzere ülkenin çeşitli merkezlerindeki üniversitelerde konferanslar verir; davet edildiği kulüplerde, örgütlerde konuşmalar yapar. Bu amaca hizmet edecek denemelerden oluşan iki kitap yayımlar: *The War of the Classes* (Sınıflar Savaşı, 1905), *Revolution and other Essays* (Devrim ve Diğer Makaleler, 1910). Jack London'ın sosyalizmi, yaşam deneyiminden süzülerek gelmiştir. Roman ve öykülerinde öne çıkan gelir eşitsizliği ve yoksulluk, sömürü ve sınıf çatışması, insanın adalet arayışı, kapitalizmin yıkıcı etkileri gibi temalar dünya görüşüne paraleldir.

Açık havada zaman geçirmeyi, ata binmeyi çok seven Jack London, Charmian ile evlendiği yıl (1905), California'da bir çiftlik arazisi satın alır. Yazarlıktan elde ettiği gelirin önemli bir kısmını topraklarını genişletmek için harcar. Burayı "*sürdürülebilir tarım*" yapılan bir yer haline getirmeyi aklına koymuştur. Tarım kitaplarını okuyarak kendi kendini eğitir. California'nın ilk beton silosuna sahip olmakla, kendi tasarımı olan domuz ağılıyla övünmektedir. Ancak kötü şans mıdır yoksa işletme beceriksizliği midir bilinmez, bir kısmını borç alarak yaptığı onca yatırıma rağmen, çiftlik sonunda iktisaden başarısız olur.

Kimilerine göre başarısızlığın nedeni, Jack London'ın aynı anda birçok şeyle birden ilgilenmesi ve çiftliğin denetimini ihmal etmiş olmasıdır. Bu arada hem yeni kitaplarını yayımlamakta hem de sa-

hip olduğu yelkenliyle yolculuklara çıkmaktadır. Sportif Charmian bu uzun deniz yolculuklarında mükemmel bir yol arkadaşıdır. Birlikte Hawaii adalarına yelken açarlar; Jack London Honolulu'dan, sömürgecilerin, misyonerlerin, tüccarların yöreyi nasıl talan ettiğini anlatan kısa öykülerle geri döner. Charmain ise, Hawaii izlenimleri ile seyahat günlüklerini içeren iki kitap kaleme alır. Çiftin 1910'da dünyaya gelen tek çocuğu, sadece birkaç gün hayatta kalmıştır.

Jack London'ın bu döneme ait en önemli romanları arasında *Demir Ökçe* (1908), *Martin Eden* (1909), *Yanan Gün* (1910) ve *Ay Vadisi* (1913) sayılabilir. Yakında yükselecek olan faşizm dalgasına ilişkin kâhince öngörüler içeren *Demir Ökçe*, distopik roman türünün öncüsü olmuştur. Yazarın alkol alışkanlığını büyük bir içtenlikle dile getirdiği *John Barleycorn*, ölümünden üç yıl önce yayımlanır. Bu kitapta şunu itiraf etmektedir Jack London:

> Ben yaşlandıkça, başarım büyüdükçe, daha çok para kazandıkça, dünyaya sesimi duyurma olanaklarım arttıkça, alkolün yaşantımda tuttuğu yer aynı oranda büyüdü. Uğrunda savaştığım başarı ya da para gibi şeylerin savaşmaya değmez olduğu ortaya çıktı. Geriye kala kala, beni bir kelepçe gibi yaşama bağlayan HALK kaldı.

Böbrek yetmezliği çeken ve acısını dindirmek için bir süredir morfin kullanan Jack London, 22 Kasım 1916 sabahı odasında baygın halde bulunur; aynı akşam hayatını kaybeder. Ölüm nedenine ilişkin ihtilaflı görüşler öne sürülmüştür. Çeşitli kaynaklarda morfin zehirlenmesi veya intihar ihtimali üzerinde durulmuş olsa da doktorunun düzenlemiş olduğu ölüm raporu, böbrek yetmezliğine işaret etmektedir. Bedeni vasiyetine uyularak yakıldıktan sonra külleri, çiftliğinin bulunduğu –daha sonra Jack London Eyalet Tarih Parkı olarak kamulaştırılan– araziye gömülmüştür. Jack London, sağlığında takdir edilip sonradan unutulan yazarlardan olmamıştır. Kırk yıl süren kısacık hayatına sığdırdığı elliyi aşkın kitap, zamanın acımasız akışına taptaze bir ruhla direnmeyi sürdürmektedir.

"CARMEN iki günden fazla dayanmaz." Mason ağzındaki buz parçasını tükürdü, zavallı hayvanı acıyan bakışlarıyla şöyle bir süzdü, sonra hayvanın patisini ağzına alıp tırnakları arasında birikerek diken gibi batan buz parçacıklarını dişleriyle ayıklamaya koyuldu.

İşini bitirip köpeği kenara doğru iterken, "Böyle şatafatlı isimler konulan köpeklerin bir işe yaradığını hiç görmedim bugüne kadar," dedi. "Sıkıya hiç gelemez bunlar; eriye eriye ölür giderler. Karabaş gibi, Canavar gibi, Kurt gibi doğru dürüst adları olan köpeklerin kof çıktığını gördün mü sen hiç? Çıkmaz! Bir de şu bizim Shookum'a bak bir kere, onun gibi..."

Şak! Derisinin altında dirhem yağ bulunmayan Canavar'ın şimşek gibi açılıp kapanan beyaz dişleri Mason'ın gırtlağını kıl payıyla sıyırmıştı.

"Bak hele, bak hele... dalayacaktın ha?" Köpek kırbacının sapıyla kulağının arkasına indirilen okkalı bir darbe karların üstüne boylu boyunca uzatıverdi hayvanı; dişlerinin arasından sarı sarı salyaları süzülürken hafif hafif titremeler geçiriyordu köpek.

"Dediğim gibi işte, bak şu Shookum'a... Hayvanda yürek var bir kere. Bahse girerim hafta sonuna kalmaz Carmen'i mideye indirir bu."

Malemute Kid, yumuşatmak için ateşin yakınına koydukları ekmeği altüst ederken, "Ben de seninle bahse girerim, ama benim iddiam başka," dedi. "Yolculuğumuz bitmeden biz Shookum'u mideye indireceğiz bana kalırsa. Ne dersin Ruth?"

Kızılderili kadın kabaran kahvenin çökmesi için bir parça buz attı içine; gözlerini Malemute Kid'den kocasına, kocasından köpeklere çevirdi, ama cevap vermedi. Malemute Kid'in söylediği gerçeğin ta kendisi olduğu için cevap vermeye gerek duymamıştı. Tamamını kar çiğneyerek aşmak zorunda oldukları üç yüz yirmi kilometrelik bir yol vardı önlerinde, yiyecekleri altı gün zar zor idare ederdi, köpeklerin ise hiç yiyeceği kalmamıştı; bu durumda köpekleri yemekten başka çare olmadığı açıktı. İki erkekle kadın ateşin çevresinde toplanıp birkaç lokmadan ibaret yemeklerini yemeye koyuldular. Kısa öğlen molası verdikleri için köpekler koşumlarından çözülmeden bırakılmıştı; karların üstüne serilmiş hayvanlar lokmaları sayarak aç gözlerle seyrediyordu onları.

"Bundan sonra öğle yemeği yok," dedi Malemute Kid. "Köpeklerden de gözümüzü hiç ayırmamalıyız, gittikçe saldırganlaşıyorlar. Fırsatını buldukları anda içlerinden birini alaşağı ediverecekler."

"Ben bir vakitler Epworth'ın mütevelli heyeti başkanıydım, pazar günleri kilisede vaaz verirdim," diye damdan düşer gibi, ne durumla ne de konuyla ilgisi olan bir laf etti Mason. Lafını bitirdikten sonra dalgın bakışlarını dumanları tüten çarıklarına dikti. Ruth bardağına kahve koyarken dalgınlığından uyandı Mason:

"Tanrı'ya şükür çaydan yana sıkıntımız yok hiç değilse, iç içebildiğin kadar! Tennessee'de çayı tarlasında görmüş adamım ben. Şöyle sıcacık bir mısır ekmeğine neler vermezdim şimdi! Sen üzme kendini Ruth; şunu da bir atlatalım, bundan sonra bir daha ne açlık yüzü göreceksin ne de taban teperek çarık eskiteceksin."

Bu sözleri duyunca kadının kasvetli havası dağıldı ve beyaz efendisine duyduğu sevgiyle gözleri dolu dolu oldu. Hayatında gördüğü ilk beyaz erkekti bu aynı zamanda, kadınlara herhangi bir hayvandan ya da hizmet hayvanından farklı davrandığını gördüğü ilk erkek.

"Evet Ruth," diye devam etti kocası. Adam, herkesin kolay kolay anlamayacağı, karmakarışık bir uydurma dil konuşuyordu, zira karı kocanın anlaşabildiği biricik dil buydu. "Dediğim gibi, biraz daha dişini sık da tası tarağı toplayıp buralardan bir kurtulalım hele; atalım kendimizi 'Dışarıya'. Beyaz Adam'ın teknesine biner Büyük Tuzlu Su'ya varırız. Evet, çok kötü sudur. Büyük Tuzlu Su; dalgaları kocaman olur, dağ gibi yükselir, iner çıkar. Çok büyüktür, ucu da çok çok uzaktır, gidersin gidersin bitmez. On uyku, yirmi uyku, kırk uyku," diye anlatırken, günlerin sayılarını iki elinin parmaklarını açarak işaretle gösterdi. "Hep su, hep kötü su. Sonra büyük köye gelirsin, çok insan vardır; yazın ne kadar sivrisinek olursa, o kadar insan. Kulübeler, ohoo... çok yüksek... on kavak boyu, yirmi kavak boyu. Ta göğe kadar!"

İstediği gibi anlatamadığı için sustu, çaresizlik içinde yardım dilenir gibi Malemute Kid'e bir baktı, sonra simge diliyle anlatmaya girişerek yirmi tane kavak ağacını üstü üste koyduğunu gösteren işaretler yapmaya başladı. Onun bu haliyle tatlı tatlı eğlenerek gülümsüyordu Malemute Kid öteden. Oysa Ruth'un gözleri hayretten ve zevkten fal taşı gibi açılmıştı; zevkten kendinden geçecekti kadın neredeyse, zira kocasının kendisine şaka yaptığını sanıyordu –kocasının onunla şakalaşması kadıncağızın yüreğini şenlendirmeye yetiyordu.

"Sonra bir şeye binersin... kutuya binersin ve puf! Kutu seni yukarı çıkarıverir." Mason daha iyi anlatabilmek için elindeki boş kahve kupasını havaya attı ve düşen kupayı yakalarken bağırdı: "Sonra da fış diye indiriverir seni. Orada büyücüler çok güçlü! Sen Fort Yukon'da ol, ben de Arctic City'de olayım –yirmi beş uyku çeken yol– arada büyük ip var, hep durur. Ben ipi tutup, 'Alo, Ruth! Nasılsın?' diyorum. Sen, 'Benim kocacığım mı bu konuşan?' diyorsun. Ben diyorum, 'Evet', sen diyorsun, 'Ben iyi ekmek yapmıyorum, çünkü karbonat yok.' O zaman ben diyorum, 'Kilerde, oraya bak, un nerede duruyor? Onun altında;

hoşça kal.' Sen bakıyorsun ve buluyorsun karbonatı. Ama sen hep Fort Yukon'da, ben Arctic City'de. Üff be, büyücülüğe bak!"

Ruth peri masalı dinler gibi öyle saf saf gülümsüyordu ki, iki adam kendilerini tutamayarak makaraları koyverdi. Köpekler arasında çıkan dalaşma yüzünden 'Dışarı' ile ilgili tatlı masal yarıda kaldı. Hırlayarak birbirine giren kavgacıları iki erkek ayırdığında, Ruth kızakları yerleştirmiş, yola çıkmaya hazır etmişti bile.

"Marş! Yürü! Yürü, Dazlak! Haydaa!" Mason kırbacını ustalıkla savurdu ve köpekler çenileyerek, karınları yere değercesine koşumlara asılırken o da frenleme sırığını sağa sola oynatarak kızağın buz tutan ayaklarını kurtardı. Ruth ikinci takımla onu izliyor, Ruth'un kızağını yola çıkarmak için yardım ettiğinden geride kalan Malemute Kid de en arkadan geliyordu. Güçlü kuvvetli, bir öküzü bir yumrukta yere serebilecek çam yarması gibi bir yabani olduğu halde, hayvancağızları dövmeye kıyamayacak kadar da yufka yürekliydi Malemute Kid; köpek sürücüleri arasında ender rastlanan bir sevecenlikle tatlı tatlı şakalaşarak hayvancağızların gönlünü ederdi –gönlünü etmek ne kelime, onların acı çektiğini gördüğü zaman oturup bir ağlamadığı kalırdı.

Yüklü kızağa koşulu köpeklerini harekete geçirmek için giriştiği bütün çabaları boşa çıkınca, "Hadi be, hadi benim tabanları yaralı zavallıcıklarım, hadi göreyim sizi, hadi aslanlarım!" diye mırıldanmaya başladı. Sonunda da sabrının karşılığını gördü ve köpekler canlarının acısından kısa kısa iniltili sesler çıkarmalarına rağmen, yoldaşlarına yetişmek için ileri atıldılar.

Artık kimse konuşarak nefes tüketmiyordu; çiğnenmemiş kar üzerinde yapılan kızak yolculuğunun zahmeti böyle bir hovardalığa izin vermez. İnsanın anasından emdiği sütü burnundan getiren zorlu yolculukların en berbatı, Kuzey Ülkesi'nde, köpeklerin çektiği kızaklarla –ve arkadan gelen kızağa iz açmak için lekenlerle kar çiğneyerek– yapılan yolculuklardır. Her adımda koskoca leken diz boyu kara batar. Ondan sonra, kara batan

ayak battığı gibi dümdüz yukarı çekilir; leken kardan kurtuluncaya kadar ayak ne bir santim öne, ne bir santim arkaya, ne de bir santim yana kaydırılır; kaydırdın mı alırsın başına belayı. Kardan çıktıktan sonra da ayak iyice yukarı çekilip o durumda öne götürülür ve dik olarak kara basılırken, öbür ayak dik açıyla kardan çıkarılarak kırk-kırk beş santim kadar yukarı kaldırılır. Bu işi ilk kez deneyen biri, lekenleri birbirine takılarak karların üstüne boylu boyunca uzanmadan ilerleyebildiğini varsaysak bile, yüz metrede pes eder; bütün bir gün boyunca bu işi arkadan gelen köpeklerin yürüyüşünü engellemeden sürdürebilen kişi, akşam uyku tulumunun içine vicdanı rahat olarak girerken ne kadar gurur duysa yeridir; bunun ne demek olduğunu ancak bu işi başarabilenler bilir. Hele, Uzun Yol üzerinde bu şekilde yirmi uyku yolculuk edebilen kişi, tanrıların bile kıskanacağı biridir.

Vakit ikindiyi geçerken, beyaz sessizliği bozmaktan âdeta korkar gibi, tek kelime konuşmadan işleriyle meşgul oluyordu yolcular. Doğanın dağarcığında bin türlü alicengiz oyunu saklıdır ve o bunları birer birer çıkarır, insanoğlunun önüne koyar – ta ki insanoğlunu ölümlü olduğuna inandırıncaya kadar: Irmağın sularını taşırıp sele verir her yanı; fırtınalarla yeri göğü inletir; yer sarsıntılarıyla dağları yürütür; gökten şarapnel gibi dolu yağdırır... ama bunların hepsinden müthişi, hepsinden korkuncu, akıllara durgunluk verici olanı, Beyaz Sessizliğin o edilgin görünüşü aldığı evredir. Bu evrede bütün hareket durmuştur; gökte bir tek bulut görünmez; gökkubbe pirinçten bir fanustur; insan, ağzından çıkacak en ufak bir fısıltıyla bile bir tapınağın kutsal sessizliğini bozacağı duygusuna kapılarak çekingenleşir, kendi sesinden ürker. Bu ölü dünyanın tekinsiz ıssızlığı içinde bir benek gibi yol alan insanoğlu, buradaki tek canlının kendisi olduğunu düşünerek cüretinden ötürü ürperir, hayatı bir larva kadar değersiz görünür gözüne. İster istemez garip düşünceler üşüşür beynine ve evrenin gizlerini açıklayabilecekmiş gibi bir kuruntuya kapılarak bunları dile getirmeye çabalar. Ölüm

korkusu, Tanrı korkusu, tüm evrenin korkusu karabasan gibi üzerine çökerken, yüreğindeki ağırlığı yaşama umuduyla veya ölümden sonra dirilme umuduyla hafifletmeye çalışır; ten kafesin içine hapsolmuş ruhun Tanrı ile ancak ölümsüzlükte yan yana geleceğini düşünerek, ölümsüzlüğün var olduğuna kendini inandırmaya çalışır boş yere.

Böylece o gün de geçti gitti. Irmak ileride geniş bir dönemeç yapıyordu, o yüzden Mason, dönemecin içine doğru giren kara parçasının dar boynuna doğru çevirdi takımın başını; oradan geçerlerse çok kestirme olacaktı. Gelgelelim boynun yamacına vardıklarında, köpekler bu dik yokuşu tırmanamadı. Ruth'la Malemute Kid kızakları arkadan iterek yardımcı olmaya çalıştılarsa da bir türlü yamacı aşamadılar; onlar çabaladıkça köpekler geri geri kayıyordu. Derken Mason da geldi, üçü el ele vererek kızakları birer birer çıkarmaya çalıştılar. Açlıktan adım atacak halleri kalmamış zavallı hayvanlar son güçlerini harcıyordu. Ha gayret diyerek kızak azar azar yükseldi, yükseldi, en sonunda setin üstüne oturdu; ne var ki tam o sırada, öncü köpek birdenbire sağa sola hamle yaptı ve bütün takım da onu izleyince Mason'ın lekenleri koşumlara takılıverdi. Sonuç bir felaketti. Ayaktan budanan Mason yere yuvarlandı ve köpeklerden biri koşumlar arasına sıkışınca, kızağı da arkalarından sürükleyerek hep birlikte yuvarlanarak yamacın dibini boyladılar.

Şrak! Şrak! İnsafsızca kalkıp kalkıp köpeklerin üzerine inen kırbaçtan en çok nasibini alan, koşumların arasına düşen köpekti.

"Yapma Allah aşkına!" diye yalvarıyordu Malemute Kid; "Baksana, zaten son saatlerini yaşıyor zavallıcık. Hadi, bırak, gel de benim takımı bağlayalım kızağa."

Mason, kırbaç elde, mahsus Malemute Kid'in lafı bitene kadar bekledi, sonra da upuzun kırbaç şaklayarak kabahatli köpeğin bedenine dolandı. Carmen –çünkü kabahatli oydu– karların üzerine sinip önce acı acı bağırdı, sonra da yan tarafına devrildi.

Trajik bir olay yaşanıyordu; bu yollarda ne yazık ki sık sık karşılaşılan kazalardan birinin yol açtığı acıklı bir olay. Bir yanda bir köpek can çekişiyor, öbür yanda iki arkadaş birbirlerini öfkeli gözlerle süzüyordu. Erkekleri yatıştırmak için Ruth yalvaran gözlerle bir onun yüzüne bakıyordu, bir diğerinin. Ne var ki Malemute Kid, gözleri ateş saçmasına rağmen kendini tuttu, köpeğin üzerine eğilerek koşum kayışını kesti. Kimsenin ağzını bıçak açmıyordu. Takımları ikişer aralık bırakarak yeniden düzenlediler, sorun da çözülmüş oldu; kızaklar tekrar yola düzüldü. Can çekişen köpek en arkadan sürüklenerek geliyordu. Bir hayvan yol yürüyebildiği sürece onu vurmazlar, son bir fırsat tanırlar; hayvancağız bir kamp yerine varana kadar dayanabilirse ve şans eseri o kamp yerinde bir geyik boğazlanmışsa, ne âlâ.

Yaptığına çoktan pişman olan, ama inatçılığı yüzünden de hâlâ özür dilemeye yanaşmayan Mason kafilenin en önünde kar çiğniyor, başının üzerinde bir felaket dolaştığını aklının ucundan bile geçirmiyordu. Kuytuda kaldıkları için ağaçların sık büyüyebildiği alçak bir kesimde, bu sık ağaçların arasından geçerek yol alıyorlardı. Yollarının üstünde en az yirmi metrelik bir çam kule gibi yükseliyordu. Kuşaklar boyu orada duran çamın kaderinde, sonunun bugün geleceği yazılıymış meğer –aynı şey Mason için de söylenebilir.

Mason durdu, çarığının çözülen bağcığını bağlamak için eğildi. Kızaklar da onunla birlikte durdu, inleyecek güçleri bile kalmayan köpekler de hemen karların üstüne serildi. Tekinsiz bir durgunluk vardı havada; kırçlara* bürünmüş ormanda yaprak kımıldamıyordu. Dış uzayın soğuğu ve sessizliği yeryüzünün yüreğini dondurup, doğanın titreyen dudaklarını taşa çevirmişti. Bir yürek vuruşunun titreşimlerini aktarır gibi, iç çekişe benzer bir dalgalanma oldu havada; bunu kimse kulaklarıyla duymadı; kımıltısız boşlukta bir hareketin başladığını daha

* Kırç: Kışın, sisli havalarda, ağaç dallarını, toprak çıkıntılarını vb. yerleri kaplayan buz tabakası. *–Türkçe Ed.*

çok sezgileriyle fark eder gibi oldular. Demeye kalmadı, yılların yüküyle birlikte sırtında taşıdığı karların ağırlığını daha fazla çekemeyen dev ağaç, hayat trajedisi içinde üstlendiği son rolünü oynadı. Mason çatırtıyı duyduğu anda tehlikeyi anlayıp kaçmaya davrandı, ama tam gövdesini doğrulttuğu anda ağaç olanca ağırlığıyla omuzlarının üzerine çaprazlama yıkıldı.

Ansızın beliriveren tehlike ve ansızın gelen ölüm! Kaç kez karşılaşmıştı Malemute Kid bu gibi durumlarla! Kızılderili kadına emirlerini saniye sektirmeden verip fırladı, hemen işe koyuldu; o işe koyulduğunda, devrilen çamın iğne yapraklı dalları hâlâ titreşmekteydi. Bu durumda Kızılderili kadının beyaz derili kız kardeşleri olsa, ya bayılır ya da hiçbir işe yaramadan orada durup feryat figan ağlamaya başlarlardı; oysa Ruth bunların hiçbirini yapmadı. Malemute Kid'den aldığı emri uyguladı ve hemen oracıkta yapılıveren derme çatma bir manivelayı ağacın altına sokup ucuna bütün ağırlığıyla yüklenerek, kocasının üstündeki basıncı hafifletmeye çalıştı; o, kocasının iniltilerini dinleyerek işini en iyi biçimde yapmaya çabalarken, Malemute Kid de baltayla girişiyordu ağaca. Ağacın donmuş gövdesine her vuruşta ufacık bir yonga koparan çeliğin tın tın öten sesine, oduncunun zorlanan ciğerlerinden büyük bir güçle "Hınk! Hınk!" diye fırlayan soluk sesleri eşlik ediyordu.

Malemute Kid en sonunda, adamcağızın insanlıktan çıkmış zavallı gövdesini ağacın altından çekip çıkarabildi, karların üzerine uzattı. Kadının hem umutlu hem umutsuz bir ifadeyle bakan sorgu dolu gözlerindeki sessiz acı, arkadaşının çektiği ıstıraptan daha çok dokundu Malemute Kid'e. Hiç konuşmuyordu kadın; Kuzey Ülkesi'nin insanlarına "az laf, çok iş" kuralı küçük yaşta öğretilir. Sıfırın altında otuz derecelik ayazda insanı karların üstünde bırakırsanız çok yaşamaz. Dolayısıyla, kızaktaki yükü bağlayan sırımlar kesildi, yaralı adam kürklerle sarılıp sarmalandı ve çam dallarından yapılan döşeğe yatırıldı. Yanı başına da onu ezen çamdan kesilen odunlarla gürül gürül bir

ateş yakıldı. Adamın arkasına, kısmen başının üstüne gelecek biçimde ilkel bir perde gerildi; bir çadır bezi parçasından ibaret olan bu perde ateşten yayılan ısıyı tutup yaralının üzerine doğru yayıyordu, fizik dersini doğanın içinde yaşayarak kaynağından öğrenenlerin bildiği basit bir düzenektir bu.

Ölümle hep burun buruna yaşayanlar, vadenin dolduğunu anlamakta ustalaşmıştır. Mason hurdahaş olmuştu. Gelişigüzel yapılan bir muayene sonunda durum bütün çıplaklığıyla anlaşılmıştı. Sağ kolu, sağ bacağı ve omurgası kırılmıştı; belden aşağısı tutmuyordu. İç organlarının zarar görmüş olması da güçlü bir olasılıktı. Arada bir inilti koyvermese yaşadığı belli olmayacaktı.

Durumu umutsuzdu; yapılabilecek hiçbir şey yoktu. Gece, olanca acımasızlığıyla ağır ağır iniyordu. Ruth, ırkına özgü tevekkülle boynunu bükmüş oturuyordu; Malemute Kid'in tunçtan dökülmüş yüzüne yeni yeni çizgiler nakşoluyordu. Aslına bakılırsa, bu üç kişi arasında en az acı çeken Mason'dı. O şimdi, Doğu Tennesee'nin Büyük Dumula Dağlarında geçirdiği çocukluk günlerini yeniden yaşayarak sayıklıyordu. Malemute Kid'e en çok dokunanı da, Mason'ın, sayıklamaları sırasında çocukluk günlerinde yaptığı tilki avlarını, karpuz tarlalarını talan edişini, göletlerde yüzüşünü anlatırken, yıllardır unuttuğu yayvan Güneyli şivesine dönmüş olmasıydı. Mason'ın kullandığı dil Ruth'a Çince gibi geliyordu, ama Malemute Kid bunu hem anlıyor, hem de müthiş duygulanıyordu -uygarlık sözcüğünün ifade ettiği her şeyden yıllarca uzak kalmış bir insan nasıl duygulanırsa, öyle duygulanıyordu.

Sabah yaralının bilinci açıldı; Malemute Kid onun fısıltı halinde söylediklerini duyabilmek için eğilerek kulağını yaklaştırdı.

"Tanana Irmağı boyunda üçümüzün nasıl birbirimize rastladığımızı hatırlar mısın? Gelecek ilkbaharda dört yıl olacak. O sıralar Ruth benim için güzel bir kız olmaktan öte bir an-

lam taşımıyordu –onunla oynaşmak tekdüze hayatıma birazcık renk katıyordu sanırım. Ama sonradan ona öyle bir bağlandım ki, sorma! Bana mükemmel bir eş oldu doğrusu; en sıkıntılı günlerimde bana hep destek oldu. Alışverişte pazarlığa gelince, kimse onun eline su dökemez, bilirsin. Hele Moosehorn kıvrımında sıkıştırıldığımız o kayalıktan ikimizi kurtarmak için deli gibi akan ırmakta kanosuyla bir gelişi vardı, hatırlar mısın? Kurşunlar dolu gibi nasıl yağıyordu üstümüze, suyu nasıl kamçılıyordu ama! Ya Nuklukyeto'da aç kaldığımız günler? Ya canını tehlikeye atıp, buzları çözülen ırmak üzerinden zamanla yarışarak haber ulaştırması? Evet, bana çok iyi bir eş oldu doğrusu; öbür karımdan çok daha iyi bir eş. Daha önce de evlendiğimi bilmiyordun değil mi? Sana anlatmamıştım değil mi? Evet, Amerika'da başımdan böyle bir evlilik geçti. Zaten o yüzden buralara düştüm ya! Çocukluğumuz beraber geçmişti onunla; ben de o eski günlerin hatırına, ona boşanma şansı vermek için ayrılıp buraya geldim. Bu sayede boşanabildi benden. Neyse, bunların Ruth'la bir ilgisi yok. Ben de yavaş yavaş toparlanayım da, önümüzdeki yıl Ruth'u da alıp buralardan götüreyim diye düşünüyordum. Ruth'la ikimiz 'Dışarı'ya gidecektik sözde; ama artık çok geç. Ne olursun, onu oymağına geri gönderme Kid. Mahvolur kadıncağız orada. Düşünsene! Neredeyse dört yıldır bizimle birlikte yaşıyor. Bizim yemeklere alıştı bir kere. Dört yıldır ağzına domuz pastırmasından, kuru fasulyeden, buğday unundan, meyve kurusundan başka şey koymadı ki; bundan sonra oymağının yanına dönüp balıkla geyik etine mi talim edecek? Bunca yıl bizim usullerimize alıştıktan, bizim yaşam biçimimizin kendi insanlarının yaşam biçiminden iyi olduğunu gördükten sonra tekrar onların yanına dönmek onu kahreder. Ne olursun Kid, ona göz kulak ol. Ama öyle ya, yapamazsın! Nedense Kızılderililerle yıldızın hiç barışmadı senin; niye bu Kızılderililer ülkesine geldiğini anladıysam arap olayım. Ona iyi davran Kid. İlk fırsatta onu Birleşik Devletler'e

göndermeye bak. Ama işi öyle ayarla ki istediği zaman yine buraya dönebilsin, çünkü sıla hasreti çekebilir. Bebeğe gelince; o da bizi birbirimize çok bağladı Kid. Dilerim erkek olur. Bir düşünsene! Benim kanımdan, öz çocuğum, Kid. O çocuk bu ülkede kalmamalı. Hele kız olursa buralarda hiç yapamaz. Kürklerimi satarsın; en az beş bin dolar getirir; ayrıca Kumpanya'dan da bir o kadar alacağımız var. Kendi ruhsat işlerini hallederken benimkileri de aradan çıkarıverirsin. Kadastro işi halloldu sayılır, ruhsatı bugün yarın verirler. O ruhsatı satarsın, parasıyla da oğluma iyi bir öğrenim görme olanağı sağlarsın. Bir şey daha diyeceğim Kid: Oğlum sakın bu ülkeye dönmesin, buna izin verme. Burası beyaz insana göre bir yer değil. Ben ölü sayılırım Kid. Üç uyku, bilemedin dört uyku ya yaşarım ya yaşamam. Sen yola devam etmelisin. Burada oyalanma! Unutma, birisi benim karım, öbürü de benim çocuğum. Ah, Tanrım! Dilerim erkek olur! Sakın burada, benim yanımda oyalanmaya kalkışma! Bak, ölüm döşeğinde sana vasiyetimdir: hiç oyalanmadan yola çıkacaksın."

"Hiç değilse üç gün kalayım," diye yalvardı Malemute Kid. "Üç güne kadar belki düzelirsin; ummadık bir şey çıkar bakarsın."

"Olmaz!"

"Üç güncük!"

"Hemen yola çıkmalısın!"

"İki gün olsun bari."

"Karımla oğlumun hayatı söz konusu Kid. Onun için, hiç boşuna konuşma!"

"Bir gün."

"Olmaz, olmaz! Sana benim vasiyetim."

"Bir güncük yahu! Kumanyamızı kısar, idare ederiz; hem, bakarsın denk getirir bir sığırı vururum belki."

"Peki; ama sadece bir gün, bir dakika bile fazla değil. Bak ne diyeceğim Kid. Ne olursun, çektirme bana; bir başıma çok zor. Bir kurşun yeter, tetiği çekeceksin, o kadar. Ne demek iste-

diğimi anlıyorsun. Düşünsene Kid! Öz çocuğum benim, düşün bir kere! Doğumun eli kulağında, ama ben çocuğumu görecek kadar bile yaşayamayacağım! Ruth'u yanıma yollayıver. Ona veda etmek istiyorum; ayrıca, oğlumuzun yaşamasından başka şey düşünmemesini, ben ölene kadar başımda beklememesini söyleyeceğim. Eğer ben tembih etmezsem, seninle gitmeyi reddedebilir. Hoşça kal dostum; hoşça kal. Ha, Kid! Diyorum ki, şey, şu yamacın üzerine bir çukur kazıversen. Bak, kırk sentlik altın tozu ödediğim kürek gıcır gıcır duruyor orada. Sana bir diyeceğim daha var Kid!" Malemute Kid, ölüm halindeki adamın fısıltı halinde çıkan sesini duyabilmek için üzerine eğildi ve onun, gururunu yenerek söylediği son sözleri zar zor duyabildi: "Özür dilerim, şey için, biliyorsun işte, Carmen."

Erkeğinin üzerine eğilip sessiz sessiz gözyaşı döken kadını orada bırakan Malemute Kid, sırtına parkasını, ayaklarına lekenlerini geçirdi, karabinasını koltuğunun altına sıkıştırdı, karlara bata çıka ormanın içine daldı. Kuzey Ülkesi'nin acemisi değildi Malemute Kid; nice acılara tanık olmuştu bu ülkede, ama bugüne kadar böylesine çetin bir sorunla hiç karşılaşmamıştı. Soyut olarak bakıldığında basit bir hesap işiydi aslında; ölüm halindeki bir insana karşılık, yaşama olasılığı bulunan üç kişinin hayatıydı söz konusu olan. Ama yine de kolay değildi karar verebilmek. Beş yıl boyunca omuz omuza çalışmışlar, didinmişler; ırmakların azgın sularında, karlı yollarda birlikte yolculuk etmişler; birlikte kamp kurup birlikte altın aramışlar; birlikte kazma sallayıp birlikte ter dökmüşler; sellerin götürdüğü, kıtlığın getirdiği ölüme birlikte karşı koymuşlar ve böylece, o beş yıl boyunca arkadaşlık bağlarını birlikte örmüşlerdi. Bu bağ o kadar güçlüydü ki, Ruth'un gelip aralarına katıldığı ilk günden bu yana, gizliden gizliye de olsa, arkadaşını bu Kızılderili kadından hep kıskanmıştı Malemute Kid. Şimdi ise, bu bağı kendi eliyle koparmak ona düşüyordu.

Bir sığın,* bir tanecik sığın bulabilmek için Tanrısına yakarıyordu; ama bütün av hayvanları yer yarılıp içine girmişti sanki, ilaç için bile bir tane görünmüyordu ortalıkta. Gece karanlığı çökerken, Malemute Kid kamp yerine yorgun argın, eli boş, yüreği dopdolu olarak dönüyordu. Birdenbire azgın köpek havlamaları ve Ruth'un çığlığını duydu, adımlarını hızlandırdı.

Bir fırtına gibi kamp yerine girdiğinde gördüğü manzara şuydu: aç köpek sürüsü kadının çevresini sarmıştı; azgın hayvanlar hırlayarak, dişlerini göstererek üzerine saldırıyordu, Kızılderili kadın da elindeki baltayla canavarlara veriştiriyordu. Köpekler efendilerinin koyduğu kesin yasayı çiğneyerek kumanyayı talan ediyordu. Karabinasını ters çevirip namlusundan iki eliyle kavrayan Malemute Kid de tüfeğin dipçiğiyle girişince, doğal ayıklanma oyunu bu ilkel ortamda bütün vahşetiyle bir kez daha oynandı. Tüfeğin dipçiği ve balta sistemli bir şekilde durmadan inip kalkıyor, bir hayvana vuruyor ya da ıskalıyor; kıvrak ve çevik gövdeler şimşek hızıyla atılıp şimşek hızıyla çekiliyor; gözü dönmüş canavarların bembeyaz dişlerinden salyalar akıyor ve insanla hayvanın giriştiği bu üstünlük savaşı acıklı bir sonla bitiyordu. Savaş sona erince, yenilen azmanlar kuyruklarını kısıp ateşin kenarına çekildiler, yaralarını yalamaya ve dertlerini yıldızlara dökmeye koyuldular.

Kurutulmuş balık stoğunun tamamı köpeklerin midelerine inmiş, yerlere dökülen undan da geriye iki buçuk kilo kadar bir şey kalmıştı; ıpıssız yabani topraklar üzerinde üç yüz kilometrelik yolculuğu bu iki üç kilo unla yapacaklardı. Ruth kocasının yanına döndü, Malemute Kid de, kafası baltayla parçalanarak ölen bir köpeğin leşini, soğumasına vakit bırakmadan hemen yüzüp hiçbir yerini ziyan etmeksizin küçük küçük parçaladı; parçaları güzelce sarıp kızağa sakladı, hayvanın postuyla ayaklarını ve diğer yenmeyen kısımlarını, daha birkaç dakika öncesine kadar ölenin yoldaşları olan köpeklerin önüne attı.

* Sığın: Bir çeşit geyik. *-Türkçe Ed.*

Sabah yeni bir dertle başladı. Azgın köpekler birbirlerine saldırıyordu. Zaten can çekişir durumda olan Carmen'in üstüne çullanmıştı sürü. Allah yarattı demeden kırbaç inip kalkmaya başladı. Açlıktan gözü dönmüş köpekler kırbacı yedikçe bağırıyor, çeniliyor, inliyor, siner gibi yapıyor, ama asla avlarını bırakmaya yanaşmıyorlardı. Nitekim bırakmadılar da, tüyleriyle müyleriyle postuna ve kemiklerine varana kadar lokma lokma yediler; Carmen'den geriye hiçbir şey kalmadı.

Malemute Kid arkadaşının yanına giderek onun sayıklamalarını dinlemeye koyuldu. Mason yine Tennessee'ye dönmüş, çocukluk günlerinin arkadaşlarına ipe sapa gelmez nutuklar çekiyor, onları yaramazlık yapmaya kışkırtıyordu.

Yaralının yattığı yerin yanı başında birkaç çam ağacının bulunmasından yararlanarak işe girişti Malemute Kid. Ruth onu seyrederken, Malemute Kid, avcıların vurdukları hayvanı porsuklarla köpeklerin şerrinden korumak için bazen başvurdukları yöntemle bir tür 'zula' hazırlıyordu. Yan yana duran iki küçük çamı birer birer tepelerinden aşağıya, yere kadar eğdi ve uçlarını üst üste getirip sırımlarla sıkıca bağladı önce. Sonra, itaatsizlik etmeye kalkışan köpeklere esaslı bir sopa çekip yola getirerek, iki kızağa koştu onları. Mason'u sarıp sarmaladığı kürkler dışında ne var ne yok hepsini bu iki kızağa yükledi. Mason'ı kürkleriyle yeniden güzelce sardı, açılmayacak biçimde kürkleri sırımla kat kat bağlayıp meydana getirdiği dengi ayak ve başuçlarından, yere kadar eğdiği çamların uçlarına sağlamca tutturdu. Arkadaşı öldükten sonra, av bıçağının bir vuruşuyla, yere kadar eğip bağladığı çamları serbest bırakacak ve ceset havalanacaktı.

Ruth kocasının son isteklerini onun kendi ağzından duyduğu için hiç itiraz etmiyordu. Söz dinlemesini kendi halkı arasında çok iyi öğretmişlerdi zavallıya. Çocukluğundan itibaren bütün kadınların erkek egemenliğine boyun eğdiğini görerek ve kendisi de erkeğe boyun eğerek büyüdüğü için, eşyanın tabia-

tında kadınların erkeklere itaatsizlik etmesi diye bir şeyin var olabileceğini zaten havsalası alamazdı. Kocasını öperken (kendi halkı arasında böyle bir görenek yoktu) iki gözü iki çeşme boşandı. Kid kadının doya doya ağlamasına izin verdi, sonra onu alıp baştaki kızağa götürdü, lekenlerini takmasına yardım etti. Kadıncağız bir uyurgezer gibi, tamamıyla içgüdüsel bir davranışla kızağın frenleme sırığını bir eliyle kavradı, öbür eline kırbacı aldı ve köpekleri haydayıp yola çıkardı. Malemute Kid geri döndüğünde arkadaşı komaya girmişti. Kadın gözden kaybolalı çok olmuştu, vakit ilerliyordu, ama Malemute Kid arkadaşının yanı başında, ateşin karşısına çömelmiş, arkadaşının ölmesini bekliyordu; ölmesini bekliyor ve ölmesi için dua ediyordu.

Beyaz Sessizliğin ortasında acı düşüncelerle baş başa kalmak kadar zor gelen şey yoktur insana. Ölü evinin sessizliğinde bir merhamet duygusunun dolaştığı hissedilir; bu açıklanmasa, söylenmese bile insanın çevresinde dolaşanların soluk alıp verişleri acılı insanı koruyucu kanatları altına alan acıma duygusunu ona aktarmaya yeter. Oysa, çelik mavisi gökyüzünün altındaki o dupduru, buz gibi sessizlik, gözleri kamaştıran o Beyaz Sessizlik acımasızdır.

Bir saat bekledi Malemute Kid; bir saat iki saat oldu, ama ölmüyordu adam. Öğleyin, saat tam on ikide, tekerleğinin üst kenarını bile güney ufkunun üzerine çıkaramayan güneşten gökyüzüne kızılımsı bir ışık vurur gibi oldu, ama bu kadarcık ışığını bile hemen geri çekti güneş. Malemute Kid çömeldiği yerden kalktı; arkadaşının yanına yaklaşırken ayakları geri geri gidiyordu. Çevresine bir göz attı. Beyaz Sessizlik onu sırıtarak seyrediyordu sanki, ürperdi ve içini büyük bir korku kapladı.

Keskin bir patlama sesinin ardından Mason, çam dallarından katafalkı üzerinde havaya yükseldi. Kırbacı basıp köpekleri çılgınca bir dörtnala kaldıran Malemute Kid, bembeyaz karların üzerinde uçarcasına kaçıyordu oradan.

KURT DÖLÜ

ERKEK kısmı kadın kısmına layık olduğu değeri nadiren gösterir; en azından kadının eksikliğini hissedinceye kadar. Dişi cinsin soluduğu havayı ciğerlerine çekmemiş erkek, bir dişinin içinde yaşadığı havaya varlığıyla nasıl bir tazelik katabileceğini asla bilemez. Ama o havayı bir kez solumuş olan erkek bundan yoksun kalmaya görsün, işte o zaman kendini bir boşluk içinde bulur ve tanımlayamadığı, açlığa benzer bir duygu yüreğini kemirmeye başlar; adını koyamadığı bir şeyin eksikliğini duyar. O erkeğin yoldaşları da bu konuda eğer ondan daha deneyimli değillerse, onun huzursuzlanmasına bir anlam veremeyerek kuşkulu kuşkulu başlarını sallarlar; daha da olmadı mı, ayı şakalarıyla yoldaşlarını bu durumdan kurtarabileceklerini sanarak üzerine çullanırlar. Ne var ki ayı şakaları da karın doyurmadığından, erkeğin duyduğu açlık her geçen gün biraz daha artarak sürer; adam gitgide günlük yaşamla ilgisini keser, içine kapanır; derken, günün birinde, içindeki boşluk artık dayanılmaz hale geldiğinde, kafasında parlak bir fikir doğar.

Yukon ülkesinde bir adamın başına böyle bir şey geldiği zaman, o adam genellikle, eğer yaz mevsimiyse bir kayık tedarik eder, kışsa köpeklerini kızağına koşar, kayığına ya da kızağına kumanyasını yüklediği gibi güney yolunu tutar. Birkaç ay sonra, eğer bu ülkeden umudunu hâlâ kesmemişse, gerek bu umudunu gerek çilelerini kendisiyle paylaşacak bir kadınla döner gelir. Şu olgu bile bir başına erkek kısmının ne kadar bencil yaradılışlı olduğunu göstermeye yeter. Bu olguyu belirtirken "Ense" takma adıyla maruf Mackenzie'nin de bir vakitler aynı konu yüzünden

başının nasıl derde girdiğini hatırladığımız için, ondan söz edeceğiz. Anlatacağımız olay çok eski bir zamanda geçmişti; henüz bu Kuzey Ülkesi'ne "çaylak" denilen acemilerin ayak basmadığı, ülkenin altın arayıcılarının istilasına uğramadığı ve Klondike'ın bilinen biricik zenginliğinin somon balığı yataklarından ibaret olduğu eski zamanlarda.

Ense Mackenzie, öncüler arasında doğup öncüler arasında büyümüş erkeklerin bütün özelliklerini taşıyan bir adamdı. Doğanın en çetin koşullarıyla yirmi beş yıl durup dinlenmeden savaşan adamın yüzüne o çetin mücadelenin izleri nakşolmuştu. Yirmi beş yılın son iki yılı da –ki en zoru, en kahredici olanı o iki yıldı– Kuzey Kutup Dönencesi'nin neredeyse güneş yüzü görmeyen buzlu toprak katmanlarında yatan altını aramakla geçmişti. Yukarıda sözünü ettiğimiz o açlık duygusuna kapıldığı zaman hiç şaşırmadı Ense Mackenzie; o, pratik düşünen bir adamdı ve başka erkeklerin de aynı duruma düştüğüne pek çok kez tanık olmuştu. Ne var ki öbür erkekler gibi hastalıklı bir ruh haline girmedi Mackenzie, sadece, eskisinden sıkı çalışmaya başladı. İki mevsim yetecek kumanyanın parasını çıkarabilmek için Stuart Irmağı yataklarındaki zengin damarlarda bütün bir yaz sivrisineklerle boğuşarak çabaladı durdu. Sonunda, bozduğu kulübesinin tomruklarından bir sal çatıp Yukon Irmağından akıntı aşağı koyverdi kendini; Forty Mile'a geldiğinde, burada da salı bozup bu kez onun tomruklarından, o bölgedeki madenci kamplarının görüp göreceği en konforlu kulübeyi kurdu. Kulübesi gerçekten de o kadar rahat, o kadar çekiciydi ki, bu kulübede onunla birlikte oturmak isteyen adamlardan Ense'ye ortaklık teklifi yağmaya başladı. Ama o bütün teklifleri sert ve kısa sözlerle geri çevirip ticaret merkezinden iki mevsimlik kumanya satın aldı.

Yukarıda da söylediğimiz gibi, pratik düşünen biriydi Ense Mackenzie. Bir şeyi aklına koydu mu, istediğini mutlaka elde ederdi, ama bunu yaparken de esas amacından fazla uzaklaş-

mazdı. Gerçi ömrü en çetin koşullarda çalışıp didinerek geçmiş, her türlü zahmete alışık, uzun yolculuklardan yılmayan bir adamdı, ama yine de, sırf kendine bir kadın bulmak için önce buz üstünde yapılacak bin kilometrelik bir kızak yolculuğunu, onun ardından okyanusta üç bin beş yüz kilometrelik bir deniz yolculuğunu ve en sonunda da Birleşik Devletler'de dört bin beş yüz kilometre daha yol tepmeyi hiç de akıl kârı görmedi. Hayat kısaydı ve bir kadın için bu kadar zaman kaybetmeye değmezdi. Bu yüzden Ense, köpeklerini kızağa koştu, kızağına binbir çeşit ticaret malından oluşan acayip yükünü yükledi ve batı yamaçları Tanana Irmağının ilk kollarıyla sulanan dağları aşmak üzere haydaladı köpekleri.

Ense Mackenzie kadar yürümeye dayanıklı adam kolay kolay bulunmazdı; onun köpekleri kadar az yiyecekle çok yol alabilen köpekleri ise Yukon civarında başka kimsede bulamazdınız. Üç hafta sonra Mackenzie, yukarı Tanana Bölgesi'nin ıssız ormanları içine kurulmuş, avcılıkla geçinen Kızılderili kabilelerinden birine ait obaya girdi. Kör bir balta ya da kırık bir tüfek gibi ıvır zıvır için bile beyazları öldürmekten çekinmeyişleriyle kötü ün yapmış olan kabile halkı, elini kolunu sallaya sallaya obalarına çıkagelen bu adamın delice cüreti karşısında hayretlerini saklayamadılar. Kızılderililer arasında yabancılık çekmeyen bu adamın ağırbaşlı, saygılı, soğukkanlı ve aynı zamanda da küstah biri olduğu her tavrından anlaşılıyordu. Birbirinden bu kadar farklı nitelikleri etkili bir silah olarak kullanabilmek için, insanın, bu barbarların düşünme biçimlerini çok iyi anlayacak kadar derin bir bilgiyle donanmış olması gerekir. Gerçek şu ki, bu konuda da Ense Mackenzie'nin eline su dökecek bir beyaz bulunamazdı; ne zaman alttan alacağını, ne zaman savaş tanrısının gazabıyla kükreyeceğini çok iyi bilirdi o.

İlk iş olarak Reis Tiling-Tini'ye saygılarıyla birlikte birer kilo siyah çay ve tütünden ibaret hediyelerini sunan Ense Mackenzie, bu davranışıyla adamın gönlünü kazanıverdi. Bunun ardından

genç kızların ve erkeklerin arasına karışıp onlarla hoşbeş etti ve o gece kabile halkına bir şölen verdi. Obanın orta yerinde otuz metre boyunda, yedi sekiz metre eninde bir alanın karları çiğnenerek iyice basıldı. Tam ortaya büyük bir çoban ateşi yakıldı ve ateşin iki yanına kat kat ladin dalları serildi. Bütün oba halkı çadırları boşaltarak ateşin çevresine toplandı ve yüz kişiyi bulan kalabalık, konuklarının onuruna şarkılar söylemeye koyuldu.

İki yılını Kızılderililerin arasında geçiren Ense Mackenzie, bunların topu topu iki yüzü geçmeyen sözcük dağarcığının tamamını hatmettikten başka, Kızılderililere özgü gırtlak ve geniz sesleri ile, dillerine Japoncadan ve Eskimo ağızlarından geçmiş deyimleri de, saygı sunulurken başvurulan tumturaklı sıfat tamlamalarını da kapmıştı. Dolayısıyla, hiç güçlük çekmeden, onların en hoşuna gidecek benzetmeler ve eğretilemelerle bezediği övücü konuşmalar yaparak, tekerlemelere meraklı Kızılderililerin gönüllerini fethetti. Reis Tiling-Tini ile şaman da aynı biçimde konuşmalarla ona karşılık verdikten sonra, Mackenzie erkeklere ufak tefek armağanlar dağıttı, onların şarkılarına katıldı ve elli iki kısa çöple oynanan, Kızılderililere özgü bir tür kumarda onlar kadar usta olduğunu kanıtladı.

Obanın erkekleri çubuklarının lülelerini onun armağan ettiği tütünle doldurup tüttürdüler ve tütünü çok beğendikleri için mutlu oldular. Ne var ki kabilenin genç erkekleri Mackenzie'ye karşı düşmanca bir tavır takındı. Bunların, kabadayılık sevdasıyla böbürlene böbürlene atıp tutmaya ve meydan okuyan tavırlar takınmaya başladıkları, gerek dişsiz kocakarıların kaba saba imalarından, gerek genç kızların gülüşmelerinden açıkça anlaşılıyordu. Bu genç erkeklerin, Kızılderililer arasında "Kurt Dölü" diye anılan beyaz derili erkeklerle pek alışverişi olmamıştı; bugüne kadar karşılaştıkları beyaz adam üçü beşi geçmezdi, ama bu üç beş beyazdan da alacakları dersi almışlardı.

Kaygısız görünmesine rağmen Ense Mackenzie de durumun farkındaydı. O yüzden, kürklerine sarınıp yattıktan sonra bü-

tün gece bu konuyu kafasında evirip çevirdi, lüleler dolusu çubuk içerek düşündü taşındı ve sonunda kendine göre bir harekât planı geliştirdi.

Kabilenin bütün genç kızları içinde sadece bir tanesi Mackenzie'nin hoşuna gitmişti, o da reisin kızı Zarinska'ydı. Bütün kızlar içinde gerek yüz çizgileri, gerek vücut biçimi, gerek tavırlarıyla beyaz adamın güzellik anlayışına yakın düşen bu kız diğerlerinden çok farklıydı. Ense Mackenzie işte bu kıza göz koydu; onu alacak, kendine karı yapacak ve ona –neydi yahu? Hah, Gertrude adını koyacaktı. Yeryüzünü fethetmiş bir ırkın atalarına layık bir çocuğu olarak, kararını verir vermez yan döndü ve Filistinlilerin arasına bir başına dalan Samson gibi hiç fütur etmeden mışıl mışıl uyudu Mackenzie.

Harekât planı aceleye gelmeyen, oldukça tehlikeli manevraları içeren bir plandı, ama Ense Mackenzie öyle soğukkanlı hareket ediyor, öyle kurnazca manevralar çeviriyordu ki, Kızılderililer ne yapacaklarını bilemiyordu. İlk önce erkekleri etkilemek amacıyla, çok keskin bir nişancı ve büyük avcı olduğuna onları inandırmak için fırsat kolladı ve altı yüz metre uzaklıktan bir sığını tek kurşunda devirince obada yer yerinden oynadı. Sonra bir akşam Reis Tiling-Tini'yi geyik derisinden yapılma çadırında ziyaret etti, bir yandan uzun uzun kendini övdü, bir yandan da onu hediyelere boğdu. Mackenzie aynı şekilde şamanı da onurlandırmayı ihmal etmedi; oba halkı üzerinde büyük etkisi olan şamanı kendi yanına çekmek istiyordu. Ne var ki yüce büyücü onun pohpohlamalarına kanmadığı gibi yüz de vermedi; dolayısıyla Mackenzie de onu kafasının bir köşesine muhtemel bir düşman olarak yazdı.

Zarinska ile hâlâ görüşme fırsatı bulamamış, ama bu arada kaçamak bakışlarla pek çok kez kıza niyetini belli etmeye çalışmıştı. Kız da onun niyetini pekâlâ anlamıştı anlamasına ya, erkeklerin obada olmadığı zamanlarda tam Mackenzie fırsat bu fırsattır deyip görüşmek için harekete geçeceği sırada, sırf naz-

lanıyor görünmek için hep kalabalık kadın gruplarının arasına kaçıyordu. Neyse ki Ense Mackenzie'nin acelesi yoktu; ayrıca, kızın ister istemez kendisini düşündüğünden de emindi –birkaç gün daha böyle erkeği düşüne düşüne daha iyi tava gelirdi kız.

Sonunda kızın iyice tava gelmiş olduğu düşüncesiyle, bir gece reisin tütün dumanından göz gözü görmeyen çadırından ansızın fırlayıp dosdoğru bitişik çadıra gitti. Kız her zamanki gibi, yaşlısıyla genciyle bir sürü kadının arasında, tam ortada oturuyordu; hepsi de ya çarık dikmekle ya da boncuk dizmekle meşguldü. Mackenzie'nin içeri girmesiyle gülüşmeye başladılar, çok geçmeden de gürültülü şakalaşmalar ve laf atmalar yoluyla Mackenzie ile Zarinska'nın birbirlerine ısınmalarına yardımcı oldular. Şakalaşmalar böyle gırla giderken, Mackenzie onların neşelerini bozmak pahasına, pek de nazik olmayan bir biçimde kadınları kollarından tuttuğu gibi birer birer çadırdan dışarı attı. Dışarıya atılan kadınlar hikâyeyi bütün obaya yaymakta gecikmedi.

Kız, Mackenzie'nin dilini bilmediğinden, kızın konuştuğu dilde ona derdini mükemmel anlatan Mackenzie, iki saat sonra gitmek üzere ayağa kalktı.

"Yani Zarinska beyaz adamın çadırına gelmeye razı değil mi? İyi! Şimdi babanla konuşmak için onun çadırına gidiyorum; kolay kolay razı olmayabilir. Ona çok çok hediyeler vereceğim, ama onun da açgözlü davranmaması gerekir. Hayır derse ne mi olacak? Zararı yok! Zarinska yine de gelecek beyaz adamın çadırına."

Mackenzie çadır kapısını örten postu kaldırıp tam dışarıya adımını atmıştı ki, alçacık sesle çıkarılan ünlemi duyarak döndü ve kızın yanına oturdu tekrar. Ayı postunun üstünde ayaklarını altına alarak oturan kız, gözleri ışıl ışıl parlayarak dizlerinin üzerinde doğruldu, ellerini çekine çekine uzatıp Mackenzie'nin kalın palaskasının tokasını çözdü, palaskayı yanı başına koydu. Şaşıran Mackenzie gözlerini indirmiş onu kuşkuyla seyrediyor,

aynı zamanda da çadırın dışından gelebilecek en ufak bir sese karşı kulakları kirişte bekliyordu. Ne var ki Zarinska'nın palaskayı çözdükten sonraki davranışıyla içi rahatladı ve büyük bir keyifle sırıttı. Zarinska dikiş torbasının içinden, akıl almaz güzellikteki desenleri boncuklarla işlenmiş, geyik derisinden yapılma nefis bir bıçak kını çıkardı. Sonra Mackenzie'nin kocaman av bıçağını palaskasına bağlı kınından çekti, bıçağın ustura kadar keskin ağzını saygılı bakışlarla inceledi, keskinliğini başparmağıyla şöyle bir yoklamak ister gibi olduysa da vazgeçti ve bıçağı yeni kınına soktu. Daha sonra kını palaskaya geçirdi ve tam yerine, yani, kalça üzerine gelen yere kadar getirip öylece bıraktı.

Olay bütünüyle yüzyıllarca önce yaşanan sahnelere benziyordu; leydi ile şövalyesi arasında yaşanan bir sahne. Mackenzie ayağa kalktı, kızı da tutup kaldırdı ve kızın kiraz dudaklarını pos bıyığıyla okşadı. Kız için bu tamamıyla yabancısı olduğu bir okşamaydı: Kurt'un okşaması. Taş çağıyla çelik çağının karşılaşmasıydı bu; ama taş çağı yaşıyor olsa da Zarinska yine de tam bir dişiydi. Öyle olduğunu anlamak için pençe pençe kızaran yanaklarına, yumuşacık bir ışıkla içinden aydınlanan gözlerine bakmak yeterdi.

Ense Mackenzie koltuğunun altında kocaman bir denkle Tiling-Tini'nin çadırına gelip de kapıyı örten postu yırtarcasına açtığı anda oba halkı heyecanlı çığlıklar koparark yeri göğü inletti. Hemen bir faaliyettir başladı: koşarak gidip gelen çocuklar şölen yerine kuru odun yığıyor, kadınların heyecanlı konuşmaları karmakarışık bir uğultu halinde yükseliyor, genç erkekler asık suratlarıyla bir araya toplanıyor ve şamanın çadırından büyü dualarının uğursuz sesi dışarı taşıyordu.

Reis, gözleri çapaklı karısıyla çadırında yalnızdı, ama Mackenzie bir bakışta reisin her şeyden haberdar edildiğini anladı. Dolayısıyla hiç vakit kaybetmeksizin doğrudan konuya girmek ve söz kesildiğini reise anlatmak amacıyla, nişan hediyesi bıçak kınını gösterişli bir tavırla kemerinde kaydırıp iyice öne getirdi.

"Ey, Uzun Ağaçlar'ın ve Tanana yöresinin büyük Reisi Tiling-Tini! Ey, somon balığının ve ayının ve büyük geyiğin ve sığının hükümdarı! Beyaz adam senin karşına yüce bir amaçla geldi. Beyaz adamın çadırı çok uzun zamandan beridir bomboş ve beyaz adam yapayalnız. Beyaz adam sessizlikten sıkıldı, çadırında onunla birlikte oturacak bir kadının özlemi yüreğini kemirdi. Beyaz adam avdan döndüğünde kendisini ateşin başında karşılayacak, ona sıcak aş sunacak bir kadın almak istiyor. Beyaz adamın kulakları bebek patiklerinin tıpırtısını ve çocukların cıvıltısını çadırında duymak istiyor. Beyaz adama bir gün senin atan olan ve bütün Uzun Ağaçlar Kabilesi'nin atası olan büyük kuzgun göründü. Kuzgun dile geldi ve yalnız yaşayan beyaz adama dedi ki: 'Giy çarıklarını, geçir lekenlerini ve kızağını pek çok uyku yetecek kadar yiyecekle ve Reis Tiling-Tini için pek çok armağanla doldur. Çünkü yüzünü yaz güneşinin battığı yöne çevirecek ve büyük reisin avlaklarının bulunduğu yere gideceksin. Orada çok çok armağanlar vereceksin ve benim oğlum olan Tiling-Tini senin baban olacak. Onun çadırındaki kızın içine senin karın olsun diye can üfürdüm. O kızı kendine kadın yapacaksın.' Ey büyük reis, ulu kuzgun böyle dedi ve o dediği için ben senin ayaklarının dibine pek çok hediye koyuyorum; ve o dediği için senin kızını almaya geldim!"

Yaşlı reis hükümdarlara yaraşır bir kibirle, büründüğü kürklerin eteklerini şöyle bir toparladı, ama cevap vermekte acele etmedi. O sırada bir çocuk telaşla gelip reise konseyin toplandığı ve kendisini bekledikleri haberini getirdi, geldiği gibi yine telaşla çıktı gitti.

"Ey, sığın avcısı adını verdiğimiz ve Kurt Dölü olduğunu bildiğimiz ve kendisi de bir kurt olan beyaz adam! Senin çok güçlü bir soydan geldiğini biliyoruz; seni şölenimize konuk etmekten onur duyuyoruz; ama somon balığı it ile ve kuzgun kurt ile çiftleşmez!"

"Doğru söylemiyorsun!" diye haykırdı Mackenzie. "Ben kurt kamplarında yaşayan kuzgun kızlarını kendi gözlerimle gördüm; sayayım sana: Mortimer'in karısı Kızılderili, Tregidgo'nun karısı Kızılderili, iki ilkbahar önce gelen Barnaby'nin karısı Kızılderili, ayrıca, kendi gözlerimle görmesem de daha başka pek çok beyaz adamın Kızılderili karısı olduğunu biliyorum."

"Evlat, senin ağzın doğru konuşuyor; ama o dediklerinin hepsi de kötülük çiftleşmesidir, tıpkı suyun kumla çiftleşmesi gibi, tıpkı kar tanesinin güneşle çiftleşmesi gibi. Peki, sen Mason adlı birini ve onun kuzgun kızı olan karısını tanıdın mı? Tanımadın mı? Buralara gelen kurtların ilkiydi o, on ilkbahar önce gelmişti. Yanında kocaman bir adam vardı; söğüt fidanı kadar boyluydu o adam ve de boz ayı kadar güçlüydü ve de yaz gecesinin dolunayı büyüklüğünde yüreği vardı ve de ..."

"Ha, anladım!" diye reisin sözünü kesti Mackenzie. Onun, Kuzey Ülkesi'nin en tanınmış siması olan Malemute Kid'den söz ettiğini anlamıştı.

"Malemute Kid'i söylüyorsun sen!"

"Ta kendisi, çok büyük bir yiğit. Peki, onun karısını hiç görmedin mi? Zarinska'nın öz be öz ablasıydı o."

"Hayır reis, görmedim ama başkalarından duydum. Mason'ı da duydum; çok çok uzak kuzeyde, yılların yorgunluğunu taşıyan bir ladin ağacı devrilip onu ezerek öldürmüş. Ama karısını çok severmiş, çok da altını varmış. Karısı o altınları ve Mason'dan olan çocuğunu da yanına alıp güneye sayısız uyku süren çok uzun bir yolculuk yapmış, şimdi de orada yaşıyormuş. Onun gittiği yerde ne dondurucu ayaz vardır, ne kar vardır, ne yazları gece yarısı doğan güneş vardır, ne kışları öğle vakti batan güneş."

İkinci haberci de gelip konseyin reisi acele beklediği haberini getirdi. Mackenzie çocuğu kolundan tutup dışarıdaki karların üstüne fırlatırken, konseyin toplandığı yerde, ateşin çevresinde oynaşan gölgelere gözü ilişti, erkeklerin göğüsten çıkardıkları

bas sesleriyle ve kısa kısa ritmik hecelerle okudukları büyü duasını duydu; o zaman, şamanın halkı kendisine karşı kışkırtmaya çalıştığını anladı. Artık elini çabuk tutması gerekiyordu. Reise doğru döndü:

"Hadi!" dedi; "Büyük reis 'Evet!' desin. Beyaz adam onun kızını istiyor! Al sana tütün, al sana çay, al sana torba torba şeker, al sana birçok battaniye, al sana en âlâsından kocaman kocaman yağlıklar; al işte, bu da sahici bir karabina, bol bol kurşunları ve bol bol barutuyla birlikte."

Yaşlı reis önüne serilen büyük servetin karşısında kendiyle epeyce mücadele ettikten sonra, "Hayır," cevabını verdi.

"Halkım şu sırada toplantı yapıyor. Onlar bu evliliği istemiyor."

"Ama reis sensin."

"Ben reisim, ama kabilemin genç erkekleri öfke içinde. Kurtlar gelip genç kızları götürüyor, bizim gençler evlenecek kız bulamıyor!"

"Dinle, Ey Tiling-Tini! Gecenin karanlığı günün aydınlığına dönmeden Kurt kızağına binecek ve köpeklerinin başını Doğu Dağlarına çevirecek, Yukon'un yolunu tutacak. Zarinska da onunla gidecek ve Kurt'un kızağı önünde kar çiğneyecek."

"Gecenin yarısı olmadan kabilemin genç erkekleri Kurt'un etlerini köpeklerine yem yapabilir ve Kurt'un kemikleri karların üstüne saçılabilir ve de o kemikler ilkbaharda kupkuru kalabilir."

Karşılıklı tehditler savrulmuştu. Mackenzie'nin tunçlaşmış yüzü kardı. Sesini yükseltti. O ana kadar bir köşede sessizce onları seyretmekte olan reisin yaşlı karısı emekleyerek kapıya yöneldi; Mackenzie kadını kolundan yakaladığı gibi, demin oturduğu ayı postunun üstüne fırlattı. O sırada, büyü duası okuyan erkeklerin sesleri birdenbire kesildi, başka bir kalabalıktan yükselen karmakarışık sesler duyuldu.

"Bak, tekrar sesimi yükseltiyorum! Sesime kulak ver, ey Tiling-Tini! Kurt ölse bile dişlerinin arasında kurbanlarının eti kalır. Onunla birlikte senin en yiğit adamlarından on tanesi de ölür. O yiğitlere senin ihtiyacın var, zira av mevsimi yaklaşıyor, hemen ardından da balık mevsimi gelecek. Ben ölürsem bunun kime yararı dokunacak! Senin halkının göreneklerini bilirim; servetimden senin payına çok az şey düşecektir. Bana kızını bağışla ki, doğacak oğlum senin de oğlun olsun. Bak, yine söylüyorum; ben ölürsem, kardeşlerim gelecek ve onlar çok kalabalıktır ve de kursakları doymak bilmez. O zaman kuzgunun bütün kızları kurtların çadırında doğuracak çocuklarını. Benim halkım senin halkından güçlüdür. Bu alın yazısıdır. Razı ol, bu servetin hepsini al."

Dışarıdan, karların üstünde dolaşan çarıklı ayakların çıkardığı gıcırtılar geliyordu. Mackenzie karabinasının horozunu kurdu, belindeki çifte altıpatları kılıfları içinde gevşetti.

"Razı ol, ey reis!"

"Ben razı olsam da halkım hayır diyecek."

"Razı ol, şu servetin hepsini al. Ondan sonra ben senin halkının hakkından gelmesini bilirim."

"Kurt'un dediği olsun. Kurt'un damatlık armağanlarını alıyorum; ama Kurt'u uyarıyorum."

Mackenzie yerde yığılı duran armağanlar arasına kattığı karabinanın mekanizmasını çıkarıp bir yana koydu, armağanların üzerini rengârenk kocaman ipekli bir yağlıkla örttü ve yığının üstünden atlayarak kapıya gitti. Kapı ağzında şamanla birlikte altı genç yiğit toplanmıştı, ama Mackenzie gözünü bile kırpmadan onları omuzlayarak aralarından geçip gitti; gençler şamanla birlikte çadıra girdiler.

Ense Mackenzie, Zarinska'nın çadırı önünden geçerken ona kısaca, "Eşyanı topla!" emrini verdi ve köpeklerini koşmak için hızlı adımlarla kızağına gitti. Birkaç dakikaya kalmadan da kızağının üstünde, reisin kızıyla birlikte geldi, konseyin karşısına

dikildi. Dikdörtgen biçimindeki toplantı alanının bir ucunda reisin yanında yer almıştı. Zarinska'yı bir adım gerisinde tutuyordu. Kadının yeri her zaman erkeğinin bir adım gerisindedir. Kızı böyle, bir adım gerisinde tutuşunun bir nedeni bunun kurallar gereği olması ise, bir nedeni de sinsice bir saldırıya karşı arkasını güvenceye alma zorunluluğuydu.

Dikdörtgenin iki uzun kenarı boyunca bağdaş kurmuş erkekler, ortada yanan büyük çoban ateşinin kızıl alevlerine karşı, çok eski zamanlardan kalma bir şarkı söylüyorlardı. Sık sık tekrarlanan kadanslarıyla, uğursuz nakaratıyla hiç de iç açıcı bir şarkı değildi. Bu şarkıyı tanımlayacak bir sıfat aransa bulunamazdı, en yakın tanım, belki, "ürküntü verici" sözcükleri olabilirdi. Öbür başta, şamanın denetimi altında on kadar kadın dans ediyordu. Kendini törenin cazibesine kaptırmadan dans edenleri fena halde haşlıyordu şaman. Bellerine kadar inen kuzgun karası, gür ve karmakarışık saçları arasında yüzleri seçilemeyen kadınlar, sık sık değişen ritme gövdelerini uydurarak öne arkaya sallanıyorlardı.

İnsanın tüylerini ürperten bu sahneyle burada, şu anda bir tarihsel çelişkiye tanık olunuyordu. Güneyin uzak diyarlarında on dokuzuncu yüzyılın son on yılının bitmesine pek az kalmıştı; burada ise, tarih öncesi çağlardan arta kalmış mağara adamlarının gölgeleri bütün ilkelliğiyle gözler önüne serilmekteydi. Boz tüylü kurt kırması köpeklerin bir kısmı, postlara bürünmüş sahiplerinin arasında it oturuşunda uslu uslu dururken, kimileri de ateşe yakın yer kapmak için dolaşıyordu. Çoban ateşinin kızıl alevleri köpeklerin kızıl gözlerinden ve salyaları akan beyaz dişlerinden yansıyordu. Arkada, kapkara bir tabut örtüsü gibi, uğursuz dinginliği içinde yayılıyordu orman. Şimdilik, alanı çevreleyen ormanın içerisine çekilmiş gibi görünen Beyaz Sessizlik pusuda bekliyordu; her büyük ayazda olduğu gibi, iri iri yıldızlar oynaşıyordu gökte; Kuzey Kutbu'nun cinleri yeşilimtırak giysilerini sırtlarından çıkarıp ardları sıra sürüklüyordu kuzey ufkunun üzerinde.

Ense Mackenzie, toplantıya kimlerin katılıp katılmadığını anlamak için alandaki hayvan postlarına bürünmüş adamların üzerinde gözlerini gezdirirken, bu görkemli manzaranın az çok etkisi altında kaldığını hissetti. Gözleri kısa bir süre, annesinin çıplak memesini emen bir bebeğe takılı kaldı. Hava ayaza çekiyordu; ısı eksi yedi derece civarındaydı. Mackenzie, kendi ırkının nazenin kadınlarını hatırlayarak acı acı güldü. Her şeye rağmen, büyük bir ırkın bütün üstün niteliklerini kalıt alan pek çok beyaz erkek gibi kendisinin de o nazenin kadınların döl yatağında büyüdüğünü; karalara, denizlere egemen olan ve dünyanın dört bucağındaki bütün insanlara hükmeden ırkının, gücünü işte o nazenin kadınlardan aldığını düşündü. Irkdaşlarından, yoldaşlarından çok uzaklarda, kutup kışının kapanına girmiş olarak şuracıkta yüz yabaniye karşı bir başına dikilirken, soyundan kalıt aldığı gücün damarlarında kaynamaya başladığını, kendisini kışkırttığını hissetti. Sahip olmak için; canını tehlikeye atmak için; savaşın heyecanını tatmak için; ya gücünü kanıtlamak ya da ölmek için kendisini kışkırtan karşı konulmaz isteğin yabani hazzını duydu bütün benliğinde.

Dans ve şarkılar bitti, şaman ortaya fırlayıp kaba diliyle nutuk çekmeye başladı. Zengin Kızılderili mitolojisinden yararlanarak, laf cambazlığı yaparak halkının safdilliğiyle kurnazca oynuyordu büyücü. Davasını savunurken dayandığı gerekçeler çok güçlüydü. Karga ve kuzgun bedenlerinde somutlanan yaradılış ilkelerini karşılaştırdıktan sonra, dövüşken ve yok edici ilkenin somut örneği olan kurtla özdeşleştirdiği Mackenzie'yi kötülemeye girişti. Yaratıcı ve yok edici güçler arasındaki savaşın sadece ruhlar dünyasında sürmekle kalmadığını, her iki gücü simgeleyen totemler uğruna aynı savaşı insanların da yeryüzünde sürdürdüklerine işaret etti. Kendilerinin, yani Kızılderililerin, insanoğluna ateşi getiren ve adı Yelk olan kuzgunun soyundan geldiklerini, oysa Mackenzie'nin kurt soyundan geldiğini, başka bir deyişle, şeytan olduğunu iddia etti. Şamanın iddiasına

göre, kızlarının en büyük düşmanlarıyla evlenmesine izin vermek suretiyle bu ebedi savaşta ateşkes ilan ederlerse, en büyük günahı işlemiş olacaklardı. Şaman, ya da büyücü, Mackenzie'yi şeytanın elçisi ve casusu olarak damgalayabilmek için en sert sözcükleri kullanmaktan, en akla gelmedik yollara başvurmaktan çekinmedi. Nutkunun en can alıcı bölümüne bangır bangır bağırarak başlarken, dinleyicilerinin geniş göğüslerinin derinliklerinden kopan yabani bir kükreme yükseldi.

"Evet kardeşlerim, Yelk'in gücü her şeye kadirdir! Isınmamız için gökteki ateşi alıp bize getiren o değil midir? Biz görebilelim diye güneşi, ayı ve yıldızları deliklerinden çıkaran o değil midir? Kıtlık cinleriyle, soğuk cinleriyle nasıl savaşılacağını bize öğreten o değil midir? Ama şimdi Yelk, bir avuç kalan ve üreyip çoğalamayan çocuklarına kızgın olduğu için yardıma gelmiyor. Çünkü çocukları onu unuttu, günah işledi, şer yoluna girdi ve de bununla yetinmeyip Yelk'in baş düşmanını çadırına aldı, ateşlerinin başına oturttu. Kuzgun, çocuklarının işlediği günahlardan dolayı çok üzgün; ama çocuklarının kötü yoldan ayrılıp kendisine döndüklerini görürse, o da karanlıklardan çıkıp onların yardımına koşacaktır. Ey kardeşlerim! Ateşi getiren kuzgun, şamanınızın kulağına, size iletmesi için şu haberi fısıldadı, iyi dinleyin: Kabilemizin genç erkekleri genç kızlarımızı alıp çadırlarına götürecek; genç erkeklerimiz kurtun gırtlağını parçalayacak; bütün erkekler ölünceye kadar kurtun düşmanı kalacaklarına söz verecek! O zaman onların karıları doğurgan olacak, soyumuz çoğalacak ve güçlü bir halk olacağız! Bu güçlü kabileleri ve onların atalarını ve atalarının atalarını kuzgun arkasına takacak, başlarına geçtiği büyük kalabalıkla kuzeyden sel gibi inecek, kurtları yenecek, hepsini geçen yıl yanan çoban ateşlerinden arta kalan küllere çevirecek. O zaman ülkemizde yeniden atalarımızın hükmü geçecek! İşte, Kuzgun Yelk'in iletmemi istediği haberi onun ağzından aktardım size."

Mesihlerinin aralarına döneceği haberiyle coşan Kızılderililer çığlıklar atarak ayağa fırladı. Mackenzie kalın kolçaklarının içinden ellerini çıkarmadan, sadece başparmaklarını kurtararak hazırlandı. Kızılderililer hep bir ağızdan bağırarak "Tilki" adında birini ortaya çağırıyorlardı; gençten biri ortaya çıkana kadar da bağrışmalar kesilmedi.

"Kardeşler! Şaman akıllıca konuştu. Söylediklerinin hepsi doğrudur. Kurtlar bizim kadınlarımızı aldığı için erkeklerimiz çocuk sahibi olamıyor. O yüzden bir avuç kaldık. Kurtlar en güzel kürklerimizi elimizden alıp, onlara karşılık bize şişelerin içinde oturan kötülük cinleri verdi. Kürklerimizi alıp onun yerine bize vaşak ya da kunduz postundan yapılma değil, ottan yapılma giysiler verdiler. Onların verdiği giysiler sıcak tutmuyor ve o yüzden insanlarımız bilinmeyen bir hastalıkla yatağa düşüp ölüyor. Ben, 'Tilki' kardeşiniz, kendime kadın alamadım, neden? İki sefer gözüme hoş görünen kız buldum, ama ikisi de kurtların kampına gitti. Şimdi ben, Tiling-Tini'nin gönlünü hoş edip kızı Zarinska ile evlenebilmek için reisin ayakları dibine samur kürkler, geyik derileri, sığın derileri serdim. Ama o, işte orada, Kurt'un kızağını çeken köpeklerin önünde kar çiğnemeye hazır duruyor ayaklarında lekenleriyle. Ben yalnız kendi adıma konuşmuyorum. Ben ne durumdaysam, 'Ayı' da aynı durumda. O da pek çok deri sepiledi kendine bir kadın almak için, ama alamadı işte; o da çocuksuz kaldı. Kadın bulamayan bütün genç erkekler adına konuşuyorum. Kurtların gözü doymuyor. En güzel lokmaları hep onlar yutuyor. Kuzgunlara da artıkları bırakıyorlar."

Sözünün burasında susan Tilki, dinleyiciler arasında duran sakat bir kadını işaret ederek acımasızca haykırdı:

"İşte Gukla şurada duruyor. Onun bacakları kayık kaburgaları gibi eğri. Gukla ne odun taşıyabilir, ne de avcıların vurduğu hayvanı taşıyabilir. Kurtlardan biri çıkıp da hiç onu seçti mi?"

Kabile halkı hep bir ağızdan, "Ay! Ay!" diye inledi.

"İşte, Moyri şurada duruyor. Onun da gözleri Kötü Ruh'un gözleri gibi şaşı. Suratına bakınca bebeklerin ödü patlıyor. Dediklerine göre, boz ayıyla karşılaşsa ayı yolunu değiştirirmiş. Onu seçen kurt oldu mu?"

Kalabalıktan yine onaylayan bağrışmalar yükseldi acımasızca.

"Bakın, Pişet şurada oturuyor ve benim sözlerimi hiç duymuyor. O hiçbir zaman, ne bir sohbette konuşulanları duyabildi, ne kocasının sesini, ne de bebeğinin viyaklamasını. O beyaz sessizliğin içinde yaşıyor. Onun suratına bakan kurt oldu mu? Olmadı! Onlar hep en iyi lokmayı alır, bize artıkları bırakır. Kardeşler! Bu iş böyle gitmez! Bundan sonra kurtları kamp ateşimizin yanına yaklaştırmayacağız. Artık zamanı gelmiştir."

Tam başucu yönünde, gökyüzünde birdenbire beliren kutup fecri mor, yeşil ve sarı renkleriyle bir kutuptan diğerine görkemli bir kuşak çekti.

Tilki, başını gökyüzüne kaldırıp kollarını iki yana açarak, nutkunu tumturaklı sözlerle bitirdi:

"Bakın! Atalarımızın ruhları ayaklandı! Bu gece bizleri önemli görevler bekliyor!"

Tilki geriye doğru bir adım atarak yerine geçti. Bu sefer ortaya biraz çekingen tavırlı bir başka genç, arkadaşlarının dürtüklemeleriyle istemeye istemeye çıktı. Arkadaşlarından en az bir baş yüksek duran gencin göğsü bağrı o buz gibi havaya meydan okurcasına çıplaktı. Sıkılganlığından durmadan ayak değiştiriyordu. Konuşmak için ıkına sıkına ağzını açıyor, ama söyleyecek bir şey bulamadığı için yine kapıyordu. Vaktiyle yediği müthiş bir pençe darbesiyle etlerinin yarısını yitiren yüzü o kadar iğrençti ki, bakarken insanın tüyleri ürperiyordu. Sonunda, bir elini yumruk yaptı ve göğsüne vurarak davul gibi öttürdü; bir an sonra, okyanus dalgalarının dövdüğü bir mağaradan gelen gümbürtüler gibi çıkan sesi duyuldu:

"Tilki'nin söylediği Ayı benim; Gümüş Temren'in oğlu Ayı derler adıma! Sesim henüz kız sesi kadar inceyken vaşak öldür-

düm, sığın öldürdüm, geyik öldürdüm. Sesim, yağma yaparken suçüstü yakalanan porsuk sesi gibi çatal çıkmaya başladığı zaman Güney dağlarını aştım ve Beyaz Irmak Kabilesi'nden üç savaşçıyı öldürüp döndüm. Sesim, Chinook Irmağı gibi gümbürdemeye başladığında boz ayıyla karşılaştım ve yolunun üstünden çekilmedim."

Sözünün burasında sustu ve anlamlı bir şekilde iğrenç yara izlerinin üzerinde gezdirdi elini.

"Ben Tilki gibi değilim. Benim dilim şu ırmak gibi buz tutmuş. Büyük laflar edemem ben. Çok konuşamam. Tilki diyor ki, bu gece bizi büyük görevler bekliyormuş. İyi ya! Yapsın görevini! Sözler onun dudaklarından ilkbahar selleri gibi dökülür, ama görevi yapmaya gelince bir kenara çekilir. Bu gece Kurt'la ben dövüşeceğim. Onu öldüreceğim ve Zarinska benim ateşimin yanında oturacak. Ayı diyeceğini dedi."

Mackenzie'nin çevresinde kıyamet kopuyor, ama o umursamadan olduğu yerde duruyor, bir milim bile kımıldamıyordu. Bu kadar kısa mesafeden tüfeğin işe yaramayacağını bildiği için, her iki tabanca kılıfını da palaskasında kaydırarak iyice öne getirip hazır etti ve ellerini kolçaklarının içinde, dirseklere kadar gelen konçlarının ucuna doğru çekti, ama tam çıkarmadı. Kızılderililer topluca saldırırsa kendisi için hiçbir umut kalmayacağını biliyordu; buna rağmen benliğini kaplayan gururla, kararından dönmemeye ve eğer ölecekse, bir kurt gibi dişlerinin arasında düşmanının etiyle ölmeye ant içmişti. Neyse ki Ayı, kıyameti koparan ve saldırmak için sabırsızlanan arkadaşlarını önlüyor, müthiş yumruğunu fazla ileri gidenlerin kafasına indirerek geri bastırıyordu. Gürültü patırtı yatışmaya yüz tutunca Mackenzie göz ucuyla Zarinska'ya baktı. Gördüğü manzara son derece görkemliydi. Zıplamaya hazırlanan dişi bir kaplan gibi, lekenlerinin üzerinde gövdesini ileriye doğru vermişti kız; dudakları hafifçe aralanmış, burun kanatları kıpır kıpırdı. Korkuyla karışık bir meydan okuma vardı kömür karası gözlerin-

de; iri iri açılmış bu gözler nefretle kendi kabile halkı üzerine çevriliydi. Öyle büyük bir gerginlik içindeydi ki soluk almayı bile düşünemiyordu. Bir elini göğsüne bastırmış, öbür elinde sapından sımsıkı kavradığı köpek kırbacıyla, o pozda donup kalmıştı sanki. Mackenzie'nin kendisine baktığını fark edince içi rahatladı kızın. Birdenbire bütün kasları gevşedi, geniş bir nefes alarak bedenini doğrulttu ve erkeğine sevgiyi aşan bir ifadeyle, âdeta taparcasına baktı.

Tiling-Tini konuşmaya çalışıyor, ama dedikleri halkın uğultusu içinde kaynayıp gidiyordu. Derken Mackenzie ortaya doğru ilerledi geniş adımlarla. Tilki keskin bir savaş narası patlatmak amacıyla ağzını açacak olduysa da, Mackenzie genç adamın üzerine öyle bir şiddetle saldırdı ki, çelik parmaklarının basıncı altında Kızılderilinin gırtlağından ancak gargara yapar gibi bir ses çıkabildi; hemen sinerek geriye kaçtı genç Kızılderili. Onun böyle madara oluşu karşısında kalabalıktan bir kahkaha tufanı koptu; gülmek sinirlerini yatıştırdığı için, Mackenzie'yi dinleyebilecek durumdaydılar artık.

"Kardeşler! Kurt adını takmayı uygun gördüğünüz beyaz adam, sizlerle dürüstçe konuşmak için geldi aranıza. Beyaz adamın sözü, Eskimoların sözü gibi değildir; beyaz adam yalan konuşmaz; o aranıza sizin bir kardeşiniz gibi, dostunuz olarak geldi. Ama sizin erkekleriniz ona karşı sert konuştu, bu yüzden artık yumuşak sözlerin vakti geçti. Önce sizlere şunu söyleyeyim ki, şamanınız hem iftiracıdır, hem de sahte peygamberdir; size haber diye söyledikleri de ateş getirenin sözleri değildir. Şamanın kulakları kuzgunun sözlerini duyamaz, onun bütün söyledikleri kendi kafasından uydurduğu yalanlardır ve o kurnazlığı sayesinde bu yalanlarıyla hepinizi kandırdı, gülünç duruma düşürdü. Şamanın hiçbir gücü yoktur. Kıtlık geldiğinde sizler köpeklerinizi öldürüp yediniz, ham derileri ve çarıklarınızı yemekten karınlarınız ağrıdı. Yaşlı erkekler, yaşlı kadınlar ve analarının kuru memelerine sarılan bebeler ölüp giderken;

ülkenizin üzerine karanlık çökmüşken; sizler, güzün ölen som balıkları gibi topluca kırılırken, evet –hepiniz açlıktan kırılırken şamanınız yiğit avcılarınıza baht açıklığı getirebildi mi? Şamanınız aç midelerinize bir parça et koyabildi mi? Tekrar söylüyorum: Şamanınızın hiçbir gücü yoktur. İşte, hepinizin önünde suratına tükürüyorum onun –nah, böyle!"

Kutsal adamın uğradığı hakaret karşısında herkesin ağzı açık kaldı, ama hiç bağrışma filan olmadı. Kadınların bazıları müthiş bir korkuya kapılırken erkeklerin hemen hemen hepsi büyük bir mucize beklentisiyle âdeta vecde gelmişlerdi. Meydanın ortasında karşı karşıya duran bu iki kişiye, şamanla Mackenzie'ye çevriliydi bütün gözler. İçinde bulundukları şu anın kendisi için yaşamsal bir önem taşıdığını, eğer hemen harekete geçmezse kabile halkı üzerindeki nüfuzunu kaybedeceğini, iktidarının sallantıda olduğunu derhal kavrayan şaman, karşısındakini suçlamak için ağzını açmaya yeltendiyse de, yırtıcı bir ifadeyle yumruğunu havaya kaldırarak üzerine yürüyen Mackenzie'nin önünden kaçmakta buldu selameti. Ters yüz kaçan şamanın arkasından alaylı hakaretler yağdırdıktan sonra kaldığı yerden devam etti Mackenzie:

"Hani ya – öldüm mü? Yıldırımlar mı çarptı beni? Gökten yıldızlar üstüme düşüp ezdi mi beni? Pöh! O köpeğin işini bitirdim, artık onunla işim kalmadı. Şimdi, tüm yeryüzüne hükmeden ve bütün halkların en güçlüsü olan kendi halkımdan söz edeceğim sizlere. Biz ava önce, benim de şimdi yaptığım gibi bir başımıza çıkarız; sonra çoğalır, sürek avı yaparız; en sonunda ise geyik akını gibi tüm yeryüzünü kaplarız. Çadırımıza gelenler sağ kalır; bize karşı duranlar ölür. Zarinska gürbüz, güçlü ve güzel bir kız. Kurtların anası olmaya layık. Ben ölsem bile, o yine de kurtların anası olacaktır; çünkü benim kardeşlerim çok kalabalıktır ve köpeklerimin geride bıraktığı kokudan izimizi süreceklerdir. Şimdi sizlere kurt yasasını söyleyeceğim, dinleyin: Her kim ki, kurtlardan birinin canını alırsa, öldürenin

halkından on kişi canıyla öder bunu. Pek çok ülkede bu ceza uygulanmıştır ve daha pek çok ülkede böylece uygulanacaktır. Şimdi sıra Tilki ve Ayı ile hesaplaşmama geldi. Anlaşılıyor ki her ikisinin de kızda gözü var. Öyle mi? Oysa ben kızı satın aldım! Tiling-Tini benim armağan ettiğim karabinayı tutuyor elinde; kıza karşılık verdiğim mallar çadırında yığılı duruyor. Ama ben bu genç adamlara yine de bir iyilik yapacağım. Çok laf etmekten ağzında tükürüğü kuruyan Tilki'ye, sıkıştırılmış tütün pastasından beş uzun paket vereceğim. Bu sayede ağzının kuruluğunu giderir de konseyde uzun uzun konuşmalar yapar hiç değilse. Ayı'ya gelince; o beni çok gururlandırdığı için ona en iyisinden, hem de iki tane battaniye vereceğim; unun en iyisinden yirmi kupa dolusu; Tilki'ye vereceğim tütününün iki katını vereceğim. Ayrıca, eğer benimle birlikte Doğu dağlarını aşmaya razı olursa, Tiling-Tini'ye verdiğim karabinanın bir eşini ona da veririm. Gelmezse? Kendi bilir! Kurt konuşmaktan yoruldu. Ama bir kez daha yasayı hatırlatmak isterim: Her kim ki kurtlardan birinin canını alırsa, öldürenin halkından on kişi canıyla öder bunu."

Mackenzie geri geri giderek eski yerine çekilirken gülümsüyordu, ama aslında üç buçuk atıyordu. Gece karanlığı açılmaya yüz tutmamıştı henüz. Kız Mackenzie'nin yanına geldi ve ona Ayı'nın dövüş hilelerini anlatmaya koyuldu; Ense Mackenzie kızın anlattıklarını can kulağıyla dinliyordu.

Konseyden dövüş kararı çıktı. Yirmi otuz çift çarık, ateşin çevresindeki karları basılmış alanı göz açıp kapayana kadar genişletti. Şamanın yenilgisi üzerine tartışmalar yapılıyordu; bazıları onun gerçek gücünü ortaya koymadığı savını ileri sürerken, bazıları da geçmişte olanları hatırlatarak Kurt'a hak veriyordu. Elinde kınından sıyrılmış Rus yapımı kocaman bir av bıçağıyla Ayı dövüş alanının ortasına geldi. Tilki, Mackenzie'nin belindeki tabancalara herkesin dikkatini çekerek itirazda bulundu; bunun üzerine Mackenzie palaskasını belinden çözüp Zarinska'nın beline bağladı, karabinasını da ona emanet etti. Zarinska başını

iki yana sallayarak silah kullanmasını bilmediğini anlattı; bu kadar değerli şeylere kadınlar ömür boyu el süremezdi zira.

"Öyleyse, arkamdan saldırmaya kalkışan olduğunu görürsen 'Kocacığım!' diye bağır. Hayır, hayır; öyle değil, şöyle diyeceksin: 'Kocacığım!'"

Zarinska sözcüğü tekrarlarken güldü Mackenzie; kızın yanağından bir makas alıp tekrar dövüş alanının ortasına döndü. Ayı gerek kollarının uzunluğu, gerek iri yapısıyla ondan daha avantajlı görünüyordu, ayrıca, onun av bıçağının yalımı da Mackenzie'nin bıçağından en az beş santim daha uzundu. Ense Mackenzie karşısındaki adamın gözlerinin içine bakmıştı o konuşurken; o sırada gördüğü düşmanca ifade aynen duruyordu. Ama Mackenzie bunun üzerinde durmadı ve içindeki savaşma dürtüsünün keskinleştirdiği dikkatini, önünde pırıldayan bıçak üzerinde topladı.

Dövüş sırasında Mackenzie düşmanının karşısında zaman zaman basılmış zeminin dışına, karların derin olduğu yerlere kadar gerilemek zorunda kalıyor, ama yumruk dövüşçülerine özgü ayak oyunlarına başvurarak zor durumdan kendini kurtarıp yeniden orta yere gelmeyi başarıyordu. Kendisini destekleyen bir tek söz bile duyulmazken, seyirciler var güçleriyle bağırarak Ayı'ya akıl veriyor, yol gösteriyor, onu uyarıyor, yüreklendiriyorlardı. Bunlara aldırdığı bile yoktu Mackenzie'nin; bıçak bıçağa her gelişlerinde dişlerini biraz daha sıkarak hamleleri savuşturuyor, karşı hamle yapıyor ve serinkanlılığını bir an bile kaybetmeksizin, gücünü bilinçli bir şekilde kullanıyordu. Dövüşün başında hasmına acıyordu, ama vakit ilerledikçe, bu acıma duygusu yaşama içgüdüsü karşısında yavaş yavaş geriledi ve çok geçmeden onun yerini tam anlamıyla öldürme hırsı aldı. Binlerce yıllık kültür birikiminin insanoğluna kazandırdığı değerleri bir anda üzerinden sıyırıp atan Mackenzie, artık dişisi uğruna dövüşen bir mağara adamından başka bir şey değildi.

Bıçağıyla Ayı'yı iki kez dürtmeyi, iki kez de en ufak sıyrık almadan hasmının bıçağından kurtulmayı başardı. Ama üçüncüsünde kaçamadı ve serbest kalan elleriyle birbirlerinin bıçak tutan ellerini bilekten kavrayarak göğüs göğüse geldiler. Hasmının ne kadar güçlü olduğunu o zaman anladı Mackenzie. Kasları kabarıyor, gerildikçe geriliyor, neredeyse kopacak kadar zorlanıyordu, ama buna rağmen Rus yapımı bıçağın yavaş yavaş yaklaşmasını bir türlü engelleyemiyordu. Bir ara ellerini kurtarmaya çabaladıysa da ona boş yere güç harcatmaktan başka bir işe yaramadı bu girişimi. Postlara bürünmüş seyircilerin oluşturduğu halka biraz daha daraldı; herkes merakla son darbenin vurulmasını bekliyor, bunu yakından görmek istiyordu. Tam bu sırada bir güreş oyununa başvuran Mackenzie, gövdesini hafifçe yana kaydırıp hasmına bir kafa attı. Elinde olmaksızın başını geriye çeken Ayı dengesini kaybetti, aynı anda da tüm ağırlığıyla hasmının göğsüne giren Mackenzie bununla eş zamanlı olarak tırpanı oturtunca, ayakları yerden kesiliveren Ayı'yı dövüş alanının kenarındaki derin karların içine savurabildi. Karların içinden çabalayarak çıkan Ayı, bir an sonra bütün heybetiyle yine karşısında dikilivermişti.

Tam o sırada Zarinska'nın tiz sesi çın çın öttü: "Kocacığım!" Kızın uyarıcı sesi tehlikenin büyüklüğü dolayısıyla titrek çıkmıştı.

Boşalan bir yay kirişinin çıkardığı "tın!" sesiyle eş zamanlı olarak hızla öne eğilen Mackenzie'nin başını sıyırırcasına geçen kemik temrenli ok, Ayı'nın göğsünün ortasına saplandı; hızını alamayan Mackenzie de öne eğilmiş halde giderek, dizlerinin üzerine çökmekte olan hasmına tosladı, ikisi birden yere yuvarlandılar. Çarçabuk ayağa kalkan Mackenzie döndü. Ayı yerde hareketsiz yatıyordu, ama çoban ateşinin gerisinde dikilen şaman yayına ikinci oku yerleştirmekteydi.

Mackenzie ağır bıçağını havada döndürüp yalımının ucundan yakaladı. Av bıçağı çoban ateşinin üzerinden uçarak geçer-

ken yalımı bir an balkıdı ve şamanın gırtlağına sapına kadar gömüldü. Havada şöyle bir sallanan şaman kıpkızıl korların üzerine boylu boyunca kapaklandı.

Şrak! Şrak! Tilki, reisin elinden karabinasını kapmış, namluya kurşun sürmeye çalışıyordu, ama nasıl yapılacağını bilmediğinden boşuna çabalıyordu. Mackenzie'nin attığı kahkahayı duyunca silahı elinden bıraktı.

"Bu oyuncağı nasıl kullanacağını demek hâlâ öğrenmemiş Tilki, ha? Bu yaşa gelmiş, ama kadından farkı yok! Gel bakalım. Getir onu buraya da nasıl yapılacağını göstereyim sana!"

Tilki tereddüt ediyordu.

"Gel dedim sana!"

Dayak yemiş kancık gibi sine sine yaklaştı Tilki.

"Önce böyle yapacaksın, sonra da böyle; oldu işte, gördün mü?" Kurşunu namluya sürer sürmez horozu kurup silahı omzuna dayadı Mackenzie.

"Tilki, bu gece kendilerini büyük görevlerin beklediğini söylemişti; söylediği gibi de oldu. Büyük görevler başarıldı bu gece, ama nedense Tilki'ye hiç iş düşmedi. Zarinska'yı hâlâ çadırına götürmek istiyor mu Tilki? Şaman ile Ayı gibi o da boyunun ölçüsünü almak istiyor mu yoksa? Hayır mı? İyi!"

Mackenzie aşağılayıcı bir ifadeyle ona sırtını dönüp gitti, bıçağını şamanın gırtlağından çekti.

"Genç erkekler içinde Zarinska'yı çadırına götürmek isteyen kimse var mı? Eğer varsa, bir tekini bile sağ komayıncaya kadar Kurt hepsiyle dövüşecek; yalnız, teker teker değil, ikişer ikişer, hatta üçer üçer gelsinler. Kimse yok mu? İyi! Tiling-Tini, elinden kaptırdığın bu silahı sana ikinci kez veriyorum. İleride bir gün eğer yolun Yukon'a düşerse, bilesin ki Kurt'un ateşi başında sana her zaman bir yer ve bol yiyecek olacaktır. Gecenin karanlığı günün aydınlığına dönmek üzere. Şimdi gidiyorum, ama tekrar gelebilirim. Sizlere son kez olarak kurt yasasını hatırlatırım!"

Kızılderililerin gözünde bir anda doğaüstü bir varlık niteliği kazanan Ense Mackenzie kızın yanına döndü. Zarinska hemen köpeklerin önünde yerini aldı, köpekler koşumlara asıldı ve kızak hareket etti. İki dakika geçmeden ormanın tekinsiz karanlığı içinde gözden kayboldular. Bu süre içinde hep tetikte bekleyen Mackenzie, iyice uzaklaştıklarına kanaat getirince kızağı durdurup indi ve yaya olarak kızağı izlemek için lekenlerini taktı.

"Beş tane uzun tütün paketi verecekti Kurt, unuttu mu yoksa?"

Öfkeyle geriye dönen Mackenzie, Tilki'yi karşısında buldu. Ne var ki durumun gülünçlüğü karşısında öfkesi hemen yatıştı.

"Sana bir tane kısa paket veririm."

Süklüm püklüm elini uzatan Tilki, "Kurt nasıl istiyorsa öyle olsun," dedi.

FORTY MILE KASABASININ ERKEKLERİ

KOCA Jim Belden, lapa halindeki buzun nitelik bakımından "çok acayiplikler" gösterdiğini ileri sürerken, bu masumane iddiasının nelere yol açabileceği aklına bile gelmemişti. Onu doğrulayarak, dipteki çapa buzunun da bir o kadar "acayiplikler gösterdiğini" söyleyen Lon McFane'in ve derhal öbür ikisine itiraz ederek böyle iddiaların safsatadan başka bir şey olmadığını söyleyen Bettles'in de içlerinde hiçbir kötülük yoktu.

"Hoppala... şu lafı edene de bakın!" diye bağırdı Lon, "Sanki bu memlekette bunca yıl hiç yaşamamış gibi! Kaç gündür seninle aynı kaptan yemek yediğime utanacağım geliyor vallahi!"

"Sen istediğin kadar söyle, çapa buzu diye bir şey yoktur," diye ısrar etti Bettles. "Bütün buzlar eninde sonunda yukarı çıkar. Bir kere senin şunu bilmen gerekir ki dipteki su daima buzdan sıcaktır ve de..."

"Kırılan buzun altındaki suya bir düş de göreyim seni, o zaman anlarsın hiçbir farkı olmadığını."

"Ben yine de diyorum ki, dipteki su daha sıcaktır, onun için de donmaz. Sen şimdi bana ırmağın dibinin buz tuttuğunu mu söylüyorsun yani?"

"Bütün dibi demiyorum David, sadece çapa buzu diyorum sana, çapa buzu. Sen de kaç sefer kendi gözlerinle görmüşsündür... Akıntı aşağı kayığınla inerken bakarsın, su cam gibi durudur, sonra birdenbire ayı örten bulut gibi bulanık bir hal alır su; nedenine gelince, lapamsı buzlar suyun yüzüne çıkmıştır da ondan. Bunlar böyle kabarcıklar çıkararak dipten yukarıya ha-

bire yükselir, yükselir, ırmağı baştan aşağı kaplar; hani ilk kar yağdığında toprağın yüzü nasıl olur, aynen öyle işte. Hiç rastlamadın mı?"

"Hı-hı! Dümen yekesinin başında uyuklarken kaç sefer rastladım. Ama senin dediğin gibi değil; öyle kabarcıklar çıkararak dipten filan yükselenini hiç görmedim. Önce kıyıya yakın yerlerden başlar buzlanma."

"Yani, dümen suyunda hiç pırıldama gördüğün olmadı mı?"

"Olmadı tabii, senin gördüğün de olmamıştır ya! Akıl var mantık var; al işte, burdakilerin hepsine sor istersen!"

Bettles sobanın çevresinde oturan adamlardan medet umar gibi onlara baktıysa da, ötekiler Bettles'le Lon McFane arasına girmek istemediklerinden hiç oralı olmadılar.

"Akıl makıl anlamam. Ben sana gerçeği söylüyorum. Bak şimdi, bundan tam bir yıl önceydi, yani geçen güz, Sitka Charley'le aynı şeyi gözlerimizle gördük. Fort Reliance'ın alt başında bir kanal vardır, sen de bilirsin, işte oradan akıntı aşağı koyvermiş geliyorduk. Bildiğin güz havasıydı aynen; güneş melez çamların yapraklarında balkıyordu ve toz ağaçlarının yaprakları titreşiyordu; ırmağın suları da öyle sakin akıyor ki sorma... suyun yüzünde sadece mini mini kırışıklar var o kadar. Bir de bu kırışıklar güneşin altında bir hoş ışıldıyor ki deme gitsin. Ama taaa uzaklardan da mavimsi bir puslu hava üzerimize doğru gelmekte; anla ki kuzeyin kara kışı yakında gelip çatacak. Kıyıya yakın sığlıklarda saçak buzları ufak ufak başlamıştı tutmaya; hani, bilirsin ya, inceden inceye ırmağın kıyıları dantela gibi örülür saçak buzlarıyla, hava da çakı gibidir, insan içine bir çeker, oh be dünya varmış der –insanın canı dam altına girmek istemez öyle havada, dünya gözüne küçülmüş gibi görünür de yeryüzünü dolanası gelir. Neyse, ben de zaten dam altında değilim ya o sıra... dediğim gibi, Sitka Charley'le kürek sallayıp duruyoruz, ama kıyılardaki ince buzlar dışında hiç buz muz görmemişiz daha. Derken efendim, bizim Kızılderili küreğini

birden içeri alıp, 'Lon McFane! Aşağıya bak!' diye ünledi, sonra da dedi ki: 'Başkalarından duymuştum, ama kendi gözlerimle göreceğim hiç aklıma gelmezdi!' Sizlerin de bildiği gibi benim de Sitka Charley'nin de ömrümüz su üstünde geçer, o bakımdan böyle bir şeyle ilk kez karşılaşıyoruz. İkimiz de kafalarımızı kayığın birer yanından sarkıtmışız, aşağıyı seyrederek akıntıyla gidiyoruz. Bana inci avcılarının yanında geçirdiğim günleri hatırlattı gördüğüm manzara; neden dersen, o denizlerde dibe baktığın zaman mercan oluşumları görürsün, bunlar bir araya gelerek deniz bahçeleri gibi mercan resiflerini oluşturur; biz de Sitka Charley ile orada akıntıyla kayarken işte aynen o mercan tarlalarına benzer bir manzarayla karşılaşmıştık. Dipte oluşan çapa buzları parça parça, rastladıkları her kayaya, her taşa tutunuyordu, görünüşleri aynen beyaz mercanlara benziyordu. Ama durun, daha bu bir şey değil... Biz kanalın alt başından daha yeni çıkmıştık ki, suyun rengi birdenbire süt rengine dönüverdi, yüzü bir anda milyonlarca mini mini beyaz dairelerle doldu –hani ilkbaharda somon yavruları nasıl su yüzüne çıkar, ya da gökten dolu yağdığı zaman nasıl olur, aynen öyle. Meğer çapa buzları dipten kurtulup kurtulup yüze çıkıyormuş. Sağımız solumuz, ne yana baksak göz alabildiğine suyun yüzü tekmil bunlarla kaplı. Koyu bir mısır unu çorbası kıvamında, neredeyse lapa gibi, kanomuzun bordasından kayarken küreklerimize tutkal gibi yapışıyor. Ben o kanalı daha önce kaç sefer geçmişimdir, ondan sonra da kaç sefer geçtim, ama hiç böyle bir şey görmedim şimdiye kadar. İnsanın hayatında bir kez karşılaştığı şeylerden biri bu demek ki."

"Hadi be sen de!" dedi Bettles kurnaz bir ifadeyle. "Böyle saçmalıklara inanacağımı mı sanıyorsun? Bence suya vuran ışığın parıltısı sizin gözünüzü almıştır; o gün yediğiniz ayaz da dilinize vurmuş besbelli."

"Yahu kendi gözlerimle gördüm diyorum sana! Sitka Charley şimdi burada olsaydı, o da aynen benim anlattığımı anlatırdı."

"Anlatırdı manlatırdı anlamam ben! Sen istediğin kadar soluğunu tüket, ben gerçeklere bakarım. Gerçek gerçektir: suyun dipten donmaya başladığı görülmüş şey değildir ve eşyanın tabiatına da aykırıdır."

"Yahu, kendi gözlerimle..."

Bütün İskoçlar gibi tepesi aniden atıveren Bettles, "Hadi be, kes zırvalamayı artık!" diye tersledi Lon McFane'i.

"Yani, şimdi sen bana inanmadığını mı söylemek istiyorsun?"

"O kadar salçaladın, o kadar ballandırdın ki inanmıyorum; önce eşyanın tabiatına inanırım ben, yalnız gerçeklere inanırım."

"Yani sen bana yalancı mı diyorsun şimdi?" diye tehdit edici bir ifadeyle sordu Lon. "Karın olacak şu Kızılderiliye sorsana bir kere. Gör bak, o da nasıl doğrulayacak söylediklerimi."

Bettles görülmemiş bir öfkeyle parlayıverdi. İrlandalı farkında olmadan onun onurunu incitmişti. "Karın olacak..." diye söz ettiği kadın, kürk ticaretiyle uğraşan bir Rus'un Kızılderili bir kadından olma kızıydı ve Bettles onunla Yukon'un bin beş yüz kilometre aşağısındaki Nulato'da, Ortodoks misyonunda evlenmişti; dolayısıyla, gerek ırksal bakımdan, gerek din kurallarına uygun nikâhlı karısı olması bakımından sıradan yerlilerle ve Kızılderililerle bir tutulamazdı. Buradaki inceliği ancak uzun yıllar Kuzey Ülkesi'nde yaşamış olanlar anlayabilir.

"Sana yalancı dediğimi varsayabilirsin," diye inadına damarına bastı Lon McFane'in.

Bir saniye sonra Lon McFane onu boylu boyunca yere sermiş ve sobanın çevresindeki altı adam sohbeti yarıda kesip ayağa fırlamış, kavgacıların arasına girmişlerdi.

Bettles ağzından akan kanı silerek ayağa kalktı:

"Biz böyle çok yumruk numaraları gördük; bu iş burda bitti sanıyorsan, aldanıyorsun!"

Lon McFane buna karşılık gayet kibarca, "Bana yalancı diyecek adam daha anasından doğmadı," diye karşılık verdi. "Ma-

dem belanı arıyorsun, ben de bunu senin yanına bırakırsam Allah belamı versin. Yumruklaşmak işine gelmiyorsa söyle, senin istediğin biçimde hesaplaşalım."

"Otuz sekizliğin hâlâ duruyor mu?"

Lon olumlu anlamda başını salladı.

"Ben senin yerinde olsam onu bırakır, daha büyük çaplı bir tabanca bulurdum. Çünkü kurşunlarımın gövdende açacağı delikler ceviz iriliğinde olacak."

"Sen orasını hiç dert etme; benim ufak kurşunlar yumuşacık olduklarından, girerken ince delerler de çıkarken dağıldıkları için gözleme kadar oyuk açarlar. Sen şimdi söyle bakalım, saat kaçta bekleyeyim seni? Küçük suvatın* yanı iyi mi, orada bekleyeyim mi?"

"Hem de çok iyi; orada bekle. Bir saate kadar orada ol ve merak etme, hiç bekletmem seni."

Arkadaşlarının bütün ayıplamalarına, azarlamalarına kulaklarını tıkayan kavgalılar, kolçaklarını takıp ticaret merkezinin mağazasından çıktılar. Aslında küçücük bir olaydı; gelgelelim, parlamak için bir kıvılcıma bakan böyle barut fıçısı gibi erkekler inatlaşmaya başladı mı, küçük olayları çarçabuk büyütüverirler. Ayrıca, bu olayın geçtiği dönemde, altın cevherini içeren donmuş toprakları ateş yakıp yumuşatarak çıkarma yöntemi henüz uygulanmadığından, Forty Mile kasabasının erkekleri de upuzun kutup kışı boyunca içeri kapanır, habire tıkınmakla ve aylak aylak oturmakla göbek büyütürlerdi; o yüzden, tıpkı kovanları balla dolunca azgınlaşan arılar gibi bunlar da müthiş sinirli olurdu.

O dönemde buralarda yasa masa yoktu. Atlı polis örgütü de henüz kurulmamıştı. Hakarete uğrayan erkek, hakaretin ağırlık derecesine kendi karar verir, cezasını da ona göre yine kendi biçerdi. Kasabanın tarihinde o güne kadar düello yapıldığı ve adam öldürüldüğü hiç görülmemişti.

---

* Suvat: Çay, dere kıyılarında hayvanların su içmesine elverişli yer. *-Türkçe Ed.*

Koca Jim Belden hemen oracıkta bir toplantı düzenledi. Ense takma adıyla maruf Mackenzie, geçici olarak toplantı başkanı seçildi ve derhal bir haberci yollanarak Peder Roubeau yardıma çağırıldı. Adamlar iki arada bir derede kalmıştı. Kaba kuvvete başvurarak düelloyu önleyebilirlerdi ve içlerinden gelen de buydu zaten; ancak bireysel haklar ve özgürlükler konusundaki inançları, içlerinden geldiği gibi hareket etmelerine engel oluşturuyordu. Uygar dünyada çoktan terk edilmiş kaba ve yalınkat bir ahlak anlayışıyla, her bireyin "göze göz, dişe diş" demek hakkı bulunduğunu kabul ederlerken, öte yandan da Bettles ve McFane gibi iki yakın arkadaşın ölümcül bir düelloda karşı karşıya gelmesini içlerine sindiremiyorlardı. Hakarete uğradığı halde dövüşmekten kaçan adama derhal namert damgasını vurmaya hazır bu adamlar, şimdi iş ciddiye binince, dövüşülmese daha iyi olacağını düşünüyorlardı.

Toplantı ortasında dışarıdan duyulan koşuşturmalara, haykırışlara ve çığlıklara bir de silah sesi eklenince tartışmayı kestiler. Mağazanın kalın kerestelerden yapılmış ağır kapısı ardına kadar açıldı ve eşikte, elinde hâlâ dumanı tüten Colt marka altıpatlar tabancasıyla Malemute Kid göründü; adamın gözlerinin içi gülüyordu.

"Tepeledim onu," dedi. Yaktığı kurşunun yerine bir yenisini yerleştirirken de ekledi:

"Vurduğum senin köpekti Ense."

"Sarı Diş mi?" diye sordu Mackenzie.

"Hayır; şu Sarkık Kulak."

"Tüh be! Yahu o hayvanın bir şeyi yoktu ki!"

"Dışarı gel de bak bakalım, var mı yok mu o zaman anlarsın."

"Eh, demek başka çaresi yoktu ki vurdun; sağlık olsun. Demek o da kaptı kuduzu. Sarı Diş bu sabah kasabaya inmiş; Sarkık Kulak'tan kocaman bir et parçası kopardıktan başka az kalsın beni de dul bırakıyormuş. Zarinska'ya saldırmış, ama karım eteğini suratına doğru çırpmış da öyle kaçıp kurtulabilmiş an-

cak; tabii eteği paramparça olmuş. Sarı Diş sonra tekrar ormana kaçmış. Umarım bir daha geri dönmez. Senin köpeklerden kayıp var mı?"

"Bir tane –hem de takımın en iyisi– Shookum. Bu sabah kudurdu, ama kaçamadı. Sitka Charley'nin köpeklerine saldırıp takımı darmadağın etti, ama köpekler de onu caddenin ortasında paraladı. Ne var ki Sitka'nın köpeklerinden de ikisi kuduz kaptı; başıboş dolaşıyorlar o iki kuduz köpek şimdi. Görüyor musun Sarı Diş'in başımıza açtığı işi! Eğer bu kuduranların hemen çaresine bakmazsak, ilkbahara kadar köpeklerimizin sayısı epeyce azalacak."

"Korkarım bu gidişle erkek sayısında da azalma olacak."

"Hayrola? Kimin başı dertte?"

"Hiç işte, Bettles'la Lon McFane kavga etti, şimdi de hesaplaşmak için suvatın orada karşı karşıya gelecekler –birkaç dakikaya kadar."

Olayı Malemute Kid'e baştan sona anlattılar, Malemute Kid de sorunu çözümleme işini üzerine aldı; Malemute Kid'in sözü Forty Mile erkekleri arasında yasa sayılırdı ve o güne kadar kimsenin onun sözünden dışarı çıktığı görülmemişti. Kid hemen orada bir plan kuruverdi, planını arkadaşlarına açıkladı, onlar da kesinlikle uygulayacaklarına söz verdiler.

Malemute Kid lafını bağlarken, "Böylelikle," dedi. "Dövüşme haklarını ellerinden biz almış olmayacağız, planımızın mükemmelliği sayesinde onlar kendiliğinden vazgeçecek –hiç değilse ben öyle umuyorum. Zira hayat bir kumardır, oyuncuları da insanlar. İnsanlar varını yoğunu binde birlik şansa güvenerek kumara yatırır, ama sen o binde birlik şansı da ortadan kaldırırsan, kimse kumar oynamaz."

Mağazanın sorumlusuna döndü:

"Hadi bakayım bezirgan, şurdan üç kulaç urgan tart bana. Yalnız en iyi cins kenevirden olacak; bir parmak kalınlığında olanından tart," dedi. Sonra kehanette bulunarak ekledi:

"Şimdi Forty Mile kasabasına yeni bir usul getiriyoruz ve bu usule Forty Mile erkekleri sonsuza dek dört elle sarılacaktır."

Malemute Kid urganın tamamını koluna doladı ve o önde, arkadaşları arkada mağazadan çıkıp düellocuları almaya gittiler hep birlikte.

Arkadaşlarından biri düellodan vazgeçmesini tekrar rica edince, Bettles öfkeyle söylenmeye başladı:

"Karımı işin içine karıştırmaya ne hakkı var yahu! Kim verdi ona bu hakkı?"

Hırsını alamayarak bangır bangır bağırdı tekrar:

"Kim verdi ona bu hakkı?"

Bettles, Lon McFane'i sabırsızlıkla beklerken bir aşağı bir yukarı dolaşıyor, bir yandan da söylenmeyi sürdürüyordu.

Lon McFane ise o sırada kilisede öfkeden kıpkırmızı kesilmiş bir halde, makineli tüfek gibi konuşarak, kiliseye karşı bayrak açtığını böbürlene böbürlene peder beyin suratına karşı haykırmaktaydı:

"Öyle olsun bakalım, cehennem ateşinde yanarsak yanarız, ne yapalım yani! Biz de sarılırız battaniyemize, veririz sırtımızı cehennem ateşinin korlarına, oh kekâ! Bir güzel ısınırız ki deme gitsin. Cehennemde yanacağımı bilsem de ben kendime yalancı dedirtmem! Bu dünyada daha Lon McFane'e yalancı diyecek adam anasından doğmadı. Bana biri yalancı diyecek de, ben de elimi kaldırmadan duracağım, hıh! İstemem senin kutsamanı, eksik olsun. Biz de günah işlemişizdir elbet, ama olsun, hiç değilse yüreğimizi hep temiz tutmasını bildik."

Peder Roubeau, "Ama Lon, seni arkadaş katili olmaya yönelten şey yüreğin değil ki," diye karşı çıktı. "Gururun yüzünden günaha giriyorsun sen."

"Sen Fransızsın, anlamazsın bu işlerden," dedi Lon McFane. Tam dönüp çıkacakken durdu. "Eğer nalları diken ben olursam, hiç değilse arkamdan bir duacık okumaz mısın?"

Papaz ona cevap vermeyerek güldü ve çarıklı ayağını kapıdan atıp buz tutmuş ırmağın bembeyaz sinesine doğru yürüdü. Kırk beş santim eninde, karları çiğnenmiş bir kızak izi suvata gidiyordu. İzin her iki yanında kar diz boyuydu. Bu iz üzerinde tek sıra halinde konuşmadan yürüyen erkeklerin orta yerinde yer alan papaz, kara cübbesiyle, bu yürüyüş koluna cenaze alayı havası vermekteydi. Forty Mile kasabası için sıcak sayılacak bir kış günüydü; ağırlaşmış hava kurşuni bulutlarla örtülüydü ve her an kar başlayabilirdi, zira cıvalı termometre eksi altı dereceyi gösteriyordu. Bu mevsimde ısının bu kadar yükselmesi beklenmedik bir olaydı. Ne var ki, bu sıcak hava bile insanları neşelendirmeye yetmiyordu. İnsanların üstüne basar gibi alçalan ağır hava, bu yıl erken düşecek karın habercisiydi. Toprak ise her şeyden habersiz, kaskatı ve duygusuz, mışıl mışıl kış uykusuna yatmıştı.

Kafile suvatın başına vardığında (sessiz yürüyüş boyunca hep kavga nedenini düşünerek için için öfkesini bilediği anlaşılan) Bettles, son bir kez daha, "Kim verdi ona bu hakkı yahu?" diye gürledi. Lon McFane'in ise ağzını bıçak açmıyordu. O kadar öfkeliydi ki, konuşmaya kalksa sözcükler boğazında düğümlenirdi mutlaka. Yalnız, her iki adam da bütün öfkesine rağmen, arkadaşlarının tutumundan ötürü bir parça şaşırmış durumdaydı. Arkadaşlarının itiraz etmesini, kendilerine engel olmaya çalışmalarını beklerken, onların bu vurdumduymaz tutumundan alınmışlardı. Bunca yıldır içtikleri su ayrı gitmemişti arkadaşlarıyla, dolayısıyla onlardan bir parça ilgi beklemek haklarıydı, ama ötekilerin oralı olduğu yoktu. Her iki düellocu da, arkadaşlarının bu tutumunun haksızlık olduğunu düşünüyor; böyle kalabalık bir arkadaş topluluğu içinden bir kişinin bile itiraz etmemesine, hele, iki yoldaşın birbirini vurup öldürmesini seyretmek için böyle şenliğe gider gibi gelmelerine içlerinden isyan ediyorlardı. 'Arkadaşlarımızın gözünde bizim değerimiz sıfıra inmiş demek ki,' diye düşünüyorlardı. Düello kuralları uygulanırken gösterilen serinkanlılık karşısında şaşırıp kaldılar.

"Sırt sırta vereceksiniz David. İkiniz de ellişer adım yürüyeceksiniz. Ama istiyorsanız mesafeyi iki misline de çıkarabiliriz, ne dersiniz?"

Soruya, homurdanır gibi sert ve kısa bir cevap geldi:

"Elli!"

Tam da o sırada, İrlandalının keskin gözü Malemute Kid'in koluna sardığı yepyeni urgana ilişti; gerçi urgan kola sarılı olduğu için görülmeyecek gibi değildi, ama her nedense Kid'in, sanki urganın görünmesini pek istemiyormuş gibi bir hali vardı. Kuşkuyla karışık bir korkuyla yüreği hopladı Lon McFane'in.

"Ne yapacaksın o urganı?"

"Hadi hadi, işimize bakalım!" derken, saatine göz attı Malemute Kid. "Bir fırın dolusu ekmek kulübede beni bekliyor, vaktinde çıkarmazsam yanar hepsi. Ayrıca burada dikilmekten de ayaklarım dondu."

Malemute Kid gibi diğerleri de sabırsızlandıklarını farklı şekillerde belli ettiler.

"Şu urgan ne olacak Kid, onu sordum sana? Yepyeni bir urgan bu, ekmeklerini kaldırmak için palanga kuracak değilsin herhalde!"

Bu arada Bettles sırtını dönmüştü. Oynanan oyunu daha yeni fark eden Peder Roubeau, kolçaklı eliyle ağzını kapatarak gülümsemesini gizledi.

"Hayır Lon, bu urgan ekmeklerim için değil, adam asmak için kullanılacak." Malemute Kid bu cevabıyla istediği etkiyi yaratmıştı.

İyiden iyiye kaygılanmaya başlayan Lon McFane, "Hangi adamı?" diye sordu.

"Öbür adamı."

"Öbür adam dediğin kim oluyor bu durumda?"

"Dinle Lon, sen de dinle Bettles! İkinizin arasındaki şu davayı uzun uzun görüştük ve şöyle bir karara vardık: Kavga edenlerin arasına girmeye hakkımız olmadığını hepimiz biliyoruz."

"Bak bu dediğinde haklısın delikanlı!"

"Dolayısıyla araya girecek değiliz. Ne var ki bu konuda elimizden bir şey gelemese de başka bir konuda yapabileceğimiz bir şey var. Biz de o elimizden gelen şeyi yapacağız, hem de öyle bir yapacağız ki, Forty Mile kasabasının tarihine bu ilk ve son düello olarak geçecek ve Yukon'a gelen bütün acemi çaylaklar bundan ibret alacak. Düelloda sağ kalan adamı en yakın ağaca asacağız. Hadi, şimdi işimize bakalım artık!"

Lon McFane kuşkulu kuşkulu gülümsedi önce, sonra gülümseme bütün yüzüne yayıldı:

"Hadi David, başlayalım adımlamaya. Elli adıma gelene kadar durmak yok. Elli adımı sayınca da ikimizden biri düşene kadar basacağız kurşunu. Öyle adam asmakmış, yok bilmem neymiş, o iş biraz yürek ister. Bununki Yankee blöfünden başka bir şey değil."

Lon McFane lafını bitirip neşeyle sırıtarak adımlarını saymaya başladıysa da, Malemute Kid durdurdu onu:

"Lon, beni tanıyalı epey zaman oldu değil mi?"

"Ooo, çok oldu."

"Ya sen Bettles?"

"Önümüzdeki haziranda beş yıl bitecek."

"Benim bugüne kadar sözümü tutmadığımı gördünüz mü hiç? Ya da birinden duydunuz mu?"

İki düellocu da altından ne çıkacak bakalım diye merak ediyordu, ama Malemute Kid'in sorusuna cevap olarak onu onaylar yollu başlarını sallamaktan da geri kalmadılar.

"Peki, öyleyse benim sözümün senin için değeri nedir?"

"Senin sözün benim için senettir," dedi Bettles.

"Senin bir sözüne kellemi koyarım ortaya," diye atıldı Lon McFane.

"Dinleyin öyleyse! Ben, Malemute Kid, size söz veriyorum ki –tabii bunun ne anlama geldiğini biliyorsunuz–, söz veriyorum

ki düelloda sağ kalan her kim olursa, on dakika içinde bu ipin ucunda sallanacaktır."

Sözünü bitirince bir adım geri çekildi Malemute Kid. Pontuslu Pilatus da ellerini yıkadıktan sonra herhalde aynen öyle yapmıştır.

Forty Mile kasabası erkeklerinin ağızlarını bıçak açmıyordu. Gök daha da alçalmış, mevsimin ilk karı ufak ufak atıştırmaya başlamıştı. Mini mini, geometrik biçimli kar tanecikleri tüy hafifliğiyle iniyordu gökten, ama tüy kadar hafif bu karlar ta ilkbaharın sonuna kadar yerden kalkmayacaktı. Düellocuların her ikisi de zamanında az kumar oynamamışlardı; dillerinin ucunda ya bir küfür ya da bir sevinç ünlemiyle kumar masalarının başında otururken, şans mabuduna olan inançlarını hiçbir zaman yitirmemişlerdi. Ne var ki ikisinin arasındaki bu hesaplaşmaya şans mabudunun karışmasına olanak verilmiyordu. Malemute Kid'in yüz ifadesini okuyabilmek için büyük bir dikkatle süzüyorlardı, ama boşuna –ha onun yüzüne bakmışlar, ha sfenksin suratına. Diğerlerinden de çıt çıkmıyordu. Hiç konuşulmadan, derin bir sessizlik içinde saniyeler akıp giderken, iki düellocu da içlerinden gelen konuşma isteğinin gittikçe dayanılmaz bir hal almaya başladığını hissediyordu. Tam o sırada, kasabanın olduğu yandan gelen bir köpek uluması sessizliği parçaladı. Uğursuz ses, kırık bir yüreğin bütün acılarını taşıyarak yükseldi yükseldi ve sonunda uzun bir iç çekiş gibi hafifleyerek söndü.

"Olmaz böyle şey yahu!" diye patladı Bettles. Parkasının yakasını kaldırdı, arkadaşlarından medet umar gibi etrafına bakındı.

"Tam kumarhane işletecek adammışsın sen be!" diye bağırdı Lon McFane. "Yahu, Kid, sen kumarhane açsan vallahi para kırarsın. Baksana, bütün parsayı sen topluyorsun, kumarbazlara zırnık koklatmıyorsun. Bize en ufak bir şans bile tanımıyorsun. Bu koşullarda şeytan bile kumar oynamaz arkadaş; ben de oynarsam ne olayım!"

Kıkır kıkır gülmeler, kıs kıs gülmeler, gülmelerini zor tutanların boğazlarını temizlerken çıkardığı hırıltılı sesler, karla örtülmüş kirpiklerinin altından gizli gizli bakışmalar ve göz kırpmalar arasında kalabalık grup kasabanın yolunu tuttu. Ana caddeden mağazaya doğru giderlerken o uzun uluma sesi tehdit eden bir tonla ve daha yakından yine duyuldu. İlerideki bir evin arka tarafından bir kadın çığlık çığlığa bağırmaya başladı. Hemen ardından da birisi, "Geliyooor!" diye feryadı bastı. Demeye kalmadı, korkudan deliye dönmüş yarım düzine köpeğin önünde, canını dişine takarak koşan bir Kızılderili oğlan düello yerinden dönen kalabalığın içine daldı. Köpekleri ve oğlanı önüne katıp kovalayan ise Sarı Diş'di; kabarmış yeleleriyle boz bir şimşek gibi geliyordu. Malemute Kid dışında herkes kaçıp bir yere sığınmıştı. Bu arada ayağı takılıp düşen Kızılderili oğlanı kürkünün ensesinden tutup kaldıracak kadar oyalanan Bettles de, en yakın orası göründüğünden, istiflenmiş tomrukların üstüne kapağı atmak için o yana seğirtti; tomrukların üstünde başkaları da vardı. Kovaladığı köpeklerden birini sürüden ayırıp peşine düşen Sarı Diş, az sonra bütün hızıyla geri döndü. Sarı Diş'in önünden kaçan köpek kuduz değildi, ama can derdine düştüğü için deliye dönen hayvanın gözü hiçbir şey görmüyordu o anda, o yüzden de Bettles'e toslayıp onu yere yuvarladıktan sonra var gücüyle caddenin üst başına doğru kaçtı. Malemute Kid, uçarak gelen Sarı Diş'e bir el ateş etti. Kuduz köpek havada bir takla atıp sırtüstü yere düştü, ama düşmesiyle kalkması da bir oldu. Ayağa kalkar kalkmaz Bettles'in üzerine doğru hamle yapan kuduz hayvan bir sıçrayışta aradaki mesafenin yarısını aşıverdiyse de, ölümcül olabilecek ikinci sıçrayışını tamamlayamadı.

Hayvan tam ikinci sıçrayışını yaptığı sırada, tomruk istifinin tepesinden yere atlayan Lon McFane, kuduz köpeği havada yakalamıştı. Canavarın gırtlağına iki eliyle sımsıkı yapışan Lon McFane yerde onunla alt alta üst üste yuvarlanıyor, kuduz köpeğin ağzından akan salyalar yüzüne geldikçe gözlerini kır-

pıştırıyordu; yüzü baştan aşağı salya içinde kalmıştı. Bu arada Bettles de elinde tabancasıyla büyük bir soğukkanlılıkla fırsat kollamaktaydı; nitekim, az sonra aradığı fırsatı ele geçirdi ve bir kurşunda kuduz köpeğin işini bitirip arkadaşını kurtardı.

Lon McFane yerden kalkıp üstüne başına bulaşan karları silkelerken, "Bak işte, kumarın böylesine diyeceğim yok Kid," diye laf attı Malemute Kid'e; "Herkes gibi benim de kazanma şansım vardı çünkü."

O gece, Lon McFane kilisenin bağışlayıcılığına sığınmak üzere Peder Roubeau'nun kulübesinin yolunu tutarken, Malemute Kid de arkadaşlarına laf anlatabilmek için akla karayı seçiyordu.

"Sen şimdi onu bunu bırak," diye üsteleyip duruyordu Mackenzie, "Şunu söyle bana; eğer vuruşsalardı, asacak mıydın?"

"Hiç sözümden döndüğümü gördün mü?"

"Hayır, görmedim. Ama ben sana onu sormuyorum. Sen benim soruma cevap ver. Asacak mıydın?"

Malemute Kid sırtını dikleştirdi. "Yahu, Ense, aynı soruyu ben de kendime sorup duruyorum, ama..."

"Eee?"

"Cevabını hâlâ bulabilmiş değilim."

UZAK BİR ÜLKEDE

İNSAN eğer uzak bir ülkeye gitmek üzere uzun bir yolculuğa çıkıyorsa, o güne dek öğrendiği pek çok şeyi unutmaya ve gideceği ülkede yaşayabilmenin temel koşullarını oluşturan bir sürü yeni alışkanlıklar edinmeye kendini hazırlamalıdır; gideceği uzak ülkede yalnız eski ülkülerini ve eski inançlarını bir kenara itmekle kalmayıp, kişiliğini biçimlendiren davranış kurallarını da çoğu kez tersyüz etmek zorunda kalacağını bilmelidir. Uyum sağlama yeteneği gelişmiş, her kalıba kolayca girebilen kişiler için böyle bir değişiklik eğlenceli bile olabilir. Oysa büyüyüp yetiştikleri ortamın özellikleri içlerine işlemiş olanlar için –kaskatı bir kalıbı benimsemiş kişiler için, ortam değiştirmek dayanılmaz bir şeydir; bu tür insanlar, özelliklerini anlamadıkları yeni ortamın yaşamlarına getirdiği kısıtlamalar karşısında maddeten ve manen çöker. Bu çöküş sürecinin yarattığı etkiler ve tepkiler de her yönüyle felaketle yol açabilir. Yeni ortama uyum sağlayamadığını gören kişinin yapacağı en doğru iş, bir an önce memleketine dönmektir; eğer dönmekte biraz fazla gecikecek olursa, ölmesi kaçınılmazdır.

Kuzey Ülkesi'nin ilkel sadeliğini ve yabansı gençliğini tanımak için daha yaşlı bir uygarlığın rahatlığını tepmeye hazırlanan kişinin başarıya ulaşabilme olasılığı, o kişinin edindiği değişmez alışkanlıkların nicelik ve niteliği ile ters orantılıdır. Yeni ortama uyum sağlayabilecek kıratta olan kişi, maddi alışkanlıklardan vazgeçmenin o kadar da önemli olmadığını kısa zamanda öğrenir. Her gün üç öğün düzenli bir biçimde yenen dört başı mamur yemekler yerine, düzensiz olarak ve sırf karın doyurmak için yenen yemek gibi; sert kalıplı kunduralar yerine biçimden

yoksun, yumuşacık çarık giymek gibi; kuştüyü yatak yerine, karlar üzerine serilmiş kaba saba postlarda yatmak gibi ufak tefek değişiklikleri benimsemekte zorluk çekmez. İnsana asıl zor gelen şey, her ortamda, özellikle de yoldaşlık edeceği kişiler karşısında, zihinsel bakımdan takınacağı tavrı ayarlayabilmektir. İnsan Kuzey Ülkesi'ne adımını attığı andan itibaren, o güne dek günlük yaşamında uyageldiği etiket yerine, nezaket kuralları yerine özgeciliği, sabrı ve hoşgörüyü koymak zorundadır. Ödüllerin en büyüğü olan gerçek arkadaşlığı ancak bu yoldan kazanabilir. Burada artık "Teşekkür ederim," demeyecek, teşekkür ettiğini ağzını açmaksızın belli edecek ve teşekkür etmekteki içtenliğini kanıtlamak için, karşısındakine aynı davranışı –yani, şükran duymasına neden olan davranışı– gösterecektir. Kısacası, artık lafın yerine işi, edebiyatın yerine ruhu geçirecektir.

Dünya, Kuzey Kutbu bölgesinde altın bulunduğu haberiyle çalkalanmaya ve Kuzey Ülkesi'nin çekiciliği erkeklerin düşlerine girmeye başlayınca, bir şirkette muhasebecilik yapan Carter Weatherbee rahat masa başı işini bıraktı, birikmiş parasının yarısını karısının adına bankaya yatırdı, diğer yarısıyla da yol hazırlığı yaptı. Bu adamın sözlüğünde romantizmin yeri yoktu –ticaret dünyasının acımasız kuralları romantizmi silip götürmüştü yaşamından. Böyle bir girişimde bulunmasının nedeni, kendini kaptırdığı amansız çarkın dişleri arasında durmamacasına öğütülmekten bıkmış olması ve büyük tehlikeleri göze alarak aynı oranda büyük ödüllere kavuşmak istemesiydi.

Yirmi küsur yıldan beri Kuzey Ülkesi öncülerinin kullanageldiği eski yolları izlemeyi kendilerine yediremeyen bütün öbür budalalar gibi o da ilkbahar gelir gelmez soluğu Edmonton'da aldı. Kendi ruh sağlığı açısından "ne yazık ki" diyeceğiz, orada, garip ademlerden oluşan bir kafileye katıldı. Kafilenin garipliği sadece yolculuk planından ileri geliyordu, yoksa görünüşte hiçbir olağanüstülüğü yoktu; bu kafilenin de amacı Klondike'a varmaktı bütün diğer kafileler gibi.

Gelgelelim, o amaca varmak için haritada işaretledikleri güzergâh, kuzeybatı ülkesinin her türlü cefasına ve akla gelmedik cilvelerine alışık, orada doğup büyümüş yerlilerin en gözüpek olanının bile soluğunu kesecek kadar tehlikeliydi. Chippewa kabilesinden bir Kızılderili kadının oğlu iken din değiştirip Hıristiyanlığı seçen ve profesyonel taşımacılık yaparak hayatını kazanan (bu dünyadaki ilk çığlıklarını altmış beşinci kuzey enleminin de yukarısındaki bir Kızılderili çadırında atmış ve ağlamasını kessin diye emzik yerine ağzına çiğ don yağı parçası tutuşturulmuş) Jacques Babtiste bile, o güzergâhı görünce şaşkınlıktan küçük dilini yutacaktı neredeyse. Gerçi hizmetini onlara kiralamış ve kafileye kılavuz olarak katılmıştı, ama ne zaman ona akıl danışacak olsalar, başını uğursuz bir ifadeyle sallayarak kötü kötü bakıyordu melez kılavuz.

Percy Cuthfert'ın da herhalde uğursuz bir gününe denk gelmiş olacak ki, yolculuk için katılacağı kafileyi seçerken o da bula bula bu Argonotlar kafilesini bulmuştu. Percy Cuthfert oldukça geniş kültürlü, bankada yüklü hesabı olan sıradan bir insandı. Bir ara bunalıma girmiş, gerçek serüvencilik ruhu ile bunalımını karıştırdığı için de böyle bir işe girişmişti; yoksa, onu böyle bir şeye zorlayacak başka hiçbir neden gösterilemezdi. Aynı hatayı pek çok kimse işlemiş ve hatalarının cezasını hayatlarıyla ödemişlerdi.

Buz tutmuş ırmaklar ilkbaharın gelişiyle çözülmeye başladığında, ilk buz akınının ardından Elk Irmağı üzerinden yola çıktı kafile. Büyük çapta araç gereç ve bol kumanyayla yola çıkan kafileye taşımacıların çoluk çocuğu da katıldığından muazzam bir filo oluşmuştu. Kanolar ve kanolardan daha büyük teknelerde her Allah'ın günü akıntılarla, sivrisineklerle, binbir çeşit börtü böcekle boğuşarak, zaman zaman bütün ağırlıklarını – küfür kefaret– karadan taşımak zorunda kalarak çok zahmetli bir yolculuk yapıyorlardı. İnsanın kaç kıratlık olduğu işte böyle zor koşullarda ortaya çıkar; nitekim, Athabasca Gölü güney yö-

nünde daha gözden kaybolmadan, kafiledeki her birey iç yüzünü göstermeye başladı.

Carter Weatherbee ile Percy Cuthfert hiç durmadan yakınıyordu; tüm kafile içinde en çok kaytaran da yine bu ikisiydi. Kafile bireyleri içinde yorgunluktan her yanları sızım sızım sızlamayan bir kişi bile bulunmadığı halde, tümünün yakınmasını bir araya getirseniz yine de bu ikisinin kopardığı gürültüyü tutmazdı. Konakladıkları zaman kamp yaşamının gereği olan ufak tefek işlerden birine bile gönüllü olduklarını gören yoktu. Bir kova su mu taşınacak, bir kucak odun mu kesilecek, bulaşık mı yıkanacak, kaybolan önemli bir eşya mı aranıp bulunacak! Ayrıcalıksız her seferinde, bu iki soysuzun ya bir yerleri incinmiştir, ya bir yerleri burkulmuştur, onun için de yerlerinden kıpırdamalarına olanak yoktur; bu tür dertleri de her nedense hep yapılacak bir iş olduğu zamana denk gelir. Yapılacak daha bir sürü iş varken, herkesten önce yatağa giren onlardır geceleri; sabahları kahvaltıdan önce yol hazırlıklarının tamamlanmış olması gerekirken, yataktan en son onlar kalkar. Yemeğe herkesten önce onlar oturur, yemek pişirmeye gelince parmaklarını oynatmazlar; değişiklik olsun diye ortaya tadımlık bir tatlı çıkarıldı mı, ilk saldıran onlar olur ve her seferinde de görülür ki, bu ikisi başkasının hakkını da gövdeye indirmiştir. Kürek çekme sırası onlara geldiğinde, kayık öbür kürekçilerin gücüyle giderken, bunlar küreklerini göstermelik olarak suya daldırıp çıkararak sözümona kürek çekiyormuş gibi yaparlar. Herkesi enayi belledikleri için, yaptıklarının fark edileceği akıllarına bile gelmez; oysa yol arkadaşları içlerinden sövmekte ve gitgide bu ikisinden nefret etmektedir. Durum böylece sürüp giderken, onlara kafiledeki bireylerin hepsinden farklı davranan bir kişi vardı: Jacques Babtiste. O, bu iki kaytarıcının ne mal olduğunu her gün yüzlerine karşı söylüyor, lanetler savurarak onları işe koşmaya çalışıyordu. Ama Jacques Babtiste ayak takımından olduğu için, onun hakaretleri bu iki centilmene vız geliyordu.

Büyük Esir Gölü'ne vardıklarında, Hudson Körfezi Kumpanyası'ndan kızak köpekleri satın aldılar; köpeklerle birlikte, köpeklerin yiyeceği olan çuvallar dolusu kurutulmuş balık ve kendileri için aldıkları bol miktarda pastırma da kayıklara yüklenince, filonun bütün tekneleri küpeştelerine kadar suya battı. Yüklü kanolarla büyük tekneler Mackenzie Irmağının hızlı akıntısının da yardımıyla çabucak büyük çıplak topraklara ulaştı. Burada, Mackenzie Irmağını besleyen çay ve derelerin umut verici görünenlerini baştan başa tarayıp yokladılarsa da hiç altın bulamadılar; altın cevheri içeren toprakların daha kuzeyde olduğunu düşündüler. Büyük Ayı Gölü'ne ulaştıklarında, "bilinmeyen topraklar"ın eşiğine varmış oluyorlardı; "bilinmeyen topraklar"a ayak basmak ise herkesin kolay kolay göze alamayacağı bir işti. Nitekim, korkuya kapılan taşımacılar birer ikişer kafileden ayrılmaya başladı. Good Hope Palankası'na vardıklarında, taşımacıların en yüreklisi olan Jack Babtiste kalmıştı sadece. Buzları hiç çözülmeyen topraklara kadar kafileden ayrılmayacağına ant içen Jackues Babtiste, ırmakların tehlikeli akıntılarında sürüklenen tekneleri yönetebilmek için canla başla çalışıyor, hatta zaman zaman kıyıdan yedekçi halatıyla çekmek zorunda kaldığı için canı çıkıyordu.

Bu topraklara girdikleri andan itibaren, sık sık haritalarını açıp bulundukları yeri belirlemek gereğini duyuyorlardı, ama başvurdukları haritalar tamamıyla kulaktan dolma bilgilere dayanılarak yapıldığı için hiç de güvenilir değildi. Üstelik artık acele etmek zorundaydılar, zira güneş, yaz gündönümünden kış gündönümüne geçmek üzere kuzeyden güneye doğru kaymaya başlamıştı. Hudson Körfezi'nde Mackenzie Irmağının Kuzey Kutup Denizi'ne döküldüğü bölgede, körfezi kıyı kıyı tarayarak, Little Peel Irmağı ağzına kadar geldiler. Buradan itibaren akıntıya karşı yol almak zorunda oldukları için yolculuk eskisinden çok daha zahmetli geçiyordu. İki soysuz da, tabii, eskisinden daha çok kaytarmaya bakıyordu. Yedekçi halatının ucunda ter

dökmek, teknede kürek sallamak, ivintilerde* dümen kullanmak, karadan sırtta yük taşımak gibi zorlu işlerden tiksindikleri için günün birinde, bir daha böyle işlere ellerini sürmeyeceklerini söyleyerek isyan çıkarmaya kalkıştılarsa da, Jackues Babtiste'den sapartayı** yiyince yine kuzu kesiliverdiler. Melez kılavuz bununla da yetinmeyip iki soysuza bir de güzel sopa çektikten sonra, gözlerinin yaşına bakmadan işe koştu onları. Böylelikle bu iki soysuz, ömürlerinde ilk kez dayağın tadını tatmış oldu.

Little Peel Irmağının kaynağına yaklaştıklarında teknelerini bırakmak zorunda kaldılar ve yolun kalanını, yüklerini sırtta taşıyarak, Mackenzie'nin suladığı geniş ovalardan West Rat Irmağına ulaşmaya çalıştılar. West Rat, Porcupine Irmağını besleyen küçük ırmaklardan biridir; Porcupine Irmağı da büyük Yukon Irmağına dökülür. Porcupine'ın Yukon'a döküldüğü yerde bu muazzam su yolu ters yöne, yani batıya döner.

Kafile o noktaya vardığında kış mevsimi başlamıştı. Gerçekten de o bölgeye varışlarının üzerinden daha birkaç gün geçmeden, kıyılardaki sığ sular buz tutuverince, ister istemez sallarını bağlayıp alelacele yüklerini kıyıya taşımak zorunda kaldılar. Aynı gece, ırmağın derin yerlerinde arka arkaya buzlanmalar ve kopmalar oldu; sabah ise koskoca ırmak baştan aşağı donmuş, derin ve uzun uykusuna yatmıştı.

Sloper, haritadaki ölçek çizgisinin aralıklarıyla eşit kalınlıktaki baş parmak tırnağının yardımıyla mesafeyi hesap ederek, "Yukon'a kadar altı yüz elli kilometre ya var ya yok," dedi. Kafile bireylerinin yaptığı toplantı sona ermek üzereydi ve iki soysuz, toplantı boyunca hiç durmadan sızlanıp bahaneler uydurarak, yolculuğa devam edemeyeceklerini ileri sürmüşlerdi.

"Hudson Körfezi Kumpanyası'nın bölge merkezi yok artık. Kaldırılalı çok oluyor." Jack Babtiste bunu bilerek söylemişti.

---

* İvinti: Kıvrım, kıvrıntı. *-Türkçe Ed.*

** Saparta: Azar, öfkeyle söylenen söz. *-Türkçe Ed.*

Babası, kürk kumpanyası hesabına vaktiyle bu yolları çok tepmiş ve donan ayak baş parmaklarının ikisini bu yollarda bırakmıştı.

Kafiledekilerden biri, "Dalga mı geçiyorsun yahu!" diye bağırdı. "Yani Yukon'a kadar beyazların yaşadığı bir yer bile yok mu?"

"Tek beyaz bulamazsın!" diye kısa ve özlü bir biçimde onu doğruladı Sloper. "Ama Yukon'dan yukarı doğru Dawson'a kadar daha sekiz yüz kilometrelik yol var. Buradan Dawson'a kadar, kabaca, bin beş yüz kilometre diyebiliriz."

Weatherbee ile Cuthfert bir ağızdan inilti koyverdiler.

"O kadar yolu kaç günde alabiliriz Babtiste?"

Melez kılavuz kafasından bir hesap yaptı:

"Çok sıkı çalışırsak, kimse de kaytarmazsa belki on gün, belki yirmi gün, belki kırk, belki de elli gün." Sonra iki soysuzu işaret ederek, "Bu iki bebeğin geleceğini hiç sanmam," diye ekledi. "Kıyamet kopasıya kadar gelmez onlar, kıyamet kopsa bile gelmezler ya..."

Toplantı sürerken bir yandan da leken yapmakla, çarık dikmekle meşgul olanlar ellerindeki işleri bıraktı. Toplantıda bir kişi eksikti; birisi seslenip onu da toplantıya çağırdı. Adam, büyük çoban ateşinin yakıldığı alanın hemen yanıbaşındaki, çok eskiden kalma kulübeden çıkıp geldi, toplantıya katıldı. Bu kulübe de Kuzey Ülkesi'nin iç kesimlerindeki gizi çözülememiş pek çok bilmeceden biriydi. Kulübeyi kimin yaptığını, ne zaman yaptığını bilen yoktu. Vakti zamanında bu kulübeyi yapanların gizi belki de hemen oracıktaki, üstlerine taş yığılmış iki mezarda yatıyordu. Peki ama mezarların üstüne o taşları kim yığmıştı? Oylama vakti gelip çatmıştı. Jacques Babtiste, sırtındaki koşumdan huylanan köpeklerden birini yere yatırıp sakinleştirdi ve koşumun rahatsızlık veren kayışını düzeltti. Yemeğe hâlâ oturulmayışını bakışlarıyla protesto eden aşçı, fokur fokur kaynayan kuru fasulye tenceresine bir avuç dolusu domuz pastırması ekleyerek tencerenin yanında sabırla beklemeye devam etti. Sloper ayağa kalktı. Adamın bedeni, etli

butlu ve iri yapılı iki soysuzun bedeniyle tam bir çelişki oluşturuyordu. Belindeki ağır avcı bıçağını da tartıya dahil etseniz, Sloper elli kilo ya gelir ya gelmezdi. Kır düşmüş saçları da gençliği çoktan geride bıraktığını gösteriyordu. Gerek Weatherbee gerek Cuthfert gençliğin kudretini taşıyan iri kaslarıyla belki de on kat güçlüydü Sloper'dan. Ne var ki yürümeye gelince Sloper'a bir günlük yolda bile ayak uyduramazlardı. Onlar şöyle dursun, bugüne kadar binlerce ve binlerce kilometrelik, aklın alabileceği en zorlu yürüyüşlerde kendisinden çok daha güçlü kaç yol arkadaşını neredeyse arkalarından itmek zorunda kalmıştı Sloper. Cermen ırkının tüm özelliklerini kendinde toplamış olan bu adam, yorulmazlığın, inatçılığın ve azmin simgesiydi âdeta. Kuzey Amerikalı kanının karışmasıyla o niteliklerine kıvrak bir zekâ ve beceriklilik de eklenince, o ufacık tefecik yapısına rağmen ruhen ve fiziken çelik gibi bir adam çıkıyordu ortaya.

"Irmağın buz tutan yüzeyi iyice pekişir pekişmez köpekler ve kızaklarla ırmak üzerinde yola çıkmak isteyenler, evet desin."

Sekiz hançere aynı anda, "Evet!" diye ünledi. Yüzlerce ve yüzlerce kilometre sürecek uzun bir yolculukta, çekilen zahmetler sabırları taşırdıkça kim bilir kaç kez oylama yapılacak, kaç kez buna benzer antlar içilecekti daha.

"Karşı görüşte olanlar?"

"Ben hayır diyorum!"

"Ben de hayır diyorum."

İki soysuz, kişisel çıkarları doğrultusunda bir ödün koparmaya çalışmadan ilk kez aynı fikirde birleşiyordu. Weatherbee meydan okurcasına, "Eee, ne olacak bu durumda?" diye sordu.

Kafilenin geri kalan bütün bireyleri bir ağızdan, "Çoğunluğun kararı geçerlidir –çoğunluğun dediği olacak!" diye bağırdılar.

Sloper tatlı tatlı dalgasını geçerek, "Sizin değerli katkılarınızdan yoksun kalan kafilenin perişan olması ihtimali var gerçi," dedi, "Ama canımızı dişimize takarak çalışırsak, siz olma-

dan da belki başımızın çaresine bakabiliriz diye düşünüyorum. Ne dersiniz çocuklar?"

Sloper'la aynı duyguları paylaşanların hançerelerinden "Yaşa!" "Varol!" çığlıkları koptu.

Yüreğini hafiften bir korku kaplamaya başlayan Cuthfert, "Ben zaten sizin işinize yaramam ki, ayak bağı olurum sonra, değil mi ama?" dedi.

"Bizimle gelmeye mi niyetleniyorsun yoksa?"

"Yoo."

"Öyleyse canın cehenneme, nasıl istiyorsan öyle yap. Sana söyleyecek sözümüz yok bizim."

Ağır kanlı bir Dakotalı, parmağıyla Weatherbee'yi işaret ederek, o yayvan şivesiyle Cuthfert'a, "Bana kalırsa," dedi, "ayak bağı olup olmamak konusuyla, ne işe yarayacağın konusunu sen şu canciğer arkadaşınla aranda halledeceksin. Çünkü yemek pişirme ya da odun toplama sırası ona geldiğinde mutlaka, 'Eee, ne olacak bu durumda?' diye soracaktır sana."

"Karar verilmiştir," diyerek toplantıyı sona erdirdi Sloper. "Yarın yola çıkıyoruz. Buradan on kilometre ötede ilk kampı kurup eksiğimizi gediğimizi gözden geçiririz, unuttuğumuz bir şey çıkarsa da geri dönüp almamız zor olmaz."

Köpekler karınları yere değecek biçimde yüklendiler göğüs kayışlarına ve –arasında yaşadıkları, arasında ölecekleri– koşumlar gerildi, kızakların çelik tabanlı ayakları gıcırdayarak oynadı yerinden. Jacques Babtiste ile Sloper kulübeye son bir kez bakmak için yan yana durdular. Yukon işi sobanın borusundan kıvrılarak yükselen duman insanın yüreğine tuhaf bir hüzün veriyordu. İki soysuz kapı ağzından bakıyordu.

Sloper elini Jacques Babtiste'in omzuna koydu:

"Jacques Babtiste, Kilkenny kedileri masalını duymuş muydun?"

Melez, başını olumsuz anlamda salladı cevap olarak.

"Aziz dostum, değerli yoldaşım, masal bu ya, o iki kedi öyle bir dövüşmüşler, birbirlerini öyle yemişler ki, ikisinden de geriye ne kuyruk, ne tüy, ne de başka bir şey kalmış. Anlıyor musun? İkisinden de hiçbir şey, ama hiçbir şey kalmamış geriye. Pekâlâ. Şimdi düşünelim: şu iki herif çalışmayı sevmez; bütün kış, hem de kapkaranlık, upuzun bir kış kulübede birbirlerinin suratından başka bir şey görmeyecekler. Eh, bunlar Kilkenny kedilerine dönmezler mi sence?"

Jacques Babtiste'in Fransız tarafı omuzlarını silkti, Kızılderili tarafı ise suskun kaldı. Bununla birlikte, onun böyle sessizce omuz silkmesi bile bir başına çok şey söylüyordu; onun bir omuz silkişle anlatmak istediğinin hepsi de doğru çıkacaktı.

Başlangıçta her şey yolunda gitti küçük kulübede. Yol arkadaşlarının kaba şakaları Weatherbee ile Cuthfert üzerinde bir dereceye kadar olumlu etki yaratmış, birbirlerine karşı sorumluluk taşıdıklarını idrak etmelerine yaramıştı. Böyle sağlıklı, gücü kuvveti yerinde iki koca adamın altından kalkamayacağı zor bir iş de yoktu burada. Hele zalim kırbacın –başka bir deyişle melezin çektiği sopaların– korkusu üzerlerinden kalkınca, yaşam gözlerine tozpembe görünüyordu. Başlangıçta hamaratlıkta âdeta birbiriyle yarışan iki kafadarı, şu anda uzun yolda imanı gevremekte olan yoldaşları görse şaşkınlıktan küçük dillerini yutarlardı.

İki kafadarın hiçbir kaygısı yoktu. Küçük kulübeyi üç yanından çevreleyen orman tükenmez bir odun kaynağıydı. Baştan başa buz tutmuş Porcupine Irmağı kulübenin üç metre ötesindeydi. Buzdan kabuğuna bir delik açtınız mı, billur duruluğunda buz gibi içme suyunuz bir pınardan kaynarcasına fokur fokur elinizin altında sayılırdı. Ne var ki, çok geçmeden iki kafadar buna bile bir kusur buldu. Buzda açtıkları delik kısa sürede donarak kapanıyor, dolayısıyla her suya gidişlerinde uzun uzun uğraşarak yeniden buz kırmak zorunda kalıyorlardı. Kulübeyi her kim ya da kimler yapmışsa, yiyeceklerin saklanacağı bir "soğuk kiler"

oluşturmak amacıyla kulübenin yan duvarlarını arkaya doğru birer çıkıntı meydana getirecek biçimde uzun tutmuşlardı. Kafilenin bütün kumanyası burada depo edilmişti. Yoldaşları ayrılırken onlara iki kişiye değil, altı kişiye bile bütün kış boyunca bol bol yetecek kadar kumanya bıraktıkları için yiyecek yönünden hiçbir sıkıntıları yoktu. Gelgelelim iki soysuz, şükredeceklerine buna da kusur buldu, zira yiyeceklerin tümü doyurucu ve besleyici olmakla birlikte, onların damak zevkine uygun değildi. Aslında sıradan iki yetişkin insana bol bol yetecek kadar şeker vardı, ama bu ikisinin küçük çocuktan hiç farkı yoktu. O yüzden, şekerli·sıcak suyla yaptıkları koyu şerbeti sadece şurup niyetine bol bol içmekle yetinmiyor, peksimetlerini, hatta pişirdikleri börekleri bile şerbete banarak yiyorlardı. Kahvelerini, çaylarını hep bol şekerli içiyor, kurutulmuş meyveleri bile şekerli suda ıslatmadan yemiyorlardı; bu davranışlarının olumsuz sonuçlarını görmekte gecikmediler tabii. İlk ağız kavgasını şeker yüzünden yaptılar. Birbirine bağımlı yaşamak zorunda olan iki adam arasında geçimsizlik baş göstermesi çok ciddi bir sorundur.

Weatherbee oldum olası politik konuları tartışmayı ve bağıra bağıra konuşmayı seven bir adamdı. Cuthfert ise, İngiliz Uluslar Topluluğu'nun gidişatıyla zerre kadar ilgilenmeyip, sadece hisse senetlerinin vadesi gelen temettü kuponlarının getireceği parayı önemseyen tiplerden olduğu için, Weatherbee siyaset konusunu açtığı zaman ya hiç oralı olmuyor ya da ezberinden kısa ve özlü politik hicivler okuyarak muhasebeciyi şaşkına çeviriyordu. Son derece incelikli nüktelerle bezenmiş bu manzum politik taşlamalardan hiçbir şey anlamayıp aval aval bakan muhasebecinin cahilliği ve kalın kafalılığı karşısında sinirlenen Cuthfert, barutunu bu serseme boş yere harcadığı için kendine kızıyordu. Parlak zekâsı, derin kültürü ve ince nükteleriyle İngiltere'de insanların gözlerini kamaştırmaya alışan Cuthfert'a, doğru dürüst bir dinleyici topluluğu şöyle dursun, dediklerini anlayabilecek kıratta bir tek insandan bile yoksun kalmak çok zor geliyordu.

Bunu kişisel bir sorun, büyük bir üzüntü konusu haline getiriyor ve bu sorundan kalın kafalı arkadaşını sorumlu tutuyordu.

Yaşamak için gerekli doğal gereksinmelerin giderilmesi dışında bir tek ortak noktaları yoktu, en ufak konuda bile anlaşamıyorlardı. Weatherbee çalışma hayatına muhasebecilikle başlamış, muhasebecilikle devam etmiş, muhasebecilikten başka bir şey bilmeyen biriydi. Cuthfert ise üniversitede sanat tarihi masteri yapmış, eğlence kabilinden yağlıboya resim yapan ve sağda solda epeyce yazıları çıkmış kültürlü bir adamdı. Biri, aşağı sınıftan olduğu halde kendini aristokrat sanan bir adamdı; öbürü de aristokratlığının bilincinde olan bir aristokrat. Buradan, zerre kadar 'gerçek arkadaşlık' içgüdüsü bulunmadan da bal gibi aristokrat olunabileceği sonucunu çıkarabiliriz.

Muhasebeci, kadınlara düşkün biriydi, oysa Cuthfert'ın o taraklarda bezi yoktu; muhasebecinin ballandıra ballandıra anlattığı, çoğu kendi hayal ürünü olan aşk serüvenlerine ilişkin hikâyelerin, aşırı derecede duyarlı sanat tarihi uzmanı üzerinde yarattığı etkinin, açık bir lağımdan çıkan pis kokuların yaratabileceği etkiden hiç farkı yoktu. Muhasebeciye kültürsüz, yontulmamış, pis bir yabani gözüyle bakıyor, onun yerinin domuzların yanı olduğunu düşünüyor ve bunu adamın yüzüne karşı da söylüyordu. Öbürü de buna karşılık onun yüzüne karşı "hanım evladı" ve "dümbük" diyordu. Weatherbee'ye "dümbük"ün ne olduğunu sorsalar imkânı yok anlatamazdı; ama öbürünü kızdırmaya yarıyordu ya, bu kadarı ona yeterdi.

Weatherbee çirkin sesiyle ve her üç notada bir falso yaparak saatlerce aynı şarkıyı tutturuyordu bazen. Saçını başını yolacak hale gelen Cuthfert dayanamayıp ayaza rağmen kendini kulübeden dışarı atıyordu böyle zamanlarda. Ama kurtuluş yoktu. İliklerine işleyen soğukta fazla duramadığı için ister istemez yine kulübeye dönüyordu–iki yatak, bir soba ve bir masanın zor sığdığı, üç metreye dört metrelik o küçücük kulübeye. Günler geçtikçe birbirini görmeye bile tahammül edemez hale gelen iki ada-

mın bütün bir gün boyunca tek kelime konuşmadıkları oluyordu. Arada sırada birinden birinin kaşını gözünü oynatması ya da dudağını kıvırması yüzünden ötekinin alınıp sessizliği bozduğu oluyorsa da, genellikle, birbirlerini yok sayarak hiç konuşmamayı yeğliyorlardı. Birbirleri hakkında besledikleri biricik duygu, her geçen gün bir parça daha derinleşen koyu bir nefretten ibaretti.

Oyalanacak bir iş bulamadıkları için zaman geçmek bilmiyor, can sıkıntısından patlıyordu ikisi de. İşsizliğin yarattığı fiziksel uyuşukluk yüzünden gittikçe daha çok tembelleştikleri, ruhen de çöktükleri için artık en önemli işleri görmeye bile üşeniyorlardı. Bir sabah, kahvaltı hazırlama sırası kendisine gelen Weatherbee, sıcak yatağından istemeye istemeye kalktı ve diğeri horul horul uyurken, önce don yağından yapılma kandili yaktı, sonra da sobayı tutuşturdu. Geceden yıkanmadan öylece bırakılan bulaşıkların yağları taş gibi donmuştu, bulaşık yıkayacak su da kalmamıştı kulübede. Weatherbee umursamadı bile. Donmuş yağların kendi kendine nasıl olsa çözüleceğini düşünerek, yağlı sahanın içine doğradı jambonu, sonra da en nefret ettiği iş olan ekmek hamuru yoğurma işine girişti. Uyur numarası yapan Cuthfert ise, kısık gözleriyle ta en başından beri sinsi sinsi onu gözetlemekteydi. Tabii, şiddetli bir ağız kavgasına tutuştular ve birbirlerini iyice kalayladıktan sonra, bugünden itibaren herkesin kendi yemeğini kendisinin pişirmesine karar verdiler. Aradan bir hafta geçince, bir sabah, Cuthfert hacetini gördükten sonra ellerini yıkamaya da üşendi ve o pis elleriyle gönül rahatlığı içinde yemeğini pişirip afiyetle yedi. Bu buluşu pek beğenen Weatherbee pis pis sırıttı. O günden itibaren de yıkanma denen saçma alışkanlığı büsbütün bıraktı iki soysuz.

Şeker stoğu ve benzeri lüks yiyecekler hızla azalmaya yüz tutunca, her ikisi de hakkını diğerine çaldırdığı korkusuna kapıldı; bunun doğal sonucu olarak da, aman öbürü yemeden ben yiyeyim diyerek oburca tıkınmaya başladılar. Oburluk yarışından zararlı çıkan da yine kendileri oldu; hiç taze sebze yiyemeyen,

hamlaşmış bedenlerini hiç hareket ettirmeyen adamlar, üstelik o zararlı besinlerle de kendilerini zehirleyince, kansızlığın ilk belirtileri, bedenlerinde yer yer oluşmaya başlayan morumsu iğrenç lekelerle kendini gösterdi. Ama onlar bu uyarıya da kulak asmadı. Derken kaslarında sertleşmeler, eklemlerinde şişmeler başladı; tenlerinin rengi gitgide kararırken ağızlarının içi, dilleri ve dişetleri sapsarı bir renk aldı. Aynı derdi çeken iki insanın bu durumda yapacağı şey el ele vermek, birbirine yardımcı olmaktır; oysa, ölümcül iskorbüt bedenlerine hızla yayılırken, bu ikisi birbirlerinin bedeninde gördükleri hastalık belirtilerine bakıp bakıp içlerinden "Oh olsun!" diyerek seviniyordu.

Bir parça özsaygısı olan insanın üstüne başına biraz olsun dikkat etmesi, kılığına kıyafetine ve en önemlisi temizliğine özen göstermesi beklenir, oysa bu ikisinde artık böyle bir kaygının zerresi kalmadığı için en basit temizlik kurallarını bile unutmuşlardı. Kulübenin domuz ahırından farkı kalmamıştı; döşeklerinin altına taze çam dalları sermek, bunları sık sık değiştirmek şöyle dursun, sabahları yataklarını yapmaya bile üşeniyorlardı. Onlara kalsa yataklarından hiç çıkmayacaklardı, ama hava gittikçe soğuduğu ve soba gittikçe daha çok odun yuttuğu için, sıcacık battaniyelerinin altından ister istemez çıkmak zorunda kalıyorlardı. Sakalları bir karış uzamış, saçları pöstekiye dönmüştü; üstlerindeki giysileri ise dilenciye verseniz almazdı. Ama onların umurunda bile değildi. Çünkü mazeretleri vardı: Hastaydılar; kımıldayınca bile canları acıyordu. Ayrıca, burada onları kim görecek de ayıplayacaktı...

Bütün bunlara bir başka bela daha eklendi: Kuzey yılgınlığı. Bu yılgınlık, "büyük soğuk" ve "büyük sessizlik" isimli ana babanın çocuğudur; güneşin ta ilkbahara kadar bir daha hiç çıkmamacasına ufkun altına gömüldüğü aralık ayının koyu karanlığı içinde doğar genellikle. Kuzey yılgınlığının iki adam üzerindeki olumsuz etkisi değişik ve onların yaradılışına uygun oldu. Yılgınlığın etkisi ve kör inançlarının yardımıyla kuruntuları dur-

madan beslenen Weatherbee, kulübenin önündeki unutulmuş iki mezarda yatanları hortlatmak için ne gerekiyorsa yapıyordu. Dışarının ayazından kulübeye sığınmak için Weatherbee'nin uyumasını bekleyen hortlaklar, düşünde onun yatağına giriyor, ölmeden önce çektikleri sıkıntıları, başlarına gelenleri anlatıyorlardı ona; Weatherbee de büyülenmiş gibi dinliyordu hortlakların anlattıklarını. Yatağına, battaniyesinin altına giren hortlakların ıslak ve yapışkan toprağa belenmiş soğuk bedenleri kendi bedenine değdikçe Weatherbee büzülerek kenara çekiliyor, o çekildikçe hortlaklar daha çok sokuluyor, buz gibi bacaklarını, kollarını onun bedenine dolamaya çalışıyorlardı; Weatherbee'nin kulağına ileride başına neler geleceğini fısıldadıkları zaman kulübe onun korku dolu çığlıklarıyla çın çın ötmeye başlıyordu. İki adam birbiriyle artık hiç konuşmadıkları için, Cuthfert onun bu hallerine bir anlam veremiyor ve böyle çığlıklarla uykusundan sıçrayarak uyandırıldığında hemen tabancasına sarılıyordu. Doğrulup yatağında oturuyor, tabancasını düşünde sayıklayan adama doğrultmuş olarak ve sinirinden ürpertiler geçirerek saatlerce bekliyordu. Weatherbee'nin aklını oynatmaya başladığını sanan Cuthfert da böylece can derdine düşüyordu.

Kuzey yılgınlığı hastalığının Cuthfert'taki belirtileri diğeri kadar somut değildi. Bu kulübeyi tomruk tomruk üstüne koyarak kuran zanaatkâr her kimse, kulübenin damına, mahya kirişinin üstüne bir yelkovan oturtmuştu. Yelkovanın hep güney doğrultusunu gösterdiğini fark eden Cuthfert, bir gün sinirlenerek yelkovanı batıya çevirdi. "Ah bir rüzgâr esse de, şu yelkovanı oynatsa," diye hevesle beklediği halde günler geçiyor, ama yaprak kımıldamıyordu. Bunun üzerine tuttu, yelkovanı kuzeye çevirdi ve yel çıkıp yelkovanı çevirene kadar bir daha elini sürmeyeceğine yemin etti. Ne var ki yel çıkması bir yana, ağırlığını gittikçe daha çok hissettiği havanın uğursuz durgunluğu artık Cuthfert'ı korkutmaya başlamıştı. Gece yarıları sık sık kalkıp dışarı çıkıyor, yelkovan yön değiştirmiş mi diye bakı-

yordu. On derecelik bir sapma gösterse içi rahat edecekti. Ama hayır, yelkovan orada, tepesinde, alnının kara yazısı gibi en ufak bir değişiklik göstermeden olduğu gibi duruyordu inatla. Hayal dünyası çılgına dönen Cuthfert için o yelkovan bir saplantı olmuştu artık. Bazen, yelkovanın gösterdiği doğrultuda yürüyüşe çıkıyordu ne aradığını kendi de bilmeksizin; o zaman, ıssızlığın kasveti daha beter üstüne çöküyor, ruhunu onulmaz bir yılgınlık kaplıyordu. Görünmeyen ve bilinmeyen üzerine düşüncelere dalıyor, öncesizlik ve sonrasızlık kavramlarının açıklanmayan gizi yüreğine çeki taşı gibi oturuyor, onu eziyor, eziyordu. Bu Kuzey Ülkesi'nde her şey, ama her şey, hiçbir yaşam kımıltısının bulunmayışı; karanlık; uykuya yatmış toprakların derin dinginliği; yürek vuruşlarının sesiyle bile bozulacakmış gibi gelen ürkütücü sessizlik; kelimelere de düşüncelere de sığmayan anlatılmaz, tarif edilmez, korkunç bir şeyi saklıyormuş gibi duran kasvetli orman, insanın üzerinde ezici bir etki yapıyordu.

Yakın zaman önce terk ettiği uygarlık dünyası –hareketli insan kalabalığıyla, ticaretiyle, girişimleriyle– çok uzaklarda kalmıştı onun için. Zaman zaman kafasında o dünyaya ilişkin –çarşı pazara, resim galerilerine, kalabalık ana caddelere, resmî giysilerle gidilen akşam yemeklerine ve toplumsal faaliyetlere ilişkin; tanıdık beyefendilere ve hanımefendilere ilişkin– anılar canlanıyordu. Ama bunlar, Cuthfert'ın yüzyıllarca önce başka bir gezegende geçen yaşamına ilişkin sönük, belli belirsiz anılardı. Cuthfert için varolan biricik gerçek, buradaki kuruntularıydı. Yelkovanın altında durup gözlerini kutup semalarına diktiği zaman, Güney Ülkesi diye bir yerin var olabileceğini, o Güney Ülkesi'nin şu anda cıvıl cıvıl hayat dolu olduğunu değil kabul etmek, bunu düşünmek bile zor geliyordu ona. Güney Ülkesi diye bir şey yoktu; Güney Ülkesi'nde doğanlar, yaşayanlar, ölenler –kısaca, Güney Ülkesi yaşamı diye bir şey yoktu. Kendi gözlerinin şu anda görebildiği soğuk ufukların ötesi ıpıssızdı ve o ıssızlığın ötesinde ise daha da büyük ıssızlık vardı. Burcu bur-

cu çiçek kokan sıcak topraklar, sıcak iklimler diye bir şey mevcut değildi. Bu gibi şeyler sadece eskiden görülmüş cennet düşlerinden arta kalan hayallerden ibaretti. Batının güneşli toprakları, doğunun baharat kokan diyarları, cennet bahçelerini andıran adalar... 'Ha! ha!' Cuthfert böyle anlarda, sessizliği parçalayan kendi kahkahasından ürker, donup kalırdı. Güneş diye bir şey yoktu ki! Ölü, soğuk ve karanlık evrenin merkeziydi burası ve bu evrendeki biricik canlı kendisiydi. Ya Weatherbee? Böyle anlarda Weatherbee'yi yok farz ediyordu Cuthfert. Eskiden işlediği bir günahın cezası olarak Cuthfert'ın ayağına dolanmış bir canavar hayaleti, bir Caliban'dı o.

Bir hiç olduğunu anladıkça kendini erkekliği giderilmiş gibi hissediyordu Cuthfert; uykuya yatmış çağların edilgin gücüne kendini kaptırdıkça eziliyor ve böylece, ölüler arasında ölümle yan yana yaşıyordu. Çevresindeki her şeyin çok büyük ölçekli oluşu karşısında şaşkına dönüyordu. Kendisi hariç her şey –havanın durgunluğu; mutlak kımıltısızlık; karla örtülü yabanın enginliği; gökkubbenin yüksekliği; sessizliğin derinliği– olağanüstü ölçeklerdeydi. Şu yelkovan! Ah, bir parçacık kımıldasa! Bir yıldırım düşüp ormanda yangın çıkarsa! Dağ gibi bulutlar devrile devrile yürüse gökyüzünde! Kıyamet kopsa! Bir şey, herhangi bir şey olsa! Hayır, hiçbir şey kımıldamıyordu. Sessizliğin yoğunluğu arttıkça artıyor ve kuzey yılgınlığı buzdan parmaklarını onun yüreğinde gittikçe daha derinlere gömüyordu.

Bir gün, tıpkı Robinson Crusoe gibi, ırmağın kıyısında karların üstünde ayak izlerine rastladı. Bir kutup tavşanının karların yüzünü örten incecik kabuk üzerinde bıraktığı belli belirsiz izlerdi bunlar. Bu buluşla dünyalar onun oluverdi. Demek ki Kuzey Ülkesi'nde hayat vardı. Bu izleri takip edecek, doya doya seyredecek, içine sindire sindire bakacaktı. Ne aradığını bilmeksizin, ama bir şeyler bulacağı umuduyla daldı dizboyu karların içine –şişen eklemlerini unutmuş gitmişti. Ormanın derinliklerinde yönünü yöresini şaşırdı ve biraz sonra gün orta-

sı alacakaranlığı ansızın zifiri karanlığa dönüşüverdi; Cuthfert yine de vazgeçmeyip izleri takip etmeyi sürdürdü. En sonunda, zayıf bünyesi daha fazla dayanamayarak karların üzerine perişan serildi. Orada inleyerek yatarken aklı başına geldi, o izlerin tamamıyla kendi kuruntusu olduğunu anladı ve aptallığından ötürü kendi kendine küfretmeye başladı. Kulübeye ancak gece yarısı ve dizleriyle ellerinin üstünde emekleyerek, âdeta sürünerek dönebildi; yanakları donmuş, uyuşan ayaklarında tuhaf bir karıncalanma başlamıştı. Weatherbee onun halini öteden pis pis sırıtarak seyrediyor, ama yardım etmek için parmağını oynatmıyordu. Cuthfert ayak baş parmaklarına iğne batırarak durumunu anlamaya çalıştıktan sonra, donmuş ayaklarını ısıtmak için sobaya iyice yaklaştırdı. Haftasına kalmadan da kangren başlangıcını gördü ayaklarında.

Beri yanda muhasebeci kendi derdiyle uğraşmaktan ötekinin derdine bakacak durumda değildi. Hortlaklar mezarlarından daha sık çıkarak onu ziyaret ediyor ve artık gece gündüz demeden, hemen hemen hiç yalnız bırakmıyorlardı. Weatherbee de hem onların gelmesini sabırsızlıkla bekliyor, hem de gelecekler diye ödü patlıyordu; o iki taşın yanından ürpermeden geçemiyordu. Bir gece Weatherbee uyurken hortlaklar geldi ve 'önemli bir iş var' diye onu alıp dışarı çıkardılar. Gözlerini sabah iki taş yığınının ortasında açan Weatherbee dehşetten donup kaldı, dili tutulduğu için çığlık bile atamadan deliler gibi kaçarak zor attı kulübeye kendini. Ama kulübede yuvarlandığı yerden uzun bir süre kalkamadı, çünkü onun da ayaklarıyla yanakları donmuştu.

Weatherbee bazen deliriyor, başına musallat olan hortlaklardan yakasını kurtarmak için kulübenin içinde fır dönerek elindeki baltayla onları kovalıyor, hortlakları keseceğim diye boşluğa savurduğu balta darbeleriyle önüne çıkan eşyayı paramparça ediyordu. O hortlaklara karşı böyle savaş açtığı zamanlar, Cuthfert battaniyesine sarılıp köşesine çekiliyor, yanına

yaklaşırsa vurmak niyetiyle elinde tabancayla durmadan onu izliyordu. Bir seferinde yine böyle kriz geçiren muhasebeci, krizi atlatıp kendine geldiğinde üzerine çevrili tabancayı fark etti. Fark ettiği anda da diğerinin kendisini öldürmeye kararlı olduğu kuruntusuna kapıldı; bir daha da bu öldürülme korkusundan kurtulamadı. O günden itibaren, gözlerini bir saniye bile birbirlerinin üzerinden ayırmamaya çalışan iki manyak, sürekli olarak öldürülme korkusu içinde yaşadılar; o kadar ki, birinden biri ötekinin arkasına geçecek olsa, öbürü zembereği boşanmış gibi dehşet içinde dönüveriyordu geriye. Tam anlamıyla bir mani halini alan öldürülme korkusu uykularında bile yakalarını bırakmıyordu. Birbirlerinden korkan adamlar gece yatmadan önce bolca donyağını başuçlarında hazır ediyor ve kandillerini sabaha kadar yakıyorlardı. Birinden biri en ufak bir hareket yapacak olsa, öteki hemen uyanıveriyordu. Battaniyelerine sarınıp bağdaş kurdukları yataklarında, parmaklarını tabancalarının tetiğinden çekmeden, gözlerini birbirlerine dikerek, soğuktan titreye titreye sessizce nöbet bekledikleri çok sık oluyordu.

Kangren ve iskorbütün yıkıcı etkilerine kuzey yılgınlığı ve delilik nöbetleri de eklenince, büsbütün insanlıktan çıkan iki adamın artık, avcılar tarafından kovalanan gözü dönmüş iki yabani hayvandan hemen hemen hiçbir farkı kalmamıştı. Donan dokuların ölmesiyle yanakları ve burunları simsiyah bir renk almıştı. Donan ayak başparmakları önce birinci, sonra da ikinci boğumlarından dökülmüştü. Azıcık kımıldayınca müthiş sancıyordu yaraları. Gelgelelim, soba da doymak bilmiyor, iki rehine gibi elinde tuttuğu iki perişan yaratığın gözlerinin yaşına bakmadan işkence ediyordu onlara. Gece demiyor, gündüz demiyor, aralıksız beslenmek istiyordu ve besleniyordu da –insan etiyle besleniyordu o canavar. İki perişan yaratık odun kesmek için ormana dizlerinin üzerinde sürünerek gidip geliyordu. Bir seferinde, yere düşmüş kuru dalları toplamak için birbirlerinden habersiz aynı çalılığa ayrı ayrı iki yandan yakla-

şıp ansızın karşı karşıya geldiler. İki kurukafa karşılaşmış gibi oldu. Birbirine bakan iki çift göz değildi de, kuru kafaların göz boşluklarıydı sanki. Çektikleri çileler ikisini de tanınmayacak hale getirmişti. Dehşet içinde çığlıklar atarak ikisi birden ayağa fırladı, ama ayaklarına basamadıkları için bacakları dolanarak yere yuvarlandılar ve böylece düşe kalka, emekleye sürüne kulübenin kapısına vardıklarında ancak anlayabildiler yanlışlarını.

Ara sıra delilik nöbetlerinden kurtuldukları, akıllarının geri geldiği de oluyordu; akıllarının başlarında olduğu bir gün, ellerinde kalan biricik keyif aracını, yani şekeri bölüştüler. Kilerde ayrı ayrı torbalarda duran şekerlerini birbirlerinden gözleri gibi sakınıyorlardı; zira ellerinde çok az şeker kalmış, ama birbirlerine hiç güvenleri kalmamıştı. Derken, günün birinde Cuthfert yanlışlık sonucu Weatherbee'nin şekerinden aldı. Hastalıktan başı dönen, midesi bulanan, yerinden zor kımıldayan adam haline bakmadan sürüne sürüne kilere gidip şeker almaya kalkınca, gözleri de karardığı için torbaları karıştırdı ve kendi torbası yerine Weatherbee'nin torbasına daldı.

Bu olay geçtiğinde ocak ayı çıkalı üç beş gün oluyordu. Güneş güney doğrultusundaki inişini tamamlamış, en alçak noktayı geride bırakmıştı, bu sayede birkaç gündür tam öğle vakti gökyüzüne sarımtırak, soluk ışık demetleri yollar gibi yapıp enayi kandırıyordu. Cuthfert, şeker torbalarını karıştırdığının ertesi günü ruhen ve fiziken kendini biraz daha iyi hissettiğinden, öğleye doğru karanlık bir parça açılır gibi olduğunda, gökyüzünde bir görünüp hemen kayboluveren o uçucu aydınlığı yakalamak, bu güzel görüntüyü kaçırmamak amacıyla sürüne sürüne kulübenin dışına çıktı. Bu görüntüleri Cuthfert, güneşin geleceğe dönük ciddi niyetlerinin ilk işaretleri olarak kabul ediyordu. Weatherbee de o gün kendini her zamankinden iyi hissettiği için, sürüne sürüne o da dışarı çıkıp Cuthfert'ın yanına oturdu. Kımıltısız duran yelkovanın altında sırtlarını kulübenin tomruklarına vererek oturup beklediler.

Her yanı tam anlamıyla bir ölüm sessizliği kaplamıştı. Yumuşak iklimlerde doğa bu mevsimde içten içe bir beklentiye girer; uzun süren gerginliği kıracak doğum çığlığını duymak için kirişte bekler kulaklar. Oysa kuzeyde durum hiç de öyle değildir. Şu iki adam bu hayaletler ülkesinde sanki ezelden beri yaşıyor gibiydiler. Ne geçmişten akıllarında kalan bir şarkı vardı, ne de gelecekte şarkıya dökülecek duygu kıpırdanışları çevrelerinde. Ezelden beri var olan bu müthiş dinginlikten, sonsuzluğun bu uyuşuk sessizliğinden başka hiçbir şey yoktu –hiçbir şey.

Gözlerini kuzeye çevirmiş bekliyorlardı. Tam arkalarında, göğe baş vermiş yüce dağların ardında, çok çok uzaklarda, görünmeyen güneş şimdi güney yarıkürenin göklerinde –onların üstündeki gökyüzünden başka bir gökyüzünde– başucu noktasında ışıl ışıldı. Burada ise bu iki kişi yalnız başlarına gözlerini muazzam kubbeye çevirmiş, yalancı şafağın sökmesini bekliyordu. Soluk bir aydınlık donuk donuk belirir gibi oldu önce. Işık, yeğinliğini ağır ağır artırarak değişik renklere büründü – kırmızıya çalan bir sarı, mor ve koyu turuncu birbiri içine girdi. Bir an bu renkler öyle parlaklık kazandı ki, Cuthfert bir mucizenin gerçekleştiği, güneşin kuzeyden doğduğu kuruntusuna kapılarak, güneşin o anda o renklerin ardında durduğunu sandı. Bir an sonra, ansızın, gökkubbeden bütün renkler siliniverdi. Gökyüzünde ne en ufak bir renk, ne de ışık kaldı. İki adam aynı anda yarı iç çeker gibi soluklarını tuttu. Ama, o da ne! Bir anda hava, yakamoz gibi kıvılcımlanan mini mini buz parçacıklarıyla dolarak aydınlanıverdi. İşte, kuzeye doğru bakıldığında, yelkovanın belli belirsiz gölgesi düşüyordu kardan perdenin üstüne. Bir gölge! Saat tam on iki olmalıydı. Başlarını hızla güneye çevirdiler. Sıradağların tepe çizgisi ardında sarı bir tekerlek bir an azıcık uç verir gibi oldu, iki adama şöyle hafifçe gülümseyip aniden kayboluverdi yine.

Sorar gibi birbirinin yüzüne bakan iki adamın gözleri yaşarmıştı. İkisi de duygulanmış, ikisinin de yüreği yumuşamıştı.

Karşı konulmaz bir güç onları birbirine yaklaştırıyordu. Güneşin geri geldiğini öğrenmiş olmalarının yarattığı sevinçti bu güç. Evet, güneş geri geliyordu. Yarın da onlarla birlikte olacaktı, öbür gün de, daha öbür gün de. Her gelişinde bir öncekinden daha uzun süre kalacak, sonunda bir gün hiç ayrılmayacaktı; gece gündüz ufuk çizgisinin altına hiç inmeyecek, aylarca hiç batmayacaktı. Gece diye bir şey kalmayacaktı. Kış dedenin buzları çözülecekti; yel üfürmeye, orman ses vermeye başlayacaktı. Yeryüzü güneşin mübarek ışıklarıyla ısınacak, hayat yenilenecekti. Onlar el ele, bu karabasanı geride bırakmış olarak, Güney Ülkesi'nin yolunu tutacaklardı. Farkında olmaksızın birbirine doğru eğilen iki adamın elleri –kolçaklar içindeki şişmiş, eğri büğrü olmuş, zavallı sakat elleri– buluştu.

Ne var ki iki adamın bakışarak birbirlerine verdikleri söz hiçbir vakit yerine getirilemeyecekti. Kuzey ne yapar eder kuzeyliğini gösterir; çok uzak ülkelere yolculuk yapmamış olanların asla anlayamayacağı uğursuz yasaların emrinde insanlar ruhlarını da, kendilerini de tüketir giderler.

Bir saat sonra Cuthfert bir tava dolusu ekmek hamurunu sobaya sürdü ve oturup, memleketine döndüğünde cerrahların ayaklarını iyileştirmek için ne yapabileceklerini düşünmeye başladı. Memleketi artık gözüne o kadar uzak görünmüyordu. Weatherbee ise o sırada kilerin altını üstüne getirmekteydi. Bir an deli gibi öfkelenerek sövüp saymaya başladı, ama öfkesi başladığı gibi ansızın diniverdi. Öbür herif onun şeker torbasına el atmış, şekerlerini çalmıştı. İki hortlak mezarlarından kalkıp yanına gelmemiş ve onu sakinleştirmemiş olsa o yapacağını bilirdi ya, hadi neyse! Hortlaklar onu önlerine katarak kilerden çıkardı; Weatherbee kilerin kapısını kapamayı bile unutmuştu. Çünkü, biraz sonra olanlar olacaktı; hortlakların ne zamandır durmadan kulağına fısıldadığı, olacağını söylediği şey gerçekleşecekti –zamanı gelmişti işte. Hortlaklar incitmekten korkar gibi hafifçe kollarından tutarak onu odun istifinin yanına gö-

türdüler, baltayı alıp eline tutuşturdular. Sonra kulübenin kapısını açmasına yardım edip onu içeri soktular. Weatherbee kapıyı arkasından kapatanın da onlar olduğuna emindi –kapının sertçe kapanıp sürgüsünün çekildiğini duymuştu. Hortlakların dışarıda beklediğini, onun görevini yapıp dışarı çıkmasını beklediklerini adı gibi biliyordu.

"Carter! Ne oluyorsun yahu? Carter diyorum!"

Muhasebecinin yüzündeki ifadeyi görünce ödü patlayan Percy Cuthfert hemen kaçıp masayı araya almıştı.

Carter Weatherbee en ufak bir öfke, en ufak bir hırs belirtisi göstermeksizin, hiç acele de etmeden onun arkasından gitti. Yüzünde öfke belirtisi görülmediği gibi, acıma belirtisi de yoktu; onun yerine, belli bir işi yerine getirmeyi, hem de önemli bir görev ciddiyetiyle yerine getirmeyi kafasına koyan insanların sabırlı, dingin kararlılığı vardı bu yüzde.

"Yahu, neyin var senin?"

Muhasebeci geriye doğru bir adım atarak kapıyla Cuthfert'ın arasına girdi, onun kaçış yolunu kesti, ama ağzını açıp da bir kelime söylemedi.

"Carter! Yahu, Carter! Gel, konuşalım! Hadi benim aslanım!"

Sanat tarihi uzmanı bu arada kafasını hızla çalıştırıyor, yandan dolanıp döşeğine, yani Smith-Wesson tabancasına nasıl ulaşacağının hesabını yapıyordu. Gözlerini deliden hiç ayırmaksızın birdenbire kendisini geriye, ranzasının üstüne doğru atıp bir hamlede tabancasını kaptı.

"Carter!"

Silahın namlusundan çıkan barut alevi Weatherbee'nin suratının tam ortasında patlamadan önce, adam baltasını savurarak saldırmıştı Cuthfert'ın üstüne. Baltayla belkemiği parçalanan Percy Cuthfert, bir anda, belden aşağısının tutmaz olduğunu fark etti. O anda muhasebeci de bütün ağırlığıyla onun üstüne devrildi ve güçsüz parmaklarını Cuthfert'ın gırtlağına geçirmeye çalıştı. Baltanın ölümcül darbesi altında tabanca Cuthfert'ın

elinden düştüğü için, bir yandan muhasebecinin ağırlığı altında zorlukla soluk almaya çabalarken, bir yandan da el yordamıyla battaniyenin kıvrımları arasında tabancasını arıyordu. O sırada aklına başka bir şey geldi. Bir elini araya sokarak, muhasebecinin kemerindeki avcı bıçağına uzanmaya çalıştı. Hayatlarında son kez göğüs göğüse gelen iki adam bu sefer yapışık ikizler gibi kenetlenmişti.

Percy Cuthfert gücünün gitgide tükendiğini hissediyordu. Belden aşağısı tutmuyordu. Weatherbee'nin kımıltısız gövdesi olanca ağırlığıyla onu eziyor, tuzağa yakalanmış bir ayı gibi çaresiz bırakıyordu. Kulübeyi doldurmaya başlayan yanık kokusunu alınca, sobada pişen ekmeğin yandığını anladı. Ne fark ederdi ki! Bundan sonra ekmeğe hiç ihtiyacı olmayacaktı ki! Kilerde de daha en az iki kilo şeker duruyordu -böyle olacağını bilseydi hiç tutumlu davranmaz, son iki haftada hepsini yer bitirirdi. Acaba yelkovan kımıldayacak mıydı? Niye kımıldamasın! Bugün güneşi görmemiş miydi? Rüzgârların başlaması da yakın demekti. En iyisi gidip bir bakmalıydı yelkovana. Ama hayır, gidemezdi ki. Yerinden kımıldaması bile olanaksızdı. Şu muhasebecinin bu kadar ağır olabileceğini hiç sanmazdı doğrusu.

Kulübe de ne kadar çabuk soğumuştu böyle! Soba herhalde sönmüş olmalıydı. Dışarının soğuğu bütün aralıklardan kulübeye giriyordu. İçeride bile ısı herhalde sıfırın altına düşmüş olmalıydı. Eşik besbelli buz tutmuştu ve buzlar içeri doğru yürümekteydi. Gerçi gözleriyle göremiyordu, ama eski deneyimlerinden ve kulübenin ısısının hızla düşmesinden bunun böyle olduğunu bilebiliyordu. Kapının alt menteşesi çok geçmeden bembeyaz buz tutacaktı. Dışarıdaki dünya başına gelenleri öğrenebilecek miydi acaba? Arkadaşları kim bilir nasıl karşılayacaktı haberi? Acaba ne diyeceklerdi? Büyük olasılıkla sabah kahvelerini içerken haberi gazetede okuyacak, sonra da kulüplerde bu haber üzerine çene çalacaklardı. Arkadaşlarını gözünün önüne geliyordu. "Hey gidi Cuthfert hey! Zavallı!" diye mırıldanıyorlardı; "Aslında hiç

de fena adam sayılmazdı." Arkadaşlarının mırıldandığı bu övücü sözlere gülümseyip geçti; canı bir Türk hamamında yıkanmak istediği için caddeye çıkıp Türk hamamı aramaya başladı. Cadde her zamanki gibi kalabalıktı. Hayret! Ayaklarındaki geyik derisi çarıklarla, neredeyse dökülecek hale gelmiş Bavyera işi kalın, alacalı yünlü çoraplar kimsenin dikkatini çekmemişti. Bir kupa arabası çevirse iyi olacaktı. Hamamdan sonra da berbere gider, tıraş olurdu. Yok yok. Önce güzel bir yemek yemeliydi. Şöyle okkalı bir biftek, yanında kızarmış patates ve yeşillik! Yeşillikler de ne kadar taze, ne kadar körpeydi Yarabbi! Ya şu neydi? Baldı, bal! Hem de amber sarısı mis gibi süzme bal! İyi ama, niye bu kadar çok getirmişlerdi? Ha! ha! Bu kadar balı yiyemezdi ki yahu! İskarpinleri de boya istiyordu! Tabii ya! Cuthfert ayağını boyacı kutusunun üstüne koydu. Boyacı başını kaldırıp onun yüzüne merakla tuhaf tuhaf bakınca Cuthfert ayaklarında çarık olduğunu hatırladı ve hemen kalkıp oradan uzaklaştı.

Kırt! Hah, yelkovan kımıldamıştı işte! Yok canım, kendisine öyle gelmiş olmalı. Yelkovanın çıkardığı sese benzemiyordu bu. Şimdiye kadar buzlanma kapı mandalına ulaşmıştır herhalde. Üst menteşe de donmuştur mutlaka. İşte, damı örten yosunlu kerestelerin aralıklarında da buzların sivri sivri uçları görünmeye başladı. Yavaş yavaş irileşiyorlar, ama niye bu kadar yavaş? Yo, hiç de yavaş değil. İşte, bir tane daha –bir tane de şurada. İki-üç-dört tane. Bu sefer de o kadar hızlı çoğalıyorlar ki, saymaya imkân yok! Bak, bak! Şurada ikisi yan yana büyüyor –üçüncüsü de katıldı onlara! Hah, hiç aralık kalmadı artık; bütün tavanı kapladılar.

Eh, artık yalnızlıktan kurtuluyordu. Cebrail'i bekliyordu; eli kulağındaydı, neredeyse çıkagelirdi. Bir an önce gelse de bari, kuzeyin şu sessizliğini bozsa ne iyi olacaktı. O zaman onunla el ele verir, beyaz tahtın önünde dururlardı. Tanrı da onları yargılardı –evet onları Tanrı yargılardı!

Onun üzerine Percy Cuthfert gözlerini yumdu ve uyudu.

YOLDAKİ ADAMIN ŞEREFİNE

"BOCA et içine!"

"Yahu, o zaman biraz fazla sert olmaz mı Kid? Viski zaten sert, ilave ettiğimiz alkol de yüksek dereceli, bir de şimdi bunlara brendiyle biber salçası eklersek..."

"Boşalt dedim. Bu puncu kim yapıyor, sen mi ben mi?" Tencereden yükselen buharların arasından tatlı tatlı gülümseyerek bakıyordu Malemute Kid.

"Evladım, bu ülkede sen de benim kadar eskidiğin, sen de ömrünü tavşan kovalayıp kurutulmuş somon yiyerek tükettiğin zaman Noel'in yılda bir kez geldiğini öğrenirsin. Noel'i punçsuz kutlamak ise, içinde altının zerresi bulunmayan kaya katmanına delik açmak için kazma sallamaya benzer."

Mazy May'deki altın ocağından buraya Noel'i kutlamak için gelen Belden, "Bolca tutun içkiyi, bolca tutun," diye Malemute Kid'e arka çıktı. Buradakilerin hepsi Belden'in tam iki aydır altın ocağında ağzına geyik etinden başka şey koymadığını biliyordu. "Tanana'da seninle yaptığımız içkiyi hatırlar mısın, ha?" diye sordu Malemute Kid'e.

"Hiç hatırlamaz olur muyum! Çocuklar, sarhoş Kızılderililerin halini bir görecektiniz, gülmekten kırılırdınız vallahi! Bütün kabile zom oldu, ayakta bir kişi bile kalmadı –hem de neyle... şekerle birlikte ekşi mayayı kaynatarak yaptığımız alkolle. Senden önceydi bu sözünü ettiğimiz olay," derken, Malemute Kid, buraya iki yıl önce gelen Stanley Prince adındaki genç maden mühendisine dönmüştü. "O sıralar bu yabani ül-

keye beyaz kadın ayağı basmamıştı henüz, Mason da evlenmeyi kafasına takmıştı. Ruth'un babası Tanana Kızılderili kabilesinin reisiydi; bütün kabile halkı gibi o da bu evliliğe karşıydı. Sert içki ne demektir bilir misin sen? Bir çuval şekerin tümünü boca ettim ve şekerden alkol elde etme konusunda hayatımın en başarılı işini çıkardım. Ondan sonra oradan kaçışımızı görecektin -dağ taş, dere tepe dümdüz; arkamıza bile bakmadan!.."

Fransız asıllı Kanadalılardan olan uzun boylu Louis Savoy'un merakı kabarmıştı; zira bir yıl önce Forty Mile'da kışladığı sırada bu akıllara sığmaz serüvenin konuşulduğunu duymuştu. "Peki, Kızılderili kız ne oldu?" diye sordu.

Bir hikâyeye başladı mı herkesi ağzının içine baktıracak kadar tatlı anlatmasını bilen Malemute Kid, bu soru üzerine sözü geçen kız kaçırma olayını, tüyler ürpertici tüm ayrıntılarıyla anlattı. Onu dinleyen kuzeyin bu kaşarlanmış serüvencilerinin bile çoğunun yürekleri burkuldu; çıplak topraklar üstünde soğukla ve ölümle savaşmaktan daha değişik bir yaşam vaat eden güney ülkelerinin güneşle yıkanan çayırları hepsinin gözünde tüttü bir an.

Malemute Kid hikâyesini bitirmeye hazırlanarak, "İlk buz akını geçer geçmez hemen Yukon üzerinden yola çıktık," diye devam etti. "Bütün kabile halkı peşimizdeydi, on-on beş dakikalık bir zaman farkıyla kovalıyorlardı bizi. Ama işte on-on beş dakikalık zaman farkı kurtulmamıza yetti; bu arada, yani biz geçtikten biraz sonra, ikinci buz akınının yüklenmesiyle yukarıdaki sıkışıklık açılınca ortaklığı seller götürdü; Kızılderililer de öbür yakada kalakaldı. Bizimkiler en sonunda Nuklukyeto'ya vardıklarında bütün kasaba halkı karşıcı çıktı. Düğüne gelince; hikâyenin o tarafını da artık Peder Roubeau anlatsın size - nikâhı o kıydı çünkü."

Cizvit papazı piposunu ağzından çıkardı, ama orada bulunan Katolik ve Protestanların ayyuka çıkan alkış ve gürültüleri

arasında sözlerini duyuramayacağını bildiğinden, ağırbaşlı bir din adamına yaraşır biçimde hafifçe gülümsemekle yetindi.

Hikâyenin yarattığı romantik etkiden sıyrılamadığı anlaşılan Louis Savoy'un ağzından elinde olmaksızın, "Vay be!" diye bir ünlem koptu. "Küçük Kızılderili kızla yiğit Mason. Vay be!"

Derken, ilk içkiler dağıtılır ve punç dolu teneke kupalar elden ele geçirilirken, "İçki Küpü" namıyla maruf Bettles ayağa fırladı, her kafa çektiğinde asla söylemeden duramadığı ünlü "Sasafras Kökü" şarkısını okumaya başladı:

Ah, işte Henry Ward Beecher ile
Pazar okulu vaizleri
Hep birlikte Sasafras kökü suyundan çekiyorlar;
Ama eğer gerçek adıyla söylenmiş olsa,
Kalıbımı basarım ben
Memnu meyvenin suyu olduğuna.

İçkiciler koro halinde katıldılar şarkıya:

Memnu meyvenin suyu olduğuna,
Ama eğer gerçek adıyla söylenmiş olsa,
Kalıbımı basarım ben
Memnu meyvenin suyu olduğuna.

Malemute Kid'in hazırladığı kokteyl etkisini göstermişti; uzak yakın kamplardan yol teperek gelen adamlar kokteylin verdiği sıcaklıkla gevşeyip neşelerini bulmuşlardı. Sofrada eski serüvenlerin hikâyeleri anlatılıyor, şakalar, şarkılar gırla gidiyordu. En az altı değişik ülkeden gelen ve bazıları burada tanışan erkekler karşılıklı kadeh kaldırıyor, sonra hep birlikte, oradaki bütün topluluk şerefine içiyorlardı. İngiliz vatandaşı olan Prince, "Yeni Dünya'nın vaktinden önce gelişmiş bebeği Sam Amca'nın şerefine" diye kadeh kaldırırken, Bettles, "Tanrı Kraliçe'yi korusun," diyerek içkisini yuvarlıyor, öte yandan Fransız asıllı Savoy ile Alman tüccar Meyers birlikte Alsas ve Loren şerefine kaldırıyorlardı kadehlerini.

Derken, Malemute Kid kadeh elde ayağa kalktı, pencereye cam yerine gerilen, dört parmak kalınlığında buz tutmuş yağlı kâğıda şöyle bir baktı ve kaldırdı kadehini:

"Bu gece yolda olan adamın sağlığına! Tanrı onun azığını bereketli kılsın; köpeklerinin ayağına kuvvet versin; kibritleri bir çakışta alabilsin ve yanmazlık etmesin."

Tam o sırada hepsinin alışık olduğu kırbaç sesi duyuldu dışarıdan: Şrak! Şrak! Bunu Malemute Kid'in köpeklerinin inlemeyle karışık ulumaları ve kapının önüne yanaşan kızağın sertleşmiş karları çiğnerken çıkardığı gıcırtı izledi. Konuşmalar bir anda kesildi, herkes bu seslerin ardından ne çıkacağını bekliyordu merakla.

Malemute Kid'le Prince dışarıdaki seslere dikkatle kulak verirken, Malemute Kid, "Eskilerden biri bu," dedi Prince'e; "Kendinden önce köpeklerini düşünüyor." Dışarıdan gelen hırlamalar, kurt homurtularını andıran sesler, çenilemeler, acı acı ulumalar iki adamın deneyimli kulaklarına dışarıda olup bitenleri –yabancının kendi köpeklerini doyururken, Malemute Kid'le Prince'in köpeklerini yaklaştırmamak için kırbaçladığını– bir bir anlatıyordu.

Çok geçmeden beklenen kapı vuruluşu da duyuldu ve kapıyı sertçe yumruklamasından kendine güvenen biri olduğu anlaşılan yabancı içeri girdi. Salonun aydınlığından gözleri kamaştığı için kısa bir süre kımıldamadan durdu; içeridekiler de bundan yararlanarak onu rahatça inceleyebildi. Son derece yakışıklı, resim gibi bir adamdı. Yünlülerden ve kürklerden oluşan kutup giysileri içinde orada dikilirken, geniş göğsü ve omuzlarıyla; soğuktan hafifçe pembeleşmiş tertemiz tıraşlı yüzüyle; buz tutmuş bembeyaz kaşları ve kirpikleriyle; kulaklık ve enseliği çözük kurt postundan kocaman başlığıyla ve bir metre doksan santimlik dev cüssesiyle gecenin karanlığı içinden çıkıp gelmiş kanlı canlı buzlar padişahına benziyordu. Kürklü kısa paltosunun üstünden beline bağladığı boncuklarla süslü kalın keme-

rinde iki tane kocaman Colt marka altıpatlar ile büyük bir av bıçağı asılıydı; bunlara ek olarak bir elinde köpek kırbacı, öteki elinde de en büyük çaplı olanından, son model bir karabina taşıyordu. Salonun içine doğru ilerlerken adımlarını sağlam basmasına rağmen son derece yorgun olduğu kimsenin gözünden kaçmadı.

Şaşkınlıktan ileri gelen sıkıntılı bir sessizlik çökmüştü salona, ama adamın içtenlikli bir tavırla, "Neyi kutluyoruz böyle, çocuklar?" diye sorması üzerine herkes gevşeyiverdi; bir an sonra da Malemute Kid'le tokalaştı adam. Gerçi tanışmıyorlardı, ama ikisi de birbiri hakkında anlatılanları başkalarından çok dinledikleri için, kim olduklarını hemen anlayıverdiler.

Adama buraya geliş nedenini açıklama fırsatı bile verilmeden salondakiler şöylece bir tanıtılıp hemen eline zorla bir kupa punç tutuşturuldu.

"Sekiz köpeğin çektiği sepetli kızakla üç adam buradan geçeli ne kadar oldu?" diye sordu yabancı.

"Tamı tamına iki gün. Onların peşinde misin?"

"Evet. Kızaklarına koşulu takımın tamamı benim köpeklerim. Burnumun dibinden çaldılar köpeklerimi, alçaklar! Arayı şimdiden iki gün kadar kapattım sayılır –bir merhale sonra yakalarım onları."

Malemute Kid kahve ibriğini ateşe vurmuştu bile; domuz pastırmasıyla karışık geyik etini de tavaya atıp yabancı için yemek pişirmekle meşgul olduğu için konuşmayı sürdürme işini üzerine alan Bettles sordu adama:

"Karşı koymaya filan kalkışırlar mı sence?"

Yabancı anlamlı bir ifadeyle elini tabancasına götürüp hafifçe tapışladı.

"Dawson'dan ne zaman çıktın yola?"

"On ikide."

"Dün gece mi?" diye soruldu, çok doğal olarak.

"Bugün."

Sofrayı çevreleyen adamlardan mırıltılar yükseldi; herkes şaşırmıştı. Şaşırmakta da yerden göğe kadar haklıydılar, zira şu sırada tam gece yarısıydı ve ırmağın engebelerle dolu buz tutmuş yüzü üzerinden on iki saatte yüz yirmi kilometre yol alabilmek, benim diyen babayiğidin kolay kolay başarabileceği iş değildi.

Şaşkınlık geçtikten sonra konuşmalar genel konulara döküldü, çocukluk anıları anlatılmaya başlandı. Genç yabancı doyurucu yemeğini yerken, Malemute Kid dikkatle onun yüzünü inceliyordu. Hoşlandığı bu yüzün dürüst, temiz, açık yürekli bir adamın yüzü olduğuna çabucak karar verdi. Çok genç olmasına rağmen yüzünde şimdiden yer etmeye başlayan çizgiler, adamın hayatta çok çektiğine tanıklık ediyordu. Konuşurken yumuşak biri gibi görünüyordu, davranışlarında da bir sertlik göze çarpmıyordu, ama o masmavi gözlerinin gerektiğinde, hele zorlukla karşılaştığında çelik parıltıları ile çakmaklanacağı belli oluyordu. İri çene kemikleriyle dört köşe çene ucu onun kararından dönmez, boyun eğmez biri olduğunu gösteriyordu. Bir aslanı andıran genel görünüşünün altında ise duygusal yaratılışa sahip insanlara özgü bir yufka yürekliliğin gizlendiği hissediliyordu.

Karısıyla evlenmeden önce gizli gizli nasıl kırıştırdıklarını hikâye etmekte olan Belden, "İşte benim kocakarıyla böyle nikâhlandık," diye lafını bağlamaya hazırlandı. "Benimki, babasının önüne dikilip, 'Beybabacığım, hayır duanı almaya geldik,' dedi. Babacığı da, 'Allah ikinizin de belasını versin,' dedikten sonra bana dönüp, 'Ulan Jim, çıkar bakalım şu kıymetli tapularını meydana,' dedi; 'Senin o iki yüz dönümlük has topraklı tarladan büyükçe bir parçayı akşam yemeğinden önce benim üstüme geçirmiş olacaksın!' Bir iki damla gözyaşı döküp burnunu çektikten sonra kızını öptü. Bense mutluluktan havalara uçuyorum. Benim çok mutlu olduğumu gördü ya, hemen bindirdi tabii: 'Bak bana; o samanlığı da isterim bilmiş olasın!"

"Memlekette yolunu gözleyen çoluk çocuk var mı?" diye sordu yabancı.

"Yok. Çocuk veremeden göçtü karım. Onun için buradayım ya." Bunu söyler söylemez gözleri dalan Belden, sönmemiş piposunu yakmaya girişti, ama hemen kendini toparlayıp, "Eee, senden ne haber? Evli misin?" diye sordu.

Cevap olarak cebinden kapaklı cep saatini çıkartan yabancı, köstek yerine kullandığı sırımı çözüp saatin kapağını da açarak Belden'e uzattı. Belden lambayı yanına çekerek kapağın içindeki fotoğrafa uzun uzun baktı; bakarken, kendi kendine sövgü sözcükleri mırıldanarak hayranlığını belirtiyordu. Sonunda, saati yanında oturan Louis Savoy'a verdi. O da durmadan "Vay be!" ünlemleri çıkararak baktıktan sonra, Prince'e devretti saati. Prince'in, fotoğrafa bakarken gözlerinin sulandığı, ellerinin titrediği kimsenin gözünden kaçmadı. Böylece saat bir nasırlı avuçtan başka bir nasırlı avuca aktarılarak elden ele bütün masayı dolaştı. Kapağın içine yapıştırılmış fotoğraf, bir erkeği ömür boyu kendine bağlayacak türden bir kadını kucağında bebeğiyle gösteriyordu. Fotoğrafı henüz görmemiş olanlar sabırsızlanıyordu; görenlerin ise üzerlerine bir suskunluk çökmüş, gözleri dalmıştı. Bu adamların hepsi de açlığa, iskorbüte ya da insanı anında ölüme götürecek tehlikelere gözlerini bile kırpmadan göğüs gerecek kıratta adamlardı; gelgelelim kucağında yavrusunu taşıyan yabancı bir kadının küçücük fotoğrafı tümünü sulu gözlü bebeklere çevirivermişti.

Yabancı en değerli varlığını geri alırken, "Yavrucuğumu daha göremedim; annesi, oğlan olduğunu bildirmişti," dedi. Fotoğrafa dalgın dalgın biraz baktıktan sonra saatin kapağını çat diye kapatarak arkasını döndü; ama gözlerinin dolduğunu yine de saklayamadı oradakilerden.

Malemute Kid onu aldı, salondaki peykelerden birine götürdü ve yatıp uyumasını söyledi.

Yabancı ancak, "Beni tam dörtte kaldırıver. Ama ne olur, unutma sakın," diyebildi ve yorgunluktan bitkin bir halde anında horlamaya başladı.

"Pes, vallahi! Babayiğit adammış doğrusu!" diye yorumda bulundu Prince. "Sen, yüz yirmi kilometre yol tep karda buzda, ondan sonra da üç saatlik uykuyla yetinip yeniden yollara düş... Kim bu adam Kid?"

"Jack Westondale. Bu yörelerde üç yıldır at gibi çalışmasıyla, bir de şanssızlığıyla nam salmış adamcağız. Bugüne kadar kendisini tanımak nasip olmamıştı, ama Sitka Charley ondan çok söz etti bana."

"Güzeller güzeli gencecik karısı memlekette beklerken, Tanrı'nın unuttuğu bu berbat ülkede yılları saymak ona çok koyuyordur herhalde –buranın bir yılı da başka yerlerin iki yılına bedeldir üstelik."

"Bir işi başarmayı kafaya koydu mu sonuna kadar giden, ölümüne inatçı tiplerden bu da –sorunu da bu zaten. İki kez varını yoğunu yatırdığı ruhsatlı arama yerlerinde batırmış bütün parasını."

Bu sırada Betteles, toplantının dağılmaya başlayan neşeli havasını yeniden canlandırmak için ortalığı velveleye verince, Malemute Kid'le Prince konuşmayı kestiler. Sofranın başına toplanmış adamlar yıllardır çektikleri çileleri, katlandıkları binbir zahmeti unutup yeniden neşeli bir havaya girdiler. İçlerinde sadece Malemute Kid bu neşeli havaya kendini tamamıyla kaptırmamıştı, ikide bir saatini çıkarıp bakıyordu ve yüzünde kaygılı bir ifade vardı. Bir aralık kolçaklarını ve samur başlığını taktı, kulübeden çıkıp doğru kilere gitti; orada epeyce oyalandı.

Geri döndüğünde acelesi varmış gibi, her nedense vaktinden on beş dakika önce uyandırdı konuğu. Kütük gibi uyuyan genç devi uyandırabilmek için epeyce dürtüklemesi gerekti. Kasılan ve ağrıyan kasları daha açılmadan sendeleye sendeleye kulübeden çıkan adam köpeklerinin kızağa koşulmuş, yola çıkmaya

hazır olduğunu gördü. Onu uğurlamak için dışarı çıkan kalabalık iyi yolculuklar diledi ve kaçakları kısa sürede yakalaması için duacı oldu; Peder Raubeau da kısa bir kutsama duası okudu, sonra başta Peder olmak üzere hep birlikte kendilerini kulübeye zor attılar; onların bu aceleciliklerine hiç şaşmamak gerekir, zira eksi kırk derece soğukta başı açık ve eldivensiz uzun süre kalmak ölüme davetiye çıkarmaktan başka bir şey değildir.

Malemute Kid adamı yolun başına kadar geçirdikten sonra elini içtenlikle sıkarken ona biraz da öğüt verdi:

"Kızağına elli kilo kadar somon yumurtası koydum," dedi. "Köpekler yüz kilo kurutulmuş balıkla alabilecekleri yolu elli kilo balık yumurtasıyla rahatça alabilir. Başka bir şey daha var -belki sen Pelly'de köpek yemi bulabileceğini hesap etmişsindir, ama orada hiçbir şey bulamazsın." Yabancı bir an irkildi, yüzü sert bir ifadeyle gerildi, ama Malemute Kid'in sözünü kesmedi. "Five Finger'a varana kadar ne köpekler için bir lokma yem bulabilirsin, ne de kendin için bir lokma azık. Buradan Five Finger'a kadar da temiz üç yüz elli kilometre çeker. Thirty Mile Irmağına vardığında çok dikkatli ol, çünkü yolunun üstüne sık sık açık su çıkacaktır. Le Barge Gölü'nü çepeçevre dolaşmaya da kalkma; büyük kıstağı aşarsan daha kestirme olur."

"Oraya gittiğimi nereden biliyorsun? Benimle ilgili haberler buraya benden önce yetişmiş olamaz, değil mi?"

"Oraya gittiğini bilmiyorum; ayrıca nereye gittiğini bilmek de istemiyorum. Yalnız şu kadarını söyleyeyim ki, kovaladığını söylediğin adamların kızağını çeken köpekler senin köpeklerin değil. O takımı o adamlara geçen ilkbahar Sitka Charley satmıştı. Ama Sitka Charley seni bana çok dürüst bir insan diye anlatmıştı, onun sözüne inanırım ben. Nitekim, yüzüne bakar bakmaz gözüm tuttu seni. Ayrıca... neyse, boş ver şimdi! Sen şu dağları aşmaya, okyanusa ulaşmaya bak da bir an önce karıcığına kavuş. Bir de..." Malemute Kid burada konuşmasını kesip kolçağından çıkardığı elini cebine attı, altın kesesini yabancıya uzattı.

Yabancı, "Yo, yo, katiyen olmaz," diye titreyen elleriyle Malemute Kid'in elini itmeye çalışırken, gözlerinden süzülen yaşlar yanaklarında donuyordu.

"Köpeklere acıyayım demeyesin; yere yığılan oldu mu hemen koşum bağını kes, düştüğü yerde bırak. Eksilen köpeğinin yerine yenisini satın alırken de paraya acıma sakın! Kilosu yirmi dolardan köpek bulursan öp de başına koy. Satılık köpek bulabileceğin üç yer var: Five Fingers, Little Salmon ve Hootalinqua." Yabancıyı uğurlarken Malemute Kid'in son öğüdü, "Sakın ayaklarını ıslatayım demeyesin," oldu; "Eksi dört dereceye kadar rahatça yol alabilirsin, ama ısı değişirse hemen durup ateş yak ve çoraplarını değiştir."

Kulübeye dönen Malemute Kid'in yabancıyı uğurlamasının üzerinden on beş dakika geçmiş geçmemişti ki, çıngırak sesleri yeni gelenler olduğunu haber verdi. Kapı açıldı, İngiliz dominyonu olan kuzeybatı bölgesi atlı polis örgütüne bağlı bir polis memuru, arkasında iki tane melez köpek sürücüsüyle içeri girdi. Westondale gibi bunlar da tepeden tırnağa silahlıydı ve bitkin görünüyorlardı. Melezler yol tepmeye alışık oldukları için dayanıklıydılar, oysa polis memurunun ayakta duracak hali kalmamıştı. Ama ırkına özgü inatla upuzun bir yolu dinlenmeden alabilmeyi başarmış olan adam, yolda düşüp kalana kadar aynı hızı sürdürmeye kararlı görünüyordu.

"Westondale ne zaman ayrıldı buradan?" diye sordu. "Burada mola verdi, değil mi?" Aslında bunu sormasına bile gerek yoktu, zira kızak izlerinden belliydi her şey.

Malemute Kid göz ucuyla Belden'e şöyle bir bakınca onun ne demek istediğini derhal sezinleyen Belden kaçamak bir cevap verdi:

"Epeyce oluyor."

Polis azarlayan bir ses tonuyla, "Hadi bakalım hadi; doğru dürüst cevap ver bana!" dedi.

"Onu yakalamak için can attığın belli. Dawson taraflarında yaramazlık filan mı yaptı yoksa?"

"Silahlı soygun. Harry McFarlan'ın kumarhanesini basıp silah zoruyla kırk bin dolarlık altın tozu kaldırdı, sonra bunları P.C. Kumpanyası'na yatırıp karşılığında çek aldı; çeki Seattle'da bozduracak -tabii eğer biz arkasından yetişip yakalamazsak. Ne zaman ayrıldı buradan?"

Salonda bulunanların hepsi heyecanlanmıştı, ama Malemute Kid'den işareti aldıkları için kimse renk vermiyordu. Polis memuru kime başvurduysa hep boş bakışlarla karşılaştı.

Geniş adımlarla salonu geçip Prince'in karşısına gelen memur, aynı soruyu ona da sordu. Vatandaşının tertemiz, dürüst gözlerinin içine baka baka yalan söylemek zor geldiğinden, Prince soruya cevap vermek yerine, havadan sudan, yolların durumundan dem vurmaya başladı.

Bunun üzerine memur, bir din adamının yalan söylemeyeceğini düşünerek Peder Roubeau'yu sorguya çekti. "Bir çeyrek önce ayrıldı," diye doğruyu söyledi papaz. Ardından da, "Ama kendisi de köpekleri de dört saat dinlendiler," diye ekledi.

"On beş dakika önce ayrıldı, üstelik de dinlenmiş olarak, ha? Hay Allah!" Zavallı polis o müthiş yorgunluğun üstüne bir de hayal kırıklığına uğrayınca bayılacak gibi oldu; sarhoş gibi sallanarak Belden'le Malemute Kid'in yanına dönerken, Dawson'dan buraya on saatte nasıl gelineceği ve kendi köpeklerinin canlarının çıktığı üzerine bir şeyler geveliyordu kendi kendine.

Melamute Kid ona zorla bir kupa punç içirdi. Memur puncu içtikten sonra doğru kapıya yöneldi, köpek sürücülerine de kendisini izlemelerini emretti. Ne var ki burada bir parça dinlenebileceklerini uman melezler, tam da ilikleri ısınmış ve gevşemişken hiç de yola çıkacak gibi gözükmüyorlardı. Konuştukları bozuk Fransızca ve bir Kızılderili lehçesi karışımı olan dilden anlayan Melamute Kid merakla kulak kabartmıştı.

Melezler aralarında, köpeklerin adım atacak hali kalmadığından; Siwash ile Babette'i üç kilometre bile gitmeden vurmak zorunda kalacaklarından; ötekilerin de bu ikisinden daha iyi durumda olmadığından; köpekler kadar kendilerinin ve memurun da dinlenmek zorunda olduğundan söz ediyorlardı.

Memur, Melamute Kid'e dönerek:

"Bana beş köpeğini ödünç verir misin?" diye sordu.

Melamute Kid olumsuz bir baş işareti yaptı.

"Yüzbaşı Constantine adına beş bin dolarlık çek yazarım sana. İşte belgelerim; dilediğim miktarda çek yazmaya yetkiliyim."

Melamute Kid yine ağzını açmadan, sadece bir işaretiyle olumsuz cevabını verdi.

"O zaman ben de Kraliçe adına köpeklere el koyarım!"

Malemute Kid, "Hadi oradan sen de!" der gibisinden kuşkuyla karışık alaycı bir gülümsemeyle gözlerini kendi belindeki fişek yuvaları baştan başa dolu tabanca fişekliğine çevirip şöyle bir baktıktan sonra, memurun gözlerinin içine dikti gözlerini. Gözdağı vermenin bu adama sökmeyeceğini anlayan İngiliz kapıya döndü. Ne var ki sürücüler şiddetle itiraz etmeye başladı. Sürücülerin üzerine yürüyen memur onları adamakıllı azarladı ve "Kancıklar, adi köpekler!" diye hakaret etti. Melezlerin daha yaşlıca olanının esmer suratı öfkeden mosmor kesildi. Adam şöyle bir dikildi ve polisin yüzüne karşı, hemen yola çıkacağına, ama memur efendi yorgunluktan geberse de mola vermeyeceğine ve onu karların içinde açacağı mezara gömmekten büyük bir haz duyacağına yemin etti.

Gençten biri olan polis memuru büyük bir irade gücü harcayarak sendelemeden kapıya kadar yürüdü; oracığa yığılıverecek kadar bitkin olmasına rağmen sözümona belli etmemeye çalışıyordu. Herkes durumun farkında olduğu için, adamın gösterdiği metaneti takdirle karşılıyorlardı. Memur bitkinliğini belli etmemeye çalıyordu, ama yüz kaslarının durdurmadan se-

ğirmesine de engel olamıyordu. Postları baştan aşağı buz tutan köpekler karların içine kıvrılmış yatıyordu; değil kızak çekmek, yerlerinden bile kalkacak halleri kalmamıştı ve kıpırdamaya da hiç niyetleri yoktu. İnsafsız sürücülerin indirdiği darbelerin altında inliyor, çeniliyor, ama kalkmamakta direniyorlardı; onlar direndikçe de ıslık çalarak inen kırbaç darbelerinin ardı arkası kesilmiyordu. En sonunda, öfkeden gözü dönen sürücüler, takım önderi olan Babette'in koşum bağını kesip onu ayırdılar da köpekleri öyle ayağa kaldırabildiler.

Kızak yola çıktıktan sonradır ki salonu dolduran adamlar içlerini dökebildi.

"Alçak, namussuz!" "Vay be! Soysuzun tekiymiş meğer!" "Vay hırsız vay!" "Ulan, Kızılderiliden betermiş herif be!" Müthiş öfkelendikleri belliydi; öfkeliydiler çünkü enayi yerine konmuşlardı; ama daha da önemlisi, hiçbir şeye bir erkeğin namusu kadar önem verilmeyen bu Kuzey Ülkesi'nde, üzerine titredikleri ahlak yasası ayaklar altına alınmıştı.

"Hırsızlık yaptığını bile bile, üstüne üstelik bir de alçak herifi kollamaya çalıştık." Bütün gözler suçlayıcı bakışlarla Malemute Kid'in üzerine çevrilmişti; bir köşede Babette'i rahat ettirebilmek için zavallı hayvancağızla ilgilenen Malemute Kid ağır ağır yerinden kalktı, hiç konuşmadan, kâsede kalan puncu kupalara taksim ederek bitirdi.

Savunma konuşmasına konuyla hiç ilgisi olmayan bir yerden başlayıp, "Bu gece dışarıda korkunç bir ayaz var çocuklar," diye girdi lafa. "Ömrü yol tepmekle geçen sizler bunun ne demek olduğunu çok iyi bilirsiniz. Ayrıca şunu da bilirsiniz ki düşene vurulmaz. Siz madalyonun yalnızca bir yüzüne bakıyorsunuz şimdilik. Ben bugüne kadar Jack Westondale'den daha dürüst bir beyaza rastlamadım; eminim, sizler de rastlamamışsınızdır. Size madalyonun öbür yüzünü anlatayım da öğrenmiş olun. Geçen güz, Jack Westondale o güne kadar çıkarabildiği altın tozunun kırk bin dolar tutarındaki tamamını, bugünkü en zengin

altın yataklarının bulunduğu Dominion Irmağı boyundan ruhsat alması için Joe Castell'e teslim etti. O ruhsat alınmış olsaydı, Westondale bugün milyonerdi. Westondale'in iskorbütten yatağa düşen ortağıyla ilgilenmek zorunda olduğu için Circle City'den ayrılamayışını fırsat bilen Castell ne yapsa beğenirsiniz? Doğruca McFarlan'ın kumarhanesinin yolunu tutan Castell, sınırı kaldırarak kumar masasına oturup bütün parayı ütülmüş. Ertesi sabah onu karların içinde ölü bulmuşlar. Zavallı Jack da bu kış memleketine dönüp karıcığına ve daha yüzünü görmediği yavrusuna kavuşmanın hayalini kuruyormuş. Şimdi, dikkat ederseniz, silah zoruyla aldığı para kuruşu kuruşuna Castell'in ütüldüğü kadardır –kırk bin dolar. Evet, aldı parayı, savuştu; hadi bakalım şimdi ne yapacaksınız?"

Malemute Kid sofrayı çevreleyen yargıçlarının yüzlerinde dolaştırdı bakışlarını; yüzlerinin yumuşadığını görünce kadehini havaya kaldırdı. "Evet, bu gece yolda olan adamın şerefine kaldıralım kadehlerimizi. Tanrı onun azığını bereketli kılsın; köpeklerinin ayağına kuvvet versin; kibritleri bir çakışta alabilsin ve yanmazlık etmesin. Ayrıca, Tanrı..."

Kupalar birbirine şakur şukur çarpılırken, Bettles, Malemute Kid'in lafını yarıda keserek, "Atlı polislerin işini rast getirmesin!" diye haykırdı.

BEYAZ ADAMIN YASASI

SİTKA Charley olanaksızı başarabilmiş bir Kızılderiliydi. Kuzey Ülkesi'nin karlı buzlu yollarında taban teperek ömür tüketenlerin bilebileceği her şeyi diğer Kızılderililer de en az onun kadar bilirdi gerçi; ama bu bilgilerin yanı sıra beyaz adamın yasasını ve onur anlayışını da öğrenebilmiş ondan başka Kızılderili yoktu. Sitka Charley'in bu bilgeliğe erişebilmesi bir gün içinde olmamıştı tabii. Yerli kafası bir tek olgudan genelleme çıkaracak kadar hızlı çalışmaz; Kızılderilinin algılama aşamasından anlama aşamasına geçebilmesi için aynı olgunun birçok kez yinelenmesi gerekir.

Sitka Charley çocuk yaşta beyazların arasına karışmıştı. Kendi köyünü ve kendi insanlarını beyaz adamın yanında yaşamak için bir kez bırakmış, bir daha da dönmemişti –yazgısını beyaz adamın yazgısına bağlayarak hep onların arasında yaşamıştı. Ne var ki, çocukluğundan beri aralarında yaşadığı beyaz adamın gücüne ve kudretine neredeyse tapınmaya varan bir saygı duymasına rağmen, bu gücün gizini oluşturan esas kaynağı, yani, beyaz adamın yasasıyla beyaz adamın onur anlayışını öğrenip benimseyebilmesi kolay olmamıştı. Bunu ancak yılların çabası ve birikimi sonucunda öğrenebilmişti. Ama öğrendiği zaman da o yasa ve onur anlayışını bir yabancı gözüyle, beyazlardan çok benimsemiş, bir Kızılderili gözüyle de olanaksızı başarmıştı.

Sitka Charley beyaz adamın yasa ve onur anlayışını öğrenme süreci içine kendi insanlarından gitgide daha çok uzaklaşmış ve sonunda Kızılderililerden nefret eden bir Kızılderili

olup çıkmıştı. Bu nefretini -genellikle elinden geldiği kadar gizlemeye çalıştığı nefretini- şimdi olanca şiddetiyle kusuyor, Kah-Çukte ile Govhi'yi tepeden tırnağa sıvıyor, tam anlamıyla küfür sağanağı altında bunaltıyordu. İki Kızılderili Sitka Charley'nin birkaç dilin karışımından oluşan küfürlerini yedikçe, tıpkı iki kurt azmanı köpek gibi siniyor ve saldırmayı göze alamasalar da hırlayarak dişlerini göstermekten geri kalmıyorlardı. Kızılderililerin ikisi de çirkin adamlardı. Çirkinlikte Sitka Charley'nin de onlardan aşağı kalır yanı yoktu -yani, üçü de birbirinden korkunçtu. Suratlarında et namına bir şey kalmamıştı bu adamların; elmacık kemikleri her ayazda yeniden çatlayıp açılan iğrenç kabuklarla kaplıydı; gözleri ise açlığın ve umutsuz bir yaşama hırsının tutuşturduğu dehşet verici bir ışıkla parlıyordu. Bu duruma düşmüş, yasa ve onur tanımaz hale gelmiş adamlara asla güven olmaz; Sitka Charley de bunu biliyordu. Bunu bildiği içindir ki, on gün önce kamptan ayrılırlarken, diğer kamp gereçleriyle birlikte bu ikisinin tüfeklerini de orada bıraktırmıştı -zorla morla, ama bıraktırmıştı. Şimdi kafiledekilerin elinde topu topu iki tüfek vardı: biri Sitka Charley'nin tüfeği, diğeri de Emniyet Müdürü Eppingwell'inki.

Değerli kibrit kutusuyla birlikte ince şeritler halindeki kavları koynundan çıkarıp iki Kızılderiliye uzatan Sitka Charley, "Hadi, hemen ateş yakın!" diye emretti.

İki Kızılderili bir karış suratla kuru çalı çırpı toplamaya girişti. İkisi de çok zayıf düşmüştü, o yüzden dizleri titriyor, eğildikleri zaman başları dönüyor, doğruldukları zaman sendeleyip düşecek gibi oluyorlardı; topladıkları çalı çırpıları ortaya yığarken durup soluklanıyor, her seferinde dinlenmek ihtiyacı duyuyorlardı. Ağır bir hastalıktan yeni kalkmış gibi bitkinlik hissediyorlardı. Çektikleri acıya dilsiz bir tevekülle katlanırken zaman zaman gözleri donuklaşıyor, ama bir an sonra, aynı gözlerde, yabansı benliklerinin bütün gücüyle âdeta, "Yaşamak

istiyorum; varolmak istiyorum!" diyen çığlıkları okunuyordu – bütün canlılar dünyasının attığı tehdit edici çığlıklar gibi...

Güneyden esen hafif bir yelle adamlar çıplak elleriyle yüzlerini çimdiklemeye başladı, kürklerinin iğne deliklerinden geçen ayaz ta iliklerine kadar işliyordu. Çoban ateşi iyice harlayıp çevresindeki karları eriterek daire biçiminde ıslak toprağı meydana çıkarınca, Sitka Charley, çalışmaya isteksiz yoldaşlarını zorla yola getirdi ve onların yardımıyla bir tente kurdu. Son derece ilkel bir ısınma düzeneğiydi bu: Ateşin önüne ve rüzgâr üstü yanına yere kırk beş derecelik açı yapacak biçimde bir battaniye gerilmesinden ibaretti. Battaniye hem soğuk rüzgârı keser, hem de ateşin yaydığı ısının bir kısmını tutarak altına sığınanlara yansıtırdı. Tente kurulduktan sonra, gövdelerini kardan yalıtmak için tentenin altına ince çam dalları serildi. Kah-Çukte ile Govhi bu işleri bitirdikten sonra ayaklarıyla ilgilendiler. Zaten iyice eskimiş olan emektar çarıklarını, donmuş ırmak üzerinde yaptıkları yolculuk sırasında, özellikle buz sıkışmalarının oluşturduğu engebeli yerlerdeki keskin ve sivri buzlar yırtıp parça parça yapmıştı. Siwash kabilesi kadınlarının el emeği olan çoraplarının da durumu çarıklarından farksızdı. İki Kızılderili buz tutmuş çoraplarını –ateşin önünde buzlarını çözdükten sonra– ayaklarından çıkardıklarında, kangrenin belli bir aşamasına gelmiş ölü beyazlığındaki başparmakları, yaptıkları zorlu yolculuğun hikâyesini olanca çıplaklığıyla ortaya koydu.

Çarıklarını, çoraplarını kurutmakla uğraşan bu ikisini başbaşa bırakan Sitka Charley, gelirken açtıkları izler üzerinden gerisin geri yola düzüldü. Ateşin başına oturmak için onun da içi gidiyor, yakınan bedeninin sızısını dindirmeye o da can atıyordu, ama yasa ve onur bunu yapmasına engeldi. Başkaldıran bedeninin, her adımda feryat eden kaslarının acısına kulak asmadan diz boyu kara bata çıka bembeyaz düzlüğün üzerinde zahmetle yol alıyordu. Irmağın buzlu yüzeyi aşırı soğuk nedeniyle çok sıkışarak yer yer çatlayıp patlar, büyük çaplı açık su

alanları oluşur; bu açık sular sonradan yeniden donarak daha ince, daha kırılgan, âdeta birer tuzak gibi buz tabakalarıyla örtülür. Bunların üstüne basıldı mı buz geniş bloklar halinde, kenarlardaki ince yerlerinden kopar ve insan birdenbire kendini oynak bir zeminin üstünde bulur; dikkat edilmezse, alttaki ırmağın akıntısı içinde kaynayıp gitmek işten bile değildir. Sitka Charley böyle yerlerden geçerken, bütün yorgunluğuna, bütün bitkinliğine rağmen zaman zaman hızlı hareket etmek zorunda kalıyordu; ayağının altından kayan ve ön tarafı birdenbire batmaya başlarken arka tarafı havaya kalkan oynak zeminlerden kurtulmak için sağa sola zorunlu sıçramalar yapıyordu. Böyle yerlerde ölüm ansızın gelir ve acı çektirmeden götürür; ne var ki Sitka Charley böyle acısız bir ölümün çekiciliğine kapılacak kadar direncini yitirmiş değildi.

Sitka Charley'nin merakı ve kaygısı yol uzadıkça daha çok artıyordu; sonunda ırmağın dirseği ardından çıkan iki Kızılderilinin silueti uzaktan görününce yüreği bir parça rahatladı. Kızılderililer ağır yük taşıyan hamallar gibi oflaya puflaya, sendeleyerek geliyordu; oysa sırt çantalarında taşıdıkları eşyanın ağırlığı iki üç kilo ya var ya yoktu. Kızılderilileri merakla sorguya çeken Sitka Charley aldığı cevaplardan hoşnut kalmış görünüyordu. Hiç vakit kaybetmeden yoluna devam etti. Bir süre sonra karşıdan iki beyaz adamla bir beyaz kadının geldiğini gördü; adamlar yardımcı olmak amacıyla ortalarına aldıkları kadının kollarına girmişti; bunlar da demin rastladığı Kızılderililer gibi sendeleyerek ve sarhoş gibi yalpalayarak yürüyordu; bitkinlikten ikide bir dizlerinin çözüldüğü görülüyordu. Oysa kadın ağırlığını onlara hemen hemen hiç taşıtmadan, sırf kendi gücüyle yürüyordu. Kadını görür görmez Sitka Charley'nin yüzü aydınlanır gibi oldu. Bayan Eppingwell'e beslediği büyük saygı hiçbir şeyle ölçülemezdi. Sitka Charley birçok beyaz kadın tanımıştı, ama ona güvenerek böyle zorlu bir yolculuğu göze alan ilk kadın Bayan Eppingwell olmuştu. Emniyet Mü-

dürü Bay Eppingwell bu tehlikeli yolculuğa çıkmaya karar verip de kendilerine ücret karşılığı kılavuzluk etmesini istediği zaman, Sitka Charley hiç konuşmadan, sadece başını olumsuz anlamda sallayarak geri çevirmişti öneriyi; çünkü kuzeyin uçsuz bucaksız içerilerine doğru yapılacak bu yolculukta daha önce ayak basılmamış, ıssız, yabani yörelerden geçileceğini ve böyle bir yolculukta benim diyen adamın yalnız fiziken değil, ruhen de tükeneceğini biliyordu. Ama Emniyet Müdürünün karısının da bu yolculuğa katılacağını öğrendiği zaman, işte o zaman, ilk kez ağzını açıp öneriyi kesinkes reddettiğini ve bir daha da bunun lafını bile duymak istemediğini açık açık söylemişti. Kendi ırkından bir kadın olsaydı itiraz etmezdi; oysa, güney ülkesinden gelme şu beyaz kadınlar o kadar çıtkırıldım, o kadar nazenin, o kadar dayanaksız olurlardı ki –hayır, hayır, böyle bir kadınla böyle bir yolculuğa kalkışmak düşünülemezdi bile.

Ne var ki Sitka Charley, "böyle bir kadın" dediği kadının ne tür bir kadın olduğunu bilmiyordu o sırada. Daha beş dakika önce yolculuğun lafını bile duymak istemediğini söyleyen aynı Sitka Charley, beş dakika sonra o kadın pırıl pırıl bir gülümsemeyle gelip de lafı hiç dolandırmadan, yalvarıp yakarmadan, kadınca cilvelerle kandırmaya çalışmadan dupduru bir İngilizceyle doğrudan konuya girerek ricada bulununca, yelkenleri suya indirivermişti. Kadının sesi azıcık titrese, gözlerinde en ufak bir yalvarma ifadesi belirse, bir parça dişiliğini kullanmaya kalkışmış olsa, Sitka Charley inadına sertleşirdi; oysa kadın ufukları araştırır gibi bakan dupduru gözleriyle, billur gibi sesiyle, açık yürekliliğiyle ve kolayca karşısındakinin düzeyine inivermesini sağlayan inanılmaz alçakgönüllülüğüyle Sitka Charley'nin hem yüreğini, hem aklını fethedivermişti. 'Demek ki bu da bambaşka türden bir kadın' diye düşünmüştü Sitka Charley. O kadınla yolculuğa çıkışlarının üzerinden daha iki gün geçmeden, Sitka Charley bu tür kadınların doğurduğu oğulların neden tüm ka-

ralara ve denizlere egemen olduğunu, aynı zamanda kendi ırkından kadınların neden bu tür kadınların eline su dökemeyeceğini iyice anlamıştı. ÇITKIRILDIM VE DAYANIKSIZ! Oysa, Sitka her gün yakından izliyordu kadını ve her gün, insanın kaslarını paçavraya çeviren son derecede yorucu bir yürüyüşün ardından onda zerre kadar yılgınlık göremeyince, kulaklarında kendi sözcükleri çın çın çınlıyordu: ÇITKIRILDIM VE DAYANIKSIZ! Charley kadının ayaklarının güney ülkelerinin rahat yollarına alışık olduğunu ve dondurucu ayazın tadını hiç tatmamış küçücük ayakların ince deriden çarıkların içinde kuzeyin sert yollarında nasıl acıyacağını çok iyi biliyor, dolayısıyla, yorucu günün akşamında o ayakları gözlerini kırpıştıra kırpıştıra seyrederken yüreğinin saygı ve hayranlık duygularıyla kabardığını hissediyordu.

Yüzünden gülümseme eksik olmayan kadın en zor anlarda bile çevresindekileri yüreklendirecek neşeli bir iki söz söylemesini bilir, bunları ayaktakımı sayılan sırt hamallarından bile esirgemezdi. Günler iyice kısalıp yolculukları daha çok karanlıkta geçmeye başlayınca kadın inadına daha bir güçlenmişti âdeta; yalnız güçlenmekle kalmamış, gözüpekliği ve metaneti de artmıştı. Hatta bir seferinde, bu yöreleri avuçlarının içi gibi bildiklerini ileri sürerek babahindiler gibi böbürlenen Kah-Çukte ile Govhi, bulundukları yöreyi hiç tanımadıklarını itiraf etmek zorunda kalıp da kafiledeki tüm erkeklerin hışmına uğrayınca, onları bir başına kadın savunmuş, bağışlanmalarını sağlamıştı. Bununla da yetinmemiş, o gece onlara şarkılar söyleyerek yol yorgunluğunu ve gerginliği üzerlerinden atmalarına, geleceğe yeni bir umutla bakmalarına, yeni güçlükleri karşılayabilecek gücü toplamalarına yardımcı olmuştu. Kumanyaları tükenmeye yüz tuttuğu zaman herkesin payı büyük titizlikle ölçüle biçile verilirken, kocasıyla Sitka Charley çaktırmadan onu kayırmaya kalkışmış, durumu fark eden kadın isyan bayrağını çekip herkesin yediğinden ne bir lokma fazla, ne de bir lokma

eksik istediğini hepsinin kafasına sokmuştu; bir daha da kimse onu kayırmaya cesaret edememişti.

Bu kadını tanımış olmakla gurur duyuyordu Sitka Charley. Onunla tanışalı beri hayatı yeni bir zenginlik, yeni bir genişlik kazanmıştı. O güne dek Sitka Charley'nin duygularına hitap edebilecek, onu şu ya da bu yöne sürükleyebilecek kimse çıkmamıştı; tamamıyla başına buyruk, hiç kimsenin etkisi altında kalmayan biriydi o. Kendi aklından başka kimsenin aklını beğenmez, kimseye güvenmez, içinden nasıl geliyorsa öyle hareket ederdi. Şimdi hayatında ilk kez dışarıdan gelen bir etkiye kapılmıştı ve bu etki onun yaradılışındaki iyi yanların su üstüne çıkmasına yardımcı oluyordu. O dupduru gözler Sitka Charley'ye aferin der gibi bir kez bakmayagörsün; o billur ses ona bir teşekkür sözcüğü etmeyegörsün; o dudaklar ona gülümsemeyegörsün; böyle ufak bir ödülle dünyalar Sitka Charley'nin oluveriyordu. Erkeklik gururunu kamçılayan yepyeni bir uyarıcıydı bu olgu. Sitka Charley kılavuzluk konusundaki bilgi ve becerisinden ilk kez böyle bilerek gurur duyuyor, takdir edilmenin tatlı heyecanını yaşıyordu. Böylece, bu ikisi, yani Bayan Eppingwell'le Sitka Charley el ele vererek kafiledeki öbür bireylerin maneviyatını yüksek tutmayı başarıyorlardı.

Sitka Charley'yi görünce o iki beyaz adamla kadının da yüzleri aydınlanmıştı –nasıl aydınlanmasın ki, biricik dayanakları bu adamdı. Acısını da sevincini de bir demir perde kadar katı dış görünüşü altında gizlemesini bilen Sitka Charley ise, her zamanki gibi hiç renk vermeden geride kalanların sağlığını sordu, yaktırdığı ateşe kaç kilometre sonra ulaşacaklarını söyledi ve ters yöndeki yolculuğuna devam etti. Bu üç kişinin ardından, biraz sonra tek başına gelen bir Kızılderiliyle karşılaştı. Adam yük taşımadığı halde topallıyordu, acısından çeneleri kilitlenmişti, gözleri sabit bakan adamın Azrail'le pençeleştiği ve yaşama savaşını kaybetmek üzere olduğu belliydi. Onu kurtarmak için artık kimsenin elinden bir şey gelmediği için, yüreklendirici

birkaç söz söylemekle yetindi. Sonra, birlikte gelen iki Kızılderiliyle daha karşılaştı. Sitka Cherley, kafiledeki beyaz adamların üçüncüsü olan Joe'yu bu iki Kızılderiliye emanet etmiş, ona iyi bakmalarını tembihlemişti; oysa onlar Joe'yu terk etmişti. Sitka Charley bir bakışta, bu Kızılderililer üzerindeki otoritesinin kaybolduğunu ve adamların ona saldırmaya niyetlendiğini gözlerinden okumuştu; bu bakımdan, onlara geri dönüp bıraktıkları yüklerini bulmaları emrini verirken hazırlıklıydı. Nitekim düşündüğü de oldu ve bir anda iki Kızılderilinin kınlarından sıyırdıkları av bıçaklarının pırıltısını burnunun ucunda gördü. Üçü de birbirinden bitkin durumda olan bu üç adamın çepeçevre, göz alabildiğine yayılan bembeyaz ıssızlığın içinde son güçlerini birbirlerini mahvetmek uğruna harcamaya kalkışmaları acınacak bir manzaraydı. Ne var ki kavga fazla uzun sürmedi ve Sitka Charley bir iki el havaya ateş edince iki Kızılderili süt dökmüş kediye dönüverdi; Sitka Charley ile birlikte kös kös gerisin geri dönüp bıraktıkları sırt çantalarını yüklendiler yeniden. İki saat sonra da, bu iki Kızılderili arasında düşe kalka yürüyen Joe önde, Sitka Charley de arkada olmak üzere çoban ateşinin yakıldığı yere vardılar; daha önce oraya varanlarla ateşin başında kalan iki Kızılderili birbirine sokularak battaniyeden yapılan tentenin altına sokulmuştu.

Kafile bireyleri mayasız kuru ekmekten ibaret istihkaklarını aç kurtlar gibi mideye indirdikten sonra, Sitka Charley, "Yatmadan önce yoldaşlarıma bir iki söz söylemek istiyorum," dedi. Beyazlarla önceden konuştuğu için şimdi Kızılderili hamallara kendi dillerinde hitap ediyordu. "Sizlere iki üç şey söyleyeceğim yoldaşlarım; bunu sırf sizin iyiliğiniz için yapıyorum. Eğer sözlerimi dinlerseniz, hayatta kalabilme şansınız olur. Size yasayı anlatacağım; şurasını da belirteyim ki, yasaya karşı gelen bunu hayatıyla öder. Sessizlik Tepeleri'ni geride bıraktık, şimdi Stuart Irmağının kaynağına doğru yol almaktayız. Oraya varışımız bir uyku da sürebilir, birkaç uyku da sürebilir, pek çok uyku da

sürebilir, ama eninde sonunda Yukon'a, beyaz adamların bulunduğu yerlere varacağız. Orada bol yiyeceğe kavuşacağız. Ama bunlara kavuşmak için aklımızı başımıza toplayıp, yasayı çiğnememeye bakmalıyız. Kah-Çukte ile Govhi'ye önden gidip kar çiğneyerek yol açmaları emrini vermiştim, oysa onlar bugün erkek olduklarını unuttular ve ödlek çocuklar gibi kaçtılar. Onlar erkek olduklarını unuttular, ama bu seferlik biz de olanları unutalım. Yalnız, bundan sonra bir daha erkekliklerini unutmamaya baksınlar, çünkü bir daha unuturlarsa, bu son unutmaları olur..." Sitka Charley buz gibi bir ifadeyle karabinasını tapışladı bir iki kez. "Yarın un torbalarını o ikisi taşıyacak ve beyaz adam Joe'nun karların üstüne serilip kalmamasına göz kulak olacaklar. Torbalarda kaç kupa un kaldığı bellidir, onun için eğer akşama bir kupa un bile eksik çıkarsa... anlıyor musunuz? Bugün erkek olduğunu unutan yalnız Kah-Çukte ile Govhi değildi; Geyik Kafa ile Üç Balık da erkek olduklarını unutup beyaz adam Joe'yu karların üstünde bir başına bıraktılar. Bir daha sakın unutmasınlar! Sabah şafakla o ikisi öne geçip kar çiğneyecek. Yasayı duydunuz. Gözünüzü açın, yasayı çiğnememeye bakın!"

Sitka Charley ne kadar uğraşırsa uğraşsın, yürüyüş kolunu bir arada tutamıyor, aralar açıldıkça açılıyordu. En önde kar çiğneyen Geyik Kafa ve Üç Balık ile en arkada Kah-Çukte ve Govhi'nin yardımıyla yürüyen Joe arasında en az bin beş yüz metrelik bir uzaklığa yayılmış olarak ilerliyordu kafile. Düşe kalka ilerleyen yolcular, akıllarına estiği yerde durup dinleniyorlardı. Bu keyfî duruşlar yüzünden yürüyüş kolu düzeni diye bir şey kalmamış, zincir kopmuştu. Herkes son gücünü kullanarak yürüyor, tükenince yere yığılıyor, ama yine de mucizevi bir şekilde tekrar kalkacak gücü buluyordu. Birisi düştüğü zaman diğerleri onun bir daha kalkamayacağını sanıyor, ama düşen kalkıyor, bir başkası düşüyor, o da kalkıyor ve bu böyle sürüp gidiyordu. Bedenler yıkılıyor, iradeler yıkılan bedeni yeniden ayağa kaldırıyordu. Kazanan hep irade oluyordu, ama iradenin

kazandığı zaferlerin de trajediden bir farkı yoktu. Ayakları donan Kızılderili artık kâh dizleriyle ellerinin üstünde emekleyerek, kâh sürünerek ilerleyebiliyordu. Buna rağmen dinlenmek için hiç durmuyordu, zira bu ayazda durmanın cezasının ölüm olduğunu çok iyi biliyordu. Bayan Eppingwell'in o hiç eksilmeyen gülümsemesi bile en sonunda dudaklarında donup kalmış, âdeta taş kesilmişti; gözlerinin bakarkörden farkı kalmamıştı. Sık sık duruyor, kalın kolçağının içindeki elini yüreğinin üstüne bastırıyor, soluk soluğa bir parça dinlenmeye çalışırken baş dönmesi geçirir gibi yerinde sallanıyordu kadıncağız.

Beyaz adamlardan Joe ise canının acısını bile duyamayacağı evreye varmıştı. Artık ölmek istediğini söyleyerek kendisini bırakmaları için yalvarmıyordu; o evreyi çoktan aşmış, duyu uyuşmasının verdiği tatlı gevşeklik içinde hayatından memnundu. Kah-Çukte ile Govhi onu sürükleyebilmek için zaman zaman sövüp sayıyor, hatta ara sıra tekme-tokat girişiyorlardı bile. Bu iki Kızılderiliye göre, o adamı sürüklemek zorunda bırakılmaları kendilerine yapılan en büyük haksızlıktı. Yürekleri bir yandan korkunun ağırlığı altında ezilirken, bir yandan da nefretle dolup taşıyordu. Tükenmiş bir adam için ne diye son güçlerini harcamak zorunda bırakılıyorlardı? Güçlerini bu adam için harcamakla kendi sonlarını çabuklaştırdıklarını biliyorlardı; ama yapmazlarsa, bu sefer de Sitka Charley'nin yasası ile karabinası geliyordu akıllarına.

Karanlık bastırırken Joe artık çok sık düşmeye başladığı ve ayağa kaldırmak her seferinde biraz daha güçleştiği için, onunla birlikte iki Kızılderili de gittikçe arkada kalıyordu. Kızılderililerin de adım atacak hali kalmadığı için bazen üçü birden yuvarlanıyordu. Açlıktan ve yorgunluktan canları çıkan iki yerli, öte yandan onlara güç verecek, can verecek, ısı verecek hayat kaynağını sırtlarında taşımaktaydı. Yaşamalarını sağlayacak güç kaynağı sırtlarında taşıdıkları un torbalarındaydı. Bu gerçeği bir türlü akıllarından çıkaramıyorlardı; bu sebeple bundan sonra

olacaklara hiç şaşmamak gerekir. Irmak donmadan önce sel sularının ırmağa sürüklediği bir yığın kuru ağaç, dal ve çalı çırpı suyun aniden donmasıyla yığın halinde buzların arasına sıkışıp kalmıştı. Üç adam tam da bu yığının yanında yere serilmişti; istemedikleri kadar odun, istemedikleri kadar çalı çırpı ellerinin altındaydı –bir kibrit çakmaya bakardı iş. Üç beş adım ötelerinde de suyla buz arasına sıkışan hava yüzünden donmadan kalmış kocaman bir delik vardı buzdan zeminde. Kah-Çukte ile Govhi gözlerini odunlardan ve bu delikten ayıramıyordu, bir ara göz göze geldiler. Tek kelime bile etmediler. Govhi hemen ateş yaktı, Kah-Çukte de bir maşrapa su doldurup ısıtmaya koyuldu. Joe onların anlamadığı bir dilde sayıklıyordu. İki Kızılderili sıcak suya unu boca edip karıştıra karıştıra koyu bir bulamaç haline getirdiler, afiyetle yediler. Aynı işlemi tekrarlayarak maşrapalar dolusu bulamacı gövdeye indirdiler. Joe'ya hiç vermediler, ama onun da aldırdığı yoktu zaten. Joe hiçbir şeye, hatta korların arasında yanmaya ve pis pis tütmeye başlayan çarıklarına bile aldırış edecek durumda değildi.

İncecik billurlardan pus gibi bir kar usul usul yağmaya, üç adamı bembeyaz yumuşacık örtüsü altına almaya başladı; adamlar neredeyse görünmez olacaktı. Alınyazıları başka türlü yazılmış olsa; o sırada çıkan hafif yel bulutları önüne katıp sürüklemese, hava pırıl pırıl açmasa bu iki Kızılderili ömürlerinin sonuna kadar daha nice yollar teperdi. Hava daha on dakikacık kapalı kalsa, kurtulmuş olacaklardı. Heyhat! Dönüp geriye doğru bir göz atan Sitka Charley dumanı görmüş, olanı biteni şıp diye anlamıştı. Sitka Charley bir de diğer yandakilere –yasaya sadık kalanlara ve Bayan Eppingwell'e baktı.

• • •

"Demek böyle yoldaşlarım! Erkek olduğunuzu yine unuttunuz demek! Pekâlâ! Öyle olsun! Bizim için daha iyi; doyurulacak iki mide eksilecek demektir."

Sitka Charley bir yandan konuşurken bir yandan da un torbasının ağzını yeniden sıkıca bağlayarak onu da kendi taşıdığı yükün arasına kattı. Sonra gidip Joe'yu tekmeleye tekmeleye ayağa kaldırdı; adamı uyuşukluğundan kurtarabilmek için canını yakıncaya kadar epeyce tekmelemesi gerekmişti. Neyse ki sonunda sendeleyerek ayağa kalkabildi adam. Böylece Sitka Charley onu aldı, ayak izlerinin üzerine getirdi, yüzünü doğru yöne çevirdikten sonra sırtından itip yola çıkardı. Bu arada Kızılderililer savuşmaya kalkıştı.

"Kımıldama Govhi! Sen de Kah-Çukte! Mideye indirdiğiniz un besbelli ayaklarınıza yel gücü kazandırmış. Kurşundan hızlı kaçabileceğinizi mi sanıyorsunuz yoksa? Yasadan kurtuluş yok. Son nefesinizi vermeden erkekliğinizi takının da bari, mideleriniz dolu olarak öleceğinize şükredin. Gelin bakalım, bu yana gelin, şu çalıların oraya birbirinizden ayrılmadan yürüyün, yan yana. Hadi, hadi!"

İki Kızılderili zerre kadar korkmadıkları halde uslu uslu itaat ettiler; çünkü onların katlanamadığı şey gelecek korkusuydu, içinde bulundukları an değil.

"Govhi! Senin karın, çocukların ve Çipiyan obasında geyik derisinden bir çadırın var. Bu konudaki son isteğin nedir?"

"Emniyet müdürünün verdiği söze göre artık benim sayılan eşyayı kadınıma teslim et –iki battaniye, iki dizi boncuk, bir paket tütün, bir de kapağı açılınca beyaz adamlar gibi ses çıkaran o kutu. Kadınıma yolda öldüğümü söyle, ama nasıl öldüğümü söyleme."

"Ya sen Kah-Çukte? Senin karın da, çocukların da yok; senin son dileğin nedir?"

"Benim kız kardeşim var; Koshim'deki ticaret merkezi müdürünün karısı olur. Adam kardeşimi dövüyor, kardeşim çok mutsuz. Yaptığımız anlaşmaya göre benim olan bütün eşyayı kardeşime ver ve ona kendi insanlarının arasına dönmesini söyle. Eğer kocasıyla karşı karşıya gelir de onu vurursan iyi edersin;

ölmesi yaşamasından iyidir. Kardeşimi çok dövüyor, o yüzden kardeşim korku içinde yaşıyor."

"Yasaya karşı bir diyeceğiniz var mı?"

"Yok."

"Öyleyse güle güle benim iyi yoldaşlarım. Mekânınız cennet ola. Dilerim gün batmadan cennete kavuşur, sıcacık çadırlarınızda tepeleme yemek dolu çömleklerinizin başına kurulursunuz."

Sitka Charley konuşurken tüfeğini kaldırdı, nişan aldı ve arka arkaya iki el silah sesi yankılanarak söndü. Bu silah seslerinin yankıları daha sönmeden, uzaktan başka silah sesleri duyuldu. Aynı anda birkaç el silah atılmıştı, oysa kafilenin elinde topu topu bir tüfek vardı. Karların üstüne öyle uzanmış, sessiz sedasız yatan iki adama şöyle bir baktı Sitka Charley ve kuzey yolunun bu zavallılara ettiği oyun karşısında bir an acı acı gülümsemekten kendini alamadı. Sonra döndü ve Yukon'lu adamları karşılamak üzere hızlı adımlarla yola koyuldu.

ALTIN KRALININ KARISI

I

BİR vakitler, Kuzey Ülkesi'ne beyaz adam uygarlığının yeni yeni girmeye başladığı ilk dönemlerde, toplumsal değerlere de uygarlığın erdemlerine de buralarda pek metelik verilmezdi; bu gibi kavramların varlığından haberdar olan birkaç adam bulunsa bile, onlar da bu kavramları hayata geçirmekte pek titiz davranmazlardı. Ev işleri fazla ağır gelmeye, uzun kış gecelerinde sobanın başında yapayalnız oturmak çekilmez olmaya başladı mı, güneydeki sıcacık ülkelerini bırakıp buralarda serüven peşinde koşan beyaz adamlar –ellerinin altında beyaz kadın bulunmadığı için– parasını bastırıp kendilerine birer yerli kadın satın alıverirlerdi. Bir beyaz adam tarafından satın alınmak Kızılderili kadınların düşlerinde yaşattığı en tatlı emeldi. Zira, itiraf etmek gerekir ki, kadınlara davranışları göz önüne alındığında, beyaz derili serseriler Kızılderili erkeklerin yanında zemzemle yıkanmış sayılırdı. Bu tür alışverişlerden en az beyaz erkekler kadar Kızılderili erkekler de hoşnuttu pek tabii. Toprak ananın esmer tenli oğulları, öz kızlarını ve kardeşlerini birkaç pamuklu battaniye, modası geçmiş bir karabina karşılığında satıp, güzelim kürklerini incecik pamuklularla ve en kötü cinsten birkaç şişe viskiyle takas ettikten sonra kafayı çekip neşelerini bulurlardı; böylece neşe içinde, güle oynaya tez zamanda vereme ya da kendi uygarlıklarından üstün bir uygarlığın nimetleriyle yakından ilişkili buna benzer bir başka tez zamanda götürücü hastalığa yakalanırlardı.

İnsanların Arkadya'daki gibi sade ve mutlu bir yaşam sürdükleri o dönemde, günlerden bir gün, Cal Galbraith bir yolculuk sırasında Aşağı Irmak yöresinde hastalandı. Böylece oradaki Kutsal Haç Manastırı'nın hemşirelerine de gün doğdu; alıp manastıra getirdikleri Galbraith'ın ilacını vermek, tedavisiyle uğraşmak hemşireler için tekdüze hayatlarına renk katan bir değişiklikti. Ama hemşireler yumuşacık ellerinin dokunuşuyla ve ince davranışlarıyla hastanın damarlarına nasıl bir iksir şırınga ettiklerinin farkında bile değillerdi. Zamanla Cal Galbraith'ın yüreğinde tuhaf duygular kımıldamaya, kafasında tuhaf düşünceler oynaşmaya başladı; sonunda doyurulmak isteyen benliğinin çığlığını bastıramaz oldu ve manastırdaki hemşirelerden Madeline adındaki kıza göz koydu. Ne var ki hiç belli etmedi niyetini; büyük bir sabırla zamanını bekledi. İlkbaharın gelişiyle birlikte gücünü hızla toplamaya başlayan Cal Galbraith biraz daha bekledi ve güneşin bir altın top gibi gökyüzünü şenlendirdiği, topraktan yeniden hayat ve neşe fışkırdığı mevsimde, hâlâ bir parça halsizlik hissetmesine rağmen toparlanıp manastırdan ayrıldı.

Manastırdaki hemşire Madeline'e gelince; anasız babasız bir kızcağızdı o. Beyaz bir erkek olan babası, kız henüz küçücük bir bebekken, bir gün bir boz ayıyla karşılaşmış ve tabanları yağlayıp kaçmakta biraz gecikmişti; bereket, ölümü çabuk olmuştu adamcağızın. Kızın anası olacak Kızılderili kadın, kışlık erzakını sağlayacak bir başka erkek çıkmayınca, somon balığı akınının başlayacağı ilkbahar mevsimine kadar yirmi beş kilo un ve bunun yarısı kadar pastırmayla idare etmeye kalkışmak gibi ölümcül bir denemeye girişince, yavrucağızı anasız da bırakmıştı. Anasız babasız kalan zavallı bebek Çuk-ra'yı Kutsal Haç Manastırı'nın iyi yürekli rahibeleri yanlarına almış ve ona Madeline adını vermişlerdi.

Gelgelelim Madeline, kelimenin tam anlamıyla kimsesiz sayılmazdı; beyaz adamlardan sağladığı viskiye aşırı düşkünlüğü yüzünden yaşamsal organlarından birkaçı hapı yutmuş, ayyaşın ve

ahlaksızın teki olan bir dayısı vardı. Sabahtan akşama kadar içen adamın bir ayağı çukurdaydı. Ayık gezmeyen, içki bulamazsa deliye dönen vicdansızın biriydi.

Eski kulağı kesiklerden olan Cal Galbraith gidip bu adamı buldu, kendini tanıttı. Bu ikisi baş başa verip uzun uzun konuştular ve bu arada bolca tütün tükettiler. Sonunda aralarında söz kestiler; bunun üzerine ayyaş putperest yanına bir iki kilo kadar kurutulmuş balık alıp huş ağacı kabuklarından yapılma kanosuna atladı ve Kutsal Haç Manastırı'nın yolunu tuttu.

Herifin manastırdakilere ne gibi vaatlerde bulunduğunu, ne yalanlar kıvırdığını bilemeyeceğiz, rahibeler asla dedikodu yapmaz çünkü. Ne var ki ayyaş dayı geri dönerken koynunda pirinçten yapılma bir istavroz, kanosunda da yeğeni Madeline'i taşıyordu. O akşam büyük bir şölen verilerek düğün yapıldı Kızılderilinin köyünde; şölende içki su gibi aktığından, köylüler iki gün balığa çıkamadı. Madeline ise, düğünün ertesi sabahı Aşağı Irmak'ın tozlarını çarıklarından silkeleyip kocasının kanosuna bindi ve Yukarı Irmak yöresinde, Aşağı Ülke diye bilinen yerde yeni yaşamına başlamak üzere yola çıktı.

Madeline yıllarca kocasına iyi bir eş oldu, onun dertlerini paylaştı, yemeğini pişirdi. Ayrıca kocasını da evine bağladığı için, serseriliği bir kenara bırakan Cal Galbraith kendini çalışmaya vermiş, yıkadığı altın tozları biriktikçe birikmişti. Madeline de hem biriktirilen altın tozlarını kocasının har vurup harman savurmamasına göz kulak oluyor, hem de altın arama ve altın yıkama işinde canla başla çalışıyordu. Sonunda çok verimli bir altın yatağına rastlayan Cal Galbraith muazzam bir servete kavuşunca, Circle City'de yığma kütükten bir ev yaptırdı. Karı koca bu evde öyle mutlu bir yaşam sürüyordu ki, ziyaretlerine gelenler, hatta en yakın dostları bile onların mutluluğunu kıskanıyordu.

Gel zaman git zaman Kuzey Ülkesi ergenlik çağından olgunluk çağına geçmeye ve kentte birtakım toplumsal eğlence odak-

ları boy göstermeye başladı. Güney ülkeleri buralara, kuzeyin bu yabani topraklarına o zamana kadar yalnız erkek evlatlarını gönderirken, artık durum değiştiği için, akın akın kız evlatlarını da yollamaya başlamıştı. Gelen hanımlar gerçi aile kadınları, aile kızları değildi, ama zararı yok; erkeklerin kafasını değiştirmeye ve toplumsal yaşam düzeyini karınca kararınca kendilerine göre belli bir düzeye yükseltmeye onlar da yetiyordu. Dans salonlarında artık topluca dans eden Kızılderili kadınlara rastlanmadığı gibi, Kızılderili damlarıyla güpegündüz kentin anacaddesinde Virginia kadrili yaparak geçen beyaz erkekler de görülmüyordu. Kızılderili kadınlar doğalarından gelen bir tevekkülle kadere rıza gösteriyor, beyaz derili kız kardeşlerinin duruma el koymasını hiç yakınmadan seyrediyorlardı.

Derken, doğurgan Güney Ülkesi'nden yeni bir dalga daha geldi; dağları tepeleri aşarak gelen bu kadınlar, kendilerinden önce akın eden kadınlardan bambaşkaydı. Gelir gelmez ülkede iktidarı öbür beyaz kadınların elinden alıverdiler. Bu yeni gelen hanımların ağzından çıkan söz yasa yerine geçiyor ve beyaz erkekler o yasayı çiğnemeyi asla göze alamıyordu. Aile kadını denen bu egemen kadınlar zümresi öbür beyaz kadınları çabucak sindirip hadlerini bildirmekle yetinmediler; bu saygın hanımefendiler, beyaz erkeklerle evli Kızılderili eşlere de iyi gözle bakmadılar. Kızılderili kadınlarla evli beyaz erkekler arasında bir sürü soysuz ödlek bulunduğu kısa zamanda anlaşıldı; ettikleri evlilik yeminini unutan bu erkekler, birdenbire yerli eşlerinden utanmaya, bu eşlerden olan esmer çocuklarını da hor görmeye başladılar. Ama Kızılderili eşlerine sadık kalan ve onlarla gurur duymaya devam eden babayiğit erkekler de yok değildi. Yerli eşleri boşama modası yaygınlaştığı sırada, evlenirken erkek sözü verdiğini unutmayan ve erkek olarak kalabilen babayiğitlerden biri de Cal Galbraith'dı; en son gelen ve bu ülkeye dair hiçbir şey bilmediği halde yönetimi eline geçiren o "aile kadınları" zümresinin hışmını Cal Galbraith de üzerine çekmişti.

İşte tam bu sıralarda, çok uzakta, Circle City'nin kuzeyindeki Yukarı Ülke'de son derece zengin altın yatakları bulunduğu haberi yayıldı. Köpeklerin çektiği kızaklarla yola çıkan ulaklar haberi Tuzlu Su (Büyük Okyanus) kıyılarına ulaştırdı; ticaret gemileri, bu tür ayartıcı haberleri Kuzey Pasifik limanlarına taşıdı; telgraf ve telefonlar harıl harıl çalışarak haberi dört bir yana yaydı ve bütün dünya böylece Klondike Irmağı ile Yukon ülkesinin adını il kez duymuş oldu.

Cal Galbraith evine bağlı, karısına sadık bir koca olarak yıllarca uslu durmuş, Madeline de onun kadrini kıymetini bilmişti. Fakat dingin bir yaşantı içinde gelip geçen yılların ardından Cal Galbraith yavaş yavaş bir tatminsizlik hissetmeye başladı. Gurbet ellerde yıllardır sıla hasreti çekerek, uygarlıktan yalıtılmış olarak yaşamanın getirdiği belli belirsiz bir tatminsizlik duygusuydu bu –hani erkeklerin bazen kapıldıkları, tekdüzelikten kurtulmak ve "henüz gençken hayatını yaşamak" diye tanımlanan bir tür değişiklik ihtiyacı. Üstelik halkının çoğu kuzeye göçtüğü için neredeyse tamamıyla boşalıp ölü bir kent haline gelmişti Circle City. Buna karşılık, yukarı yörede yeni kurulan El Dorado'nun göz kamaştırıcı ünü her geçen gün biraz daha artıyor, "altına hücum" çılgınlığına kapılarak akın eden acemi çaylakların cirit attığı anlı şanlı bir sefahat yuvası haline geliyor ve tomruk kulübelerle binlerce çadırdan oluşan bu zengin kasabanın cıvıl cıvıl yaşantısına ilişkin baştan çıkarıcı hikâyeler Cal Galbraith'ın kulağına da ulaşıyordu. Kısacası, güneyi bırakıp kuzeye göçen insanlar orada yepyeni ve harika bir dünya kurmuştu.

İçi içini yiyen Cal Galbraith daha fazla dayanamadı ve gidip bu yeni dünyayı kendi gözleriyle görmeye karar verdi. İlkbahar yıkamalarından elde ettiği yüz kiloya yakın altın tozunu götürüp altın kumpanyasına yatırdı, para olarak karşılığı Dawson'da tahsil edilmek üzere bir poliçe aldı. Altın ocaklarını Tom Dixon'a emanet etti, Madeline'i öptü, yaz sonunda ırmak-

ta ilk buz akını başlamadan döneceğine söz verip ırmak yukarı giden bir vapura atladı.

Madeline'in günleri beklemekle geçiyordu; güneşin üç ay hiç batmadığı yaz boyunca bekledi durdu. Köpeklerin bakımıyla ilgilenirken; zamanının büyük bölümünü oğulcuğu küçük Cal'a ayırırken; güney yönünde uzun yolculuğuna başlayarak yaz mevsiminin geçtiğini haber veren güneşin doğuş ve batışını seyrederken gözleri hep yoldaydı. Kutsal Haç Manastırı'nda alıştığı gibi gece gündüz dua etmekten de geri kalmıyordu. Güz geldi, Yukon Irmağı üzerinde akıntıyla sürüklenen buz parçaları görülmeye başladı, Circle City'nin altın kralları birer ikişer maden ocaklarının başına dönüp kış çalışmaları için hazırlık yapmaya koyuldu, ama Cal Galbraith'dan ses seda çıkmadı. Derken Tom Dixon bir mektup aldı; mektupta, karısının kışlık odun ihtiyacının sağlanmasıyla ilgili talimat veriyordu Galbraith... Erzak ve Zahire Şirketi'ne yolladığı bir mektupla da, ellerindeki en iyi besinlerle evin kilerini ağzına kadar doldurmaları talimatını vermişti; talimatı yerine getiren şirket Madeline'e ayrıca sınırsız kredi de açtı.

Yaradılışları gereği erkekler dillerini tutmasını pek bilmez; onların patavatsızlığı yüzünden kadınların çektiği üzüntünün haddi hesabı yoktur –çağlar boyu bu böyle süregelmiştir. Oysa bu anlattığımız olayda durum tamamıyla farklıydı. Erkekler, eksikliği herkesin gözüne batan arkadaşlarının arkasından her ne kadar kendi aralarında sövüp saysa da, dışarıya karşı ser verip sır vermeyen bir tutum takınırdı –kadınların tutumu ise tam tersiydi. Kadınların bu değişik tutumu sayesinde Madeline de çok geçmeden Cal Galbraith'ın hovardalıklarına ilişkin akıl almaz hikâyeleri en ince ayrıntısına kadar öğrendi; ayrıca bu hikâyelerde erkekleri parmağında oynatan Yunanlı bir dansözün adı geçiyordu. Madeline Kızılderili olduğu için beyaz kadınların çevresine sokulamıyordu; gidip akıl danışabileceği bir tek kadın arkadaşı yoktu. Kara kara düşünüp dua ediyor, ama düşünürken bazı planlar da kuru-

yordu kafasında. En sonunda bir gece kararını verdi, köpeklerin koşumlarını vurdu, küçük Cal'i güzelce sarıp sarmalayarak kızağa yerleştirdi ve kimseye görünmeden evden ayrıldı.

Yukon henüz tamamen donmamıştı, ama kıyılardan başlayan buzlanma hızla yayılmakta, sığlıkların üstünü ince bir buzdan kabuk örtmekte ve bu kabuk her geçen gün ırmağın ortasına doğru biraz daha ilerlemekteydi. Kadının önce böyle tehlikeli, incecik buzlar üzerinde yüz elli kilometre, daha sonra da tamamıyla buz tutan ırmağı örten taze karlar üzerinde hiç durmadan kar çiğnemek zorunda kalarak bir üç yüz kilometre daha yolculuk yapmasının ne demek olduğunu, o zahmeti çekmemiş kişilerin anlayabilmesi mümkün değildir; bunu ancak çeken bilir. Fakat Madeline bir Kızılderiliydi ve bu sayede kadın olmasına rağmen bu zorlu işin altından kalkabildi ve bir gece Malemute Kid'in kapısını çaldı. Malemute Kid kadını içeri aldı; sağlıklı, topaç gibi bir yavrucak olan küçük Cal'i hemen yatağa yatırdı, köpekleri doyurdu, sonra da kadınla ilgilendi. Bir yandan Madeline'in hikâyesini dinlerken, bir yandan da onun buz tutmuş çarıklarını çıkarmasına yardım etti; çarıklar çıkarıldıktan sonra bıçağının ucuyla yoklamalar yaparak ayaklarının donup donmadığını, daha doğrusu ne kadar donduğunu anlamaya çalıştı.

Malemute Kid son derece güçlü, çelik gibi bir erkekti, ama bu çelik sertliğinin altına gizlenmiş yumuşacık bir yanı vardı -hani neredeyse yufka yürekli denebilecek kadar merhametli bir insandı. Bu yumuşak tabiatı sayesinde herkese hırlayan yırtıcı bir kurt azmanının güvenini kazanabildiği gibi, yüreği buz tutmuş insanların bile kendisine açılabilmesini kolaylaştırırdı. Malemute Kid'in kimseden böyle bir şey istediği yoktu, istemesine gerek kalmazdı zaten. Çiçekler güneşi görünce nasıl kendiliğinden açıyorsa, yürekler de ona kendiliğinden açılıverirdi. Rahip Roubea'nun bile ona bazı itiraflarda bulunduğunu bilmeyen yoktu. Malemute Kid'in kapısı herkese açıktı

ve Kuzey Ülkesi insanlarından kadın olsun erkek olsun kimin bir derdi varsa, kapısını çalmadan açıp girer, derdini dökerdi ona. Madeline'in gözünde de Malemute Kid hiç haksızlığa gelemeyen, kendisi de hiçbir zaman haksızlık etmeyen, hiç hata yapmayan, yüzde yüz kusursuz bir insandı. Madeline babasının ırkından beyaz insanlar arasında yaşamaya başladığı ilk günden beri tanırdı onu; Madeline yarı barbar sayılabilecek kafasında Malemute Kid'i âdeta tanrılaştırmıştı –Madeline için o, çağlar boyunca insanoğluna miras kalan bilgi birikiminin tümüne sahip bir bilge, geleceği görebilen olağanüstü bir yaratıktı.

Ülke sahte değer ölçüleriyle ve sahte ülkülerle tanışmaya başlamıştı artık. Dawson'da eskiden olduğu gibi yalınkat ahlak kuralları hâkim değildi; bunların yerini alan daha ince, daha karmaşık davranış biçimleriyle birlikte ahlak hızla bozulmakta ve çabuk serpilen, vaktinden önce gelişen ülkede kötülükler de aynı hızla artmaktaydı. Bu durumu bilen ve toplumsal yaşamı yakından izleyen Malemute Kid, Cal Galbraith'ın da notunu vermekte gecikmemişti. Bu adamın ne kıratta biri olduğunu – çok doğru bir teşhisle– iyi anladığı için, aceleye getirilerek atılacak yanlış bir adımın, söylenecek tek bir yanlış sözün felakete yol açabileceğini biliyordu. Acele etmemesinin başka bir nedeni daha vardı: bu adama hiç unutamayacağı bir ders vermek, onu iyice utandırmak istiyordu. Dolayısıyla, ertesi gece, kafasındaki planı uygulamaya sokmak amacıyla genç maden mühendisi Stanley Prince'le Lucky Jack Harrington'ı toplantıya çağırdı; Harrington'a, gelirken kemanını da getirmesini söyledi. Aynı gece, Malemute Kid'e çok şey borçlu olduğu için onun ricasını kıramayan Bettles, Madeline'i getiren kızağa yine aynı köpekleri koştu, Cal Galbraith'ın küçük oğlunu sarıp sarmalayarak aynı kızağa güzelce yerleştirdi ve gecenin karanlığında Stuart Irmağına doğru yola çıktı.

II

"Böyle; bir-ki-üç, bir-ki-üç. Şimdi tersten! Hayır, hayır! Baştan alalım Jack. Bak böyle yapacaksın." Kotiyonda başı çekenlerin attığı adımları göstererek dans öğretiyordu Prince.

"Şimdi; bir-ki-üç, bir-ki-üç. Tersten! Hah, daha güzel oldu. Hadi, bir daha dene. Ama ben sana ne dedim? Ayaklarına bakmayacaksın. Bir-ki-üç, bir-ki-üç. Adımlar daha kısa! Aman be kızım, asılma öyle koluma! Benim kolum kızağın frenleme sırığı değil. Hadi baştan, bir daha deneyelim. İşte! Böyle olacak. Bir-ki-üç, bir-ki-üç."

Prince ile Madeline vals adımlarıyla dönüyor, dönüyor, durmadan dönüyorlardı. Odada yer açmak için masayla iskemleler kenara, duvarın dibine çekilmişti. Döşeğinin serili olduğu peykede oturan Malemute Kid, çenesini dizlerine dayamış, büyük bir ilgiyle seyrediyordu. Onun yanıbaşında oturan Jack Harrington da gözlerini dansçılardan ayırmaksızın kemanını gıygıylatıp duruyordu. Üç erkekle bir kadının kalkıştığı bu iş görülmüş duyulmuş şey değildi. İşlerini öyle de ciddiye alıyorlardı ki, görülecek şeydi yani! Bugüne dek ne yarışmalara hazırlanan bir atlet, ne de kızak koşumlarına alıştırılmak istenen bir kurt azmanı bu kadın kadar sıkı çalıştırılmıştır. Ama hiç değilse adamların döktüğü ter de, kadının çektiği sıkıntı da boşa gitmiyordu; Madeline yetenekliydi ve ne iyi ki, kendi ırkından olan kadınlar gibi çocukluğu uzun ve çok zahmetli yolculuklarda taban teperek geçmediği için ayaklarının biçimi de bozulmamıştı. Üstelik hamhalat da değildi; bugüne dek kimsenin fark etmediği bir incelikle taşıdığı bedeni söğüt dalı gibi kıvraktı. Oradaki üç erkek de işte bu inceliğe, bu kıvraklığa bir biçim kazandırmaya ve böylelikle bu nitelikleri daha da çarpıcı hale getirmeye çalışmaktaydı.

Prince, soluk soluğa kalan öğrencisini götürüp masanın yanına bıraktıktan sonra peykede oturanlara dönerek, "Zorluk,

dans adımlarını yanlış öğrenmiş olmasından ileri geliyor," dedi. "Aslında öğretileni çabuk kapıyor, ama daha önce hiç dans etmemiş olsa daha çabuk öğrenirdi. Yalnız nedenini anlayamadığım bir şey var ki onu nasıl düzelteceğimi bilemiyorum Kid." Prince, Madeline'in başıyla omuzlarını nasıl tuhaf bir biçimde tuttuğunu göstermek için onun taklidini yaptı. Kadın gerçekten de, yürürken Prince'in taklit ettiği biçimde tutuyordu başıyla omuzlarını –bu kusurunu düzeltememişti.

"Aslında manastırda büyüdüğü için yine de şanslı sayılır," diye cevap verdi Kid. "Sırtta yük taşımaktan oluyor bu kusur –sırt çantasının bir kayışını alınlarının üstünden geçirirler ya! Öbür Kızılderili kadınlara bak, aynı şeyi göreceksin; onlarda daha da belirgindir bu kusur. Ne iyi ki bu hiç değilse evlenene kadar sırtında yük taşımamış; evlendikten sonra da sadece ilk birkaç yıl taşımış. Kocasıyla birlikte o da epey çile çekmiş ilk zamanlar. Forty Mile kasabası halkının açlıktan kırıldığı yıl bu da kocasıyla birlikte oradaydı, o çileleri hep yaşadı."

"Peki, bunu nasıl düzelteceğiz?"

"Bilmem. Eğitmenleriyle birlikte uzun yürüyüşlere çıkarsa belki yararı olur. Hem şu dans dersleri sırasında da bir parça düzeltebiliriz, değil mi Madeline?"

Kadın bir baş hareketiyle doğruladı. Her şeyi bilen Malemute Kid öyle diyorsa öyledir, işte o kadar.

Genç kadın tekrar derse başlamak hevesiyle yanlarına gelmişti. Harrington onu tepeden tırnağa, inceden inceye süzüyor, belirgin niteliklerini iyice anlamaya çalışıyordu –hani at satın alırken hayvanı incelerler ya, işte aynen öyle. İnceleme sonucu Harrington açısından besbelli hiç de hayal kırıcı olmamıştı ki, birdenbire meraklanarak sordu Madeline'e:

"Dayın olacak sefil ne karşılığında sattı seni?"

"Bir tüfek, bir battaniye, yirmi şişe içki. Tüfek de bozuktu." Bir bakirenin bu kadar ucuza gitmesini içine sindiremediğini anlatmak ister gibi nefretle söylemişti son cümleyi. Kocasının

konuşma özelliklerini taşıyan oldukça düzgün bir İngilizcesi vardı, ama Kızılderili ağzını hâlâ tam olarak atamamıştı ve gırtlak ünsüzlerini çıkarmak zor geldiği için bütün Kızılderililer gibi takılıp, dura dura söylüyordu kelimeleri. Eğitmenler bu konuyu da ele aldı ve bunda da önemli başarılar kaydedildi.

Prince ikinci derste işlerini aksatan bir engel keşfetti.

"Yahu Kid," dedi, "Biz yanlış yapıyoruz, en başından beri yanlış tuttuk işi. Çarıklarla öğrenilmez ki bu meret! Ayaklarında çarıkla nasıl dans etsin kızcağız! Onları çıkarıp dans patiklerini giydir, ondan sonra sal onu cilalı dans pistinin üstüne de gör bak nasıl uçuyor –füüüt!"

Madeline bir ayağını kaldırdı, elleriyle diktiği çarığına kuşkulu kuşkulu baktı. Bundan önceki kış mevsimlerinde gerek Circle City'de, gerek Forty Mile'da kocasıyla kim bilir kaç kere buna benzer çarıklarla dans etmişti; ama kimse de çıkıp çarıklarına kusur bulmamıştı. Oysa şimdi –her neyse, eğer çarıklarının bir kusuru varsa, bunu bilmek de Malemute Kid'e düşerdi, kendisine değil.

Malemute Kid ise yalnız çarıkların kusurunu değil, çaresine nasıl bakılacağını da biliyordu. Hemen başlığını başına, kolçaklarını ellerine geçirdi ve Bayan Eppingwell'i ziyarete gitti. Bayan Eppingwell'in kocası Clove Eppingwell çok saygın bir Emniyet Müdürüydü. Valinin verdiği balolardan birinde Bayan Eppingwell'in küçücük ayakları Malemute Kid'in dikkatini çekmişti. Ayrıca, bu hanımefendinin ne kadar cana yakın, ne kadar da aklı başında bir insan olduğunu bildiği için, belli bir konuda ondan küçük bir ricada bulunmak hiç de zor gelmedi Malemute Kid'e.

Malemute Kid, Bayan Eppingwell'i ziyaretinden döndükten sonra Madeline birkaç dakikalığına diğer odaya geçti. Dışarı çıktığında Prince'in ağzı bir karış açık kaldı.

"Pes yani!" diyebildi zorlukla. "Akıl alır gibi değil! Vay şeytan vay! Yahu sen tepeden tırnağa tam bir..."

"İngiliz kızı oldun çıktın," diye onun yerine tamamladı Malemute Kid. "Ayakları da İngiliz kızı ayağıdır. Bu küçük hanım ufak ayaklı bir ırktan gelmektedir. Hayatı boyunca çarıkla dolaştığı için ayak tarakları her ne kadar bir parça genişlemiş olsa da, bunun zarardan çok sağlığa yararı vardır. Ayrıca, çocukluğunu köpeklerle yalınayak kovalamaca oynamakla geçirmediği için ayakları hiç sakatlanmamış, düzgün kalmıştır."

Malemute Kid'in bu ayrıntılı açıklaması bile Prince'in hayretini gidermeye yetmemişti. Ticaret kafasına sahip olan Harrington ise, kusursuz bir dönüşle bütün zarafetini ortaya koyan küçük ayaklar ve incecik ayak bilekleri karşısında, o uğursuz alışverişi ve takas listesini hatırlamaktan kendini alamadı:

"Bir tüfek, bir battaniye, yirmi şişe içki..."

Madeline bir altın kralının karısıydı ve o kral isterse, en son modaya göre giyinen yirmi sosyete kuklasının tüm gardrobunu gözünü kırpmadan satın alabilirdi; oysa Madeline'in ayacıkları bütün hayatı boyunca, kırmızı kök boyasıyla sepilenmiş geyik derisi çarıklardan başka ayakkabı yüzü görmemişti. Beyaz saten dans patiklerini önce yadırgamıştı Madeline, ama odadaki üç erkeğin üçünün de gözlerindeki hayranlık pırıltısını fark etmekte gecikmemişti. Duyduğu gururla yüzü pençe pençe kızardı. Kadın olarak, erkekler tarafından beğenilmenin verdiği hazla bir an başı döner gibi oldu ve daha büyük bir nefretle kendi kendine mırıldandı:

"Hem de bozuk bir tüfek!"

Eğitim sürüyordu. Genç kadının omuz ve baş tutuşunu düzeltmek, daha küçük adım atmaya alıştırmak için Malemute Kid onu her gün uzun yürüyüşlere çıkarıyordu. Madeline'i bir tanıyan çıkacağından korkmuyorlardı, zira burada Cal Galbraith'dan başka "eskiler"den sadece birkaç kişi vardı, onlar da kenti istila eden yabancı kalabalığı içinde kaybolmuş çocuklardan farksızdı. Ayrıca kuzeyin dondurucu soğuğundan korunmak için bütün beyaz kadınlar yüzlerini branda bezinden

maskeyle örterdi. Yüzleri böyle maskeyle örtülü, bedenleri sincap kürkünden bol tüylü parkalarla sarılıp sarmalanmış bir ana kız bile yolda karşılaşsa birbirini tanıyamazdı.

Eğitimde hızlı ilerlemeler kaydediliyordu. Başlangıçta ilerleme biraz yavaştı, ama sonradan birdenbire açılıvermişti genç kadın. Ani değişiklik, Madeline'in beyaz saten patikleri ayağında ilk denediği gün gerçekleşmiş ve o anda genç kadın âdeta kendini bulmuştu. Kendi kadınlık onuru bir yana, damarlarında dolaşan kanda var olan, serseri babasından kalıt aldığı gurur da şahlanmıştı. Bugüne kadar kendini yabancı ve beyazlara göre aşağı ırktan bir kadın olarak görürdü –efendisinin, sırf kendi keyfi için satın aldığı 'mal'dan ibaret bir kadın. O güne kadar kocası onun gözünde bir tanrı mertebesindeydi; o tanrı onu almış, hiç layık olmadığı halde, kendi düzeyine çıkarmıştı. Gerçi kocası onu kendi düzeyine çıkarmıştı, ama Madeline kocasının ırkından olmadığını hiçbir zaman unutmamıştı –hatta küçük Cal'i doğurduktan sonra bile. Kocası nasıl bir tanrıysa, kocasının ırkından olan beyaz kadınlar da birer tanrıçaydı. Madeline kendisiyle onlar arasındaki farkı zaman zaman düşünür, ama hiçbir zaman kendini onlarla kıyaslamaya kalkışmazdı. Kendi memleketlerini bırakıp gurbete düşmüş beyaz erkeklere gelince, onları zamanla yakından tanımış ve onları tartıp değer biçmeyi öğrenmişti; her nedense, değer biçtiği erkeklerin çoğunu hor görürdü. Bilgisizliğin karanlığı içinde olduğu, sağlıklı bir çözümleme yapabilme olanağından yoksun bulunduğu bir gerçekti, ama yine de kadınca sezgilerinin yardımıyla, değerlendirmelerinde hiç yanılmıyordu. Nitekim dans patiklerini ayaklarına geçirdiği gece üç erkek ahbabının gözlerinde okuduğu hayranlığı da doğru değerlendirmiş ve bunun sonucu olarak da ilk kez aklına, kendini beyaz kadınlarla kıyaslama fikri gelmişti. Kıyaslama fikrinin doğmasına neden olan şey altı üstü bir ayakla bir ayak bileğiydi; ama eşyanın tabiatı gereği kıyaslama bu kadarcıkla kalamazdı; kalmadı da! Madeline kendini beyaz

kadınların ölçülerine vurarak çeşitli yönlerden değerlendirdi ve bu değerlendirme sonucunda beyaz derili kız kardeşlerinin tanrıçalık nitelikleri tuz buz oluverdi. Sonuç olarak onlar da kendisi gibi birer kadındı işte! Niçin kendisi de onların düzeyine çıkamasındı?

Madeline kafasında bu yeni düşünceyle eğitimini sürdürüyor, yeni yeni şeyler öğrendikçe kendi eksiklerini anlıyor ve eksikliğini bilmesi onun gücünü oluşturuyordu. Bu bilinçten aldığı güçle öyle sıkı çalışıyor, kendini eğitime öyle bir veriyordu ki, hayretler içinde kalan üç eğitmeni çoğu kez gece geç vakitlere kadar oturup, kadın denen bilmecenin gizemi üstüne söyleşmek ihtiyacı duyuyordu.

Bu minval üzere zaman akıp giderken şükran günü de yaklaşıyordu. Bettles düzenli olmamakla birlikte, onları habersiz bırakmıyor, ara sıra Stuart Irmağı boyunda kaldığı yerden küçük Cal'in sağlık haberlerini yolluyordu. Onların da geri dönme vakitleri yaklaşıyordu. Bu arada birkaç kez davetsiz konukları olmuştu. Kulübenin önünden geçerken içeriden gelen müzik sesini ve dans adımlarının ritmik tıpırtısını duyanlar merak edip giriyordu; ama kemanını gıygıylatan Harrington ile, ayaklarıyla tempo tutan diğer iki erkeğin çalınan dans müziğiyle ilgili tartışmalı bir konu üzerine yüksek sesle konuştuklarını görebiliyorlardı sadece. İçeriki odaya kaçıp saklanan Madeline'i görebilen olmamıştı daha.

Eğitimin sürdürüldüğü böyle gecelerden birinde Cal Galbraith da çıkageldi. Stuart Irmağı boyundan gelen, oğulcuğuyla ilgili güzel haberleri o gün almış olan Madeline, derste -yalnız yürüme, bedenini tutuş ve zarafet bakımından değil, hazırcevaplık bakımından da- kendini aşmıştı. Üç erkeğe karşı bir başına laf yarıştırma denemesine girişmiş ve onların arka arkaya yağdırdığı laf dokundurmalarına zekice karşılık vererek hiçbir seferinde altta kalmamayı başarmıştı. Bu başarısından cesaret alan Madeline o kadarla da kalmamış, bu sefer kendisi saldırıya

geçerek, laf yarıştırma konusunda erkeklerin üçünü de yaya bırakmıştı. Adamlar, kendilerine baskın çıkan kadının karşısında saygıyla eğilip onun yalnız güzelliğine, zekâsına, nüktedanlığına değil, kadınlarda doğuştan var olan, ama erkeklerin bir türlü tanımlayamadığı o gizemli dişilik gücüne de şapka çıkarmışlardı. Kulübede herkes zevkten kendinden geçmiş bir durumdaydı ve Madeline'le Prince gecenin kapanış dansını bitirmek üzere son dönüşlerini yapıyorlardı. Harrington coşmuş, müziğe doğaçlamalarla yeni yeni renkler katıyor, kendini tutamayıp dam yerine eline geçirdiği süpürge sopasına sarılan Malemute Kid de süpürgeyle çılgınca dönüyordu ortalıkta.

Tam bu sırada kapıya güm güm vuruldu, dördünün de gözü bir anda, yukarıya doğru kalkmakta olan kapı mandalına gitti. Ama böyle kaç varta atlattıkları için alışmışlardı. Harrington duraksamadan çalmayı sürdürdü, Madeline de böyle durumlara karşı kapısı hep açık tutulan içeriki odaya yıldırım gibi kaçıverdi. Süpürge sopası aceleyle kerevetin altına sokuşturulduğu sırada, Cal Galbraith'la Louis Savoy'un kafaları da kapı aralığından gözüktü. Konukların gördüğü manzara şuydu: Harrington var gücüyle hızlı bir İskoç halk dansı havası çalıyor, Malemute Kid'le Prince de çılgınca müziğe ayak uydurabilmek için karşılıklı ter ter tepiniyordu.

Hangi durumla karşılaşırlarsa karşılaşsınlar, Kızılderili kadınların bayılma gibi huyları yoktur; ne var ki Madeline hayatında ilk kez bayılmanın eşiğine kadar geldi. İçeriki odada yere bağdaş kurarak tam bir saat, erkeklerin bir yükselip bir alçalan kalın sesleriyle konuşmalarını diledi. Adamların sesleri gök gürlemesi gibi geliyor, kulaklarının içinde gümbürdüyordu âdeta. Hele kocasının sesi, çocukluk anıları içinde hatırlanan en tatlı sesler gibi, ta içine işliyor, onu müthiş duygulandırarak elinin ayağının kesilmesine, yüreğinin pır pır etmesine neden oluyordu; daha fazla dayanamayan Madeline, yarı baygın bir halde oracığa uzanıverdi. Kocası kulübeden ayrılmaya hazırlanırken,

'İyi ki şu anda onu görmüyorum,' diye geçiriyordu içinden genç kadın.

"Circle City'ye ne zaman dönmeyi düşünüyorsun?" diye sordu Malemute Kid.

"Henüz düşünüyor değilim," diye cevap verdi Cal Galbraith. "Buzlar çözülene kadar dönmem herhalde."

"Ya Madeline?"

Bu soru üzerine Cal Galbraith kıpkırmızı kesildi, gözlerini yere indirdi. Malemute Kid onu yakından tanıyor olmasa, bu davranışından ötürü ayıplardı Cal Galbraith'ı. Oysa Malemute Kid onu hiç ayıplamadı, ama bu ülkeye dışarıdan akın ederek – tıpkı dağdan gelip bağdakini kovar gibi– yerli kadınların erkeklerini ellerinden almakla kalmayıp, onları utanılacak durumlara düşüren kadınlara içinden veryansın etti.

Circle City'li altın kralı özür diler yollu, "Onun bir sıkıntısı olduğunu sanmıyorum," dedi çabuk çabuk. "Benim bütün işlerimle Tom Dixon ilgileniyor, tabii bu arada, onun bütün ihtiyaçlarını da karşılıyordur."

Malemute Kid aniden elini onun kolunun üstüne bastırarak susmasını istedi. O sırada kulübenin dışına çıkmışlardı. Tepelerinde kuzey fecri bir renk cümbüşü içinde, yalancı donanma gibi gökkubbeyi ışığa boğuyor, aşağıda ise kent mışıl mışıl uyuyordu. Çok uzaklardan bir köpek uluması duyuluyordu. Altın kralı konuşmak için ağzını açacak olduysa da, Malemute Kid elini bastırarak onu tekrar susturdu. Uluyan köpeğe bir başkası, derken bir başkası daha katıldı ve çoğala çoğala en sonunda muazzam bir koro halinde yeri göğü tuttu ulumalar. Bu tekinsiz ulumalar, ilk kez böyle bir şey duyan kulaklara kuzeyin en büyük gizlerinden birini anlatır; aynı sesler, ona alışık olan kulaklara ise, bir yaşamın son yürek vuruşunun ardından ölüme yenildiğini anlatır –tıpkı cenaze çanı gibi. O ulumalar çileli ruhların göğe yükselen şekvasıdır*; kuşaklar ve kuşaklar

* Şekva: Şikâyet. –*Türkçe Ed.*

boyu bu diyarlarda didinen insanların çektiği çilelerden Kuzey Ülkesi'ne miras olarak kala kala yalnız bu yakınma dolu sesler kalmıştır –tıpkı, şirazesinden çıkan dünyaya yakılmış bir ağıt ve anlayabilen kulaklara bir uyarı gibi.

Yumuşak hıçkırıklarla biten ağlamalar gibi uluma sesleri ağır ağır sönerken, Cal Galbraith'ı hafif bir ürperti yokladı. Malemute Kid onun duygularını gözlerinin içinde okudu ve o gözlerin içinde onunla birlikte geçmişe doğru, açlıktan ve hastalıktan insanların kırıldığı afet günlerine doğru; Madeline'in kocasıyla birlikte sıkıntılara katlandığı, onun çilelerini hiç yakınmadan paylaştığı o zor günlere doğru uzun bir yolculuğa çıktı. Ruhsal açıdan çok duyarlı bir andı bu. Malemute Kid, bundan yararlanmanın, kozunu oynamanın tam zamanıdır diye içinden geçirdiyse de, çabucak bu ayartıcı dürtüden kurtardı kendini; bu kadarcık bir ders yetmezdi, bu adama çok daha esaslı bir ders vermek gerekiyordu. İki erkek el sıkıştılar ve altın kralının boncuklarla süslü çarıkları öfkeyle diş gıcırdatan karları eze eze, yokuş aşağı kentin yolunu tuttu.

Bir saat önce herkese bulaştırdığı hayat dolu neşesiyle, attığı şuh kahkahalarla, ışıl ışıl gözleriyle neredeyse öğretmenlerinin bile aklını başından alan o Madeline gitmiş, yerine bambaşka –yıkılmış ve perişan– bir Madeline gelmişti. Prince'le Harrington kollarına girip onu yığıldığı yerden kaldırmış, getirip bir iskemleye oturtmuşlardı; onu bıraktıkları yerde bıraktıkları gibi hareketsiz, gevşek, bütün sinirleri laçka olmuş bir halde oturuyordu genç kadın. Malemute Kid kaşlarını çattı. Bu iş böyle yürümezdi. Kocasıyla karşılaşma zamanı geldiğinde hiç ürkmeden, yılgınlığa kapılmadan dizginleri eline alabilecek yürekliliği ve gücü gösterebilmeliydi Madeline. Bu işi tıpkı beyaz kadınlar gibi umursamaz bir rahatlıkla yapabilmeliydi, aksi halde, bekledikleri zaferi kazanamaz, bütün emekleri boşa giderdi. Bu nedenle Malemute Kid lafı hiç eğip bükmeden, dolandırmadan sert bir dille uzun uzun konuştu Madeline'le; daha sonra

ona erkek türünün zayıf noktalarını ve erkeklerin aslında hiç de göründüğü gibi güçlü olmayıp, son derece zayıf olduklarını örnekleriyle öyle güzel açıkladı ki, sonunda Madeline de erkeklerin ne basit yaratıklar olduğunu ve kadınların her sözüne yasa gibi neden boyun eğdiklerini iyice anladı.

Malemute Kid şükran gününe üç beş gün kala Bayan Eppingwell'i bir daha ziyaret etti. Bu ziyaretin ardından Bayan Eppingwell derhal sandıklarından süslü püslü balo giysilerini çıkarıp adamakıllı bir elden geçirdi, P.C. Kumpanyası'nın giyim eşyası satan mağazasına gidip burada uzunca bir süre kaldı, sonra da Malemute Kid'in evine uğrayarak Madeline'le tanıştı. Bunu izleyen birkaç gün Malemute Kid'in evi daha önce hiç görmediği hummalı bir faaliyete sahne oldu; biçki, teyel, dikiş, prova gırla giderken genellikle evden kovulan üç erkek vakit geçirmek için ister istemez barın yolunu tutuyordu. Üç erkeğin içki masasına çöküp kafa kafaya vererek gizli gizli konuştuklarını ve bir şeyin şerefine habire kadeh kaldırdıklarını görenler, üç kafadarın çok zengin altın yatakları bulduklarına ve bunu herkesten gizlemeye çalıştıklarına inanmaya başlamıştı artık; o kadar ki, bir sürü acemi çaylakla birlikte deneyimli bir altın arayıcı bile, üç kafadar altın buldukları yere gitmek üzere yola çıkar çıkmaz onların arkasından vakit kaybetmeksizin altına hücumu başlatmak üzere köpeklerini, kızaklarını, kumanyalarını her an harekete hazır tutuyorlardı.

Bayan Eppingwell gerçekten de çok yetenekli bir hanımdı ve Madeline'le uğraşırken elinden geleni ardına koymamıştı. Şükran günü kutlamalarının yapılacağı akşam Madeline'i eğitmenlerine teslim ettiğinde, üç kafadar gözlerine inanamadı, hatta Madeline'in bu kadar büyük bir değişime uğramış olması karşısında bir parça korktular. Prince, mağazadan yeni alınmış gayet şık bir battaniyeyi genç kadının sırtına ve omuzlarına sararken, hareketinde aristokratları taklit ettiğini gösteren aşırı bir nezaket ve saygı göze çarpıyordu; oysa gösterdiği saygı hiç de yapma-

cık değil, yüzde yüz gerçekti. Malemute Kid ise koluna giren bu genç kadına karşı öteden beri takındığı nasihatçı ağabey tavırlarını bir kenara bırakmıştı. En arkadan yürüyen Harrington'a gelince, ana caddeye çıkana kadar hiç ağzını açmadı o; bütün yol boyunca hep bu kızın ne kadar ucuza gitmiş olduğunu düşündü durdu. Opera binasının arka kapısına vardıklarında battaniyeyi Madeline'in sırtından alıp yere, karların üstüne serdiler. Madeline battaniyenin üstünde çarıklarını çabucak sıyırarak çıkardı, yeni saten dans patiklerini giydi. Maskeli balo çoktan başlamıştı. Genç kadın bir tereddüt geçirir gibi olduysa da eğitmenleri kapıyı açıp onu sırtından itiverdiler içeri. Sonra da koşa koşa cadde tarafına geçip kendileri ön kapıdan girdiler.

III

"Eskiler" ikide bir "Nerede bu Freda yahu?" diye sorarken, ülkenin yabancısı olan "acemi çaylaklar" da durmadan Freda'nın kim olduğunu soruyordu önlerine gelene. Balo salonunda onun adından başka bir söz duyulmuyordu dense yeridir. Herkesin ağzında yalnızca Freda adı vardı. Maden ocaklarında yevmiyeli işçi olarak çalıştıkları halde yörenin eskilerinden sayıldıkları için kurumlarından yanlarına varılmayan ve "kaşarlanmış" unvanını soyluluk payesi gibi gururla taşıyan "eskiler", bu acemi çaylaklara ya tepeden bakıyor, ya palavracı olarak kazandıkları ünü haklı çıkarmak istercesine binbir türlü yalanla gözlerini boyuyor, ya da kötü kötü kaş çatıp onların cahilliklerini başlarına kakıyorlardı. Güney ve Kuzey ülkelerinden en az kırk altın kralı, bölgede çıkan tüm sarı tozların sahibi olmakla gururlu, kabara kabara dolaşıyordu ortalıkta; nasıl kabarmasınlar ki, Freda'nın hangi maskenin altında olduğunu kendilerinin bildiği konusundaki iddialarını keseler dolusu altın tozuyla destekleyebiliyorlardı. Bir adam yollanmış, P.C. Kumpanyası'nın altın tartıcısı terazisiyle birlikte getirtilmişti ve adamcağız habire altın tozu tartmaktan başını kaşıyamıyordu.

Öte yandan, salondaki maskeli hanımlardan hangisinin Freda olduğunu tahmin etmeye dayanan bu kumarda, gerçek kumarbazlar işi şansa bırakmamak için hiç sürpriz oynamıyor, uzun uzun hesap kitap yaparak sadece favoriler üzerine bahse tutuşuyorlardı.

"Hangisi Freda?"

"O değil miymiş?"

Tam "Yunanlı Dansöz"ün hangisi olduğunu keşfettiklerini sanırken tahminin yanlış çıktığı anlaşılıyor ve bahisler yeni baştan kızışıp ortaya sürülen miktar yükseldikçe yükseliyor, yeni yeni bahisçiler oyuna katılıyordu. Bahse Malemute Kid de katılınca, kumarcılar çılgınca alkışlamaya başladı –bu kalabalık içinde onu tanımayan bir kişi bile yoktu. Bir kez duyduğu bir sesi ya da bir hanımın adım atışında fark ettiği en ufak bir ayrıntıyı bir daha asla unutmayacak kadar güçlü kulak ve göz hafızasına sahip olan Malemute Kid, "Kutup Fecri" kılığına girmiş, salına salına gezinen bir afeti gözüne kestirip onu favori seçti. Ne var ki, onun da tahmini boşa çıktı. Altın krallarının büyük çoğunluğu ise "Rus Prensesi" kılığına girmiş bir hanım üzerine oynuyordu; onlara göre bu salondaki hanımların en zarifi oydu, dolayısıyla da Freda Maloof'tan başkası olamazdı.

Kadril dansı yapılırken, birden, herkesin ağzından aynı anda, "Tamam!" "Bulundu!" haykırışları yükseldi. Freda'dan başkası olamazdı bu. Bundan önceki balolarda, "Herkes geriye dönsün!" komutuna uyularak yapılan figür sırasında, Freda dönüşünü kimsenin taklit edemeyeceği bir adım atışıyla gerçekleştirmiş ve bu benzersiz varyasyon herkesin belleğinde yer etmişti. İşte, "Rus Prensesi" de aynı varyasyonu tıpatıp tekrarlamıştı; öyleyse Freda oydu. "Ben sana dememiş miydim?" "Dediğim nasıl da çıktı ama!" diye bas bas bağıranların gürültüsü salonun tavan kirişlerini zangır zangır titretirken, haydaa...! O da nesi! "Kuzey Fecri" renklerine bürünen maskeli hanımla, "Kutup Ruhu" adını verdiği kılıkla baloya gelen maskeli hanım da aynı figürü aynı mükemmellikte yapmasın mı! Yalnız onlarla kalsa yine iyi! "Yalancı Güneş" kılığındaki ikiz ha-

nımlarla "Buzlar Kraliçesi" de aynı figürü bir güzel yapınca, terazinin başında habire altın tozu tartan adamın yanına bir yardımcı vermek zorunda kaldılar.

Şenliğin en kızıştığı anda "ayağının buzuyla" çıkagelen Bettles, bir fırtına gibi dosdoğru balo salonuna girdi ve hiç vakit kaybetmeden hanımlardan birini dansa kaldırdı o haliyle. Valsin temposuna uyarak fırıldak gibi dönerken buzları eriyen kaşlarından aşağı sular süzülüyor, buzu hâlâ çözülmeyen bıyıkları ise pırlantalarla bezeliymişçesine gökkuşağı renklerinde ışıltılar saçıyordu. Bavyera işi renkli yün çoraplarıyla çarıklarından döşemeye dökülen buz parçacıklarına basıp kayanların haddi hesabı yoktu.

Bu Kuzey Ülkesi'nin danslı eğlencelerinde resmiyet yoktu; ömürleri dere boylarında kazma sallamakla ya da karlı buzlu yollarda taban tepmekle geçen adamlar, bu tür toplu eğlencelerde müşkülpesentliği de resmiyeti de o gün için rafa kaldırırlar. Sadece yüksek devlet memurları arasında rütbe farkına nispeten uyulur, o kadar. Burada sınıf farkı diye bir şey kalmaz. "Hanımlar ortada toplansın!" komutuyla, milyoneri, meteliksizi, köpek sürücüsü, atlı polisi hep birlikte dansa kalkarak el ele tutuşur, çocuklar gibi şen hoplayıp sıçrarlar. Belki görünüşleri kaba sabadır; eğlenme biçimleri belki ilkel ve biraz fazla gürültülü olabilir, ama asla adiliğe kaçmazlar; tam tersine, aristokrat çevrelerin cilalı, yapmacık nezaketine bin kez yeğ tutulacak en katışıksız birer şövalye kesilir bu yontulmamış adamlar.

Cal Galbraith da herkes gibi "Yunanlı Dansöz"ün hangisi olduğunu bulmaya çalışırken, çoğunlukla birlikte onun da tahminleri gitgide "Rus Prensesi" üzerinde toplanıyordu; ama bu hanımı dansa kaldırınca tahmini kesin kanıya dönüştü. Kolları arasında tuttuğu hanımın Freda olduğuna yalnız milyonlarını basmaya değil, kolunun bu bele daha önce sarıldığına kalıbını basmaya da hazırdı. Ne zaman ve nerede bu bele sarıldığını bilmiyordu, ama kolunu doladığı şu incecik bel o kadar tanıdık geliyordu ki, bu güçlü duy-

gunun etkisine kapılarak başka her şeyi unuttu, bütün dikkatini bu kadının kimliğini anlamaya verdi. Gelgelelim, bu konuda Malemute Kid'in kendisine yardımcı olmasını beklerken, o tam tersini yapıyor, gelip ikide bir "Rus Prensesi"ni Galbraith'ın elinden alıyor, dans ederken de gayet ciddi bir tavırla fısır fısır bir şeyler söylüyordu maskeli hanıma. Bu yetmezmiş gibi, Jack Harrington da "Rus Prensesi"ne açıktan açığa kur yapıyordu. Bir ara Harrington, Cal Galbraith'ı bir kenara çekti, "Rus Prensesi"nin kimliği konusunda akıl almaz tahminler yürüttü ve sonunda kendisinin kazanacağını söyledi. Bunları duyunca Cal Galbraith'ın kıskançlık damarı iyice kabardı; yaradan erkek kısmını tek eşliliğe uygun yaratmadığından, Cal Galbraith bir anda Madeline'i de, Freda'yı da unutup kafasını bu yeni konuya taktı.

Çok geçmeden, "Rus Prensesi"nin Freda Maloof olmadığı anlaşıldı ve bir gürültüdür koptu. Herkesin merakı bir kat daha artmıştı. Çözülmesi gereken yeni bir muamma vardı ortada. Freda'yı gerçi bulamıyorlardı bir türlü, ama hiç değilse o tanıdıkları biriydi. Burada ise tanımadıkları birini bulmuşlardı. Aralarına yeni katılan "Rus Prensesi"ni salondaki hanımlar da kimseye benzetemiyordu; oysa kentteki ünlü dansözlerin hepsini tanırlardı. Bazıları onun "ekâbir takımı"ndan önemli bir şahsiyetin karısı olduğunu, kocasından gizli baloya katıldığını iddia ediyordu. Sıra maskelerin çıkarılmasına geldiğinde onun ortadan kaybolacağını ileri sürenler az değildi. Bir kısmının iddiasına göre de Kansas Citty Star gazetesinin hanım muhabiriydi ve gazetesine yazdığı yazıların sütununa doksan dolar alan bu hanım muhabir, kent yaşamının "iç yüzünü" gazetesine yansıtmak amacıyla aralarına katılmıştı. Bu arada, terazinin başında altın tozu tartan adamlar başlarını kaşıyacak vakit bulamıyordu.

Saat dokuzda bütün çiftler dans pistinde toplandı. Kahkahalar, şakalaşmalar arasında maskeler çıkarılmaya başladı; millet çocuklar gibi eğleniyordu. Maskeler birbiri ardına çıkarıldıkça, "Ah!"ların, "Oo!"ların sonu gelmiyordu. Salına salına gezinme-

siyle dikkatleri üzerine çeken "Kutup Fecri" kılığındaki hanımın, kentteki zenginler takımının çamaşırlarını yıkayarak ayda beş yüz dolara para demeyen zenci çamaşırcı kadın olduğu anlaşıldı. "Yalancı Güneş" kılığındaki ikizlerin maskeleri çıkınca alttan önce pos bıyıklar göründü ve bu ikisinin El Dorado altın krallarından Fraction kardeşler olduğu anlaşıldı. Herkesin en çok merak ettiği iki çift, Cal Galbraith'la eşleşen "Kutup Ruhu" ile, Malemute Kid'le eşleşen "Rus Prensesi"ydi; onlar da maskelerini çıkarmakta nazlanıyor, işi ağırdan alıyordu. Geri kalanların tümü maskelerini çıkardıkları halde 'Yunanlı Dansöz' hâlâ belli olmamıştı. Bütün gözler bu iki çiftin üzerindeydi şimdi. Kalabalıktan yükselen ısrarlı çığlıklar üzerine Cal Calbraith damının maskesini kaldırdı ve Freda'nın harikulade gözleri ışıl ışıl çıktı maskenin altından. Müthiş bir gürültü koptuysa da, "Rus Prensesi"nin kim olduğunu öğrenme merakı içindeki kalabalık hemen sesini kesti, herkes soluğunu tuttu. "Rus Prensesi" hâlâ direniyor, Jack Harrington da onu razı etmek için dil döküyordu. Çıt çıkmayan salonda millet parmaklarının ucuna basarak onlara doğru sokuluyordu. Derken, Jack Harrington damının maskesini, biraz da zor kullanarak çekip aldı–bütün hançerelerden bir hayret ünlemi koptu. Erkekler şaşırmakta haklıydı, zira bütün gece, dokunulması kendilerine yasaklanmış Kızılderili kadınlardan biriyle dans ettiklerini anlamışlardı.

Ne var ki salonu dolduran kalabalığın büyük bölümü bu Kızılderili kadını tanıdığı için çığlıklar hemen kesildi ve salona bir anda ölüm sessizliği çöküverdi. Öfkelenen Cal Galbraith geniş adımlarla gidip Madeline'in önünde durdu, esasını Cihinook Kızılderili dilinin oluşturduğu kırma bir dille bir şeyler söyledi ona. Buna karşılık, bütün gözlerin kendisine çevrilmesine aldırmayan Madeline, hiç istifini bozmadan Cal Galbraith'a İngilizce cevap verdi. Yüzünde öfkeden ya da korkudan eser yoktu; onun, başını dik tutmakta ne kadar başarılı olduğunu gören Malemute Kid kıs kıs gülüyordu. Altın kralı afallamış, sinmiş

görünüyordu; Siwash obasından basit bir Kızılderili olan karısı, kendisini fersah fersah geride bırakmıştı.

En sonunda Galbraith, "Gel hadi," dedi; "Gel, evimize gidelim."

"Özür dilerim, ama maalesef!" diye cevap verdi Madeline. "Bay Harrington'a verilmiş sözüm var; bu akşam yemeğini kendisiyle yiyeceğiz. Ayrıca, dans edeceğime söz verdiğim kavalyeler de uzunca bir liste oluşturuyor."

Harrington genç kadını oradan uzaklaştırmak için kolunu uzattı. Bunu yaparken sırtını Cal Galbraith'a dönmemek için özen gösterdiği ve her an tetikte olduğu belliydi, ama yine de Malemute Kid ne olur ne olmaz diye, Cal Galbraith'a belli etmeden arkasına sokulmuştu. Cal Galbraith'ın eli iki sefer tabancasına gider gibi oldu, Malemute Kid de iki sefer hamle etmeye hazırlanarak hafifçe yekindi. Circle City altın kralı fena halde bozulmuştu. Neyse ki Jack Harrington kolunda Madeline ile, konserve istiridyenin tabağı beş dolardan satıldığı yemek salonuna kazasız belasız geçebildi. Dans salonunda olanı biteni büyük bir merak ve heyecanla izleyenler rahat bir nefes aldı ve çifter çifter dağılanlar ikisinin ardından yemek salonuna yöneldi. Freda, Cal Galbraith'ın kolunda yemek salonuna geçerken suratı asıktı, ama esas itibarıyla iyi yürekli bir kadın olduğundan öfkesi çabuk geçti ve hemcinsinin tarafını tutarak yemek boyunca Cal Galbraith'ı o sivri diliyle öyle bir iğneleyip durdu ki, adam istiridye mi yoksa zehir mi yediğini anlayamadı. Freda'nın ona ne söylediğinin önemi yok; yalnızca şu kadarını söyleyelim ki, Freda konuşurken Cal Galbraith sık sık kendi kendine lanetler savuruyor ve yüzü renkten renge giriyordu.

Yemek salonunu dolduranların neşeli gürültüsü birdenbire bıçakla kesilir gibi kesiliverdi –Cal Galbraith yerinden kalkıp karısının masasına gelmişti. Maskeler çıkarıldıktan sonra da bahislere epeyce altın tozu yatırılmıştı, ama bu kez bahisler Cal Galbraith'ın ne yapıp ne yapmayacağı üzerine oynanmıştı. Her-

kes soluğunu tutmuş merakla bekliyordu. Harrington'ın mavi gözleri son derece sakin bakıyordu, ama masanın aşağıya kadar inen uzun örtüsünün altında kalan dizinin üstünde bir Smith-Wesson altıpatlar hazır duruyordu. Madeline pek ilgilenmemiş gibi başını kocasına doğru çevirip meraksız bir ifadeyle baktı.

"Yemekten sonra ilk... şey... dansı bana... şey... lütfeder misiniz?" diye kekeledi altın kralı.

Altın kralının karısı dans listesine bir göz attı ve başını hafifçe eğmekle yetindi.

BİR KUZEY DESTANI

I

KIZAK ayaklarının karlar üzerinde koşarken söylediği bitmez tükenmez ezgiye, koşum kayışlarının gıcırtıları ve önder köpeklerin boynundaki minik çıngırakların sesleri eşlik ediyordu; ama köpeklerden ve en az onlar kadar bitkin adamlardan çıt çıkmıyordu. Çok uzaktan geliyorlardı. Yeni düşen taze kar yolu ağırlaştırmıştı ve kızaklara tepeleme yüklü donmuş geyik butlarının ağırlığından kızak ayakları taze karlara yapışıyor, neredeyse canlı bir varlık gibi inatla tutunuyor, kaymamakta direniyordu. Karanlık bastırmak üzereydi ama o gece kamp kurulmayacaktı. En ufak bir esintinin bile hissedilmediği o durgun havada kar –iri iri değil, son derece narin mini mini buz kristalleri halinde– usul usul yağıyordu. Hava çok sıcaktı; ısı sıfırın altında bir iki derece ya var ya yoktu. Ama adamlar umursamayanlardandı; Meyers ile Bettles başlıkların kulaklıklarını kaldırmış, Malemute Kid ise kolçaklarını bile çıkarmıştı.

Daha ikindiden itibaren yorgunluk belirtileri göstermeye başlayan köpekler şimdi birdenbire açılmıştı. Köpeklerin en akıllı olanlarında belirgin bir sabırsızlık göze çarpıyordu; bir an önce varmak istedikleri yere daha çabuk ulaşmalarını engelleyen koşum kayışlarından kurtulmak istercesine, âdeta tepinir gibi, çırpınmalı hamlelerle göğüs kayışlarına abanıyor, kulaklarını ikide bir dikip hızlı hızlı havayı kokluyorlardı. Bunlar, tembel yoldaşlarının ağır davranışına sinirlenip sık sık butlarını dişleyerek onları da hızlandırmaya çalışıyorlardı. Akıllı yoldaş-

ları tarafından butları dişlenerek cezalandırılan tembeller ise bunun acısını önlerindeki yoldaşlarının butlarından çıkarıyor ve böylece dişleme faaliyeti bütün takıma yayılıyordu. Takımlardaki köpekler içinde dişlenmeyen ve dolayısıyla hızını artırmayan kalmayınca öndeki kızağın önder köpeği hoşnutluğunu kesik bir havlamayla anlatıp, karnı yere değercesine, tazelenmiş bir güçle göğüs kayışına abandı; bütün köpekler önderlerini taklit etti. Takımları oluşturan köpekler arasındaki boşluk bir anda kapanıverdi, koşumları kızaklara bağlayan kayışlar yay kirişi gibi gerildi ve kızaklar öne doğru öyle hızlı fırladı ki, frenleme sırıklarının başında duran adamlar düşmemek için sırıklara sarılmak zorunda kaldı. Adamlar da yorgunluklarını atmış görünüyordu şimdi; kızaklar hızlandıkça narayı basıyor, köpekleri yüreklendirerek durmadan haydalıyor, onların naralarına köpekler neşeli havlamalarıyla karşılık veriyordu. Gittikçe koyulaşan akşam karanlığı içinde dörtnala yol alıyordu bütün takımlar.

Kızaklar daracık kızak yolunun kenarlarındaki tümseklere doğru savrulup pupa yelken giden bir tekne gibi yan yatarak tek ayak üstünde uçarken bile adamlar kendi takımlarını "Haydi! Daha hızlı!" diye yüreklendirmekten geri durmuyordu.

Çok geçmeden kulübenin önündeki yüz metrelik son düzlüğün başına vardılar; kulübenin pencerelerine cam yerine gerili yağlı kâğıtlar içeriden vuran ışıkla donuk donuk parlıyor ve kulübede insan bulunduğunu, dolayısıyla, Yukon işi koca sobanın güldür güldür yandığını, çaydanlığın fokur fokur kaynamakta olduğunu anlatıyordu. Ne var ki onlar kulübede kendilerini sadece bir kişinin beklediğini sanırken, gerçekte kulübe istilaya uğramış gibiydi. Altmış küsur köpeğin hep bir ağızdan havlamaya başlamasıyla hemen hemen aynı anda kulübenin önüne varan en öndeki kızağı çeken köpeklerin üzerine, kulübeyi çarçabuk sahiplendikleri anlaşılan o altmış küsur kurt kırması bir anda çullanıverdi. Kulübenin kapısı hızla açıldı ve kuzeybatı po-

lis örgütünün kızıl renkli üniformasını taşıyan bir adam, gözleri dönmüş canavarların arasına dalarak büyük bir soğukkanlılıkla ve hiç ayrım yapmadan, elindeki kırbacın sapıyla tek tek hepsini hizaya getiriverdi. Bunun ardından el sıkışıldı ve böylece Malemute Kid kendi kulübesine bir yabancı tarafından buyur edildi.

Kulübede arkadaşlarını beklerken sözü geçen Yukon sobasıyla çaydanlığı onlar için hazırlayan Prince Stanley, davetsiz konuklarıyla ilgilenmekten arkadaşlarına doğru dürüst bir hoş geldin bile diyemedi. Sayıları on beşi bulan ve İngiltere hükümetinin emrinde, kimisi yasa ve düzeni koruma görevini, kimisi de postacılık görevini üstlenen bu adamlar kadar tarife sığmaz bir topluluk herhalde bugüne kadar kraliçe hazretlerinin hizmetinde çalışmamıştır. Soyu sopu karmakarışık olan bu adamları, ortak çalışma koşulları ve ortak yaşam biçimi her şeye rağmen belli bir kalıba sokmuştu: hepsinin teni güneşten yanmıştı; hepsi kara kuru, sırım gibiydi; içine baktınız mı ruhlarını okuyabileceğiniz dupduru gözleri vardı -hiç kimseden çekinecek bir şeyi olmayan tertemiz vicdanlı insanların kaçamaksız, dürüst bakışlı gözleri. Bu adamlar kraliçe hazretlerinin köpeklerini haydalıyor, onun postalarını getirip götürüyor, onun düşmanlarını kovalıyor, onun ekmeğini yiyor ve neredeyse boğaz tokluğuna çalıştıkları halde yine de mutlu olabiliyorlardı. Yaşamları binbir deneyimle, binbir serüvenle, kahramanlıklarla dolu dolu geçiyordu, ama onlar bunun farkında bile olmuyordu.

Malemute Kid'in kulübesine babalarının evi gibi rahat rahat yayılmışlardı. Malemute Kid'in döşeğinin serili olduğu peykeye yayılan ikisi, bu ülkeye ilk ayak basan ve yerli kadınlarla çiftleşen atalarının o eski zamanlarda söylediği chanson'ları tıpkı ataları gibi mırıldanıyordu. Bettles'in peykesi de aynı biçimde işgal edilmişti; onun battaniyelerinin altına giren gencecik üç voyageur, General Wolseley'nin tugayında Hartum seferine katılmış birinin anlattığı hikâyeleri can kulağıyla dinlerken, battaniyelerin altında ayak parmaklarını hayatlarından memnun bir şekilde oynatıp duruyorlardı. Bir süre sonra hikâyeci anlatmaktan yorulunca, Buffa-

lo Bill'in Avrupa turnesine katılan bir kovboy eskisi aldı onu yerini ve o da, Avrupa'daki gösterilerini izlemeye gelen prensler, prensesler, krallar, kraliçelerden dem vurmaya başladı. Bir köşede ise iki melez bir yandan koşum onarımıyla meşgul olurken, bir yandan da çene çalarak eskileri anıyor, kuzeybatıyı ateşe ve kana bulayan Louis Riel ayaklanmasına nasıl katıldıklarını, nasıl çarpıştıklarını, davayı niçin kaybettiklerini anlatıyorlardı birbirlerine.

İkişerli üçerli gruplar halinde köşelere çekilen diğerleri, kaba saba el şakalarının eksik olmadığı sohbetlerinde el şakalarından da kaba ağız şakalarıyla birbirlerine takılarak, karlı buzlu yollarda ya da azgın ırmaklarda yapılan akıl almaz tehlikelerle dolu yolculuklardan sıradan bir işmiş gibi söz ediyor, en müthiş olayları bile sadece -kendilerine göre- gülünç yanlarıyla anıyorlardı. Bir tarih yapan, ama tarih yaptıklarının bilincinde olmayan bu taçsız kahramanlar en romantik, en destansı olaylara bile sıradan günlük olaylar gözüyle bakarak söyleşirken, Stanley Prince hayran hayran ağızlarının içine baktığı adamların hangisini dinleyeceğini şaşırıyordu. Kıymetli tütününü hiç kıskanmadan cömertçe onlara ikram ediyor, onlar da Prince'in bu iyiliğine karşılık ve sırf onun hatırı için en eski olaylarla, unutulmuş destanlarla ilgili anılarını ortaya döküyorlardı.

Son kez doldurulan pipolar da içilip bitirildikten ve hikâyelere nokta konduktan sonra konuk yolcular birer birer kalın kürklerine bürünerek uykuya çekildi.

Sohbetlerine doyamadığı adamlar hakkında biraz daha bilgi edinmek isteyen meraklı Prince, Malemute Kid'e başvurdu. Malemute Kid de yatmaya hazırlanıyordu. Bir yandan çarıklarının sırımlarını çözerken, "Kovboyun kim olduğu belli, onu sana anlatmama gerek yok sanırım," diye lafa başladı. "Onunla aynı döşeği paylaşan adamın İngiliz kanı taşıdığı ise yüzünden belli. Geri kalanlara gelince; tümü de coureurs du bois'nın çocuklarıdır, ama kanları pek çok değişik soyun kanıyla karışmıştır. Şurada, kapının dibinde yatanlar da Boisbrule soyundan gelme,

ama bu ikisi diğerlerinden farklı; bunlar tam anlamıyla 'yarım kan' melezdir. Boynuna İskoç işi yünlü eşarp sarmış şu delikanlıya gelince; kaşlarının biçimiyle, köşeli çenesine dikkatlice bakarsan, Kızılderili anasının is kokulu çadırında koynuna bir İskoç erkeği aldığına kalıbını basabilirsin. Başının altına dürülü kaputunu yerleştirmeye çalışan şuradaki genç ise babası Fransız olan bir melez. Demin nasıl konuştuğunu duydun; yanında yatan safkan iki Kızılderiliden nefret ettiği nasıl da belli. Nefret etmekte haksız da sayılmaz; Kanadalı melezler Louis Riel'in önderliğinde ayaklandığı vakit, safkan Kızılderililer isyancıların üzerine gönderilen İngiliz kuvvetlerinin yanında yer alarak ayaklanmanın bastırılmasına yardımcı olmuş ve epeyce melez kanı dökmüşlerdi. O gün bugündür safkan Kızılderililerle melezler birbirlerini günahları kadar sevmez."

"Peki ya sobanın başından ayrılmayan şu asık suratlı neyin nesi? İngilizce bilmediğine bahse girerim. Bütün gece bir kez bile ağzını açmadan oturdu."

"Yanılıyorsun. İngilizce anladığına hiç kuşku yok. Konuşulanlara nasıl kulak kabarttığına, gözleriyle konuşanları nasıl izlediğine dikkat etmedin mi? Kızılderililer aralarında kendi lehçeleriyle konuştuklarında ise onların dilinden hiç anlamadığı belli oluyor. Ben de deminden beri aynı şeyi düşünüyordum; kimin nesi olduğunu çıkarmaya çalışıyordum. Dur hele, anlarız şimdi."

Malemute Kid söz konusu adamın suratına dik dik bakıp sesini yükselterek sertçe, "Şu sobaya iki odun daha at!" diye emretti.

Adam derhal itaat etti.

Prince fısıltı halinde, "Birileri bu adama disiplini esaslı öğretmiş belli," dedi Malemute Kid'e.

Malemute Kid aynı fikirde olduğunu bir baş işaretiyle anlattıktan sonra çoraplarını çıkardı, yerde uyuyanlara basmamaya çalışarak sobanın yanına gitti, sobanın üstüne gerili ipe asılı on küsur çift çorabın yanına kendi nemli çoraplarını da iliştirdi.

Yoklama yapmak amacıyla, "Dawson'a kaç günde varırsınız sence?" diye sordu asık suratlıya.

Adam cevap vermeden önce Malemute Kid'i bir an süzdü. "Söylediklerine göre yüz yirmi kilometre yolumuz kalmış. Öyleyse, iki günde varırız belki."

Adamın aksanı biraz, ama çok az bozuk olmakla birlikte İngilizcesi düzgündü; hiç teklemeden, yanlışsız konuşuyordu.

"Buralara daha önce gelmiş miydin?"

"Hayır."

"Kuzeybatı topraklarında bulundun mu?"

"Evet."

"Orada mı doğdun?"

"Hayır."

"Eee, nerede doğdun sen be adam? Ne buralısın ne oralısın, bunlardan da değilsin," derken, Malemute Kid elini, Prince'in döşeğinde uyumakta olan iki polis memurunu da kapsayacak biçimde köpek sürücülerinin üzerinde gezdirdi. "Nerelisin, peki? Daha önce de seninkine benzer birkaç surat gördüğümü hatırlıyorum, ama nerede gördüğümü tam olarak çıkaramıyorum şimdi."

Asık suratlı adam konuyu değiştirmek amacıyla Malemute Kid'in sorusuyla ilgisi bulunmayan bir cevap vererek, "Ben seni tanıyorum," dedi ve böylelikle amacına da ulaşmış oldu.

"Nereden tanıyorsun? Daha önce beni görmüşlüğün var mı?"

"Hayır. Senin dostun olan bir papaz var, o senden söz etmişti bana; çok zaman oluyor. Malemute Kid'i tanıyıp tanımadığımı sormuştu. Bana yiyecek vermişti. Yanında fazla kalmadım. Peki o papaz dostun benden söz etmedi mi sana?"

"Haa.. Şimdi anladım! On-on beş köpeğe karşılık bir servet değerindeki samur kürkleri gözünü kırpmadan veren adamsın sen, değil mi?"

Asık Surat olumlu bir baş işareti yaptı, piposunun lülesini yere vurarak küllerini boşalttı ve kalın kürküne sıkı sıkı sarındı;

böylece, daha fazla konuşmaya niyeti olmadığını belli etmiş oluyordu. Malemute Kid de bunun üzerine lambayı üfledi, Prince'in yanındaki boş yere uzandı, battaniyelerini üzerine çekti.

"Ee, neyin nesiymiş?"

"Anlayamadım. Lafı değiştirip sorumu cevapsız bıraktı, sonra da bir midye gibi sımsıkı kapadı ağzını. Ama insanın merakını kabartan biri olduğu kesin. Daha önce duymuştum ondan söz edildiğini. Sekiz yıl kadar önce kıyı kesiminde herkes bunun kim olduğunu öğrenmeye çalışıyordu. Tuhaf bir adam –esrarengiz biri. Buradan binlerce kilometre uzaktan, ta en kuzeyden, Bering Denizi kıyılarını baştan başa dolanarak kara kışın ortasında gelmiş –Azrail'in önünden kaçar gibi bir hali varmış. Nereden geldiğini kimse öğrenememiş, ama çok uzaklardan geldiği belli oluyormuş. Golovin Körfezi'ndeki İsveç misyonunda kumanya tazeleyip güneye giden yolu sorduğunda yorgunluktan ölü gibiymiş adam. Bunları hep sonradan öğrendik. Oradan itibaren kıyı şeridini bırakıp iç kesimlere dalmış, Norton Kıstağı'nı boydan boya geçmiş. Oralarda çok sert fırtınalar olur, tipileri korkunçtur; bin kişi yollasan biri bile sağ dönemez oralardan, ama bu sağ kalmayı başardıktan başka, St. Michael'a bile hiç uğramadan dosdoğru Pasifik'e kadar inmiş. Oraya vardığında yanında topu topu iki köpek varmış, geri kalanlar hep yolda telef olmuş; kendisi de açlıktan ölmek üzereymiş. Peder Roubeau biraz daha kalması için onu kandırmaya çalışmış, ama nafile; ille de yola çıkacağım diye tutturmuş bu. Peder Roubeau da o sırada benimle yolcuğa hazırlanıyordu; benim gelmemi beklediği ve elindeki köpekleri bu yolculuğa sakladığı için ona hiç köpek verememiş tabii, sadece kumanyasını sağlamış. Bizim Odysseus (Malemute Kid, asık suratlıya bu adı takmıştı) bir an önce yola çıkmaktan başka bir şey düşünmüyormuş, ama köpeksiz yola çıkmayacak kadar da akılı olduğundan, kızağını çekecek bir takım köpeği denkleştirebilmek için çırpınıp duruyormuş. Kızağı da tepeleme susamuru kürküyle doluymuş; ama tatlı susamuru değil, deniz samuru kürküyle, yani lutr –bilirsin,

ağırlığınca altın eder bu kürkler. Bir Rus tüccar vardı o sıralar, ama ne tüccar, herif ölü soyguncusunun tekiydi. Bunun elinde de ıskartaya çıkmış köpekler varmış. Bizim Odysseus güneye doğru köpeklerin çektiği kızağının üstünde yola çıktığında, elinde bir tane bile samur kürk kalmamış, hepsi de ölü soyguncusunun olmuş. O kürkleri ben de gördüm, harika şeylerdi. Şöyle kabaca bir hesap ettiydik o zaman; tüccar olacak leş kargası bu takastan köpek başına en az beş yüz dolar kârla çıkmıştı. Bizimkinin kürklerin değerini bilmediğini, onun için kazıklandığını düşünmeye de olanak yok; çünkü besbelli o da bir tür Kızılderili soyundan geliyor; ayrıca beyazların arasında uzun zaman yaşadığı konuşmasından belli. Denizin buzları çözüldükten sonra çok yukarılardan, ta Ninivak adasından gelen biri, bizimkinin kumanya tedarik etmek için oraya uğradığı haberini getirdi. O günden sonra da sır olup gitti. Ne iş yapardı? Neden memleketini bırakıp geldi? Nerelere gitti, ne yaptı? Kızılderili kökenli olduğu belli, ama nerelerde dolaştığı belli değil. Disiplin almış biri olduğu da apaçık; oysa Kızılderililer arasından böyle disipline girecek adam hiç çıkmaz. Kuzeyin gizemli bulmacalarından bir tane daha sana Prince, çöz bakalım hadi."

"Aman, aman! Teşekkür ederim, eksik olsun; elimdeki bulmacalar bana yetiyor da artıyor bile!" diye cevap verdi Prince.

Malemute Kid onun cevabını duymamıştı bile; horul horul horlamaya başlamıştı hemen. Oysa, genç maden mühendisi gözlerini karanlığa dikmiş, bedenini ürperten tuhaf bir heyecanın etkisiyle bir türlü uyuyamıyor, heyecanın yatışmasını bekliyordu. Uyuduktan sonra bile beyni çalışmaya devam ederek onu beyaz bilinmezlikler içinde uzun bir yolculuğa çıkardı; bu yolculukta Prince de bir kerecik, uçsuz bucaksız karlı düzlükler üzerinde kızak köpeklerini haydadı, karlara bata çıka dağlar tepeler aştı; yine bu yolculukta, çileli yaşamlarına gık etmeden katlanan, erkek gibi yaşayıp erkek gibi ölen adamlarla tanıştı.

Ertesi sabah şafak sökmeden çok önce postacılarla polis memurları Dawson'a doğu yola çıkmıştı. Ne var ki zalim tanrılar majeste kraliçenin çıkarlarını korumaktan tebaasının sefaletiyle ilgilenmeye vakit bulamadıklarından, postacıların imanı gevreyip duruyordu. Dur durak bilmeyen zavallılar, Dawson'a hareketlerinin üzerinden daha bir hafta bile geçmeden, Pasifik kıyısına götürülecek posta torbalarıyla kızakları tepeleme yüklü olarak tekrar Stuart Irmağına dönmüş, Malemute Kid'in kulübesine konuk olmuşlardı. Yorgun köpekleri dinç köpeklerle değiştirilmişti; ama majestelerinin yönetiminden kimsenin aklına yorgun adamları da dinç sürücülerle değiştirmek gelmemişti, tabii.

Adamlar burada bir iki gün mola verip yorgunluk atmak niyetindeydi; ayrıca Klondike da kuzey yöresinde yıldızı yeni yeni parlamaya başlayan bir yer olduğu için, dansihg'lerinde sabahlara kadar eğlenilen, altın tozlarının su gibi akıtıldığı bu altın kenti biraz daha yakından tanımak istiyorlardı. Önceki ziyaretlerinde olduğu gibi bu sefer de ıslak çoraplarını kuruturken ya da akşam pipolarını tüttürürken, neşelerinden hiçbir şey kaybetmedikleri görülüyordu. Bununla birlikte, içlerinden bir ikisi ciddi ciddi kaçmayı düşünmüyor değildi; bu adamlar kayalık dağları ayak basılmamış yamaçlarından aşıp aşamayacaklarının hesabını yapıyor, batı yamacına gittikten sonra Mackenzie Irmağının suladığı vadiye inmeyi ya da memleketleri olan Cihppewyan yöresine ulaşmayı planlıyordu. Aralarından iki veya üçü, hayal kurmayı daha da ileri götürerek, zorunlu hizmet süreleri biter bitmez memleketlerine kayalık dağlar üzerinden dönmeye kesin karar vermişti; binbir tehlikeyle dolu, başarılması belki de olanaksız bu kadar zor bir yolculuğun planlarını yaparken, ormanda bir günlüğüne hafta sonu tatiline çıkmayı tasarlayan büyük şehirli biri kadar rahattılar.

Asık Surat, hani şu, Malemute Kid'in "Odysseus" adını taktığı gizemli adam konuşmalara hiç katılmıyordu; ama Malemute

Kid'le konuşmak için bir fırsat kolladığı kıvır kıvır kıvranmasından belliydi. Nitekim sonunda dayanamayıp Malemute Kid'i bir kenara çekti ve onunla fısır fısır bir şeyler konuştu. Prince merakla onları gözlüyordu; Malemute Kid'le gizemli adam başlıklarını ve kolçaklarını giyip kulübeden çıkınca, Prince'in merakı büsbütün arttı. Döndüklerinde Malemute Kid altın terazisini ortaya çıkardı, iki yüz gram kadar altın tozu tarttı ve bunları gizemli adamın kesesine aktardı. Bunun ardından, köpek sürücülerinin şefi çağrıldı ve üçü baş başa verip bir iş görüşmesi yaptı. Ertesi gün postacılar ırmak yukarı yolculuklarına devam etmek üzere kulübeden ayrıldılar, ama gizemli adam onlarla gitmedi; yanına bolca kumanya alıp gerisin geri Dawson'a gitmek üzere yola çıktı.

Prince'in sorularına cevap olarak, "Ne anlam vereceğimi ben de bilemiyorum," dedi Malemute Kid; "Ama adamcağız zorunlu hizmetten ayrılmak istiyordu her nedense; nedenini açıklamaya yanaşmadı, ama kendine göre çok önemliymiş. Bildiğin gibi, bu postacılar da tıpkı muvazzaf askerlik hizmeti gibi mukavele yaparak işe girerler ve iki yıldan önce işi bırakamazlar –iki yıllık zorunlu bir hizmet süresi vardır. Ayrılmak isteyen tazminat ödemek zorundadır. Bizimki de tazminatı ödeyip kurtulmak istiyordu. Kaçmaya kalkışsa buraları terk etmek zorunda kalacaktı, oysa bizim Odysseus ille de bu bölgede kalmak istiyordu nedense! Söylediğine göre, zorunlu hizmet tazminatını ödeyip işten ayrılmayı Dawson'dayken kafasına koymuş, ama borç isteyeceği kimsesi olmadığı gibi hiçbir tanıdığı da yokmuş orada; dediğine bakılırsa, onunla iki lakırdı eden ilk beyaz benmişim. O nedenle, kararını verdikten sonra vali muavinine çıkmış ve eğer benden borç alabilirse tazminatını ödeyip ayrılmak istediğini bildirmiş; vali muavini de benden borç alması koşuluyla isteğini kabul etmiş. Senin anlayacağın adama borç verdim işte. Bu yıl içinde borcunu ödeyeceğini ve eğer istersem bana kimsenin bilmediği çok zengin bir altın damarının yerini de gösterebileceğini söyledi. Kendisi gözüyle görmemiş, ama çok zengin bir

damar olduğunu kesinlikle biliyormuş. Ağzı da öyle laf yapıyor ki sorma! Beni dışarıya çektiğinde bir ağlamadığı kaldı. Yalvardı yakardı, diz çöküp bacaklarıma sarıldı; herifin elinden bacaklarımı kurtarana kadar akla karayı seçtim. Durmadan konuşuyor, durmadan anlatıyor, nasıl yalvarıyor!.. Adamın halini görsen çıldırmış sanırdın. Yıllardır hep bir amaç uğruna yaşadığını, binbir çileye göğüs gerdiğini ve amacına ulaşmasına çok az bir şey kalmışken, bu fırsatı elinden kaçırırsa yazık olacağını söyleyip duruyordu; eğer hayal kırıklığına uğrarsa buna dayanamazmış. Ne amacı diye sordum ama söylemedi. Zorunlu hizmeti süresince belki de bir daha onu Dawson tarafına yollamayacaklarını, iki yıl sonra da iş işten geçeceğini, oysa şimdi beklediği fırsatın doğduğunu ve amacına ulaşması için bu fırsatı kaçırmayıp mutlaka Dawson'a gitmesi gerektiğini yana yakıla anlattı. Ömrümde bu kadar yaygaracı adam görmedim ben. Razı olduğumu söyleyince yine ayaklarıma kapandı, yine güç bela ayırabildim paçalarımdan. Ona verdiğim borcu, sözünü ettiği altın damarını işleyebilmesi için gerekli kumanya avansı saymasını ve altını bulduğu zaman, bana azar azar geri ödeyebileceğini söyledim. Ne dese beğenirsin! Hayır efendim, asla kabul edemezmiş böyle bir koşulu; ya ne yaparmış? Bulacağı altının zerresine dokunmadan tamamını bana verecekmiş, beni aklın alamayacağı kadar zengin yapacakmış, vesaire vesaire... Şimdi düşün hele; kumanya avansına karşılık buldukları cevherin yarısını vermek bile madencilere zor gelir –nasıl gelmesin ki, adamlar o cevheri çıkarabilmek için yalnız alın terini değil, çoğu kez hayatlarını da ortaya koyarlar. Oysa bizimki, çıkaracağı altının tümünü vereceğini söylüyor. Bu işte bir bit yeniği var ama dur bakalım, göreceğiz elbet; sen bunu kafanın bir köşesine yaz Prince. Bu adamla yine karşılaşacağız bir gün, şayet buralardan gitmezse..."

"Ya giderse?"

"O zaman insanlara olan güvenim biraz sarsılır doğrusu; iki yüz gram altınımın üstüne de bir bardak soğuk su içerim artık."

• • •

Gecelerin uzamasıyla havalar da iyiden iyiye soğumuştu; güneş, bembeyaz karla örtülü düzlüklerin güney yönünde gökle birleştiği çizgi üzerinde şöylece bir görünüp "Cee!" diyor, sonra hemen kayboluveriyordu; ezelden beri her kış sürdüregeldiği aldatmaca oyununa bir kez daha başlamıştı. Ama bugüne kadar, Malemute Kid'in verdiği borcun geri ödeneceğine ilişkin en ufak bir haber çıkmamıştı. Derken, ocak ayı başlarında, en soğuk günlerden birinde, kalabalık bir köpek takımının çektiği tepeleme yüklü bir kızak sabahın köründe Malemute Kid'in Stuart Irmağı boyundaki kulübesinin kapısına dayandı. Kulübeye doğru gelen iki adamdan biri "bizim Odysseus" idi, öbürüne gelince; tanrılar herhalde kalıbını kaybetmiş ya da imalât yöntemini unutmuş olacaklar ki, bu adamın bir eşini daha görebilmek mümkün değildi. Koca ülkede nerede iki altın arayıcı bir araya gelip tava başına beş yüz dolarlık altın veren zengin cevher yataklarından, bin kişide bir kişinin başına konan talih kuşundan söz açacak olsa, mutlaka Axel Gunderson adı akla gelirdi; çoban ateşleri başında, gözüpeklikleriyle, dayanıklılıklarıyla, olağanüstü güçleriyle ün yapmış adamlara ilişkin hikâyeler anlatılmaya başlandı mı, akla ilk gelen ad yine onunki olurdu. Çeneler onun öykülerini anlatmaktan yoruldu mu, bu sefer de kaderini Axel Gunderson'ın kaderine bağlayan kadından söz açılır ve bu kadın anlatıla anlatıla bitirilemezdi.

Yukarıda da değindiğimiz gibi, tanrılar Axel Gunderson'u, bu ülkenin yeni keşfedildiği dönemlerde buralara ilk ayak basan beyaz adamların kalıbından çıkarmışlar, sonra da o kalıbı kaybetmişlerdi. El Dorado altın krallarından biri olduğuna tanıklık eden en pahalı türden uzun kürkü içinde iki metre on santimlik boyuyla dağ gibi bir adamdı. Göğsü bir dev göğsü kadar geniş; boynu bir dev boynu kadar kalın; pazuları bir devin pazuları kadar iri ve güçlüydü. Yüz elli kiloluk gövdesini taşıyan özel yapım lekenleri-

nin boyu sıradan lekenlerden en az yarım metre daha büyük tutulmuştu. Çıkıntılı alnı, köşeli çene kemikleriyle kayadan yontulmuşa benzeyen suratı ve açık mavi gözleri bu adamın güçten başka yasa tanımayan biri olduğunu söylüyordu. Pahalı kürklerinin üzerine giydiği ayı postundan gocuğun yakası dışında kalan saçlarının uçları buz tutmuştu; mısır püskülünü andıran bu upuzun, ipeksi saçlar sabah karanlığında güneş gibi parlıyordu. Köpeklerinin önünde, daracık kızak yolundan kulübeye doğru dev adımlarıyla yaklaşırken, bacaklarını hafif tertip yaylandırarak yürümesi, denizcilik günlerinden kalma eski bir alışkanlıktı. Adam, güney ülkelerinde yağmaya çıkmış dev bir İskandinav savaşçısının derebeyi şatosu kapısına topuzuyla yüklenmesi gibi, kırbacının sapıyla güm güm inletti Malemute Kid'in kapısını.

Bir kadınınki kadar beyaz kollarını hemen sıvayan Prince, ekmek hamuru yoğurmaya girişti; bir yandan hamur yoğuruyor, bir yandan da bir insanın ömrü boyunca kolay kolay rastlayamayacağı kadar olağanüstü bu üç kişiyi seyrediyordu. Malemute Kid'in Odysseus adını taktığı Asık Surat, Prince'in imgelemini hâlâ kamçılamaktaydı; ama Axel Gunderson'la karısı daha çok ilgisini çekmişti. Kadın, Axel Gunderson'un zengin altın yatakları bulup büyük bir servete kavuşmasından sonra hep lüks bir yaşam sürdüğü ve rahata iyice alıştığı için bu yolculuk ona zor gelmişti ve yorgun görünüyordu.

Duvar dibinde bitmiş narin bir çiçeğin o duvardan destek alışı gibi, kadın da Axel Gunderson'un geniş göğsüne yaslanmış, kendisine tatlı tatlı takılan Malemute Kid'in şakalarına karşılık veriyor, arada sırada kömür gözlerini Prince'e çevirerek genç maden mühendisinin aklını başından alıyordu. Ne de olsa Prince de erkekti, üstelik sağlıklı bir erkekti ve aylardır kadın yüzü görmemişti. Gerçi kadın Prince'den yaşlıydı, üstelik de Kızılderiliydi. Ama Prince'in o güne dek gördüğü Kızılderili kadınların hiçbirine benzemiyordu, ayrıca, Prince'in konuşmalardan anladığı kadarıyla, İngiltere'de de bulunmuştu; beyaz kadınların bilebileceği her şeyi

ve onların bilmediği daha pek çok şeyi biliyordu. Güneşte kurutulmuş balıktan yemek yapmasını da, kar üstünde yatmak için nasıl döşek yapılacağını da çok iyi bilen bu kadın, beyaz insanların zengin sofralarında yenilen mükellef yemeklerden, Prince'in yıllardan beri neredeyse tadını bile unuttuğu spesyalitelerden söz açarak genç adamın ağzını sulandırıyor, özlemlerini depreştiriyordu. Bu kadın geyiklerden de ayılardan da mavi tilkilerden de Kuzey Buz Denizi'nde yaşayan deniz ayılarından ve deniz fillerinden de bilerek söz ediyordu; ormanlar, dereler, ırmaklar hakkında bilmediği yoktu ve karların yüzeyini kaplayan incecik buz üzerinde herhangi bir canlının bıraktığı izleri açık bir kitap gibi okuyabildiği kuşkusuzdu. Diğer yandan aynı kadının, kulübenin duvarına asılı "Kampın Kuralları" başlıklı, açık saçık esprilerle dolu yazıyı okurken espriden, nükteden anlayan biri gibi gözlerinin içinin güldüğü de Prince'in dikkatinden kaçmadı. Biraz fazla kaba ve açık saçık olmakla birlikte yabana atılamayacak nüktelerle dolu olan "Kampın Kuralları"nı, "İçki Küpü" namıyla maruf Bettles, kafayı iyice çekip neşesini bulduğu bir gün yazıp asmıştı. Kulübelerine bir hanım geleceği zaman Prince o yazıyı daima ters çevirirdi; ama bir yerli kadının okuma bileceği kimin aklına gelirdi! Her neyse; artık iş işten geçmişti zaten.

Kocasının adıyla birlikte ünü tüm Kuzey Ülkesi'nde ağızlardan düşmeyen kadın buydu demek. Sofrada Malemute Kid'in kadına yakın arkadaşı gibi davranıp çeşitli şakalarla dostça takılmasından cesaret alan Prince, yeni tanışmanın verdiği çekingenliğini, utangaçlığını atıp konuşmalara katıldı. Şakalar, espriler, takılmalar gırla gidiyor, ama kadın hiçbir lafın altında kalmadan, hazır cevaplığıyla erkeklere baskın çıkıyordu. Kocası onun kadar zeki olmadığı için esprilere fazla bir katkısı olmuyor, daha çok diğerlerinin esprilerini alkışlamakla yetiniyordu. Axel Gunderon'un karısıyla iftihar ettiği belliydi; bu adamın hayatında karısının ne büyük bir yer tuttuğu adamın bütün davranışlarından anlaşıldığı gibi, bakışlarından da açıkça oku-

nuyordu. Şakalaşmalar ve espri yarışmaları arasında Odysseus'u unutmuşlardı; sofranın bir köşesinde sessiz sedasız tabağındakileri atıştıran garip, ötekiler daha yemeğin ortasındayken, çoktan yemeğini bitirip kalkmış, köpeklerle ilgilenmek için dışarı çıkmıştı. Çok geçmeden garibin yol arkadaşları da sofradan kalktı, parkalarını ve kolçaklarını takıp dışarı çıktılar.

Günlerden beri kar yağmadığı için yerler iyice oturmuş, sertleşmişti; Yukon'a giden yolda kızaklar bu sert yüzey üzerinde kuş gibi uçuyordu. En öndeki kızağı Odysseus yönetiyordu; ikinci kızakta Axel Gunderson'un karısıyla Prince vardı; Malemute Kid'le sarışın dev üçüncü kızaktaydı.

"Tamamıyla şansa kalmış bir iş benimki Kid," dedi Axel Gunderson; "Ama içimden bir ses şansımın yaver gideceğini söylüyor. Herif kendi gözüyle görmemiş, ama anlattığı hikâyeyi dinleyince bana doğruymuş gibi geldi; ayrıca, elindeki haritadan daha önce de Kootenay yöresinde bulunduğum sırada söz edildiğini duymuştum. Senin de bize katılmanı çok isterdim, ama işte, ne yaparsın; herifçioğlu keçi gibi inatçı; başkasını işe karıştırırsam asla yola çıkmayacağını söyledi ve 'O zaman bu iş yatar!' diye kestirip attı. Ama ruhsat almak için kendi parselimi işaretlerken, benimkinin yanında senin için de bir parsel işaretleyeceğim; ayrıca yerleşim alanı olarak ayıracağım yerden de sana yarı hisse vereceğim."

Malemute Kid, "Yok canım öyle şey olur mu!" diye itiraz edecek olduysa da Axel Gunderson, "Yok yok, hiç itiraz istemem," diye onun sözünü kesti. "Bak, bu işi şimdilik tek başıma yürütüyorum, ama ruhsat işleri tamamlandıktan sonra bir başıma altından kalkamam; sana ihtiyacım olacak. Herifin dedikleri bir doğru çıkarsa, ikinci bir Cripple Creek olur orası. Dediğimi duyuyor musun aslanım? İkinci bir Cripple Creek diyorum sana. Herifin söylediklerine bakılırsa, ırmak suyunun getirdiği toz altın değil, kaya katmanları arasında serbest bulunan külçe altın damarı bu, yani düpedüz külçe altın. Ziyan etmeden, en uygun yöntemle çıkarırsak mültimilyoner olduk gitti demektir.

Böyle bir yerden söz edildiğini hep duyardım, sen de duymuşsundur. Seninle ikimiz koca bir şehir kurarız oraya; binlerce işçi getiririz; su yolu üzerinden esaslı bir ulaşım hattı kurarız, vapur çalıştırırız; nakliye işinden de para vururuz; sığ sularda çalışabilecek düz altlı tekneler getirtiriz, belki demiryolu hattı bile döşetebiliriz –bunu da bir araştırmalı; bıçkıhaneler, büyük bir elektrik santralı kurarız, bankamızı da açtık mı ticaretin tadına doyum olmaz! Yalnız, ben dönene kadar sakın kimseye ağzından bir şey kaçırma, ağzını sıkı tut aman!"

Kızak yolunun Stuart Irmağını kestiği yerin başına gelince kızaklar durdu. Uçsuz bucaksız bir buz denizi doğuya doğru göz alabildiğine uzanıyordu. Kızaklardan lekenler çıkarıldı. Axel Gunderson, Malemute Kid ve Prince'le el sıkıştıktan sonra, köpeklere iz açmak için, yumuşak karlara en az yarım metre gömülen kocaman lekenleriyle öne geçti. Karısı arkadaki kızakta yerini aldı; lekenlere alışık olduğu belliydi. Vedalaşırken koparddıkları neşeli çığlıklarla sessizliği parçaladılar; köpekler çenilediler; Odysseus, takımın gerisindeki köpeklerden huysuzluk eden bir iki tanesine kırbacının tadını tattırmıştı.

Bir saat sonra iki kızağın oluşturduğu katar, bembeyaz, lekesiz dev bir kâğıda benzeyen buzdan örtünün üzerinde ağır ağır ilerleyerek çizgi çeken siyah bir kurşunkalem görünümü almıştı.

II

Aradan haftalar geçti. Bir gece Malemute Kid'le Prince, kim bilir kaç yıllık eski bir dergideki satranç problemlerini çözmeye uğraşıyorlardı. Malemute Kid, Bonanza Creek boyundaki işletmesinden yeni dönmüş, birkaç gün sonra çıkacağı geyik avından önce yorgunluk atıyordu. Prince de hemen hemen bütün kış mevsimini dışarıda, o dere senin bu dere benim dolaşıp incelemeler yaparak geçirdiği için sıcacık kulübede bir hafta dinlenmeyi hak ettiğini düşünüyordu.

"Atı araya sokup şahı süreceksin. Hayır, böyle olmayacak. İkinci hamlede..."

"Piyonu niye iki hane yürütelim? Onu geçerken alırız nasıl olsa. Fil aradan çıktıktan sonra."

"Dur hele, dur! O zaman savunmasız kalacak ve aradaki boşluktan..."

"Yok canım, o korunuyor, baksana! Sen devam et; benim dediğim gibi yap, bak göreceksin nasıl işe yarayacak!"

Hayret! İkidir kapı vuruluyordu; ikinci vuruluşta Malemute Kid, "Girin!" diye seslendi. Kapı ardına kadar açıldı. Sendeleye sendeleye garip bir yaratık girdi içeri. Gözleri fal taşı gibi açılan Prince dehşet içinde ayağa fırladı. Onun suratındaki dehşet ifadesini gören Malemute Kid, oturduğu sandalyeden kalkmadan hızla geriye döndü; çok görmüş geçirmiş bir adam olmasına rağmen, karşısındaki manzaradan o bile enikonu irkildi. Gözlerinin görmediği anlaşılan yaratık sendeleye sendeleye, sarsak adımlarla onlara doğru ilerliyordu. Prince yan yan gerileyerek usulca duvara, fişekliğiyle birlikte çiviye asılı Smith-Wesson tabancasına doğru yanaştı.

Fısıldayarak, "Yarabbi! Bu da nedir böyle?" diye sordu Malemute Kid'e.

Malemute Kid usulca kapıya doğru sokulurken, "Ben de anlayamadım. Öyle sanıyorum ki açlıktan ölmek üzere olan donmuş biriyle karşı karşıyayız," diye cevap verdi. Kapıyı kapatıp dönerken de, "Aman, dikkatli ol! Delirmiş de olabilir," diye uyardı Prince'i.

Yaratık masaya yaklaştı. Lambanın parlak alevine gözlerini dikerek bir süre bakakaldı. Alev çok hoşuna gitmiş olmalı ki kıkırdayarak güldü. Sonra adam –evet, bir insandı bu yaratık– meşin pantolon içindeki bacaklarını iki yana açarak bedeninin üst kısmını geriye verdi ve gemicilerin genellikle demir alınırken, ırgat kollarına yüklendikleri zaman bordaya çarpan suların

şapırtısına eşlik ederek söylemeye başladıkları bir şarkıyı söylemeye başladı:

Yankilerin gemisi geliyor süzülerek,
Asıl aslanım palamara, çek aslanım, çek!
Biliyor musun kimdir o geminin kaptanı?
Asıl aslanım, asıl! Koyverme palamarı.
Jonathan Jones'tur gelen, şimdi limana girecek,
Asıl aslanım palamara! Çek aslanım, çek!

Adam başladığı gibi ansızın türküyü kesti, gözlerini etlerin durduğu rafa dikti ve aç kurt gibi homurtular çıkararak rafa doğru yürüdü. Malemute Kid'le Prince ona engel olmak için davrandılarsa da geç kalmışlardı; adam raftan kaptığı bir jambonu çiğ çiğ yemeğe başlamıştı bile. Malemute Kid'le aralarında kısa süren bir boğuşma geçti; ancak delilerde rastlanan bir güçle Malemute Kid'e karşı koyan adamın gücü bir anda tükeniverdi ve pes ederek elindeki jambon artığını teslim etti. Prince'le Malemute Kid onu aralarına alarak götürüp bir tabureye oturttular; masanın üzerine kapanan adam öylece serili kaldı. Bunun üzerine adama yarım kadeh viski içirdiler. Viskinin etkisiyle davetsiz konuk bir parça kendine gelince, Malemute Kid onun önüne şeker kutusuyla bir de kaşık koydu; adam şeker kutusuna kaşığını daldıracak gücü zar zor bulabildi. Şekerin verdiği enerjiyle biraz daha kendine geldi; o zaman Prince onun önüne bir kâse et suyu koydu, ama bunu yaparken adama yaklaşmak zorunda kaldığı için bütün vücudu ürpermişti.

İnsanlıktan çıkmış adamcağız et suyuna aç kurt gibi saldırdı; kaşığı ağzına her götürüşünde gözleri tuhaf tuhaf parlıyordu. Adamın suratında et namına hemen hemen bir şey kalmamıştı. Avurtları çökmüş, suratı kuru kafaya dönmüştü; buna insan suratı demeye bin tanık gerekirdi. Üst üste kim bilir kaç kere donan yüz etleri baştan aşağı yara kabuğuyla kaplıydı ve kabukların altında yaralar hâlâ işliyordu. Bu kabuklar arasında yer yer görülen

çatlaklardan pis kan renginde etler pırtlamıştı. Paçavraya dönmüş meşin giysileri parça parça sarkıyordu ve leş gibiydi; en üste giydiği postun bir yanındaki tüyler alazlanmış hatta bir bölümü tamamıyla yanmıştı –belli ki ateşin üstüne yanlamasına düşmüştü.

Güneşte kurutularak Kızılderili usulü sepilenen meşinden giysinin bir bölümü de ince şeritler halinde kesilip çıkarılmıştı. Malemute Kid, şerit şerit kesilen ve adamın açlıktan kendi deri ceketini yemek zorunda kaldığına tanıklık eden yerleri işaret ederek, "Kimsin sen?" diye sordu.

Adam oralı olmadı.

"Nereden geliyorsun?"

Adamın titrek bir sesle verdiği cevap, "Yankilerin gemisi geliyor süzülerek!" oldu.

Malemute Kid, Prince'e dönerek, "Adamın ırmak üzerinden geldiğine kuşku yok," dedi, sonra da bu garip yaratığı konuşturabilmek için omuzlarından tutup biraz silkeledi.

Malemute Kid silkeleyince, adam müthiş canı yanmış gibi birden yana doğru bükülerek geri çekildi. Sonra ağır ağır ayağa kalktı, masaya dayanarak ayakta durabildi.

"O kadın suratıma güldü benim, böyle güldü. Gözlerinde yalnız nefret vardı bana gülerken. Benimle gelmek istemedi."

Sesi hafifledi, hafifledi ve tam olduğu yere yığılmak üzereyken Malemute Kid onu bileğinden yakalayarak, "Kim, hangi kadın?" diye bağırdı.

"O kadın, Unga. Güldü bana, sonra beni bıçakladı. Buradan, bir de buradan bıçakladı. Ondan sonra da..."

"Evet sonra ne oldu?"

"Sonra o adam karların üstüne uzandı, kıpırdamadan uzun zaman yattı. Hâlâ kar-la-rın üs-tün-de-dir."

Söylenenlerden hiçbir şey anlamayan iki adam çaresiz bir ifadeyle birbirlerine baktı.

"Karların üstünde yatan kim?"

"O kadın. Unga. Bana nefretle baktı. Sonra da..."

"Evet, evet, devam et."

"Sonra bıçağı aldı; şöyle aldı ve bir tane, bir tane daha –ama gücü yetmedi, halsiz düşmüştü. Ben de öyle yavaş yavaş yürüyerek geldim. Orada çok altın var; pek çok."

"Unga nerede?" Malemute Kid herhalde kadının bir iki kilometre ötede kaldığını, ölmek üzere olduğunu sanmıştı.

"Unga nerede? Unga nerede?" diye durmadan tekrarlarken adamı deli gibi sarsıyordu.

"Ka-ka-karların içinde."

Adamın bileğini insafsızca sıkarak, "Devam et!" diye gürledi Malemute Kid.

"Ben-de kar-la-rın için-de ka-la-cak-tım ama bor-cu-mu ödemem ge-re-ki-yor-du. Bor-cum be-nim, boy-nu-mun bor-cu... boy-nu-mun bor-cu... boy-nu-mun bor-cu-nu öde-me-li-yim..." diye heceleyerek konuşmayı birdenbire kesti adam. Elini torbasına attı, dibinden meşin bir kese çıkardı. "Bor-cu-mu ö-dü-yo-rum iş-te Ma-le-mute Kid'e... üç-kilo al-tın-la..." Ölü gibi yorgun adamın başı masanın üstüne düştü; Malemute Kid ne kadar uğraştıysa da uyandıramadı onu.

Altın kesesini masanın üstüne fırlatırken, fısıltı halinde, "Bizim Odysseus bu," dedi. "Anlattıklarının tümü Axel Gunderson'la ve kadınla ilgili besbelli. Hadi gel şunu battaniyelere saralım. Kızılderililer dayanıklıdır; bu da yaşar; bir şey olmaz. Daha sonra ilginç bir hikâye dinleyeceğimize eminim."

Garibin giysilerini keserek çıkarırlarken, sağ memesinin altında henüz tam kapanmamış, derin iki bıçak yarası gördüler.

III

"Başımdan geçenleri size dilimin döndüğü kadar anlatmaya çalışacağım; becerebilecek miyim bilmiyorum, ama siz anlarsınız. En başından başlayıp önce kendimi ve kadını anlatacağım, sonra da adamı."

Uzun süre soğukta kalıp donma tehlikesi atlatan insanlar ateşi gördüler mi, nasıl kolay kolay yanından ayrılamazsa, Odysseus da sanki soba kaçacakmış gibi dibinden ayrılamıyordu. Malemute Kid, hikâyesini dinlemeye hazırlandıkları adamın yüzünü daha iyi görebilmek için lambayı yakına getirdi, ışığını ona göre ayarladı. Prince oturduğu kerevetten kalkmadan, kayarak onlara doğru yaklaştı.

"Benim adım Naas. Kabilemin reisiyim, babam da reisti. Karanlık denizlerde, babamın umiyakının içinde gece dünyaya gelmişim. Erkekler bütün gece dalgalarla boğuşarak kürek çekerken, kadınlar da fırtınanın şiddetinden içeri dolan suları boşaltmakla uğraşmış. Tuzlu sular anamın çıplak memeleri üstünde donuyormuş bana meme verirken ve fırtına geçtiğinde anam da göçmüş bu dünyadan. Ama ben yaşamışım; viyaklamalarım fırtınanın sesini bastırıyormuş; ama, yaşamışım işte. Biz Akatan'da yaşarız..."

"Nerede nerede?" diye sordu Malemute Kid.

"Akatan'da. Aleut takımadaları içinde bir adadır; Çignik'ten de, Kardalak'tan da, Unimak'tan da yukarıya düşer. Dediğim gibi, bizler, dünyanın bir ucunda, denizin ortasında yaşayan insanlarız. Balık avlarız, fok avlarız, samur avlarız; bütün geçimimizi denizden sağlarız. Ormanın kıyısıyla deniz arasında kayalık bir sırt vardır, evlerimiz o sırt üzerinde birbirine bitişik kurulmuştur. Evlerin hemen önündeki sarı kumsalda kanolarımız durur. Kalabalık değildik biz, dünyamız da küçücüktü. Bizimkine benzer adalar vardı doğuda, ama oralara bile gitmezdik; kendi küçük dünyamız bize yetiyordu."

"Ama ben halkıma benzemezdim. Kumsalda çok eskiden kalma tahta parçaları, denizin aşındırdığı kaplama tahtaları dururdu; benim halkımın yaptığı teknelere benzer bir tekneden arta kalmış tahtalardı bunlar. Hatırladığıma göre adanın üç yönden denizi gören burnunda tek başına duran upuzun, dümdüz bir çam vardı. Anlattıklarına göre iki adam o burun-

dan karaya çıkmış, o ağacın yanına gelip günlerce denizi gözlemişler. Kumsalda kırık tahtaları duran tekne batığından bu iki adam kurtulmuş. Sizler gibi beyazmış bu iki adam, ama küçük çocuklar kadar zayıfmışlar. O sıralarda foklar da yöreden gittiği için avcılarımız eve hep eli boş dönüyorlarmış. Bunları ben kabilemin yaşlı erkekleriyle yaşlı kadınlarından dinleyerek öğrendim –onlar da yaşlı atalarından dinlemiş. O iki beyaz adam kendilerine ayrı ayrı iki ev yapmış. İlk önceleri bizim usullerimize alışamamışlar, ama balık yiyerek, balık yağı içerek günden güne güçlerini kazanmışlar. Çok sert, çok kavgacı adamlarmış. Kabilemizin en güzel kızlarını zorla alıp evlerine götürmüşler. O kızlardan çocukları olmuş. Benim babamın babasının babası işte o çocuklardan biriymiş."

"Dediğim gibi, ben halkıma benzemem. Çünkü benim damarlarımda, denizden gelen o iki beyaz yabancının güçlü kanı var. Anlattıklarına göre, bu iki adam gelmeden önce bizim kendimize ait yasalarımız varmış; ama bu iki adam çok kavgacı ve çok acımasızmış ve bizim erkeklerimizle dövüşürlermiş hiç durmadan. Sonunda bizim erkeklerimizin arasında onlarla dövüşmeyi göze alacak kimse kalmamış. O zaman bu iki beyaz adam kendilerini kabileme reis yapmışlar ve başka yasalar koymuşlar. Onların yeni yasasına göre oğlan çocuklar anasının değil babasının çocuğu sayılıyormuş artık; oysa eskiden, yani bizim yasamıza göre oğlanlar da analarının çocuğu sayılırmış. Bunlar ayrıca, ölen babadan kalan bütün mirası en büyük olan çocuk alacak; geri kalanlar, ister oğlan ister kız, başlarının çaresine bakacak demişler. Daha başka yasalar da koymuşlar. Bizim oralarda denizde balık, ormanda ayı çok boldur; bu iki beyaz adam bizim avcılara balık tutmak, ayı avlamak için yeni yeni usuller öğretmişler, bir de kıtlık zamanında aç kalmamak için, kocaman kocaman depolar yaptırıp bunları ağzına kadar yiyecekle doldurmuşlar. Böylece, halkıma, yiyecek saklamasını da onlar öğretmiş. Bu öğrettikleri halkıma yaramış."

"Ama benim halkım içinde onlarla kavga edecek adam kalmayınca, bu iki beyaz adam, kendilerini reis yaptıktan sonra birbirleriyle dövüşmeye başlamışlar. Benim damarlarımda kanı dolaşan yabancı, mızrağını öbürünün göğsüne bir yandan sokup öbür yandan çıkarmış. Onun üzerine bunların çocukları birbirlerini öldürmeye başlamışlar; kan davası babadan oğula kalarak sürmüş gitmiş. Birbirlerine yapmadıklarını bırakmamışlar ve bu iş böylece benim zamanıma kadar gelmiş. Ama birbirlerini o kadar kırmışlar ki, benim zamanımda iki aileden de sadece birer kişi kalmıştı. Benim aileden bir ben kalmıştım, öbür aileden de bir kız çocuk –hepsi o kadar. Kızın adı Unga idi ve annesiyle oturuyordu. Benim babamla onun babası bir gün balığa çıkmışlar ama gece dönmemişlerdi; çok sonra ikisinin de cesedi kıyıya vurdu; birbirlerinin boğazına sarılmış olarak bulundular."

"Millet hayretler içinde kaldı, ihtiyarlar başlarını salladı ve iki ev arasındaki bu nefret yüzünden, benim çocuklarımla o kızın çocuklarının hep birbirlerini boğazlamayı sürdüreceklerini söylediler. Bunları söylediklerinde ben ufacık bir oğlandım; o yüzden, ileride benim çocuklarımı boğazlayacak olan çocukları Unga doğuracak diye daha çocuk yaşımda Unga'ya düşman kesildim. Kafamdan bu düşmanlık işini çıkaramıyordum; ama düşmanlığın neden sürdüğüne bir türlü akıl erdiremiyordum. Büyüyüp delikanlı olduğumda gidip bu meseleyi ihtiyarlara sordum. Bana verdikleri cevap şu oldu: 'Biz de bilmiyoruz. Ama senin ataların da birbirine düşmanmış.' Ben bu işe çok şaştım. Kendi kendime, ölmüşlerin kavgasını doğacak olanların sürdürmesinin yanlış olduğunu düşündüm, bunu haksız buldum. Ama halkım, böyle gelmiş böyle gider dedi, ben de yeniyetme olduğumdan ses çıkaramadım."

"İhtiyarlar bana elimi çabuk tutmamı, bir an önce evlenmemi öğütledi. Bir an önce evlenmeliymişim ve Unga'dan önce çocuk sahibi olmalıymışım ki, benim çocuklarım onunkilerden büyük

ve daha güçlü olabilsinmiş. Evlenmek benim için zor değildi, çünkü ben reistim ve büyük işler başarmış, yasaları uygulamış bir reisin oğlu olduğum için beni de sayarlardı. Babamdan kalmış çok da malım vardı. Hangi genç kızı istesem bana seve seve varırdı, ama gönlüm hiçbirini çekmiyordu. İhtiyar erkeklerle kız anaları bana hep elimi çabuk tutmamı söyleyip duruyordu; Unga ile evlenmek isteyen bir sürü genç avcı bulunduğunu ve Unga'yı almak için anasına çok mal teklif ettiklerini, Unga benden önce evlenirse onun çocuklarının benimkilerden büyük ve güçlü olacağını, benim çocuklarımın kavgadan yenik çıkacağını, öleceğini ileri sürüyorlardı."

"Ama ben hoşuma giden bir kız bulamıyordum. Sonra bir gün balığa çıkmıştım. Akşam üzeri balıktan dönerken sıkı bir rüzgâr vardı. Güneş devrilmiş, batmak üzeriydi ve ışığı insanın gözünün içine giriyordu ve kanolar beyaz köpüklerin üzerinde yarışıyordu. Birden, Unga'nın kanosu yanımdan hızla geçti. Kara saçları gece gibi açılıyor, denizin serpintileri yüzünde ışıldıyordu. Yanımdan geçer giderken başını çevirip bana baktı. Dediğim gibi, güneş insanın gözünü alıyordu, o yüzden ben herhalde yanlış gördüm diye düşündüm; üstelik de daha yeni yetmeydim. Ama yaşımın küçük olmasına rağmen aklım eriyordu ve onun beni istediğini anladım. Kanoyu geçip gittikten sonra Unga dönüp bir daha baktı bana –iki kürek vuruş arası kadar kısa baktı, ama beni istediğini ve benim de onu istediğimi anlamama yetti. Onun kanosu önde benimki arkada, tembel gidişli umiyakları geride bırakarak uçuyorduk ve öbür balıkçılar arkamızdan bağırıp çağırıyordu. Ama Unga'nın kürek vuruşları benden hızlıydı ve benim yüreğim rüzgârla dolmuş yelken gibi şişmişti –ona yetişemedim. Rüzgâr sertleşmiş, deniz kabarmış ve rüzgâr üstü yanından sıçrayan foklar gibi kanolara bindirmeye başlamıştı. Güneş tam önümüzde denizin üstüne altından bir yolluk sermişti ve biz bu yolluğun üstünde, kükreyen dalgaların arasında uçar gibi gidiyorduk."

Naas, hayal evinde yeniden yaşadığı o yarışı kendisini dinleyen adamların gözlerinde de canlandırabilmek için, tek küreğini kanonun yanından suya daldırır gibi yapıyor ve yana o kadar eğiliyordu ki, oturduğu tabureden neredeyse düşmek üzereydi. Sobanın arkasına düşen bir noktaya dikili gözleri, besbelli, saçları rüzgârda uçuşan Unga'yı kanosunun içinde görüyordu o anda. Rüzgâr o yarış günündeki gibi kulaklarında uğulduyor, denizin tuzlu kokusunu burun deliklerinde hissediyordu.

"Unga kumsala benden önce vardı, gülerek, koşa koşa evine, annesinin yanına gitti. O gece aklıma iyi bir fikir geldi; bütün Akatan adası halkının reisi olan kişiye layık bir fikir. O gece ay çıkınca ben kalktım, Unga'nın annesinin evine gittim ve Yaş-Nuş'un getirip kapının yanına yığdığı mallara bir baktım. Yaş-Nuş, Unga'nın doğuracağı çocukların babası olmayı kafasına koymuş güçlü bir avcıydı. Kapının yanına daha önce de böyle mal yığan başka avcılar olmuş, ama daha fazla mal yığan çıkınca mallarını götürmüşlerdi. Kim daha çok mal yığarsa, öbürü malını alıp çekilirdi."

"Ben aya baktım, yıldızlara baktım ve katıla katıla güldüm, sonra da koşa koşa, servetimin durduğu kendi evime döndüm. Unga'nın anasının eviyle kendi evim arasında gide gele, gide gele malları kapının yanına yığdım durdum; benim mallarım Yaş-Nuş'un mallarının boyunu bir avuç genişliği kadar geçince mal taşımayı bıraktım. Getirdiğim mallar arasında güneşte kurutulmuş ve tütsülenmiş balık vardı; en iyisinden kırk tane fok derisi vardı; yirmi tane de samur kürkü vardı. Fok derilerinin hepsi de tulum yapılmıştı ve tulumların hepsi de ağzına kadar balık yağı doluydu. Bunlardan başka, ilkbaharda ormandan çıkıp köyümüze gelen ayılardan kendi elimle vurduğum on tanesinin de postunu getirmiştim. Getirdiğim mallar arasında renkli boncuklar, battaniyeler, kırmızı kumaşlar da vardı. O kırmızı kumaşları doğudaki tüccarlardan kürklerle takas ederek almıştım; onlar da bu kumaşları kendilerinden daha doğuda oturan başka tüccar-

lardan alırlarmış. Mallarımı getirip yığdıktan sonra Yaş-Nuş'un yığdığı mallara bakarak güldüm. Çünkü ben Akatan'ın reisiydim ve halkımın genç avcılarının hepsinden çok malım vardı ve benim babam büyük işler başarmış bir reisti ve yasalar yapmıştı ve her doğan çocuğun adını benim babam koymuştu."

"Sabah olunca kumsala indim ve orada durup göz ucuyla Unga'nın annesinin evine bakmaya başladım. Kapının önüne yığdığım mallara henüz dokunulmamıştı –hepsi olduğu gibi duruyordu. Kadınlar gülüşüp aralarında fısıldaşıyordu. Bu işe çok şaştım, çünkü o güne kadar benim önerdiğim fiyatı veren kimse çıkmamıştı. O gece yığınımın üstüne başka mallar ekledim ve yanına bir de, çok güzel sepilenmiş deriden yapılma, daha hiç denize indirilmemiş yepyeni bir kano koydum. Sabah olduğunda bir de baktım, mallarım olduğu gibi duruyor kapının önünde, elalem de kıs kıs gülüyor. Unga'nın anası kurnazlık ediyordu, ama beni halkımın önünde küçük düşürdüğü için çok kızmıştım ona. O gece yığınımı biraz daha yükselttim, yanına da en az yirmi kano değerinde kocaman bir umiyak çektim. Sabahleyin baktığımda hiçbiri ortada yoktu."

"Onun üzerine düğün hazırlığına giriştim. Düğün şöleninde bol yiyecek çıkacağını bildikleri için doğudan bile gelenler oldu. Unga benden dört yaş büyüktü. Ben henüz yeni yetmeydim; ama bir büyük reisin oğlu ve kendim de reis olduğum için yaş farkının hiç önemi yoktu."

"Düğün hazırlıkları sürerken okyanusun ufkunda bir yelken göründü ve rüzgârı arkadan alan yelken büyüdü, büyüdü, sonunda kocaman bir yelkenli gemi oldu. Geminin frengi deliklerinden sel gibi sular akıyor, tayfalar pompaları deliler gibi çalıştırıyordu. Geminin pruvasında dikilen dev yapılı bir adam suyun derinliğini ölçerek, gök gürültüsüne benzeyen sesiyle emirler yağdırıyordu. O dev adamın deniz gibi mavi gözleri ve denizaslanı kafası gibi yeleli kocaman kafası vardı. Saçları, gemicilerin halat ördüğü kenevir lifleri gibi sapsarıydı."

"Son birkaç yıldır uzaklardan geçen gemiler görüyorduk ara sıra, ama Akatan kumsalına sokulanı olmamıştı o güne kadar. Düğün yarıda bırakıldı, kadınlarla çocuklar evlere kapandı, biz erkekler de yaylarımızın kirişlerini gerdik, elde mızrak beklemeye başladık. Ama gemi kumsala baştankara ettiğinde tayfalar bizimle hiç ilgilenmeden kendi işlerine baktı. Deniz çekilince uskunayı karinaya bastılar, dibindeki büyük deliği yama vurarak kapadılar. Bunun üzerine kadınlar birer ikişer evlerinden çıktı ve şölen kaldığı yerden devam etti."

"Deniz yükselince gemiciler derin suya tonoz çapa atıp uskunayı çeke çeke derin suya götürdüler, sonra hep birlikte bizim yanımıza geldiler. Yanlarında hediyeler de getirmişlerdi ve bize dostça davranıyorlardı; o yüzden onları da şölene buyur edip oturttum ve gönlümden koparak, bütün konuklara verdiğim armağanlardan onlara da dağıttım; ne de olsa bu benim düğünümdü ve ben Atakan'ın reisiydim. Denizaslanı yeleli adam da konuklar arasındaydı. Bu adam o kadar uzun boylu ve o kadar iriydi ki, adım attığı zaman yerin sarsıldığını gözüyle görebiliyordu insan. Sık sık, uzun uzun Unga'ya bakıyordu; kollarını göğsünde kavuşturmuş olarak güneş batana, yıldızlar çıkana kadar hep oturdu ve Unga'yı seyretti. Sonra kalkıp gemisine gitti. Daha sonra ben Unga'yı elinden tutup evime götürdüm. Halkım gülüyor, şarkılar söylüyor, eğleniyordu; kocakarılar da böyle zamanlarda hep yaptıkları gibi, imalı imalı konuşuyorlardı. Ama Unga ile ben onların imalı laflarına aldırış etmiyorduk. Sonra bizi yalnız bıraktılar ve herkes evlerine çekildi."

"Ortalık sessizleştiğinde gemicilerin sarı yeleli reisi evimin kapısına geldi. Yanında siyah renkli şişeler getirmişti. Bu şişelerdeki suyu içerek çok neşelendik. Dediğim gibi, ben henüz yeniyetmeydim ve dünyanın ucundaki köyümden başka yer görmemiştim. O şişelerdeki suyu içtikçe kanım tutuşmaya başladı, yüreğim ise kayalara vuran dalgaların çıkardığı köpük gibi hafifledi. Unga bir köşede derilerin ve pöstekilerin arasında sessizce

oturuyordu; çok korktuğu için gözleri yusyuvarlak açılmıştı. Sarı yeleli adam hep ona bakıyor, gözlerini Unga'dan ayırmıyordu. Biraz sonra onun adamları denkler taşıyarak çıkageldi. Sarı yeleli adam gözlerimin önüne bütün Akatan'ın toplam servetinden daha fazla mal yığdı. Yığdığı mallar arasında küçüklü büyüklü tüfekler, kese kese barut, kutu kutu saçma, kurşun ve o güne kadar hiç görmediğim tuhaf aletler vardı. İşaretle, bu malların hepsinin benim olduğunu anlattı; bu kadar eli açık bir adam olduğu için onu çok sevdim. Ama arkasından, yine işaretle, Unga'yı alıp gemisine götüreceğini anlattı. Anlıyor musunuz! Unga'yı alıp gemisine götürecekmiş. Damarlarımda dolaşan atalarımın kanı birdenbire ateş gibi oldu ve mızrağımı kaptığım gibi onu dürterek evimden dışarı atmaya davrandım. Ama şişelerin içindeki ruh kollarımdaki canı almış ve beni ensemden –böyle– kavramış, sallayıp duruyordu; ben böyle sallana sallana gidip kafamı duvara çarptım. Yeni doğmuş bir bebek kadar güçsüzdüm ve bacaklarım beni taşımıyordu. Unga çırpınıyor ve evin içindeki eşyalara tutunmaya çalışıyordu, ama gemiciler etrafımızı sardı ve Unga'yı sürükleyerek dışarı çıkardılar. Ondan sonra sarı yeleli adam Unga'yı kocaman kollarının arasına aldı. Unga onun sarı saçlarını yolmaya çalışırken, dev adam kızışmış erkek denizaslanlarının böğürmesine benzeyen sesiyle gülüyordu."

"Yerde emekleyerek kıyıya kadar indim ve seslenip halkımı yanıma çağırdım, ama hepsi korkmuştu. İçlerinden erkek adam bir tek Yaş-Nuş çıktı, ama gemiciler kafasına kürekle vurup yere devirdiler onu; Yaş-Nuş yüzüstü kumlara devrildi, bir daha da kalkmadı. Gemiciler şarkı söyleyerek yelken açtı, rüzgârla yelkenlerini şişiren gemi uzaklaştı gitti. Halkım, 'Böyle olduğu daha iyi oldu, bundan sonra Akatan'da kan davası çıkmayacak,' dedi. Ben onlara cevap vermedim, dolunay olmasını sabırla bekledim. Dolunay olunca kanoma bol bol balık ve balık yağı yükleyip doğuya doğru yola çıktım. Birçok ada, birçok insan gördüm ve dünyanın ucunda yaşamış olan ben, dünyanın çok

büyük olduğunu anladım. Rastladığım insanlarla işaretleşerek anlaşıyordum; ama hiçbiri denizaslanı yeleli reisin uskunasını görmemişti ve bana hep doğuyu gösteriyorlardı. Çok acayip yerlerde yattım, çok acayip yiyecekler yedim, pek çok yabancı insanla tanıştım. Tanıştığım insanların çoğu bana gülüyordu, çünkü beni deli sanıyorlardı; ama ara sıra bazı yaşlı adamlar yüzümü ışığa çevirip beni kutsuyorlardı. Bana yumuşak yüz gösteren genç kızlar oluyordu ve bunlar bana o yabancı gemiyi, Unga'yı ve onu götüren gemicileri anlattırıyorlardı. Böylece geze geze dalgalı denizleri aşıp, fırtınalar atlatarak Alaska'ya kadar geldim. Orada iki uskuna vardı, ama benim aradığım değildi ikisi de. Oradan ayrılıp doğuya doğru yoluma devam ettim ve Unimak'a kadar geldim, aradığım gemiyi orada bilmiyorlardı. Ariak'ta da bilen çıkmadı, Atognak'ta da. Derken bir gün baştan başa kayalık olan bir adaya vardım; burada adamlar dağı kazıp kocaman bir çukur açıyordu. Burada bir uskuna vardı, ama benim aradığım değildi. Adamlar kazıp çıkardıkları kaya parçalarını bu uskunaya yüklüyordu. Bu yaptıkları bana çocukça geldi; öyle ya, kaya her yerde bol bol vardı. Bu adamlar bana yemek ve iş verdi. Uskuna suya iyice gömülecek kadar kayayla dolunca kaptan elime para tutuşturdu ve bana gitmemi söyledi. Ona hangi yöne gideceğini sordum, kaptan da güneyi işaret etti. Ben işaretlerle onunla gitmek istediğimi anlattım, önce bana güldü, ama tayfası eksik olduğu için beni gemisine miço olarak aldı. O gemide çalışırken ipleri kullanmayı, yelken dürmeyi, aniden kopan fırtınalarda camadan vurmayı ve onlar gibi konuşmayı öğrendim; bir gün dümen dolabının başına da geçtim. Bu yaptıklarıma şaşmamak gerek, çünkü damarlarımda taşıdığım atalarımın kanı deniz adamlarının kanıdır."

"Aradığım beyaz adamı kendi insanlarının arasında kolayca bulabileceğimi sanıyordum, ama yanıldığımı anladım. Bir gün yine uzaktan karayı gördük ve büyük bir boğazdan geçip limana girdik; bu limanda, ellerimdeki parmaklar kadar uskuna de-

mirlemişti. Ama rıhtımlara yanaşanları saymakla bitirilemezdi; balık istifi gibi yan yana kilometrelerce diziliydi. Bunları baştan sona kadar dolaşıp denizaslanı gibi yelesi olan bir adamı görüp görmediklerimi sorduğumda, hepsi de başka başka diller konuşan adamlar bana güldü. Bunların dünyanın başka başka çok uzak köşelerinden gelen adamlar olduklarını anladım."

"Şehre indim, gelen geçen erkeklerin yüzlerine bakarak aramaya başladım. Ama ilkbaharda kıyıya vuran morina sürüleri kadar kalabalıktı insanlar; sayılamayacak kadar kalabalıktı. Çıkardıkları gürültüden kulaklarım sağır olacak sandım, ortalıktaki hareketten başım döndü. Böylece ülke ülke dolaşmayı sürdürdüm; güneşin pırıl pırıl parladığı, ekinlerin topraktan adam boyu fışkırdığı ülkeler gördüm. Bazı şehirlerde kadınlar gibi yaşayan bir sürü erkek gördüm. Bunların ağızları yalan konuşuyordu, yüreklerinde de yalnız altın hırsı vardı. Oysa Akatan'da benim halkım hâlâ avcılık ve balıkçılık yapıyordu ve kendi küçük dünyalarında mutluydular."

"Balıktan dönerken Unga'nın gözlerini ve bana bakışını gördüğüm gün hiç aklımdan çıkmıyordu. O bakışları her gittiğim yere beraberimde götürüyordum ve zamanı gelince Unga'yı bulabileceğimi biliyordum. Akşamları ıssız sokaklarda Unga'yla yan yana dolaşıyorduk; sabah çiyi ile ıslanmış çayırlarda kovalamaca oynuyorduk, o kaçıyor ben kovalıyordum. Yalnızca onun gözlerinde olan vaat dolu bakışlarla bakıyordu bana Unga."

"Böyle dolaşa dolaşa binbir şehir gördüm. Bazı yerlerde bana iyi davranıyor, yiyecek veriyorlardı, bazı yerlerde suratıma bakıp gülüyorlardı, bazı yerlerde de sövüyorlardı. Ama ben dilimi dişlerimin arasına sıkıştırıyor ve yabancı ülkeleri dolaşmaya devam ediyor, yeni yeni yerler görüyordum. Bir reisin oğlu ve kendim de reis olduğum halde bazen başkalarının yanında çalışıp en ağır işleri yapıyordum. Başka insanların sırtından altın kazanan o adamlar çok acımasız ve demir gibi katıydı. Dolaşmadığım yer kalmadığı halde aradıklarımdan hiç haber çıkma-

mıştı. Sonunda, üreme yerlerine dönen foklar gibi benim de yolum tekrar denize çıktı. Ama bu sefer vardığım yer kuzeyde, bir başka ülkenin limanıydı. Sarı saçlı dev gemici hakkında burada ufak tefek bilgi edinebildim ve onun bir fok avcısı olduğunu, Unga'nın da hâlâ onun gemisinde olduğunu öğrendim."

"Birkaç tembel Siwash Kızılderilisiyle birlikte fok avcılığına çıkan bir uskunaya tayfa yazıldım ve yolu izi olmayan denizlerde sarı saçlı devin peşine düştüm. O sıralarda kuzeyde fok avlakları çok zengindi, benim bindiğim uskuna da kuzeye gidiyordu. Aylarca denizde yol aldık. Bu arada birçok avcı filosuna rastladık; onun hakkında bilgi aldım, hakkında anlatılanları çok dinledim onlardan, ama gemisini bir kere bile göremedim. İyice kuzeye çıktık, Pribolof Adaları'na kadar uzandık, kıyılara çıkıp fokları sürüler halinde avladık; öldürdüğümüz hayvanları sıcağı sıcağına gemimize getiriyor, yeniden karaya çıkıp başkalarını öldürüyorduk. Gemimizin güvertesinde kan ve yağdan ayakta durulamıyor, frengi deliklerinden şarıl şarıl kan ve yağ akıyordu. Sonra bir gün bacasından duman salan buharlı bir gemi bizi kovalamaya, üzerimize toplarıyla ateş etmeye başladı. Biz de bütün yelkenleri açtık; son hızımızla kaçmaya çalışıyorduk. Yan yatan uskunamızın güvertesini deniz yalıyor, öldürdüğümüz fokların kanlarıyla yağlarını temizliyordu. Böyle kaça kaça sonunda sisin içine dalıp izimizi kaybettirdik."

"Biz böyle yüreğimizde korkuyla kaçarken bir yere geldik; orada sarı saçlı devin yaptıklarını anlattılar. Dediklerine göre sarı saçlı dev Pribolof'a gelmiş, limana demirlemiş, adamlarıyla karaya çıkıp oradaki deri fabrikasını basmış. Adamlarının bir kısmı fabrikanın adamlarını silah altında tutarken, bir kısmı da tabakhanelerden on bin parça ham deri kaldırmış. Bunu başkaları anlattı, ama anlattıklarının doğru olduğuna ben inandım. Çünkü oraya gelene kadar uğradığımız bütün limanlarda hep onun kötülüklerini anlatıyorlardı; bize söylediklerine göre, oralarda toprakları bulunan üç milletin gemileri onun peşindey-

miş. Unga'dan da söz edildiğini duydum; kızın adı kaptanların ağzından düşmüyor, güzelliğini anlata anlata bitiremiyorlardı. Hep sarı saçlı devle birlikte dolaşıyormuş denizleri. Dediklerine göre, beyazların usullerini çok iyi öğrenmiş ve mutluymuş. Bu dediklerine inanmamıştım. Unga'nın yüreğinin Akatan'ın sarı kumsallarında ve kendi insanlarının yanında kaldığını biliyordum."

"Sonunda tekrar aynı limana döndüm –hani büyük bir boğazdan geçilerek girilen bir limandan söz etmiştim ya, işte o limana geldim. Orada, sarı saçlının fok avı için Büyük Okyanus'a açıldığını, Rus denizlerinin güneyine düşen sıcak ülkeye gittiğini öğrendim. Artık iyi bir gemici olmuştum; onun gibi beyaz adamlarla birlikte, fok avına çıkan bir gemiye tayfa yazılarak peşine düştüm. O zamana kadar görmediğim o yeni ülkelerin denizlerinde avlanan fazla gemi yoktu; o yılın ilkbaharını, fok sürülerini kuzeye doğru kovalayarak geçirdik. Dişi foklar gebe kalınca daha kuzeye çıkıp Rusya karasularını geçtiler, o zaman bizim gemideki tayfaları korku aldı ve homurdanmaya başladılar. Çünkü bu sularda çok sis vardı ve hemen hemen her gün birkaç adamımız siste kayboluyordu. Tayfalar çalışmayı reddettiği için kaptan geminin rotasını ister istemez geldiğimiz yöne çevirdi gerisin geri. Ama ben sarı saçlının korkusuz olduğunu, o yüzden de pek az insanın gitmeye cesaret edebildiği Rus adalarına kadar fok sürülerini kovalayacağını biliyordum. Onun için, bir gece karanlıktan yararlanıp, baş kasarada vardiya tutan tayfa uyuklarken bir kayık çaldım ve yakındaki sıcak ülkenin topraklarına doğru bir başıma yola çıktım; bu, uzunlamasına büyük bir ülkeydi. Güneye doğru yoluma devam ettim ve Yeddo Körfezi'ne vardığımda orada gözü hiçbir şeyden korkmayan çok dövüşken adamlarla karşılaştım. Yoşivara'daki kızlar ise ufak tefek, beyaz ve çok güzeldiler; ama ben orada oyalanmadım, çünkü Unga'nın, fokların üremek için gittiği kuzeydeki denizlerde olduğunu biliyordum."

"Yeddo Körfezi'ndeki adamlar dünyanın dört bucağından gelmiş ipsiz sapsızlardı; ne vatanları vardı ne de tanrıları. Japon bayrağı altında dolaşıyorlardı denizlerde. Ben de bunlara katılarak Bakır Adası'na kadar gittim; oralardaki fok avlakları çok bereketliydi. Ambarlarımızı tuza bastığımız derilerle tıka basa doldurduk. Oralarda avlandığımız sürece hava hep rüzgârsız ve sisliydi ve bizden başka bir tek gemi bile yoktu; artık dönüş yolculuğuna hazırlanıyorduk. Bir gün sert rüzgâr çıktı, sisi dağıttı. Bir de baktık, üstümüze doğru pupa yelken bir uskuna son hızla geliyor ve uskunayı bacalarından duman fışkırtan bir Rus savaş gemisi kovalıyordu. Hemen yelkenleri fora edip kaçmaya başladık, ama uskuna da bize gittikçe yaklaşıyor, yavaş yavaş arayı kapatıyordu. Uskunanın pupasında denizaslanı yeleli sarışın bir dev adam duruyordu; en küçük yelkene varıncaya kadar bütün yelkenleri fora ettirmiş, uskunasını denizin üstünde uçuruyor ve kahkahalar atıyordu. Adamın ne kadar güçlü olduğu kahkahalarının sesinden bile anlaşılıyordu. Unga da yanındaydı. Onu ilk görüşte tanımıştım. Ama arkadan gelen Rus savaş gemisi toplarıyla ateş açınca sarışın dev Unga'yı aşağıya yolladı. Dediğim gibi, sarışın devin uskunası bizimkinden hızlı olduğu için arayı kapatıyordu; sağanak halinde gelen rüzgâr yelkenlerine yüklenince teknesinin burnu sulara gömülüyor, yosunlarla kaplı dümeni meydana çıkıyordu ve her hamlede uskuna bize biraz daha yaklaşıyordu. Bizim teknede dümende ben vardım, Ruslar arkadan ateş ettikçe ben de küfrü basıyordum. Sarışın devin niyetini hepimiz anlamıştık; bizi geçmek ve Rus savaş gemisine bizi yem yapmak, onlar bizle uğraşırken kendisi kaçıp kurtulmak istiyordu. Çok geçmeden Rus savaş gemisinin gülleleri bizim direklerin ikisini de doğradı ve denizin üstünde yaralı bir martı gibi kıpırtısız kalakaldık. Sarışın dev ve Unga ufka doğru uzaklaşıp gözden kayboldular."

"Ne yapabilirdik ki? Ambarlarımızdaki yaş deriler gerçeği apaçık ortaya koyuyordu. Böylece, bizi yedeklerine alıp bir Rus

limanına getirdiler, oradan da ıssız bir uzak yere götürdüler. Orada bizi tuz ocaklarında çalıştırdılar. İçimizden çoğu öldü."

Naas omuzlarındaki battaniyeyi sıyırıp sırtını gösterdi; iyileşmiş yaralardan kalan derin oyuklar halindeki izler, usturpa ile çok dövüldüğüne tanıklık ediyordu. Prince, görmeye dayanamadığı için hemen battaniyeyi adamın sırtına attı tekrar.

"Orada çok uzun zaman kaldık. Bazen güneye gitmek üzere kaçanlar oluyordu, ama hemen yakalanıp geri getiriliyorlardı. Yeddo Körfezi'nden çıktığımız o güne kadar sağ kalabilenler kafa kafaya verdik ve bir gece ayaklanıp nöbetçilerin silahlarını aldık, kuzeye doğru yola çıktık. Ülke çok büyüktü; bataklık ovaları da ormanları da uçsuz bucaksızdı. Derken soğuklar geldi, hiç durmadan kar yağdı. İçimizden kimse yol iz bilmiyordu. Aylarca hep orman içinde yol aldık -ne kadar yol aldığımızı şimdi hatırlayamıyorum. Çok az yiyecek bulabiliyorduk; arkadaşların çoğu açlıktan öldü. Ama sonunda soğuk denize vardık -soğuk denizi ancak üç kişi görebildik. Üç kişiden biri de Yeddo'dan bindiğimiz geminin kaptanıydı ve dünyanın her yerinin haritası kafasındaydı. Buz tutmuş deniz üzerinden, bir büyük topraktan öteki büyük toprağa nereden nasıl geçileceğini o biliyordu. Kaptan önümüze düştü; ne kadar gittiğimizi hatırlamıyorum, ama çok uzun yol gittik ve sonunda yalnız kaptanla ben kaldım. Bir gün bir yerde tuhaf kılıklı beş adama rastladık; meğer onların ülkesine gelmişiz. Bunlarda köpek ve deri boldu, biz ikimiz ise çok yoksulduk. Karların üstünde o beş adamla boğuştuk, beşini de öldürdük, ama kaptan da öldü ve köpeklerle deriler bana kadı. Buz üstünde uzun zaman yol aldım, sonra buz kırıldı, suya düştüm ve batıdan çıkan bir fırtına beni kıyıya attı. Oradan Golovin Körfezi'ne, Pastifik'e kadar geldim, en sonunda da papazın olduğu yere vardım. Papazın yanından ayrılıp hep güneye doğru ilerledim, daha önce görmediğim ülkelerden geçtim."

"Ama artık denizin eski bereketi kalmamıştı ve büyük tehlikeleri göze alarak fok avına çıkanlar eli boş dönüyordu. Filolar

dağınık halde sefere çıkıyor, ayrı ayrı yerlerde avlanıyordu; rastladığım kaptanlara, tayfalara soruyordum, ama aradığım adamdan hiçbir haber alamıyordum. Bunun üzerine okyanuslardan hayır yok diyerek, karaları dolaşmaya karar verdim. Hiç değilse karalarda ağaçlar da, dağlar da, evler de hep aynı yerde durur, yer değiştirmezler. Çok uzaklara yolculuk yaptım ve yeni yeni şeyler öğrendim; bu sırada okuma yazma da öğrenmiştim artık. Yeni yeni bilgiler edindikçe seviniyordum, çünkü Unga da mutlaka bunları biliyordur diye düşünüyordum. Bir gün, zamanı gelince nasıl olsa onu bulacaktım; işte o zaman öğrendiklerim işe yarayacaktı. Anlıyorsunuz ya! Zamanı gelince."

"Dümensiz başıboş bir tekne gibi oradan oraya dolaşıp duruyordum. Ama gözümü ve kulağımı hep açık tutuyordum; aradıklarımı belki içlerinde gören olmuştur diye, çok gezmiş, çok yer görmüş insanların arasına sokuluyordum. Sonunda, dağlardan yeni dönmüş bir adama rastladım; bu adam dağlardan bol altın külçeleriyle dönmüştü ve sarışın devle Unga'yı tanıyordu, onlar hakkında çok şey biliyordu. Bu adamın anlattığına göre sarışın devle Unga zengin olmuş ve topraktan altın çıkardıkları yerde yaşıyorlarmış."

"Bulundukları yer yabani bir ülkedeydi ve çok uzaktı, ama ben yola çıktım ve uzun zaman sonra dağların arasında kaybolmuş bir kampa vardım; burada adamlar gece gündüz, durmadan toprağı kazıyor ve güneşi hiç görmeden toprak altında çalışıyordu. Ama benim beklediğim zaman henüz gelmemişti. Oradaki adamların anlattıklarını dinledim. Sarışın devle Unga'nın uzaklara, çok uzaklara, İngiltere'ye gittiğini söylediler. İngiltere'den buraya başka adamlar getirecek, burada şirketler kuracaklarmış -bana öyle söylediler. Burada ikisinin oturduğu evi gördüm; eski dünyadaki saraylar gibi bir evdi. Sarışın devin Unga'ya nasıl davrandığını gözümle görüp anlamak için bir gece eve pencereden gizlice girdim, bütün odaları tek tek dolaştım; her şey o kadar güzeldi ki, ikisinin kral ve kraliçe gibi yaşadığını anla-

dım. Konuştuğum adamlar da sarışın devin Unga'yı kraliçe gibi yaşattığını ve kadınının damarlarında yabancı kanı dolaştığını bildiklerini, ama hangi soydan geldiğini anlayamadıklarını söylediler. Onun Akatanlar soyundan geldiğini kimsenin bilmediğini anladım. Evet, Unga bir kraliçe olmuştu; ama o kraliçe ise ben de reis oğlu reistim ve onun anasının evinin kapısına hadsiz hesapsız bir servet bırakmıştım; elimdeki bütün derileri, bütün boncukları, bütün kanoları vermiştim."

"Neyse, uzatmayalım. Ben bir geziciydim; gezicilikten de, denizcilikten de anlıyordum. İngiltere'ye kadar gittim ve onların ardından ülke ülke dolaştım. Onlar hakkında bazen birilerinin ağzından, bazen de gazetelerden haber alıyordum. Ama çok paraları olduğu ve hızlı seyahat ettikleri için bir türlü onları yakalayamıyordum; çünkü benim param yoktu. Derken, başlarına bir felaket geldi ve bütün servetleri bir anda duman olup ellerinden uçuverdi. O sırada gazeteler hep bunların başına gelenleri yazıyordu; sonra birdenbire haberler kesiliverdi. O zaman, bu ikisinin tekrar altın çıkarmak için aynı yere döndüğünü anladım."

"Artık parasız kaldıkları için gazetelerde hiç adları geçmiyordu. Ben de tekrar Kuzey Ülkesi'ne döndüm ve madenci kamplarını bir bir dolaşarak onları aramaya başladım. Böyle araya araya Kootenay Ülkesi'ne kadar geldim, orada izlerini buldum. Buraya da gelip gitmişler; kimisi bu yana, kimisi o yana, kimisi de ta Yukon'a gittiklerini söylüyordu. Ben de bir o yana bir bu yana ülkeyi baştan başa dolaşıp duruyordum. Ülke de o kadar büyüktü ki dolaş dolaş bitmiyordu; artık bana bezginlik gelmeye başladı, dünyadan da, yaşamaktan da bıktım. O sırada Kootenay Ülkesi'nde çok zorlu bir yolculuk yapıyordum. Bir gün, Kuzeybatı Ülkesi'nden bir melezle karşılaştım; adam açlıktan ölmek üzereydi. Bu adam, hiç kimsenin bilmediği bir geçitten dağları aşarak Yukon'a gitmiş. Ölmeden önce bana bir harita verdi, gizli bir altın madeninin yerini ve oraya nasıl gidileceğini

anlattı; tanrılarının üzerine yemin ederek orada dünya kadar altın olduğunu söyledi."

"O sıralarda dünyanın dört bucağından gelenler akın akın kuzeye gidiyordu. Benim hiç param yoktu; o yüzden köpek sürücülüğü yaparak hayatımı kazanmaya başladım. Gerisini siz de biliyorsunuz. Sarışın devle Unga'ya Dawson'da rastladım. Beni yeniyetme bir çocuk olarak bıraktığı günün üzerinden çok uzun zaman geçtiği için tanıyamadı. Üstelik, başından binbir serüven geçtiği için, ona hesapsız servet ödeyen Akatan reisini hatırlayacak zamanı da olmamıştı."

"Gerisi mi? Sonra, senin verdiğin borç parayla zorunlu hizmet tazminatımı ödeyip özgürlüğüme kavuştum. Tekrar onların bulunduğu Dawson'a gittim ve kendi usulümce davamı görmek için fırsat kollamaya başladım; çok uzun zamandır o günü beklediğim halde, onları elime geçirdiğim için artık acelem kalmamıştı. Dediğim gibi, bu işi kendi usulümce bitirmeyi kafama koymuştum; çünkü yıllardır çektiğim çileler gözümün önüne geliyordu –Rusya denizlerinin kıyısındaki uçsuz bucaksız ormanlarda aç susuz geçirdiğim günleri, o dondurucu soğukları unutamıyordum. Senin de tanıdığın olan o ikisinin –sarışın devle Unga'nın– akıllarını çeldim ve onları çok kişinin gidip de dönmediği doğu yöresine götürdüm. Bol bol altın buldukları halde, çıkardıkları altını bir yere götüremeyip, o altınların yanı başında ölenlerin kemiklerinin hâlâ durduğu altın madenine götürdüm onları."

"Yol çok uzun ve zorluydu, çünkü bizim gittiğimiz yönde karlar hiç basılmamıştı. Köpeklerimizin sayısı çok fazlaydı ve bunlara yem dayandıramıyorduk; kızakla yolculuğu ilkbahara kadar sürdürebileceğimiz kuşkuluydu, çünkü kendi kumanyamız da tükenebilirdi. Irmakta buzlar çözülmeden geri dönmemiz gerekiyordu. Dönüş yolculuğunda yiyeceksiz kalmayalım, hem de kızakları hafifletelim diye yol üzerinde çeşitli yerlerde zulalara yiyecek saklıyorduk. McQuestion'da üç adama rastla-

dık, onların kampının yakınında bir zula hazırladık, bir tane de Mayo'da kurduk. Burada da Pelliy'den gelen on iki avcı kamp kurmuştu. Ondan sonra doğuya doğru yolumuza devam ettik ve başka insan yüzü görmedik. Uyuyan ırmak, kımıltısız orman ve Beyaz Sessizlikten başka bir şey yoktu artık. Dediğim gibi, yol uzun ve karlar basılmamış olduğu için çok da zorluydu. Bazen sabahtan akşama kadar on beş kilometreden fazla yol alamıyor, geceleri ölü gibi yatıyorduk. Bütün yolculuk boyunca benim Akatan'ın reisi, öç alıcı Naas olduğum akıllarına bile gelmedi."

"Yolumuzun sonuna yaklaştıkça zulaları küçük tutuyor, daha az yiyecek saklıyorduk. Ben de onlar uyuduktan sonra kalkıp gerisin geri zulaya geliyor, başka bir yere götürüp saklıyordum, eski zulayı da o şekilde dağıtıyordum ki, gören porsuk gelip yağmalamış sanırdı –bu iş benim için çocuk oyuncağı kadar kolay oluyordu. Gide gide çok sarp boğazlara geldik; bu bölgede ırmak çok daralıyor, kayalar ırmağın iki yakasında dimdik yükseliyordu. Buraları ivinti yerleri olduğundan suyun yüzü çok kalın buz tutamıyordu, çünkü hızlı akıntı buzu alttan durmadan aşındırıyordu. Böyle bir yerde buz kırıldı ve benim sürdüğüm kızak köpeklerle birlikte kaynadı gitti. O köpekler en iyileriydi, ayrıca kızak yiyecek yüklüydü; ama adam da Unga da aldırmadı –şanssızlık deyip üstünde durmadılar. Adam o kadar güçlüydü ve gücüne o kadar güveniyordu ki, bu olay karşısında güldü bile! Yolculuk ilerledikçe köpeklerin yiyeceğini kıstık, yiyecek çok azalınca köpekleri birer birer öldürüp daha güçlü olanlara yem yaptık. Adam, dönüşte kızaksız ve köpeksiz, hiç yük taşımadan, zuladan zulaya karnımızı doyurarak yol alacağımız için daha hızlı gideceğimizi söylüyordu. Söylediği doğruydu. Altının insan kemikleriyle yan yana durduğu o lanetli yere geldiğimizde son köpeğimiz de öldü."

"Melezin verdiği harita doğru çıktı ve madeni bulduk; ama madene varabilmek için önce bir yamacı tırmanmamız gerekiyordu; bunun için yamacın buz tutmuş yüzünde baltalarımızla

basamaklar kazmak zorunda kaldık. Yamacın öbür yanına inince karşımıza bir vadi çıkacağını sanıyorduk; dört bir yanımızda yalçın dağlar sivri tepelerini yıldızlara doğru yükseltiyordu. Yukarıdan bakınca o karlarla örtülü alan dünyanın ortasına kadar inen bir kuyunun dibi gibi görünüyordu. Ömrümüz denizlerde geçmemiş olsa, başımızın dönmesi işten bile değildi. O baş döndürücü uçurumun kenarında durup inebileceğimiz uygun bir yer araştırmaya başladık. Uçurumun bir yerinde, ama sadece bir yerinde toprak ve kayalar aşağı kaymış, yamaç daha az eğimli hale gelmişti. Orası neden öyleydi bilmiyorum, ama öyleydi işte. Sarışın dev, 'Burası cehennemin ağzına benziyor, hadi inelim,' dedi. O dediğim yerden aşağıya indik."

"Aşağıda tomruklardan yapılma bir kulübe vardı. Bu kulübeyi kimler yapmışsa, tomrukları öbür taraftan önce yukarıya kadar taşımış, sonra da uçurumdan aşağı yuvarlamış olmalıydı, çünkü aşağıda bir tek ağaç yoktu. Kulübenin çok eskiden kalma olduğu belliydi, çünkü içinde ölen adamların ölüm tarihleri birbirinden uzaktı. Kulübenin yapıldığı kayın tomruklarının kabukları üzerine tarih atıp son sözlerini kazımışlardı; son sözleri de genellikle lanet okumaktan ibaretti. Kazıdıkları yazılardan anladığımız kadarıyla birisi iskorbütten ölmüştü; birisinin ortağı son kalan yiyecekle birlikte barutu da çalarak savuşmuştu; üçüncüsünü yırtıcı bir boz ayı yaralamıştı; dördüncüsü yiyeceksiz kalıp ava çıkmış, ama eli boş dönmüştü –liste böyle uzayıp gidiyordu. Hiçbiri de altıncıklarını bırakmaya kıyamamış ve altınlarından ayrılmaktansa orada kalmayı yeğlemiş, şu ya da bu biçimde ölüp gitmişlerdi. Döşeme baştan aşağı adamların çıkarıp kulübeye taşıdığı altınla kaplıydı, insan gözlerine inanmıyordu; düş gibiydi."

"Ama önüne düşüp buraya kadar getirdiğim o sarışın adam hiç heyecanlanmamıştı ve kafası çok iyi çalışıyordu. 'Yiyeceğimiz kalmadı,' dedi; 'Onun için burada fazla oyalanmayacağız. Sadece altını nereden çıkardıklarını bulup, miktarını tahmin

etmeye çalışacağız. Ondan sonra da, altın hırsıyla gözlerimiz kör olmadan hemen buradan çekip gideceğiz. Daha sonra buraya yanımıza bol kumanya alarak tekrar gelir, bütün altına sahip oluruz.' Onun dediği gibi yaptık ve ana damarı bulduk. Daha önce gelenlerin kazdıkları çukurun duvarında, külçe halinde serbest altınla dolu damarı enine ve boyuna ölçtük, derinliğini hesapladık, ruhsat haklarımızı belirten kazıkları çaktık, hangi kazığın hangimize ait olduğu anlaşılsın diye kazıkların tepelerini kendimize göre az ya da çok alazladık. Ondan sonra da açlıktan dizlerimiz titreyerek, midelerimiz kazınarak, yüreklerimiz neredeyse ağızlarımızdan dışarı fırlayarak o sarp yamacı tekrar tırmandık ve dönüş yolunu tutuk."

"Unga'yı aramıza almıştık, kollarından tutup yürümesine yardım ediyor ve sık sık üçümüz birden karların üstüne yuvarlanıyorduk. Sonunda zulayı kurduğumuz yere vardık. Oysa zula darmadağındı ve bir lokma yiyecek yoktu. Doğrusu marifetimle övünüyordum, çünkü adam gerçekten de porsukların yaptığını sanmış, hiç kuşkulanmamıştı. Porsukların gelmişine geçmişine bir solukta veryansın etti. Unga ondan yürekli çıktı; güldü ve elini adamın elinin üstüne koydu; gözüm görmesin diye ben başımı öte yana çevirdim, yoksa katlanamazdım. Unga, 'Bir ateş yakalım ve sabaha kadar burada dinlenelim' dedi; 'Çarıklarımızı keseriz, kaynatıp yer, bir parça kuvvet toplarız.' Onun dediği gibi yaptık, çarıklarımızın konçlarını ince ince doğrayıp gece yarısına kadar kaynattık da ancak öyle çiğnenip yutulacak kadar yumuşatabildik. Sabah oturup ne yapacağımızı düşündük. İkinci zulaya kadar beş günlük yol vardı; bir şey yemeden o kadar dayanamazdık. Av bulmamız gerekiyordu."

"Sarışın adam bana, 'Seninle ikimiz gideriz,' dedi."

" 'Olur,' dedim; 'Seninle ava ben çıkarım.'"

"Böylece Unga'nın orada kalıp dinlenmesine karar verildi. Adamla ikimiz av bulmak için birbirimizden ayrıldık, ama o geyik peşine giderken, ben daha önce yerini değiştirdiğim zu-

lanın yolunu tuttum. Zulayı bulup karnımı doyurdum; ama güç kazandığımı görüp de kuşkulanmasın diye çok yemedim. Geceleyin adam kampa dönerken ikide bir yere yığılıyordu. Ben de hiç dermanım kalmamış gibi numara yapıyordum. Mahsustan lekenlerim takılmış gibi yapıp kendimi yere atıyor, bir daha yerimden kalkamayacağıma inandırıyordum onları. Biraz güç toplamak için yine çarıklarımızı kesip yedik."

"Sarışın dev gerçekten de yürekli adamdı. Sonuna kadar metanetini hiç kaybetmedi, kendi adına bir kere bile sızlanmadı; sadece Unga için bir kez ağladı. Ertesi gün, adamın sonunun nasıl geleceğini merak ettiğim ve kendi gözümle görmek istediğim için ava onunla birlikte gittim. Sık sık yere uzanıp dinlenmek zorunda kalıyordu. O gece bir ara öldüğünü sandım; o kadar fenalaşmıştı. Ama sabahleyin sesi zor çıkmasına rağmen küfrü bastı ve tekrar ava çıktı. Sarhoş gibi yalpalıyor, ikide bir düşüyordu; öldü ölecek diye bekliyordum ben. Ama adam dokuz canlıydı, o dev gücü bir türlü tükenmek bilmiyordu; düşüyor, kalkıyor yine düşüyor, yine kalkıyordu. O haliyle iki tane kar tavuğu vurdu, ama kendisi yemedi. Oysa onun durumundaki biri o kuşları çiğ çiğ yerdi. Yerse kurtulurdu ve bunu o da biliyordu, ama yine de kendini düşünmüyordu; tek düşündüğü Unga'ydı. Hemen kampın yolunu tuttu. Artık yürüyemiyor, karların içine bata çıka dört ayak üstünde emekleyerek ilerliyordu. Yanına varıp baktım ve gözlerinde ölümü okudum. Oysa hâlâ geç kalmış sayılmazdı; kar tavuklarının birini bile yese ölümden kurtulurdu. Sarışın dev tüfeğini bıraktı, kuşları bir av köpeği gibi ağzına aldı ve dört ayak üstünde ilerlemeye devam etti. Ben de gelip onun yanı başında yürümeye başladım, ama ben dimdik yürüyordum. Dinlenmek için durduğunda başını çevirip bana hayretle bakıyordu; bu gücü nereden bulduğumu merak ediyordu besbelli. Konuşamıyordu, ama şaşkınlığını gözlerinden okuyordum. Konuşmak için dudaklarını kımıldatsa bile artık sesi çıkmıyordu. Dediğim gibi, o bir dev adamdı ve onda bir de-

vin yüreği vardı. Bazen yüreğim yufkalaşır gibi oluyor, içimden adamın haline acıyordum, ama sonra hemen aklıma Rusya kıyılarındaki o sonsuz ormanlarda çektiklerim geliyordu. Ayrıca, Unga benimdi; boncuk olarak, deri olarak, kano olarak ne kadar malım varsa hepsini Unga'yı almak için vermiştim."

"Denizdeki sis gibi koyu sessizliğin üstümüze çöktüğü bembeyaz ormanda bu şekilde ilerliyorduk; geçmişin hayaletleri havada yüzüyor, çevremizde dolaşıyordu. Akatan'ın sarı kumsalını, balıktan dönen kanoların birbirleriyle yarıştıklarını, ormanın kıyısındaki evleri görüyordum. Kanlarını damarlarımda taşıdığım, kendi kendilerini reis yapan o iki beyaz adam da oradaydı. Yaş-Nuş da yanıbaşımda yürüyordu; kumların üzerine yuvarlandığı sırada kırılan mızrağını elinde taşıyordu ve yüzüne yapışan ıslak kumlar olduğu gibi duruyordu. Zamanın geldiğini biliyordum ve Unga'nın gözlerindeki vaadi görüyordum."

"Dediğim gibi, ormanda böylece ilerliyorduk. Bir süre sonra kamp ateşinin duman kokusunu burnumuzda duyduk. O zaman ben eğildim ve kar tavuklarını bir çekişte adamın ağzından aldım. Adam yanına devrildi; hayretle açılan gözleri büyüyor, büyüyordu. Altta kalan elini yavaş yavaş kalçasındaki bıçağa doğru kaydırdığını fark ettim. Hemen eğilip bıçağını aldım ve yüzümü ta burnuna kadar yaklaştırarak sırıttım. Daha hâlâ anlamamıştı. O zaman, işaretlerin diliyle ona her şeyi anlattım: Önce şişe şişe içkiyi başıma dikip içer gibi yaptım; sonra karların üstüne tepe gibi eşya yığar gibi yaptım –düğün gecemde olanı biteni bir bir canlandırdım. Ağzımdan bir kelime bile çıkmadığı halde hepsini anladı. Ama hiç korkmadı. Dudaklarında beni hor gördüğünü anlatan alaycı bir gülümseme, gözlerinde buz gibi bir öfke vardı ve durumu öğrenmek ona yeni bir güç kazandırmış gibiydi. Kamp ateşine epeyce yaklaşmıştık, ama karlar derin olduğu için gövdesini çok yavaş sürükleyebiliyordu dev adam. Bir seferinde, yüzükoyun yattığı yerde çok uzun kıpırdamadan kalınca merak edip onu sırtüstü çevirdim, gözleri-

nin içine baktım. Ölü mü diri mi olduğunu anlayamadım. Ama başını yere bıraktığımda, yeniden davranıp yüzükoyun döndü ve sürünmeye devam etti. Böylece ateşin yanına kadar geldik. Unga fırlayıp koştu, hemen onun yanına attı kendini. Adamın dudakları kımıldadı, ama sesi çıkmadı; Unga'ya durumu anlatabilmek için gözleriyle beni işaret etti. Sonra kendini karların üstüne bıraktı, kımıldamadan kaldı. Hâlâ karların üstünde, yattığı yerde duruyordur."

"Tavuklar pişinceye kadar hiç ağzımı açmadım. Sonra Unga'nın anadilinde –uzun yıllar konuşmadığı Akatan dilinde– konuşmaya başladım. Oturduğu yerde bedenini dikleştirdi, böyle... gözleri tekerlek gibi açıldı. Şaşkın şaşkın bana baktı, sonra kim olduğumu ve o dili nerede öğrendiğimi sordu.

'Ben Naas'ım,' dedim.

'Sen mi?' dedi. 'Sen mi?' Sürüne sürüne yanıma yaklaşıp yüzüme dikkatle baktı.

'Evet,' diye cevap verdim; 'Ben Naas'ım. Tıpkı senin gibi, soyunun son insanı ve Akatanların reisi olan Naas'ım.'

"Unga bir kahkaha attı. Ben ömrümde o kadar yer gezdim, o kadar insan tanıdım, ama böyle kahkaha hiç duymadım. Orada, beyaz sessizliğin içinde, bir ölünün yanı başına otururken o kadın kahkahası kanımı dondurdu. Bir an için aklını oynattığını sandım. 'Hadi' dedim ona; 'Bak, yemek hazır. Yiyelim de, bir an önce yola çıkalım. Akatan'a kadar çok yolumuz var.' Ama o yüzünü dev adamın sarı yelesine gömdü ve katıla katıla gülmeye başladı –öyle gülüyordu ki, gök başımıza yıkılacak sandım. Beni tekrar gördüğüne çok sevindi, eski anıları depreşti herhalde diye düşündüm, ama sevincini anlatış biçimine şaşmadım değil. Bileğinden sıkıca kavrayıp, 'Gel!' diye bağırdım. 'Yolumuz uzun ve karanlık. Acele etmeliyiz!' Kahkahaları kesildi. Oturduğu yerde bedenini dikleştirdi ve 'Nereye?' diye sordu. 'Akatan'a,' diye cevap verdim. Bunu duyar duymaz yüzünün güleceğini sanmıştım. Gülümsedi gülümsemesine, ama tıpkı sarışın devin yaptığı

gibi, aşağılayarak, alay ederek gülümsedi. Gözlerinde de öfke vardı. 'Olur,' dedi bana. 'Olur; seninle ikimiz, el ele tutuşur, gideriz Akatan'a. Çamurdan kulübelerde yaşar, balık yer, balık yağı içeriz ve bol bol döl yetiştiririz. Yetiştirdiğimiz döller de yatar kalkar sağlığımıza duacı olur. Akatan'ın dışındaki dünyayı unutur, seninle mutlu yaşarız; çok mutlu oluruz. Çok güzel, aman ne kadar güzel! Hadi! Acele edelim. Bir an önce kavuşalım Akatan'ımıza.' Unga lafını bitirdikten sonra elini adamın sarı saçlarının arasına soktu ve bana gülümseyerek baktı; ama ben bu gülümsemeyi beğenmedim. Gözlerinde de vaat yoktu. Sesimi çıkarmadan oturduğum yerde kadınların ne kadar anlaşılmaz yaratıklar olduğunu düşünüyordum. Düğün gecemizde sarışın dev onu zorla benden ayırırken, Unga'nın nasıl onun saçlarını yolduğu aklıma geldi. Oysa şimdi o sarı saçlarla oynuyor ve onun yanından ayrılmak istemiyordu. Sonra aklıma onun için ödediğim fiyat geldi; yıllarca ona kavuşacağım günü nasıl beklediğimi hatırladım ve kolundan sıkıca yakaladım, tıpkı vaktiyle sarışın devin yaptığı gibi, Unga'yı yerde sürükleyerek ölünün yanından çektim. Unga, tıpkı vaktiyle sarışın devle savaştığı gibi bu sefer de benimle savaştı, dişi kedi gibi tıslադı. Onu çoban ateşinin öbür yanına kadar sürükledikten sonra bıraktım. Birbirimizden ayrıldığımız günden beri başımdan geçenleri anlattım ona; oturup uslu uslu dinledi. Yabancı denizlerde başımdan geçenleri, yabancı adalarda yaptıklarımı; diyar diyar dolaşıp onu nasıl aradığımı; nasıl aç kaldığımı; bana olan vaadini hiç unutmadığımı... evet, her şeyi, hepsini, hatta düğün gecemde sarışın devle aramda geçenleri bile bir tamam anlattım ona. Ben anlatırken gözleri iri iri açılarak dinliyordu ve ben onun gözlerinin içinde, güneşin doğuşu gibi o eski vaadin yeniden doğduğunu gördüm. Onun gözlerinde kadınca yumuşaklığın doğduğunu da gördüm ve bana acıdığını, eski Unga'nın ruhunun geri geldiğini anladım. Ben de yeniden kendimi delikanlı gibi hissettim, çünkü Unga tıpkı kumsalda bana gülerek annesinin evine koştuğu günkü Unga

olmuştu. Bekleme sona ermiş, kaygılar, açlık günleri, çileler hep geride kalmıştı. Zaman gelmişti. Başımı onun göğsüne yaslamak ve her şeyi unutmak istiyordum. Göğsü beni bekliyordu. Unga bana kollarını açtı ben de ona sarıldım. Ben sarılır sarılmaz gözlerinde yeniden nefreti gördüm ve birdenbire elini benim belime attı, bıçağımı kaptı. Sonra, bir kere, ardından bir kere daha sapladı bıçağı. 'Köpek!' diye bağırarak beni karların üstüne itti. Sonra, 'Domuz!' diye bağırdı. Daha sonra kahkahaları sessizliği parçaladı. Gitti, ölüsünün başına çöktü. Dediğim gibi, bıçağı iki kere saplamıştı, ama açlıktan halsiz düştüğü için çok derine saplayamamıştı; kaderimde orada ölmek yazılı değilmiş. Kaderleri benim kaderime dolaşan ve ömrümü yollarda, yabancı diyarlarda tüketmeme neden olan o iki insanın yanında kalmak, son uykumu oracıkta uyumak isterdim. Ama ödemek zorunda olduğum bir borç yükünü taşıyordum sırtımda ve bu yükü sırtımdan atmadan rahat uyuyamazdım."

"Yol uzun ve çetin, soğuk öldürücüydü, yiyeceğim çok azdı. Pelly'den gelen avcılar geyik bulamamışlar, benim zulamı yağmalamışlardı. Ondan sonraki zulamı da o üç beyaz adam yağmalamıştı, ama başka yiyecek bulamadıkları için açlıktan ölmek üzereydiler; ben oradan geçtiğim sırada kulübede kımıldamadan yatıyorlardı. Ondan sonrasını hatırlamıyorum. Bir tek, senin kulübene vardığımı, ateşe kavuştuğumu, yiyeceğe kavuştuğumu, güzel ateşe, iyi ateşe kavuştuğumu hatırlıyorum, o kadar."

Naas hikâyesini bitirdi, ateşi âdeta öbür iki adamdan kıskanır gibi sobaya biraz daha sokuldu. Bunu izleyen uzunca sessizlikte, lamba ışığının kulübe duvarında gölgelere oynattığı trajediye takılı kaldı gözler.

İmgelemini harekete geçiren hayallerin etkisinden hâlâ sıyrılamamış olan Prince, "Ama, Unga!" diye bağırdı.

"Unga mı? Kar tavuklarına ağzını sürmedi. Ölünün boynuna sarıldı, başını sarı saçlara gömdü ve öylece yattı. Üşümesin diye

ateşi ona yaklaştırdım, ama o ateşten uzağa kaçtı. Bu sefer onun yanı başına yeni bir ateş yaktım, onun da bir yararı olmadı. Bir lokma yiyecek koymadı ağzına. Karların içinde, koyun koyuna öyle yatıyorlardır hâlâ."

"Şimdi ne yapacaksın?" diye sordu Malemute Kid.

"Bilmem ki! Akatan küçücük bir yer, geri dönüp tekrar dünyanın ucunda yaşamayı canım çekmiyor. Bundan sonra benim için hayatın da bir anlamı kalmadı. Gider, emniyet müdürü Constantine'e teslim olurum, beni zincire vururlar, daha sonra da bir gün boynuma bir ip geçirirler, ben de huzur içinde uyurum. Ama, yapamam herhalde -bilemiyorum."

"Ama Kid, cinayet işlemiş bu adam!" diye itiraz etti Prince.

Malemute Kid emreden bir sesle, "Sus bakayım!" diye tersledi onu. "Bizim aklımızın eremeyeceği, bizim adalet anlayışımızın çözümleyemeyeceği şeyler de var bu dünyada. Burada kimin haklı kimin haksız olduğuna biz karar veremeyiz; yargılamak bize düşmez."

Naas sobaya biraz daha sokuldu. Kulübede çıt çıkmıyor, üç adamın üçünün de gözlerinin önünden sürü sürü hayaletler gelip geçiyordu.

1890'larda tarihin en büyük "altına hücum" dalgalarından biri yaşanır. Kanada'nın kuzeybatı ucunda, Yukon Nehri civarında yeni bir altın yatağı keşfedilmiştir. Jack London da haberi alan yüz bin civarında Amerikalı gibi, altın bulma ümidiyle yollara düşer. Aradığını bulamaz ama hayal gücünü kamçılayan sayısız hikâye ve gözlemle geri döner.

Tamamı Yukon bölgesinde geçen öykülerden oluşan *Kurt Dölü*, Jack London'ın ilk kitabı. Yazar, herhangi bir yerin ya da insanın en önemli özelliklerini bir-iki satırla verebilen anlatım gücüyle kısa öykü türünün zirvesine yerleşeceğini daha ilk kitabıyla kanıtlamış. Kimi karakterlerin birden fazla öyküde yer alması anlatının sürekliliğini sağlıyor.

yordam edebiyat
YordamEdebiyat
YordamEdebiyat
YordamKitap

14 TL. KDV'den muaftır
ISBN 978-605-172-326-6